ULUSLARARASI MULTİDİSİPLİNER AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

ARALIK 2019
CİLT: 6 SAYI: 3

JOURNAL OF INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY ACADEMIC RESEARCHES

DECEMBER 2019
VOLUME: 6 ISSUE: 3

www.joimar.com
2019

HAKKIMIZDA

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi 2014 yılında yayın hayatına girmiştir. Dergi yılda 3 kez olmak üzere Mayıs, Ağustos ve Aralık aylarında elektronik olarak yayımlanır. Derginin yayın kabul ettiği temel alanlar eğitim bilimleri, sosyal bilimler, sağlık bilimleri ve spor bilimleridir. Dergimize yayınlanması için belirtilen bu alanlara uygun olan özgün makale, derleme, kitap bölümü ve olgu sunumları gönderilebilir.

Dergide yayınlanması için kabul edilen akademik çalışmalar dergi web sitesinde elektronik olarak yayınlanır. Dergiye gönderilen akademik çalışmalar editörün onayından geçtikten sonra hakem değerlendirmesi için alana hâkim hakemlere yönlendirilir. Her akademik çalışma en az iki hakem değerlendirmesine tabi tutulur. Editör gerekli gördüğü durumlarda akademik çalışmayı ikiden daha fazla hakemin değerlendirmesine sunabilir. Ancak şartlar ne olursa olsun hem editör hem de derginin diğer yönetim organları hiçbir makaleye dergide yayınlanması için öncelik vermez. Ayrıca her akademik çalışma konu ile ilgili hakemlere yönlendirilirken editör veya dergi yönetim organlarının hakemlerin kararları üzerinde etkide bulunmaları söz konusu olamaz.

Günümüzde akademisyenler başta olmak üzere akademik çalışmalar yapan diğer bilim insanlarının en fazla karşılaştıkları sorunların başında akademik çalışmalarının uzun değerlendirme sürelerine tabi tutulması gelmektedir. Dergimiz bilim insanlarının bu sorunu ortadan kaldırmak ve dergiye gönderilen akademik çalışmalara ilişkin hakem görüşlerinin en kısa sürede neticelenmesi için gerekli hassasiyeti göstermektedir. Bunun yanında dergimiz aşağıda yer alan indeks ve dizinlerde taranmaktadır.

International Scientific Indexing
International Institute of Organized Research
Advanced Science Index
Indian Science Index
Infobase Index
General Impact Factor
Scientific Indexing Services
Türk Eğitim İndeksi
Eurasian Scientific Journal Index
Open Academic Journals Index
Directory of Indexing and Impact Factor
Cite Factor Academic Scientific Journals
Researchbib Academic Resource Index
Bibliothekssystem Universität Hamburg
World Catalogue of Scientific Journals
SJIF Scientific Journal Impact Factor
Scholarsteer Scholary Information
Cosmos Impact Factor
Academic Keys
İdeal Online
Acar Index
Jifactor

ABOUT US

Journal Of International Multidisciplinary Academic Researches entered into the life in 2014.It is published electronically in May, August and December, three times a year. Base fields of the journal are educational sciences, social sciences, health sciences and sport sciences. Unique articles, collections, book sections and case reports can be sent to the journal for publication. Academic studies accepted for the publication on the articles are published on the journal website electronically. Academic studies sent to the journal are directed to the specialist referees after it was certifiec by the editor. Each academic study is subjected to at least two referee assessmentsWhen the editor finds the evaluation of the study necessary, he can send the study to referees more than two. However, under all circumstances, both the editor and the other managing bodies of the articles can not give priority to any article to be published on the journal. Furthermore, while every academic study is directed to the referees interested in the topic, the editor or managing bodies of the journal can't have any effect on the decisions of the referees.

In this day and time, particulary academicians and other scientists doing academic researches say that the most common difficulty they encountered during their researches was that the academic studies had been subjected to long assessment process. Our journal displays the necessary sensitivity in order to clear the problems and provide the academic studies with results as soon as possible. Additionally, our journal is scanned in the folowing indexes and lists.

International Scientific Indexing
International Institute of Organized Research
Advanced Science Index
Indian Science Index
Infobase Index
General Impact Factor
Scientific Indexing Services
Index of Turkish Education
Eurasian Scientific Journal Index
Open Academic Journals Index
Directory of Indexing and Impact Factor
Cite Factor Academic Scientific Journals
Researchbib Academic Resource Index
Bibliothekssystem Universität Hamburg
World Catalogue of Scientific Journals
SJIF Scientific Journal Impact Factor
Scholarsteer Scholary Information
Cosmos Impact Factor
Academic Keys
İdeal Online
Acar Index
Jifactor

ULUSLARARASI MULTİDİSİPLİNER AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ
(E-ISSN: 2149-2166)

YAYIN KURULU

EDİTÖR	**Kurum**
Hakan Hekim	Hekim Yayınevi
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ	
Okt. Mesut HEKİM	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
SEKRETARYA	
Mehmet TOKGÖZ	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Oğuz GÜRKAN	Bozok Üniversitesi
Servet REYHAN	Siirt Üniversitesi
Yılmaz YÜKSEL	Erzurum Teknik Üniversitesi
HAKEM KURULU	
Dr. Ahmet ŞAHİN	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Ahmet TALİMCİLER	Ege Üniversitesi
Dr. Akmaral İBRAYEVA	M. Kozybayev Kuzey Kazakistan Devlet Üniversitesi
Dr. Arzu Gürdoğan	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Dr. Asiye Ayben Çelik	Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Ayfer AYDINER BOYLU	Hacettepe Üniversitesi
Dr. Ayşe Derya IŞIK	Bartın Üniversitesi
Dr. Barbaros Serdar ERDOĞAN	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Doğan Bıçkı	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Dr. Dolunay ŞENOL	Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Elif BOZYİĞİT	Pamukkale Üniversitesi
Dr. Emre SERİN	Siirt Üniversitesi
Dr. Erdi Kaya	Akdemiz Üniversitesi
Dr. Esma ESGİN GÜNDER	Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Feda Rehimov Hannanoğlu	Akü Devlet Üniversitesi
Dr. Georgi GAGANİDZE	Ivane Javakhishvili Tiflis Devlet Üniversitesi
Dr. Gökhan ÇOBANOĞLU	Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Gönenç HONGUR	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Gül ÖZKAYA	Akdeniz Üniversitesi
Dr. Gülay GÜNAY	Karabük Üniversitesi
Dr. Gülten HERGÜNER	Sakarya Üniversitesi
Dr. Hale YAMANER OKTAN	Ege Üniversitesi
Dr. Hande ŞAHİN	Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Hanna STAKHEYENA	Boğaziçi Üniversitesi
Dr. Hayri AYDOĞAN	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Hilal Yıldırır Keser	Uludağ Üniversitesi
Dr. Huriyet Bilge	Celal Bayar Üniversitesi

Dr. Kadri Yılmaz ERDAL	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Mehmet ŞAHİN	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Metin SAYIN	Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Mir Hamid Sleaihan	Islamic Azad University, Iran Üniversitesi
Dr. Modammad Ahmad Qudah	University of Jordan Üniversitesi
Dr. Muharem Cufta	Pamukkale Üniversitesi
Dr. Murat ÇALIŞOĞLU	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Dr. Murat GÖK	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Murat KEÇE	Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr. Mustafa TALAS	Ömer Halis Demir Üniversitesi
Dr. Nihada Delibegović Džanić	University of Tuzla, Bosniaand Herzegovina Üniversitesi
Dr. Nilgün VURGUN	Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Nurten DİNÇ	Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Özkan YILDIZ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Özkan YILDIZ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Perihan ŞARA	Uşak Üniversitesi
Dr. Semra AKAR ŞAHİNGÖZ	Gazi Üniversitesi
Dr. Semra TETİK	Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Sırrı Cem DİNÇ	Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Sibel ERKAL	Hacettepe Üniversitesi
Dr. Suat KOLUKIRIK	Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr. Tamara Merkulova VYKTOROVNA	Khrakiv Ulusal Üniversitesi
Dr. Tonguç VARDAR	Uludağ Üniversitesi
Dr. Turan IŞIK	Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Türkay Türkoğlu	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Dr. Zafer Durdu	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Dr. Zeynel TURAN	Yüzüncü Yıl Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

	Sayfalar
8 Haftalık Yüzme Eğzersizinin 9-12 Yaş Sporcularda Flamingo Denge Performansına Etkisinin Araştırılması **Yazarlar:** Taner YILMAZ, Şıhmehmet YİĞİT	**1-8**
Türkiye'de Bugünkü Müzik Uygulamaları **Yazar:** Canberk Özen	**9-21**
Zihinsel Engelli Çocuklarda Sportif Faaliyetlere Katılımın Sosyal Açıdan Yararları **Yazarlar:** Salim YÜKSEL, Faruk Erdoğan ÖZTÜRK	**22-30**
Bireysel Ve Takım Sporcularının Fair Play Ve Spor Ortamında Empati İlişkisinin İncelenmesi **Yazar:** Sultan Yavuz Eroğlu	**31-42**
Sporcu Eğitim Merkezi Ve Tohm Sporcularında Doping Bilgi Düzeyinin Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma (Güreş Ve Kano Örneği) **Yazarlar:** Erdem Demirkıran, Serkan Zengin	**43-55**
Bireysel Ve Takım Sporcularında Zihinsel Dayanıklılığın İncelenmesi (Siirt, Batman Mardin Artuklu Üniversitesi Örneği) **Yazar:** Erdem Eroğlu	**56-65**
Genç Futbolcularda Pliometrik Egzersizlerin Mücadele Gücüne ve Agresifliğe Etkisi **Yazarlar:** Hayrettin Gümüşdağ, Bekir Barış Cihan, Yeşim Karaç Öcal	**66-71**
Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite ve Beslenme Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi **Yazar:** Deniz ÇAKAROĞLU	**72-77**
Okul Takımlarında Oynayan Sporcuların Kulüp İçi İletişim Düzeylerinin İncelenmesi **Yazar:** Servet REYHAN	**78-85**
Üniversitede Öğrenim Gören Öğrencilerin Rekreatif Etkinliklere Katılım Tercihleri (Bir Literatür Taraması) **Yazarlar:** Özlem HEKİM, Yusuf ER	**86-95**
Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinliklerine Katılım Nedenlerinin İncelenmesi **Yazar:** Mesut HEKİM	**96-99**
Hastane Teknisyeni Adaylarının Hastane İnfeksiyonları Hakkında Mevcut Bilgilerinin Değerlendirilmesi **Yazar:** Demet HANÇER AYDEMİR	**100-119**
İnsanların Serbest Zaman Etkinliklerine Katılım Nedenleri **Yazar:** Yusuf ER	**120-127**
Sahne Sanatlarında Sahne Teknikleri Bağlamında Ses Tasarımı **Yazarlar:** Seyhan CANYAKAN, Zeynel TURAN	**128-138**
Keman İçin Uyarlanan Bir Isparta Türküsünün "Etüt Analizi" Yaklaşımıyla İncelenmesi ve İçerdiği Teknik Güçlüklerin Giderilmesine Yönelik Çalışma Önerileri **Yazar:** Melih GÜNAYDIN	**139-156**

TABLE OF CONTENTS

	Pages
Research Of The Effect Of 8-Week Swimming Training On The Flamingo Balance Performance In Athletes 9-12 Aged **Authors:** Taner YILMAZ, Şıhmehmet YİĞİT	**1-8**
Today's Music Applications In Turkey **Author:** Canberk Özen	**9-21**
Social Benefits of Participation in Sportive Activities in Children With Mental Disabilities **Authors:** Salim YÜKSEL, Faruk Erdoğan ÖZTÜRK	**22-30**
Investigation Of The Relationship Between Individual And Team Athletes In Fair Play And Empathy In Sports Environment **Author:** Sultan Yavuz Eroğlu	**31-42**
A Study For Measurement Of Doping Information Level In Sports Training Center And Tohm Sports (Wrestling And Cano Case) **Authors:** Erdem Demirkıran, Serkan Zengin	**43-55**
Investigation Of Mental Resistance İn Individual And Team Athletes (Siirt, Batman Mardin Artuklu University Case) **Author:** Erdem Eroğlu	**56-65**
The Effects of Plyometric Exercise of Young Soccer Players' to Combat Power And Aggressiveness **Authors:** Hayrettin Gümüşdağ, Bekir Barış Cihan, Yeşim Karaç Öcal	**66-71**
Assessment of Physical Activity And Nutrition Habits of University Students **Author:** Deniz ÇAKAROĞLU	**72-77**
Investigation of In-Team Communication Levels of Athletes Playing in School Teams **Author:** Servet REYHAN	**78-85**
The Preferences of Participate in Recreative Activities of Students At The University (A Literature Review) **Authors:** Özlem HEKİM, Yusuf ER	**86-95**
Investigation of The Reasons of Participation in The Leisure Time Activities of The Students of The School of Health Sciences **Author:** Mesut HEKİM	**96-99**
Evaluation of The Existing Knowledge of Hospital Technician Candidates About Nosocomial Infections **Author:** Demet HANÇER AYDEMİR	**100-119**
Causes of Participation in Leisure Activities of People **Author:** Yusuf ER	**120-127**
Sound Design in The Context Of Scene Tecniques in Performing Arts **Authors:** Seyhan CANYAKAN, Zeynel TURAN	**128-138**
Recommendation of An Isparta Turkish Folk Song Adapted For The Violin With The Approach To The "Survey Analysıs" And Remaining The Technical Challenges Contained **Author:** Melih GÜNAYDIN	**139-156**

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

RESEARCH OF THE EFFECT OF 8-WEEK SWIMMING TRAINING ON THE FLAMİNGO BALANCE PERFORMANCE IN ATHLETES 9-12 AGED

8 HAFTALIK YÜZME EĞZERSİZİNİN 9-12 YAŞ SPORCULARDA FLAMİNGO DENGE PERFORMANSINA ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Taner YILMAZ[1], Şıhmehmet YİĞİT[2]

***e-mail: syigit@nku.edu.tr**

[1]Uşak University, Faculty of Sports Sciences, Uşak, Turkey
[2]Namık Kemal University, School of Physical Education and Sports, Tekirdağ, Turkey

ABSTRACT
The aim of this study was to investigate the differences between the swimming athletes before and after 8 weeks training. The sample of the study consists of athletes aged 9-12 in Uşak Youth Sports Club in 2018-2019. A total of 30 athletes participated in 14 boys and 16 girls. Data were measured with Static Equilibrium Flamingo Equilibrium Test (FDT) and Dynamic Equilibrium Star Equilibrium Test (HDT). Data were analyzed using SPSS 22.0 program. In the statistical analysis of the data, the confidence interval was selected as 95% and values <p <0.05 were considered significant. As a result: there was no difference in the flexibility test in the male group, but there was a significant difference between the flexibility test values in the female group. In vertical jump, it was seen that there was a significant difference in pre-post test jump test of boys and girls. According to the elasticity result, no significant difference could be detected. There was no significant difference for vertical jump and Flamingo balance test. The Flamingo balance test can be said to have a negative effect. As a result, some parameters showed positive effects of 8 weeks training on athletes.
Keywords: Flamingo Balance, Swimming, Sport

ÖZET
Araştırma 9-12 yaş yüzme sporcularında antrenman öncesi ve 8 haftalık antrenman sonrası farklılıkları incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2018-2019 yılında Uşak Gençlik Spor Kulübünde 9-12 yaş sporcular oluşturmaktadır. 14 Erkek 16 Kız toplam 30 sporcu katılmıştır. Veriler Statik denge Flamingo Denge Testi (FDT) ile Dinamik denge Yıldız Denge Testi (YDT) ile ölçülmüştür. Veriler SPSS 22.0 programı kullanılarak incelenmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde güven aralığı %95 olarak seçilmiş ve p<0,05'in altındaki değerler anlamlı kabul edilmiştir. Sonuç olarak: erkek grubu, esneklik testinde fark olmadığı, fakat kız grubunda, esneklik testi değerleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Dikey sıçramada, erkek ve kız grubunun ön-son test sıçrama testinde anlamlı farkın olduğu görümüştür. Esneklik sonucuna göre, anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Dikey sıçrama ve Flamingo denge testine yönelik anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Flamingo denge testi negatif yönde bir etki yaptığı söylenebilir. Sonuç olarak yapılan testlerde bazı parametrelerde 8 haftalık antrenmanın sporcular üzerinde olumlu etkileri görülmüştür.
Anahtar Kelimeler: Flamingo Denge, Yüzme, Spor

JEL CODE:L83

INTRODUCTION
Balance has direct effects on many body functions in human life and therefore it plays an important role in our lives. We can state the factors affecting the balance are; age, body weight, regular exercise and process, joint disorders, proper posture, fatigue and substance

use, motivation and concentration. Due to the effects of exercises on athletes, the body composition and the balance controls of athletes are of high importance in terms of success. Sport, in today's world, has become a universal phenomenon concerns all people, without recognizing a bio-social-cultural distinction within societies. The concept of sports has undergone a rapid change as in many other fields and has also transformed many of its dependent areas, as well. It is a very well known fact that sports has a very strong and hidden relationship with the society in historical process (Yıldırım et al. 2006). Sport is a phenomenon enabling the adaptation of the individuals to the environment by contributing to the development of their mental health and their characteristic qualities, to the formation of their personality and by enriching their knowledge and skills (Dalbudak & Çelik, 2019). And in a different definition, sport is considered as one of the healthy, balanced, useful physical and social activities within the daily activities of individuals.

Daneshjoo et al. (2012) define balance as the ability to remain stable with minimal swinging and to perform a task while maintaining this position. Balance is an important factor that combines with the physical fitness in sporting performance and in daily life (Aksu, 1994). In normal upright posture, the center of gravity of the human body falls over the center of pressure. Therefore, it is important to provide the balance during training and competition. Balance, as the definition of the concept, is the status of standing of an object or a human without toppling over. And as the physical definition of the balance, it is the status of standing of an object or a human as the result of the forces destroying eachother (Sucan et al., 2005). Hrysomallis (2007) defined balance as the process of protecting the center of the gravity of the body within the balance support area. In another definition, the balance is defined as the ability of maintaining the posture of the body on the support base (Spirduso, 1995). The dynamic balance is needed in order to walk, run and, climb stairs in daily life (Özmen, 2016).

Athletes should perform at a high level in terms of their physiological and motoric properties, in order to be successful in sports. One of the parameters that will ensure this, is the balance performance (Eliöz et al., 2013). Balance is an important factor which is in combination with the physical fitness in sporting performance and in daily life (Rose, 2003). Balance is the ability of the body to enable the desired position during movement. In order to do the required movement in well-developed motoric activities, it is essential that the body to be in an upright position (Şahin, 2004). Controlling balance is a complex motoric ability that includes planning and implementation of flexible sport movements, as well as the integration of sensory inputs (Ferdjallah, at al., 2002).

Balance, is an important property at a certain level in all sports. It is emphasized that maintaining the necessary desired body stability is important for a successful performance in sports. Therefore, in dynamic sports involving sudden postural changes, balance forms a basis (Altay, 2001). It is stated that senior athletes exhibit improved balance control in connection with the requirements of each discipline. Learning and training a sport in a long time period, improves the effectiveness of dynamic and static postural control in daily living activities (Perrin et al., 2002). Balance ability, as well as basic biomotor properties such as strength, speed and durability, plays a role in providing of postural control which is a necessity in a successful implementation of athletes' technical, tactical and motoric skills during struggles in the games (Paillard & Noé, 2006). Achieving sporting success requires providing both static and dynamic balance conditions properly. Appropriate balance control in achieving motoric abilities, appropriate displacement, movement adaptation and adequate hand, arm or head movement, impaired movements and techniques in sports applications, the synergy that minimizes displacement of the center of gravity while maintaining an upright posture are based on muscles (Altay, 2001). Balance is an important factor in maintaining the body composition which is necessary for a successful performance in sports. Therefore, it is the

bases for dynamic sports which include sudden changes in movement pattern. All sports contain balance at a certain level (Eler, 1996).

MATERYAL ve METOT

Research Group

The research group consists of 9-12 year old swimming athletes in Uşak Youth Sports Club in 2018-2019 and it was aimed to investigate the differences in balance levels of male and female athletes before and after 8 week of training. A total of 30 athletes, 14 male and 16 female, participated in this research regularly.

Statistical Analysis

The measurements of the athletes participated in this research were realized with Flamingo Balance Test (FBT) for Static Balance and Star Excursion Balance Test (SEBT) for Dynamic Balance. In order to evaluate the data, the computer programme SPSS 22.0 (SPSS Inc., Chicago, IL, USA) was used. At first, the mean and standard deviation values of the data analyzed, were calculated. Then, before all statistical procedures, Shapiro-Wilk test was applied to determine whether the data showed normal distribution. According to the data obtained from this test, it was found that pre and post test results about elasticity and vertical jump within male and female groups, showed normal distribution, while Flamingo balance test results did not show normal distribution.

In the study, paired sample t-test was used to compare the data obtained from elasticity and vertical jump pre-test and post test for the male group which showed a normal distribution. Similarly, the data from elasticity and vertical jump pre-test and post test for the female group were analyzed using paired sample t-test. Regarding the Flamingo balance test results which did not show normal distribution, pre-test and post-test measurements of the male group and pre-test and post-test measurements of the female group were compared with Wilcoxon Sign Rank Test. In order to determine whether there is a difference between pre-tests and then the post-tests of the elasticity and vertical jump which showed a normal distribution for the male and female groups, and also in order to determine whether there is a difference between groups, Independent-Samples T-Test was used. As a result of Independent-Samples T-Test which was used for the statistical analysis of findings, it was determined whether the data were significant depending on the level of significance of Levene's test. Flamingo balance test results which were not normally distributed were analyzed according to M Whitney U test. In the statistical analysis of the data, the confidence interval was selected as 95% and values below $p<0.05$ were considered significant.

FINDINGS

In this section, the results of the static balance Flamingo Balance Test (FBT) and dynamic balance Star Excursion Balance Test (SEBT), which were applied to the athletes participated in this research, have been presented and interpreted.

Table 1. Descriptive characteristics of the participants

Group	N	Age (year)	Height (cm)	Body Weight (kg)
Male	14	10.14±1.46	141.07±7.94	36.50±9.28
Female	16	10.12±1.36	139.56±12.42	36.50±12.51

Table 2. Paired Samples T Test Results of Male and Female Group Elasticity Pre-test and Post-Test Values

Groups		N	$\overline{X}$	S	t	df	P
Male	Pre-test	14	21.36	4.361	-2.110	13	0.055
	Post-test	14	21.71	4.122			
Female	Pre-test	16	23.13	3.998	-2.657	15	0.018*
	Post-test	16	23.94	4.106			

* p<0,05

When Table 2 was examined; In order to determine whether there was a difference between the mean values of elasticity tests before and after the training program of the male group, t-test was used for related samples. As a result of the test, there was no significant difference between the mean values of elasticity pre-test ($\overline{X}_{\text{Pre-test}}$=21,36) and elasticity post-test ($\overline{X}_{\text{Post-test}}$=21,71) [$t_{(13)}$ = -2.110, p>0.05]. And, in order to determine whether there was a difference between the mean values of elasticity tests before and after the training program of the female group, t-test was used for related samples. As a result of the test, there was a significant difference between the mean values of elasticity pre-test ($\overline{X}_{\text{Pre-test}}$=23,13) and elasticity post-test ($\overline{X}_{\text{Post-test}}$=23,94) [$t_{(15)}$ = -2.657, p<0.05]. As a result, it can be said that, according to the values of male group elasticity pre-post test, the training programme applied did not have an effect. Also, according to the significant values found for the female group elasticity pre-post test, we can see that there is an eefect of training programme applied.

Table 3. Paired Samples T Test Results of Male and Female Groups' Vertical Jump Pre-test and Post-Test Values

Groups		N	$\overline{X}$	S	t	df	P
Male	Pre-test	14	24.64	4.749	-3.319	13	0.006*
	Post-test	14	25.86	4.721			
Female	Pre-test	16	21.88	5.227	-3.437	15	0.004*
	Post-test	16	22.94	4.932			

* p<0,05

When Table 3 was examined; In order to determine whether there was a difference between the mean values of vertical jump tests before and after the training program of the male group, t-test was used for related samples. As a result of the test, there was a significant difference between the mean values of vertical jump pre-test ($\overline{X}_{\text{Pre-test}}$=24,64) and vertical jump post-test ($\overline{X}_{\text{Post-test}}$=25,86) [$t_{(13)}$ = -3.319, p<0.05]. And, in order to determine whether there was a difference between the mean values of vertical jump tests before and after the training

program of the female group, t-test was used for related samples. As a result of the test, again there was a significant difference between the mean values of vertical jump pre-test ($\overline{X}_{Pre-test}$=21,88) and vertical jump post-test ($\overline{X}_{Post-test}$=22,94) [$t_{(15)}$ = -3.437, p<0.05]. As a result, it can be said that, according to the values of both male & female groups vertical jump pre-post tests, there is an effect of the training programme applied.

Table 4. Wilcoxon Signed-Ranks Test Results of Male and Female Groups' Flamingo Balance Test Pre-test and Post-Test Values

Male Group Pre test-Post test	N	Rank mean	Rank Sum	z	P
Negative rank	4	2.50	10.00	-1.890	0.059
Positive rank	0	0.00	0.00		
Equal	10				
Female Group Pre test-Post test	**N**	**Rank mean**	**Rank Sum**	**z**	**P**
Negative rank	3	2.00	6.00	-1.633	0.102
Positive rank	0	0.00	0.00		
Equal	13				

When table 4 was examined; Wilcoxon Signed-Ranks Test results were given, regarding whether pre-test and post-test results directed to flamingo balance test of male and female groups, showed a significant difference at p<0.05 level. The results of the analysis showed that there wasn't a significant difference between the flamingo test pre-test and post-test of male and female groups (Male z=-1.890 p=0.059, Female z=-1.633p=0.102). According to pre and post-test results of the training applied, we can say that the training programme had a negative effect on Flamingo balance test results in both male and female groups.

Table 5. Comparison of the results of the elasticity test pre-test and post-test with the Independent-Samples T Test

Groups		N	$\overline{X}$	S	t	df	P
Pre-test	Male	14	21.36	4.361	-1.158	28	0.257
	Female	16	23.13	3.998			
Post-test	Male	14	21.71	4.122	-1.477	28	0.151
	Female	16	23.94	4.106			

When Table 5 was examined; The pre-test results of elasticity test of males and females, were compared with the Independent-Samples T-Test. According to the pre-test results, there was no significant difference found between the mean elasticity test of males ($\overline{X}_{Male}$ = 21.36) and the mean elasticity test of females ($\overline{X}_{Female}$ = 23.13) [$t_{(28)}$ = -1.158, p>0.05]. In a similar way, according to the results of post-test, there was no significant difference between the

mean elasticity test values of males ($\overline{X}_{Male}$ = 21.71) and the mean elasticity test values of females ($\overline{X}_{Female}$ = 23.94) [$t_{(28)}$ = -1,477, p>0,05].

Table 6. Comparison of the results of the vertical jump test pre-test and post-test with the Independent-Samples T-Test

Groups		N	$\overline{X}$	S	t	df	P
Pre-test	Male	14	24.64	4.749	1.509	28	0.142
	Female	16	21.88	5.227			
Post-test	Male	14	25.86	4.721	1.650	28	0.110
	Female	16	22.94	4.932			

When Table 6 was examined; The pre-test results of vertical jump test of males and females, were compared with the Independent-Samples T-Test. According to the pre-test results, there was no significant difference found between the mean value of vertical jump test of boys ($\overline{X}_{Male}$ = 24.64) and the mean value of females ($\overline{X}_{Female}$ = 21.88) [$t_{(28)}$ = 1,509, p> 0.05]. Similarly, according to the post-test results, no significant difference was found between the mean value of vertical jump test of males ($\overline{X}_{Male}$ = 25.86) and the mean value of females ($\overline{X}_{Female}$ = 22.94) [$t_{(28)}$ = -1.477, p> 0.05].

Table 7. Comparison of the results of Males and Females Groups' Flamingo Balace Test pre-test and post-test with the Mann Whitney-U Test

Groups			N	Rank Mean	Rank Sum	u	P
Flamingo Balance Tesi	Pre-test	Male	14	15.86	222.00	107.00	0.810
		Female	16	15.19	243.00		
	Post-test	Male	14	15.79	457.50	108.00	0.847
		Female	16	15.25	208.50		

When Table 7 was examined; There was no statistically significant difference between male and female groups of pre-test results for flamingo balance test at p> 0.05 level (u = 107.0, p = 0.810). Similarly, no statistically significant difference was found between male and female groups of flamingo balance test at the level of p> 0.05 (u = 108.0, p = 0.847).

DISCUSSION AND RESULTS

The results were evaluated by reviewing the findings obtained in this study and the literature. In the study, while there was no significant difference between the mean values of elasticity tests before and after the training programme applied in the elasticity test of the male group, there was a significant difference observed in the elasticity test mean values in femail group [t (15)=-2,657, p<0,05]. According to these results, it can be stated that the training

programme did not cause any change according to the values observed from elasticity pre-post tests of male group, while we can say that the training program me applied had an effect in the female group since there was a significant difference in mean values of elasticity pre and post test in the female group.

There was a significant difference between the mean values of vertical jump male and female values. Male [$t_{(13)}$=-3.319, $p<0.05$], female [$t_{(15)}$=-3.437, $p<0.05$]. According to these results, it can be seen that there was an effect of training programme applied, due to the values of pre-post tests of vertical jump test of both male and female groups. The results of the analysis directed to the flamingo balance test showed that there was no significant difference between the pre-test and post-test of flamingo balance test of male and female groups (Male z = -1.890 p = 0.059, Female z = -1.633 p = 0.102). According to these results, it can be said that the training programme applied according to the pre-post test results had a negative effect on the flamingo balance test results in both male and female groups. Vertical jump test pre-test results were compared with Independent-Samples T Test. According to the pre-test results, no significant difference was found between the mean value of vertical jump test of males (Male = 24.64) and the mean value of vertical jump test of females (Female = 21.88) [t (28) = 1.509, $p> 0.05$]. When we check the similar studies, there are some studies showing parallelism with ours. There are some studies which their training programmes had a positive effect on balance development (Atılgan et al., 2012). Tetik emphasized that when the teams consists of the athletes with higher balance skills, they can achieve higher scores and take place in higher ranks in the league (Tetik, 2013). Cote et al., think that static balance and dynamic balance are necessary for a proper performance in daily life and sports activities (Günay & Cicioğlu 2001). Dalvin, in his study, found that the balance performance of the athletes was better than non-athlete control group (Suveren, 2009). It is known that the training programmes prepared according to the critical age periods, contribute positively to children's development and speed up their learning of skills (Tüfekçioğlu, 2008).

As a result, the data obtained from the study show that the regular training and exercise programmes have a positive effect on the success of the athletes and their development. In our study, it is thought that the training programme applied, will have a positive effect on balance development, balance control and the success, and it will be beneficial in terms of sports/training in the future.

REFERENCES

Aksu, S. (1994). Denge *eğitiminin etkilerinin postüral stres testi ile değerlendirilmesi.* Bilim Uzmanlığı Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara,

Rose D. (2003). *FallProof!* IL: Human Kinetics, Champaign, 2010 [Google Scholar]

Şahin M. (2004). *Beden eğitimi ve sporda temel kavramlar sözlüğü*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Altay F. (2001). *Ritmik jimnastikte iki farklı hızda yapılan chain rotasyon sonrasında yan denge hareketinin biyomekanik analizi*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Spirduso, W.W., Francis, K.L., & MacRae, P.G. (2005). *Physical dimensions of aging*. Champaign (IL): Human Kinetics.

Ferdjallah, M., Harris, G. F., Smith, P., &Wertsch, J. J. (2002). Analysis of postural control synergies during quietstanding in healthy children and children with cerebralpalsy. *Clinical Biomechanics, 17*(3), 203-210.

Eliöz M, Sitti S, Koç MC. Murt Z, Koç H. (2013). A study on static balance performance of healthy and hearing - impaired football players. *EuropeanJournal of Applied Sciences,* 5, 25-28.

Hrysomallis, C. (2007). Relationship between balance ability, training and sports injury risk. *Sports medicine, 37*(6), 547-556.

Paillard, T. H., & Noe, F. (2006). Effect of expertise and visual contribution on postural control in soccer. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports, 16*(5), 345-348.

Tetik, S., Koç, M. C., Atar, Ö., & Koç, H. (2013). Basketbolcularda statik denge performansı ile oyun değer skalası arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Kick Boxing Federation Journal of Sport Science, 6*(1), 9-18.

Perrin, P., Deviterne, D., Hugel, F., & Perrot, C. (2002). Better than dance, develops sensorimotor adaptabilities involved in balance control, *Gaitand Posture,* 15, 187–194.

Sucan, S., Yılmaz, A., Can, Y., & Süer, C. (2005). Aktif futbol oyuncularının çeşitli denge parametrelerinin değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimleri Dergisi, 14*(1) 36-42.

Günay, M., & Cicioglu, İ. (2001). *Spor fizyoloji.* Ankara: Gazi Kitap Evi.

Suveren, C. (2009). *Elit Düzeydeki Erkek Hentbolcuların ve Voleybolcuların Antropometrik ölçümleri ve vücut yağ oranları ile denge düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırılması.* Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Eler S. (1996). *Bir sezonluk antrenman periyot laması boyunca üst düzey erkek hentbolcuların bazı motorik ve fizyolojik parametrelerinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Tüfekçioğlu, E. (2008). Okul öncesi 4-6 yaş çocuklarında algısal motor gelişim programlarının denge ve çabukluk üzerine etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5*(2), 1-11.

Atılgan, O. E., Akın, M., Alpkaya, U., & Pınar, S. (2012). Elit bayan cimnastikçilerin denge aletindeki denge kayıpları ile denge parametreleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences, (9)*2, 1260-1271.

Daneshjoo, A., Mokhtar, A. H., Rahnama, N., & Yusof, A. (2012). Theeffects of Comprehensivewarm-upprograms on proprioception, staticand dynamic balance on malesoccer players. *Plo Sone, 7*(12), e51568.

Ozmen, T. (2016). Relationship between corestability, dynamic balance and jumping performance in soccer players. *Turkish Journal of Sport and Exercise, 18*(1), 110-113.

Dalbudak,İ., & Çelik,S. (2019). Investigation of aggression and emotional intelligence characteristics of the students from faculty of sport sciences and state conservatory of Turkish music. *International Education Studies*, *12*(9), 117-129.

Yıldırım, D., Yıldırım, E., Ramazanoğlu, F., Uçar, Ü., Tuzcuoğluları, Ö. T., & Demirel, E. T. (2006). Üniversite öğrencilerinin spora bakış açıları ve spor yapma durumu. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları,* 53-55.

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

TÜRKİYE'DE BUGÜNKÜ MÜZİK UYGULAMALARI

TODAY'S MUSIC APPLICATIONS IN TURKEY

Canberk ÖZEN[1]

***e-mail:** canberkozen@kku.edu.tr

[1] Kırıkkale Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Kırıkkale, Türkiye

ÖZET
Müzik olgusu insanların yaşamını doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen bir yapıya sahiptir. Bu nedenle müzik toplumsal açıdan üzerinde önemle durulan konular arasında yer almaktadır. Müzik hem birey hem de toplum yaşamını etkileyen bir olgu olduğu için akademik alanda da müzik kavramı üzerine çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği görülmektedir. Buna karşılık Türkiye'de müzik alanında yapılan akademik çalışmalarda müzik uygulamalarına ilişkin araştırmalara yeterli düzeyde yer verilmediği görülmüştür. Bu kapsamda yapılan bu araştırmada tarihsel süreç içerisinde Türkiye'de devlet kurumlarında yürütülen müzik uygulamalarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.
Anahtar kelimeler: Müzik, müzik uygulamaları, müzik ile ilgili resmi kurumlar

ABSTRACT
The phenomenon of music has a structure that affects people's lives directly or indirectly. Therefore, music takes part among important issues in terms of social. Since music is a phenomenon that affecting both individual and society's lives, studies on the concept of music have increased in the academic field in recent years. By contrast, in academic studies in the field of music constructed in Turkey it was seen not given sufficient research on the music application. Within scope of the research constructed, where information is given about the music application which executed in state institutions in Turkey in the historical process.
Key words: Music, music applications, music institutions

JEL CODE: N90

GİRİŞ
İnsan yaşamındaki en eski terimlerden biri olan müzik, yüzyıllardır içinde bulunduğu döneme, o dönemin kişilerine, o kişilerin yarattığı toplumlara göre artarak, yenilenerek ve gelişerek değişen evrimini tamamlamaya çalışarak yaşadığımız döneme dek varlığını devam ettirmiştir. Müzik ortaya çıktığı ilk dönemlerden günümüze; toplumlar ve insanlar için kendini anlatma, tanımlama ve birbirleri ile anlaşma yöntemli olarak kullanılmıştır (Angı, 2013). Bu kapsamda müzik, insanlık tarihi kadar eski bir geçmişe sahiptir. Müzik kimi ilkel topluluklarda tanrıyla iletişimin yöntemi olarak görülerek kutsal kabul edilmiş, kimi enstrümanlar tanrının sesi olarak nitelendirilmiştir (Yılmaz & Can, 2019). Göher'e (2007) göre, insanların yarattığı kültür, toplumsal etkileşimlerin neticesinde gelişmiştir. Müzik, bu kültürün ortaya çıkmasının başlangıcından bu yana insanlıkla beraber gelişmiş, toplumla beraber şekil almış, gereksinimler doğrultusunda değişmiş ve değişikliğe uğratmıştır. Müzik insanın ortaya çıkardığı kültürün bir etkeni olarak ekonomi, din, siyaset gibi bir çok kurumla beraber

yaşamıştır. Müzik problemleri, çeşitleri, biçimleri bir arada yaşadığı bu kurumlarla şekil almıştır.
Özel mülkiyet teriminin dünya genelinde ortaya çıkışı, medeniyetlerin doğuşu, politik örgütlenmeler, toplumsal oluşumlarla başlayan süreçler, pek çok milli örnekleri de ortaya çıkarmıştır. Modernleşme, 18. yüzyıl itibari ile Batı Avrupa'da şehirleşme, ulus devletler, kapitalizm, demokratikleşme gibi gelişmelerle beraber ortaya çıkmıştır. Modernleşme, Batı Avrupa çevresinde yayılmış, 19. yüzyıldan itibaren hemen hemen bütün dünya ulusları adım adım bir modernleşme deneyimi yaşayarak toplumsal dönüşüm süreci içine girmişlerdir. Toplumsal değişimlerin önemli araçlarından biri olarak yararlanılan müzik, modernleşme aşamasında Türkiye'de ve dünya genelinde bu kapsamda önemli bir olgu olarak dikkati çekmiştir (Doğruöz, 2018).
Müzik bir toplumun toplumsal hayatından politik durumuna, dini inançlarında söz konusu toplumun yöresel ya da genel geleneklerine göre şekillenmektedir. Belirli bir bölgeye ya da yöreye ilişkin ve hatta daha kapsamlı değerlendirildiğinde söz konusu toplumun niteliklerini, bakış açılarını, değerlerini ve geleneklerini ayna gibi yansıtmaktadır. Müzik ile toplumsal hayattaki bireyler en basit olarak nitelendirilen duygularından en derin ve yoğun duygularına dek kendini müzik ile aktarabilmekte; geçmiş dönemlerden bugüne dek kulaktan kulağa, çağımızın teknolojisi aracılığı ile kayıt altına alınarak kuşaklar arasında aktarılabilmektedir (Angı, 2013).
Müzik olgusu gerek bireysel gerekse de toplumsal yaşamda önemli bir yere sahip olduğu için müzik eğitimi toplumların önem verdiği konuların başında gelmektedir. Müzik eğitimi formal eğitim bağlamında ele alınabileceği gibi, informal eğitim olarak da nitelendirilebilir. Amatör olarak müzikle ilgilenen kişiler için bir plan, program önem teşkil etmeyebilir. Ancak mesleki müzik eğitimi bağlamında uygulanan eğitimlerin hepsi, belirli bir plan ve program dahilinde sürdürülmektedir. Müzik eğitiminin en dikkat çeken niteliklerinden birisi de, müziksel tutumların aşılanmasına ilişkin zor çalışmalarda oluşmasıdır. Müzikle alakalı temel tutumların aşılanması dahi, bu zor süreçlerin neticesinde olabilmektedir. Dolayısıyla çeşitli disiplinleri bünyesinde muhafaza eden müzik eğitiminde planlı, programlı gelişim ve değerlendirmeyi kontrol edebilen sistemlerin, aktif şekilde çalışması gerekmektedir (Türkel & Şen, 2015).
Yukarıda yer alan bilgiler değerlendirildiği zaman müzik olgusunun insan ve toplum yaşamında önemli bir yere sahip olduğu, müziğin hem toplum hem de insan yaşamını doğrudan ya da dolaylı olarak etkilediği görülmektedir. Bu durum ülkelerin sahip oldukları müzik uygulamalarının incelenmesi ve değerlendirilmesinin toplumsal açıdan önemli bir konu olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda yapılan bu araştırmada da Türkiye'deki günümüz müzik uygulamalarının incelenmesi ve bu uygulamalarının nedenleri, dayanakları ve müzik eğitimine etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın alt amaçları aşağıdaki gibi belirlenmiştir;

- Türkiye'de bugünkü müzik uygulamalarının hangileri olduğunu ortaya koymak,
- Bu uygulamaların özelliklerini/niteliklerini belirlemek,
- Bu uygulamaların dayandığı nedenleri belirlemek,
- Bu uygulamaların Türkiye'deki müzik sürecine katkılarını belirlemek,
- Bu alanda kişi ve kamu kurum ve kuruluşlarında yapılacak araştırmalara destek olmak gibi amaçlar düşünülmüştür.

1. Kültür ve Turizm Bakanlığı Bünyesindeki Müzik Uygulamaları

Türkiye'de müzik sanatına ilişkin uygulamaları yürüten resmi kurumların başında Kültür ve Turizm Bakanlığı gelmektedir.

> 16.4.2003 tarih ve 4848 sayılı kanun kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığı kurulmuştur. Bu Kanunun esas amacı ise, kültürel ve tarihi varlıkların tahrip edilmesi ve yok edilmesini engellemek, kültürel değerleri benimsetmek, değerlendirmek, tanıtmak, yaymak, geliştirmek ve yaşatmaktır. Bunun yanı sıra sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve özel sektörle etkileşimi ilerletmek ve işbirliği sağlamak, kültür ve turizm konularına ilişkin kamu kurum ve kuruluşlarını yönlendirmek, turizmin geliştirilmesi, pazarlanması teşvik ve desteklenmesi adına ihtiyaç duyulan tedbirleri almak, ülkenin turizme uygun tüm olanaklarını ülke ekonomisine pozitif anlamda geliştirecek biçimde değerlendirmek üzere Kültür ve Turizm Bakanlığının açılmasına, teşkilât ve görevlerine dair ilkeleri düzenlemektir (Kültür ve Turizm Bakanlığı).

Bu kurumun kurulduğu 2003 yılına kadar, Türkiye'de müziğe ilişkin uygulamalar, "Kültür Bakanlığı" bünyesinde sürdürülmüştür. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı bulunan Devlet Opera ve Balesi, Türk Halk Müziği Koroları, Klasik Türk Müziği Koroları, Topluluklar ve Orkestralar gibi müzik oluşumları, yıl boyunca yurtiçi/yurtdışı konserler ve çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. İlgili alt başlıklarda bu oluşumlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Devlet Opera ve Balesi

Sahne ve gösteri sanatlarının pek çok unsuru opera ve balenin bünyesinde mevcuttur. Drama, müzik, dans gibi branşlar opera ve balede sentezlenerek bir bütün şeklini alır ve sahnedeki devinime katkı sağlarla. 16. yüzyıldan günümüze başta Avrupa olmak üzere dünyanın pek çok bölgesinde gelişmiş olan bu iki sahne sanatı modern toplumların temelinin ortaya çıkmasını ciddi oranda etkilemiştir. Ülkemizde 1700'lü yılların sonlarına doğru kendini göstermesine karşın hızlı bir gelişim evresi yaşamış ve bu sanat dallarına devlet tarafından kurumsal bir kimlik kazandırılmıştır (Özhanlı, 2009). Bu kurumların başında da Devlet Opera ve Balesi gelmektedir.

Devlet Opera ve Balesi, Cumhuriyet ile özdeşleşmiş sanat anlayışının sembollerinden biridir. İlk olarak Osmanlı Devleti'nde çok sesli müzik anlayışının önem kazandığı çağdaşlaşma döneminde tanınmıştır. Devlet Opera ve Balesi, 1949'dan, Kültür Bakanlığı'na bağlandığı 1970 yılına kadar Devlet Tiyatroları teşkilatı bünyesinde varlığını sürdürmüştür. Türk besteciler, opera için birçok eser bestelemiştir. Günümüzde, Devlet Opera ve Balesi tarafından birçok opera temsili düzenlenip topluma sunulmaktadır. Operanın müzikal ve tiyatral ifade biçimi, genellikle batı kültürüne uygun olduğundan, Türkiye'nin ulusal değerlerinin ortaya çıkması ve özgün Türk müzik tarzının operayla ne derece yansıtıldığı konusu, önemli bir tartışma konusudur. Günümüzde devlet konservatuvarlarının opera-şan anasanat dallarında, opera sanatçıları yetişmektedir. Ankara, İzmir, İstanbul, Samsun, Antalya ve Mersin kentlerinde Devlet Opera ve Balesi Müdürlükleri bulunmaktadır.

1.2. Türk Halk Müziği Koroları

Halk müziği, tüm toplumların çeşitli karakteristik özellikleri ve kültür kodlarını ihtiva eden, maddi-manevi değerlerini yansıtan bir müzik türüdür. Türk halk müziği koroları, sözlü halk müziğini (türküleri), tek veya çok seslendirme ile temsil yönünde faaliyet göstermektedir. Türk halk müziğinin makamsal yapısı, kendine özgü melodik yapısı ve ses sınırları vb. unsurları batı müziğine göre farklılıklar göstermektedir. İlk olarak Ankara Devlet Türk Halk Müziği Korosu, Kültür Bakanlığı bünyesinde, 1986 yılında faaliyetlerine başlamıştır.

Tablo 1. Türk Halk Müziği Koroları

Ankara Devlet Türk Halk Müziği Korosu
İstanbul Devlet Türk Halk Müziği Korosu
Sivas Devlet Türk Halk Müziği Korosu
Şanlıurfa Devlet Türk Halk Müziği Korosu

Tablo 1'de görüldüğü gibi; günümüz itibarı ile Türkiye'de Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren dört (4) adet "*Türk Halk Müziği Korosu"* bulunmaktadır.

1.3. Klasik Türk Müziği Koroları

Klasik Türk Müziği veya Türk Sanat Mûsıkîsi, birçok kültüre ev sahipliği yapmış olan Anadolu coğrafyası üzerinde, özellikle Osmanlı Devleti'nin en önemli hatıralarını, birikimlerini taşımakta ve yansıtmaktadır. İlk kez 1975 yılında Kültür Bakanlığınca kurulan İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Korosu, 2013 yılı itibarı ile Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu adıyla faaliyetlerine devam etmektedir.

Tablo 2. Klasik Türk Müziği Koroları

Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu
İzmir Devlet Klasik Türk Müziği Korosu
Ankara Devlet Klasik Türk Müziği Korosu
Bursa Devlet Klasik Türk Müziği Korosu
Diyarbakır Devlet Klasik Türk Müziği Korosu
Elazığ Devlet Klasik Türk Müziği Korosu
Samsun Devlet Klasik Türk Müziği Korosu
Mersin Devlet Klasik Türk Müziği Korosu

Tablo 2'de görüldüğü gibi; günümüz itibarı ile Türkiye'de Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren sekiz (8) adet "*Klasik Türk Müziği Korosu"* bulunmaktadır.

1.4. Topluluklar

Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren topluluklar, temel olarak Türk kültürüne ait müzikleri, bu alanda çeşitli araştırmalar da yürütmek suretiyle, özgün biçimde topluma sunmaktadır. Geleneksel Türk müzik türlerinin çağın popüler müzik kültürünün gölgesinde kalmadan canlı tutulması ve aynı zamanda çağdaş bir sunum tarzıyla icra edilmesi amaçlanmaktadır. Topluluklar yöresel kıyafetler ve danslarla da gösterilerini daha nitelikli hale getirebilmektedir. Böylece köklü Türk müzik türlerinin, kültürümüzdeki yerinin tam olarak yansıtılması sağlanmaktadır.

Tablo 3. Topluluklar

Devlet Halk Dansları Topluluğu
Ankara Türk Dünyası Müzik Topluluğu
İstanbul Tarihi Türk Müziği Topluluğu
İstanbul Devlet Modern Folk Müzik Topluluğu
İstanbul Devlet Türk Müziği Topluluğu
İstanbul Devlet Türk Müziği Araştırma ve Uygulama Topluluğu
Edirne Devlet Türk Müziği Topluluğu
Konya Türk Tasavvuf Müziği Topluluğu
İzmir Devlet Türk Dünyası Dans ve Müzik Topluluğu

Tablo 3'te görüldüğü gibi; günümüz itibarı ile Türkiye'de Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren dokuz (9) adet "*Topluluk"* bulunmaktadır.

1.5. Orkestralar

Ülkemiz bünyesinde devlet desteği ile kurulup varlığını sürdüren, çok sesliliğin en önemli yapılanmaları orkestralardır. En iyi bilinen ve temeli Osmanlı dönemine dayanan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, varlığını kesintisiz olarak sürdürmüş en eski orkestralar arasında sayılmaktadır. Ülkemizde ve dünyada ünlü olan birçok sanatçının emeğiyle bu günlere gelmiş olan bu orkestralar, yurt içi ve yurt dışı çok sayıda müziksel başarıya imza atmıştır. Birçok özgün Türk eseri bestelenmiş veya orkestra düzenlemeleriyle yeniden yorumlanmıştır. Günümüzde de konserlerle ülkemizde ve dünyanın birçok yerinde çok sesli müziğin sunumlarını gerçekleştirmektedirler.

Tablo 4. Orkestralar

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası
İzmir Devlet Senfoni Orkestrası
Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası
Antalya Devlet Senfoni Orkestrası
Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası
Ankara Devlet Çoksesli Müzik Korosu

Tablo 4'te görüldüğü gibi; günümüz itibarıyla Türkiye'de Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren yedi (7) adet "*Orkestra"* bulunmaktadır.

2. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Bünyesindeki Müzik Uygulamaları

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), görsel ve işitsel olarak geniş bir kitleye ulaşabilmektedir. TRT'nin devlet kurumu olması, halkın neredeyse tamamına ulaşması ve yayınladığı içerikler açısından çok büyük önem taşımaktadır. Türkçe dışında birçok farklı dilde yayın yapan TRT, yurt dışında da çok geniş coğrafyalara hitap etmektedir. Ayrıca TRT Müzik Dairesi Başkanlığı tarafından Tarihi Türk Müziği arşivi, ilgililere sunulmaktadır. TRT tarafından yapılan faaliyetler, radyo ve televizyon yayınları şeklinde sunulmaktadır.

2.1. Radyo Yayını

Radyonun Türkiye'de kullanılması, Cumhuriyetin ilânından birkaç yıl sonra İstanbul ve Ankara radyolarının kurulmasıyla başlamıştır. Faaliyete geçmesi ile birlikte radyo, halkın haber alması, gelişmelerden haberdar olması, bilgilenmesi ve müzik dinlemesi gibi birçok amaca hizmet etmiştir. Topluma geniş alanda hizmet eden radyo, Türk müziğine yönelik bazı yasaklamalar getirilmesi nedeniyle, ulusal bir iletişim aracı olmasına rağmen ülkemizin özgün müziğini topluma sunmak konusunda bir dönem kısıtlanmıştır. "Tek Parti Dönemi'nin 1934'te geleneksel Türk müziğinin radyolardan yayınlanmasının yasaklanması fikri ve uygulamaya dökülmesi Osmanlı'nın Batılılaşma politikasına dayanmaktadır" (Akkaş, s. 117). Türk müziğine yönelik yapılan kısıtlamalar veya Batı müziğinin öne çıkarılması, aynı dönemde başka kurumlarda ve eğitim alanında da yapılmıştır.

Günümüzde, çeşitli müzik türlerine yönelik yayınların yanı sıra; TRT Nağme ve TRT Türkü gibi geleneksel Türk sanat müziği ve Türk halk müziği yayınları yapan ulusal radyo kanalları bulunmaktadır.

2.2. Televizyon Yayını

En önemli kitle-iletişim aracı sayılabilecek televizyonun icadıyla dünya üzerinde iletişim anlamında yeni bir dönem başlamıştır. İşitsel yönünün yanında görsel yönü de olan televizyon, kitle-iletişimin kalitesini ve niteliğini önemli derecede arttırmıştır. Ülkemizde televizyonun yayına başladığı tarihlerden itibaren Türkiye toplumunun her kesimi, haber alma, müzik dinleme, bilgilenme ve her türlü gelişmeyi takip etme gibi konularda, radyoda sağlanan işitselliğin yanı sıra, görselliğin sağladığı avantajlarla da iletişim konusunda oldukça ilerlemiştir. Kültürel değerlerin sunumu ve paylaşımı açısından da televizyonun toplumumuza kazandırdıkları, son derecede önemlidir.

Televizyonun görsel ve işitsel iletişimdeki yeri sayesinde sanat dallarındaki gelişmeler çok yönlü ve kolayca halkın her kesimine ulaşmaktadır. Bu sanat dallarından müziğin sunumunda da televizyonun rolü büyüktür. Müzik ürünlerinin ve çeşitli icra çalışmalarının video klibiyle birlikte yayınlanması, görsellikle desteklenen müziğin halka etkili biçimde ulaşmasını sağlamaktadır. Bu anlamda devlete bağlı bir televizyon kanalı olan TRT, uzun yıllardır müziği topluma ulaştırıp kazandırma konusunda çalışmalar yapan önemli bir kurumdur. Özellikle son yıllarda bu alandaki çalışmalarını yoğunlaştıran TRT, sadece müzik üzerine programlar yayınlayan bir müzik kanalını da yayın hayatına başlatmıştır. 16 Kasım 2009 tarihinde yayın hayatına kapı açan TRT Müzik, ağırlıklı olarak Türk Müziği olmak üzere tüm dönemlerin yerli ve yabancı müzik yayınlarıyla, ülkemizin ve dünyanın müziğini TRT ayrıcalığıyla ekranlara taşıdı (TRT). TRT Müzik kanalında, 2017 yılı itibarıyla müziğe ilişkin 51 program yayınlanmaktadır. Bu programlarda birçok türden müziğe ve her yaştan dinleyici/izleyici grubuna hitap eden çeşitli müzikal etkinliklere yer verilmektedir.

3. Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesindeki Müzik Eğitimi Uygulamaları

Yaşadığımız dönemin şartlarında bilgi ve bilime, buna bağlı olarak da eğitime duyulan ihtiyaç hızla artmaktadır. Sanat aracılığı ile çocuğu eğitme konusu, en önemli eğitim yöntemlerinden birisidir. 21. yüzyılda gelişen eğitim algısındaki yeniliklerin, çocuk gelişimi ve eğitiminde yararlanılan anlayış ve teknikler konusundaki en dikkat çeken yansıması, sanat alanında görülmektedir (Şen, 2006). Sanat eğitiminin ilk verildiği alanların başında Milli Eğitime bağlı kurumlar gelmektedir. Bilindiği gibi Milli Eğitim Bakanlığı, milli eğitimin yürütücüsüdür. MEB'in denetimindeki örgün eğitim kapsamında müzik eğitimi okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde incelenebilmektedir.

3.1. Okul Öncesi Müzik Eğitimi

Okul öncesi dönemi, bireylerin çevreyi tanımalarını, sosyalleşmelerini sağlama konusunda en önemli dönemdir. Müzik eğitiminden faydalanmanın en önemli süreçlerinden biridir. Okul öncesi dönemde çocukların çevreyi algılama, müzikle tanışma, müziği temel anlamda tanıma gibi kazanımları edinmeleri amaçlanmıştır. Bu bağlamda, çocukların anaokullarında aldıkları eğitim dâhilinde müziğin yeri büyüktür. Yapılan birçok faaliyet, oyun ve etkinlik içerisinde müzik ana ya da yardımcı unsur olarak yer almaktadır. Özal-Göncü'ye (2010) göre, çağımızda okul öncesi eğitim, genel eğitimin temel basamağı olarak nitelendirilmektedir. Bu, eğitim dahilinde son derece önemli bir yeri olan müzik eğitiminin, ilkelerine uygun bir şekilde işlenmesi gerekmektedir

MEB'in hazırlamış olduğu ve uygulamada olan Okul Öncesi Eğitim Programı incelendiğinde, müziğin etkinliklerdeki yerinin oldukça geniş olduğu görülmektedir. Okul Öncesi Eğitim Programı'nda öğrenme merkezleri olarak belirtilen ortamların içerisinde yer alan müzik merkezinin tanımı şu şekilde yapılmıştır:

> Çocukların müziğe ilişkin bilgi ve yeteneklerine destekte bulunarak tecrübe edinmelerini sağlayan faaliyetlerin gerçekleştirildiği bir öğrenme merkezidir.

Müzik merkezlerinin okul öncesi eğitim kurumlarında da olması, çocukların erken yaşlarda müzik eğitimleri ile alakalı kişisel bilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkmasını ve gelişmesini sağlarken, genel müzik kültürünün ortaya çıkmasına da katkı sağlayacaktır. Söz konusu müzik merkezlerinde özellikle ihtiyaç duyulan enstrüman ve materyallerin bulundurulması ve bunların gerek çocuklar gerekse eğitmenler tarafından aktif olarak kullanımı, ritim duygusunun gelişimi ve işitsel algının uyarılması bakımından önem teşkil etmektedir. Çocuk müzik merkezindeki enstrüman ve araç-gereçler vasıtasıyla duygusal, sosyal, motor, dil ve bilişsel yeteneklerini geliştirmeye ilişkin çalışmalarda da bulunabilecektir. Ayrıca eğitmen çocuklar ile beraber araç-gereçlerden değişik ses çıkarak müzik enstrümanları yapmaya da özen göstermelidir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

Okul öncesi eğitim programı içerisinde bahsi geçen müzik merkezi kapsamında orff çalgıları vb. müzik materyallerinin bulundurulması ve çocukların müziksel gelişiminde kullanılması da önemlidir.

3.2. İlköğretim ve Ortaöğretim Düzeyinde Müzik Eğitimi

İlköğretim döneminde öncelikle verilmesi gereken müzik eğitimi Türkiye'de bu yaştaki çocukların önemli bir kısmına ulaşılamaması (okullaşma düzeyinin düşük olması nedeniyle), uygulamaların arzu edilen verimlilik düzeyinde olmaması dolayısıyla gerçekleşememektedir. Bu noktada çocukların ilk defa ilköğretim kurumuna başladığında müzik eğitiminden yararlanacağını ifade etmek doğrudur. Fakat temel eğitimin sunulduğu, özellikle ilköğretimin ilk beş yıllık dönemini meydana getiren I. Kademede de müzik eğitiminin yeteri kadar başarıya ulaştığı söylenemez (Göğüş, 2008).

Ortaöğretim kurumlarında 1980'li yıllar yeni bir oluşumun gelişimi bakımından önemlidir. Yeni bir kurum modeli olarak kabul edilen Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (AGSL) 1989'da kurulmuş ve kısa zamanda pek çok yönden diğer bütün kurum modelleriyle kıyaslanabilecek bir seviyeye ulaşmıştır. Söz konusu kurumların sayısının diğer bütün müzik kurumu çeşitlerinden fazla olması ilgi çekicidir. AGSL'ler kurum sayılarının yanında totaldeki öğrenci kapasitesi olarak da diğer kurum çeşitlerini geride bırakmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı kapsamında olması dolayısıyla da yeni Güzel Sanatlar Liseleri'nin açılabilmesi üniversite kapsamında yer alan okullara kıyasla daha kolay hale gelmiştir. Bu kurumlar bir taraftan müziksel kurumlaşmanın geniş toplum kademelerine yayılabilmesine imkan sunmakta diğer taraftan da müzik eğitiminin gerek büyük bir kitleye yayılması gerekse yaş kategorisi olarak yaygınlaşmasına hizmet sağlamaktadır (Yurtsever & Sağer, 2018).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve günümüzde uygulanan, ilkokul ve ortaokulu (1.-8. sınıf) kapsayan ilköğretim müzik dersi programının genel amaçları aşağıda belirtilmiştir.

Müzik Dersi Öğretim Programı'nın amacı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri'ne paralel olarak öğrencilerin;

- Müzik aracılığı ile estetik algısını zenginleştirmek,
- Duygu, düşünce ve tecrübelerini müzik vasıtası ile aktarmalarına olanak sunmak,
- Yaratıcılık ve becerisini müzik aracılığıyla geliştirmek,
- Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik çeşitlerini tanıyarak çeşitli kültürlere ilişkin unsurları zenginlik olarak anlaşılmasını sağlamak,
- Kişilik ve öz güven gelişimlerine katkıda bulunmak,
- Müzik vasıtası ile zihinsel yeteneklerinin gelişmesini sağlamak,

- Müzik vasıtasıyla kişisel ve toplumsal bağlarını geliştirmek,
- Müzik ile ilgili çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlamak,
- Tek başına ve grup olarak çeşitli türlerdeki şarkı dinleme ve söyleme faaliyetlerine dahil olmalarını sağlamak,
- Müzik bilgilerini ve müziksel algılarını zenginleştirmek,
- Türkçeyi etkin, güzel ve doğru kullanmalarını sağlamak,
- Öncelikli olarak İstiklâl Marşı olmak üzere marşlarımızı gerçeğine uygun şekilde söylenmelerini sağlamak,
- Müzik aracılığıyla sevgi, paylaşım ve görev duygularını geliştirmek,
- Millî beraberliğimizi, bütünlüğümüzü geliştiren ve dünya ile kucaklaşmamızı kolaylaştıran müzik kültürü ve zenginliğine sahip olmalarını sağlamak,
- Atatürk'ün Türk müziğinin gelişimiyle alakalı düşüncelerini kavramak hedeflerine a erişmelerinin sağlanmasıdır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2017).

Yukarıda verilen bu amaçlar doğrultusunda uygulanan eğitim programı, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin müziği öğrenmeleri, anlamaları ve hatta bir ölçüde icra etmeleri için gerekli eğitimi sağlamaktadır.

MEB tarafından hazırlanan ve günümüzde yürürlükte olan Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı'nın genel amaçları aşağıda belirtilmiştir.

- İstiklâl Marşı'mızla birlikte ulusal beraberlik ve bütünlüğümüzü geliştiren diğer marşlarımızı doğru ve etkin şekilde seslendirmeleri,
- Müzik konusunda gerçekleştirilen çalışmaları ve gelişmeleri izlemeleri,
- Müziğe ilişkin pozitif yaklaşımda bulunarak kendine güvenini ve yaratıcılığını geliştirmeleri,
- Araştırmalarda bulunma, bilgi açığa çıkarma ve bilgiden yararlanma potansiyelini geliştirmeleri,
- İlgi ve becerisi paralelinde müzik faaliyetlerine (şarkı söyleme, yaratıcı çalışmalar, araştırma) eğilim göstermeleri,
- Müziksel beceri, talep, ilgi, görgü ve bilgilerini geliştirmeleri,
- Müzik terimlerini ve dilini etkili kullanmaları
- Müziğe ilişkin algı ve bilinçlenme ile müziksel temel okuma ve yazma yeteneğine sahip olmaları,
- Müziğin farklı sanat branşları ile etkileşimini kurarak estetik kaygılarını geliştirmeleri,
- Bilinç sahibi birer müzik dinleyicisi olmaları,
- Müzik konusunda iyi bir donanım yaratmaları,
- Türkiye'deki müzik çeşitlerini ve bu konuda dikkat çeken sanatçıları tanımaları,
- Dünya genelinde bir müzik kültürüne hakim olmaları hedeflenmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2017).

Yukarıda ifade edilen amaçlar doğrultusunda uygulanan program, ortaöğretim öğrencilerinin düzeyine uygun biçimde geliştirilmiştir. MEB bünyesindeki ilk ve orta öğretim kurumlarının müzik dersi öğretim programları öğrencilerin, müziği tanıma, öğrenme, anlama, dinleme, gerektiğinde icra etme gibi konularda yetkin hale gelmesini sağlamaktadır. Genel lise türlerinin dışında, Anadolu Güzel Sanatlar liseleri de Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde müzik alanında eğitim-öğretim sürdürmektedir.

4. Yükseköğretim Kurulu Bünyesindeki Müzik Eğitimi Uygulamaları

1980'li dönemler müzik temelli kurumlaşmaya hız ve çeşitlilik kazandırmıştır. 12 Eylül 1980'de yaşanan askeri darbe ve bu sürecin sonunda kurulmuş olan Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) üniversiteler kurumlaşmaya olduğu gibi müziksel yapılaşmaya da önemli bir çeşitlilik kazandırmıştır. Müzik kurumlarıyla beraber kurum çeşitlerinde de artış yaşanmıştır. Eğitim ya da icra alanlarından birine yoğunlaşılarak meydana gelen kurum modellerinin yanında araştırmacılık alanına yoğunlaşan "müzik bilimleri" veya güzel sanatlar fakülteleri kapsamındaki "müzik bölümleri" de yeni bir kurumsal model olarak ortaya çıkmıştır (Yurtsever & Sağer, 2018).

Yükseköğretim, 1981 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile idari, kurumsal ve akademik bakımdan yapılanmaya gitmiştir. Söz konusu kanun çerçevesinde Türkiye'deki bütün yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kapsamında bir araya gelmiş, eğitim enstitüleri eğitim fakültelerine, akademiler üniversitelere çevrilmiş ve konservatuvarlar ile meslek yüksekokulları üniversitelere bağlanmıştır (Yükseköğretim Kurulu). Bu kapsamda YÖK'e bağlı mesleki müzik eğitimi veren üniversitelerde yürütülen eğitim politikası, Yükseköğretim Kurulu bünyesindeki müzik uygulamaları olarak sayılabilmektedir.

Eğitim fakülteleri, güzel sanatlar fakülteleri ve konservatuvarlar kapsamındaki müzik bölümleri, bireyleri birbirlerinden farklı eğitim programlarıyla eğiterek, farklı meslek grupları yetiştirmektedir. Günümüzde istihdam yetersizliği ve iş bulma kaygısı nedeniyle bu üç farklı üniversite programının ayırt edici yönleri değerlendirilememekte ve ülkemizdeki müzik uygulamaları sahası daralabilmektedir.

4.1. Konservatuvarlar

Türkiye'de sanat eğitimine yönelik önde gelen eğitim kurumlarından biri konservatuvarlardır. 1917 yılında kurulan Dar-ûl Elhan, Osmanlı Devleti'nin ilk resmi Konservatuvarı olarak hizmet vermiştir. Bu süreçten sonra 1934'te Atatürk'ün kurdurduğu Ankara Devlet Konservatuvarı, günümüzde de faaliyet göstermektedir. Yalnızca batı müziği eğitimi verilen kurumlar, günümüzde de bulunmaktadır. 1975'ten itibaren Türk müziği ve hem Türk hem batı müziği eğitimi veren kurumlar artmıştır. Öğrencileri belirli alanlara yönlendirerek çalgı, kompozisyon, şan vb. anasanat dallarında uzmanlaşmasına olanak sağlamaktadır. Batı müziği konservatuvarı ve Türk müziği konservatuvarı olarak ikiye ayrılmaktadır. Günümüz itibarıyla sayıları 35'e yükselmiştir. Konservatuvarlarda öğrenim gören bireyler sanatçı, besteci, müzikolog vb. unvanlar ile mezun olmaktadır.

4.2. Güzel Sanatlar Fakülteleri

Güzel Sanatlar Fakülteleri, genel olarak müzik, müzik bilimleri (müzikoloji), müzik teknolojileri alanlarında eğitim-öğretim gerçekleştiren kurumlardır. Bunlardan müzik bilimleri bölümü, bazı konservatuvarlarda da bulunmaktadır.

> Güzel Sanatlar Fakülteleri, ülke içinde ve uluslararası seviyede, hayat boyu eğitim ve gelişim sürecine destek sağlayan, alanında kendine özgü ve sanatsal niteliğe sahip bilgi ve eserler ortaya koyan ve bunları paylaşarak kamuoyunun gündelik yaşamıyla kaynaştıran, insani değerlere saygı gösteren, değişen dünya şartlarında güzel sanatlar ve tasarım konusunda halka liderlik edebilecek, çözümleyici bakış açısına sahip, sorgulayıcı ve araştırıcı insanlar yetiştirmeyi hedeflemektedirler.
>
> Müzik Bilimleri Bölümleri, ülkemizin gereksinimi olan müzik yapımcısı, müzik eğitimcisi, müzik bilimcisi, saz, kompozitör ve ses sanatçısı yetiştirmek, ulusal ve evrensel müziğin temelini, tarihi gelişimini ele almak, bu bağlamda değerlendirme

ve araştırmalar yapmak için gereken teknik ve yöntemleri kapsayan genel kültürü kazandırma amacındadır (Yener, 2009).

Güzel Sanatlar Fakültelerinin uygulama biçimi olarak konservatuvarlarla benzeşebilmekte ve bazı tartışmalara neden olmaktadır. Bunların yanında, benzer niteliklere sahip olan Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri de bulunmaktadır. Günümüzde Güzel Sanatlar Fakültelerinin 17'sinin müzik alanındaki bölümleri aktif eğitim-öğretime devam etmektedir.

4.3. Eğitim Fakülteleri

Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği Programı, müzik eğitimi ve öğretiminin gerçekleştirilebilmesi için yeterli donanıma sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. "Musiki Muallim Mektebi'nin 1924 yılında faaliyetlerine başlaması ile müzik eğitimcisi yetiştirilmeye başlanmış ve bu kurumun devamı niteliğinde olan Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünün 1937-38 eğitim-öğretim döneminde müzik öğretmenliği eğitimi vermeye başlaması ile köklenip gelişmiştir" (Uçan, 2001).

Müzik eğitimi anabilim dalları da, diğer müzik eğitimi kurumları gibi çeşitli dinleti, konser vb. etkinlikler düzenlemektedir. Günümüzde, Türkiye genelinde 26 adet müzik eğitimi anabilim dalı bulunmaktadır.

5. Sonuç

Türkiye'deki müzik uygulamaları, Osmanlı Devleti'nin son dönemleri ve Cumhuriyet dönemindeki politikalar doğrultusunda şekillenmiştir. Bu sürecin etkileri, günümüze de yansımakta ve devam etmektedir.

Anadolu coğrafyası, birçok kültüre ev sahipliği yapmıştır. Bu sebepten ötürü söz konusu müzik kavramı olduğunda, birçok farklı beklenti ve uygulama çeşidi görülebilmektedir. Günümüzde de, yöreler arasında birbirinden oldukça farklı sanatsal ögelere rastlanmaktadır.

Cumhuriyet döneminden günümüze kadar birçok farklı dönemden geçen Türkiye'deki müzik uygulamaları ve bu uygulamalara ilişkin tartışmalar, güncelliğini korumaktadır. Bu uygulamaların Türkiye'deki müzik sürecine olan katkıları sosyolojik açıdan incelenmeye, değerlendirilmeye ve tartışmaya oldukça açıktır.

Bu araştırmada, Türkiye'deki devlet kurumlarının müzik uygulamaları ve ülkemizin müzik sürecine olan katkıları değerlendirilmiştir. Resmi devlet kurumlarının yanı sıra, birçok amatör ve profesyonel koro, orkestra vb. müzik topluluğu özel kurumlar aracılığı ile faaliyet göstermektedir. Modernleşme ve Batılılaşma politikalarıyla günümüze kadar yapılmış olan uygulamaların, Türkiye'nin müzik anlayışını bir denge üzerine oturttuğu söylenebilir. Son 30 yıl içerisinde, Türk müziğine ilişkin araştırma, uygulama ve eğitim alanında gelişmeler yaşanmaktadır.

KAYNAKÇA

Akkaş, S. (2015). *Türkiye'de cumhuriyet dönemi kültür ve müzik politikaları (1923-2000)*, Ankara: Sonçağ.

Angı, Ç. E. (2013). Müzik kavramı ve türkiye'de dinlenen bazı müzik türleri. *İdil Sanat ve Dil Dergisi, 2*(10), 59-81.

Doğruöz, M. D. (2018). Türkiye'de modernleşme sürecinin müziğe yansımaları bağlamında "klasik koro" örneği. *Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi,* 12, 69-81.

Göğüş, G. (2008). İlköğretim I. kademe müzik eğitiminde öğretmenin etkinliği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21*(2), 369-382.

Göher, F. M. (2007). Müziğin toplumsal işlevi: Müzik, siyaset, din ve ekonomi. *Müzik Kültürü ve Eğitimi*, 2, 301-313.

Göncü, İ. Ö. (2010). Okul öncesi eğitimde müzik eğitiminin temel sorunları. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 18*(2), 355-362.
Özhancı, E. (2009). Türkiye'de opera, bale ve Devlet Opera ve Balesi'nin evrimselliği. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 23, 197-203.
Şen, Y. (2006). Okulöncesi dönemde, çocuğun gelişiminde müziğin önemi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7*(1), 337-343.
TRT, (t.y.). *Tarihçe*, http://www.trt.net.tr/Kurumsal/Tarihce.aspx, sayfasından erişilmiştir.
Türkel, L., & Şen, Y. Türkiye'de müzik eğitimi veren kurumlarda, çağdaş Türk müziği flüt öğretimi uygulamalarına yönelik uzman görüşleri. *Sanat Eğitim Dergisi, 3*(2), 57-81.
Uçan, A. (2001). Müzik öğretimi nasıl geliştirilebilir?. A. Say (Ed.), *Müzik öğretimi (3. Basım)*, 152-159. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
Yener, S. (2009). *Türkiye'de Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri Müfredat Programlarının Karşılaştırmalı Analizi*, 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, 251-263, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, 23-25 Eylül.
Yılmaz, B., & Can, Ü. K. Türkiye'de müzik terapi uygulamalarında kullanılan müzikler. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 13*(19), 1-1.
Yurtseven, G., & Sağer, T. (2018). Türkiye Cumhuriyeti'nin müzik kurumları yapılanması ve müziksel değişim-1950 sonrası. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 8*(17), 124-133.
YÖK. *Tarihçe*, http://www.yok.gov.tr/web/guest/tarihce sayfasından erişilmiştir.
Kültür ve Turizm Bakanlığı, (t.y.). *Tarihçe*, http://www.kultur.gov.tr/TR,96130-gorevleri.html sayfasından erişilmiştir.
MEB, (2017). *Müzik Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*, http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201772611811200-09%C4%B0lk%C3%B6%C4%9Fretim%20M%C3%BCzik%20%201-8.%20s%C4%B1n%C4%B1flar.pdf sayfasından erişilmiştir.
MEB, (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*, https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooprogram.pdf sayfasından erişilmiştir.
MEB, (2017). *Orta Öğretim Müzik Dersi Öğretim Programı*, http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=180 sayfasından erişilmiştir.
AYAS, G. (2015). *Müzik sosyolojisi: Sorunlar-yaklaşımlar-tartışmalar*, Ankara: Doğu Kitabevi

EXTENDED ABSTRACT

Since phenomenon of music has an important place in both individual and social life, music education is one of the most important issues of societies. Music education can be characterized in the context of formal education as well as informal education. For people who are interested in music as an amateur, a plan or program may not matter. However, in the context of vocational music education, all the trainings are carried out within a certain plan and program. One of the most striking features of music education is that it occurs in difficult studies about the instillation of musical attitudes. Even the instillation of basic attitudes about music can result from these difficult processes. Accordingly, systems which can control planned, programmed development and evaluation in music education, which preserves various disciplines, need to work actively (Türkel & Şen, 2015).

When the above information is evaluated, it is seen that music has an important place in human and society life and music affects both society and human life directly or indirectly. This situation shows that the study and evaluation of music practices of countries is a important issue in terms of social. Evaluation of modern music application in Turkey in this

research conducted in this context and the reasons for these practices, ıt was aimed to investigate the effects of rest and music education. Music applications carried out in Turkey today are described below;

Music Applications within the scope of the Ministry of Culture and Tourism: until 2003 that this institution was founded, the applications related to music in Turkey, within the scope of "Ministry of Culture" has been maintained. Music Formations such as State Opera and Ballet, Turkish Folk Music Choirs, Classical Turkish Music Choirs, Ensembles and Orchestras, which are affiliated to the Ministry of Culture and Tourism, organize domestic/international concerts and various events throughout the year.

State Opera and Ballet: Many elements of the stage and performing arts contain within the opera and ballet. Branches such as drama, music and dance in opera and ballet by synthesizing take the form of a whole and contribute to the movement on the stage. These two stages which developed in many parts of the world, especially in Europe, from the 16th century to the present, have greatly influenced the emergence of the foundation of modern societies. Although it showed itself in our country towards the end of the 1700s, it experienced a rapid development phase and these branches of art were given an institutional identity by the state (Özhanlı, 2009).

Turkish Folk Music Choirs: Folk music is a type of music that includes various characteristics and cultural codes of all societies and reflects their material-spiritual values. Turkish folk music choirs are active in the direction of representing oral folk music (folk songs), by mono or multi vocalizing. The structure of Turkish folk music, its unique melodic structure and sound limits, etc. elements show differences according to western music. First, Ankara State Turkish Folk Music Choir started its activities in 1986 under the Ministry of Culture.

Communities: Communities activiting under the Ministry of Culture and Tourism, present the music of Turkish culture to the society by conducting various researches in this field. It has been aimed to keep the traditional Turkish music genres alive without being under the shadow of the popular music culture of the age and also to perform with a contemporary presentation style. Communities can also make their performances more qualified with local clothes and dances. Thus, the place of the deep-rooted Turkish music genres in our culture is fully ensured to reflect.

Orchestras: Orchestras, which established and supported by the state support in our country, are the most important structures of polyphony. The Presidential Symphony Orchestra, which is best known and whose foundation dates back to the Ottoman period, is considered to be one of the oldest orchestras that have survived without interruption. These orchestras, which have come to these days with the efforts of many famous artists in our country and in the world, have achieved a great number of musical achievements both in Turkey and abroad. Many original Turkish works were composed or reinterpreted with orchestral arrangements. Today, they perform their oncerts with polyphonic music in our country and in many parts of the world with concerts.

Music Applications at Turkey Radio and Television of the Institution: Turkey Radio and Television Corporation (TRT), can reach a wide audience visually and aurally. The fact that TRT is a state institution is very important in terms of reaching almost all of the public and the content it publishes. TRT, which broadcasts in many different languages other than Turkish, also addresses a wide range of geographies abroad. In addition, the archive of Historical Turkish Music is presented by the TRT Department of Music. The activities carried out by TRT are presented in the form of radio and television broadcasts.

Music Education Applications Within the Ministry of National Education: Under the conditions of our time, the need for information and science, correspondingly, the need for education has increased rapidly. The issue of educating the child through art is one of the

most important methods of education. The most striking reflection of the innovations in the perception of education in the 21st century on the understanding and techniques used in child development and education is seen in the field of art (Şen, 2006). One of the first fields where art education is given, is the institutions affiliated to National Education. As it known, the Ministry of National Education is the director of national education. Within the scope of formal education under the supervision of MEB, music education can be examined at pre-school, primary and secondary levels.

Music applications in Turkey were shaped according to the policies of the late Ottoman period and the Republican era. The effects of this process are continuoued and reflected to the present day. The geography of Anatolia was home to many cultures. Therefore, when it comes to the concept of music, many different kinds of expectations and applications can be seen. Today, there are quite different artistic elements among the regions.

In this research, music applications and contributions to our country music processes of state institutions in Turkey are evaluated. In addition to official state institutions, many amateur and professional choirs, orchestras and so on music community operates through private institutions. Applications which was made to the today by Modernization and Westernization policies, were said that Turkey's understanding of music sat on a balance. In the last 30 years, there has been progress in research, practice and education in Turkish music

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUKLARDA SPORTİF FAALİYETLERE KATILIMIN SOSYAL AÇIDAN YARARLARI

SOCIAL BENEFITS OF PARTICIPATION IN SPORTIVE ACTIVITIES IN CHILDREN WITH MENTAL DISABILITIES

***Salim YÜKSEL[1], Faruk Erdoğan ÖZTÜRK[2]**

***e-mail:** salim_sau@hotmail.com

[1]Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya, Türkiye
[2]Güneşler Anadolu Lisesi, Sakarya, Türkiye

ÖZET

Spora katılımın insan sağlığı ve gelişimi üzerinde birçok faydası olduğu bilinmektedir. Normal gelişim gösteren bireylerde olduğu gibi zihinsel engelli bireylerde de spora katılımın birçok yararı bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda zihinsel engelli bireylerde spora katılımın özellikle sosyal gelişim üzerinde birçok yararı olduğu görülmektedir. Yapılan bu çalışmada da zihinsel engelli çocuklarda spora katılımın sosyal açıdan yararlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada derleme çalışmalarda sıklıkla yararlanılan belgesel kaynak derlemesi modelinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak Google Akademik ve Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarında konu ile ilgili yapılan araştırmalara ulaşılmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında ise konu ile ilgili yapılan çalışma bulguları özetlenmiştir. Çalışmanın sonunda zihinsel engelli çocuklarda spora katılımın sosyal gelişimin desteklenmesinde önemli bir role sahip olduğu bulunmuştur.
Anahtar kelimeler: Zihinsel engelli çocuklar, spor, sosyal gelişim

ABSTRACT

Participation in sport is known to have many benefits on human health and development. Participation in sport has many benefits in individuals with mental disabilities as well as in individuals with normal development. Studies constructed show that participation in sports in mentally disabled individuals has many benefits, especially on social development. In this study constructed, it was aimed to examine the social benefits of participation in sports in children with mental disabilities. In the research, documentary resource collection model, which is frequently used in compilation studies, was used. In this context, researches constructed on the subject have been reached primarily in Google Academic and National Thesis Center databases. In the second stage of the study, the findings of the study are summarized. At the end of the study, it was found that participation in sports has an important role in supporting social development in children with intellectual disabilities.
Key words: Children with mental disabilities, sports, social development

JEL CODE: L83

GİRİŞ

Dünya genelinde bütün bireyler eşit koşullar altında doğma ve topluma eşit koşullarda katılma hakkına sahiptir. Fakat gündelik hayatta kimi bireyler toplumsal nitelikleri, fiziksel ve bilişsel

eksiklikleri dolayısıyla sosyal hakların önemli bir kısmından mahrum kalmaktadır. Bu insan grupları kapsamında en önemli grubu engelli kişiler oluşturmaktadır. Dolayısıyla engelli kişilerin karşılaştıkları problemler küresel sorunlar kapsamında ön sıralarda yer almaktadır (Subaşıoğlu, 2008). Doğuştan ya da sonradan herhangi bir nedenle sosyal, duyusal, ruhsal, zihinsel ve fiziksel becerilerini farklı düzeylerde yitirmesi dolayısıyla toplumsal hayata adapte olma ve gündelik gereksinimlerini gidermede zorlukları olan ve destek, danışmanlık, rehabilitasyon, bakım ve korunma hizmetlerine gereksinim duyan kimse "engelli" olarak ifade edilmektedir (Öztürk, 2011). Mengi'ya (2019) göre engellilik, herhangi bir sebeple duyusal, ruhsal, zihinsel ve fiziksel becerilerinde belirli düzeyde ortaya çıkan yetersizlikleri dolayısıyla topluma diğer kişilerle beraber eşit şartlarda etkili ve tam katılımı sınırlanan; toplumun farklı bakış ya da tutumundan ve çevre olanaklarından etkilenen; hayat boyu farklı destek ve danışmanlık hizmetlerine ihtiyaç duyan kişileri ifade etmek adına kullanılmaktadır.

Dünyadaki engellilerin üçte ikisinden daha büyük bir bölümünün gelişmekte olan ülkelerde yaşadığı belirtilmektedir. Engelli bireylerin fazlalığı toplumun sosyal yapısı, sosyal organizasyonu, özellikle sosyal davranış ve tutumu ile sıkı ilişki içindedir. Türkiye'de yaklaşık 8-8,5 milyon engelli olduğu kabul edilmektedir. Engelli bireylere ilişkin bu rakamlar engelli birey ile yaşayan aileleri ile birlikte yaklaşık 25 milyona ulaşmaktadır. Söz konusu engellilerin 2 milyona yakını çalışma çağına gelmiş engelli bireylerden meydana gelmektedir (Yetim 2014). Engelliğe yönelik olarak yapılan tanımlamalardan biri olan "sakat" sözcüğü, günümüzde kullanılmaktan kaçınılan bir sözcük haline gelmiştir. Engellilik için kullanılan sakat sözcüğü yerini zamanla "özürlü" ve "engelli" sözcüklerine bırakmış, hatta "özürlü" sözcüğü de, engelli bireyler için rahatsızlık yaratan bir tanımlama olarak görülmeye başlanmıştır. Tüm bunların nedeni ise engelli bireylerin durumlarını tanımlayan bu sözcüklere olumsuz anlamlar yüklenmesidir (Güler 2005).

Teknoloji dünyasında yaşanan gelişmelerin beraberinde, insan ve sağlık tanımlarında yaşanan genişlemeye, bunların yanı sıra insan haklarının devamlı olarak gündemde yer alması engelli kişilerin toplum yaşamında daha iyi hayat sürmelerine ilişkin gelişmeleri gün yüzüne çıkarmıştır. Bugün söz konusu gelişmelerle beraber engelli kişilerin önemli bir kısmı engeli bulunmayan bireylerle aynı hayat standartlarını sürdürmeye başlamışlardır (Karahan & Kuru 2005).

Toplumsal yapı içerisinde en fazla karşılaşılan engel gruplarının başında zihinsel engelli bireyler gelmektedir. Buna karşın engelli kişilerle ilgili toplumun mevcut bilgilerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Söz gelimi; zihinsel engelli çocukların yaşamları süresince hiçbir şey yapamayacak kişiler oldukları düşünülmektedir. Oysaki bu tür görüşler tamamen ön yargılı ve yanlış tutumlardır (İlhan 2008). Engel düzeylerine göre zihinsel engelli bireylerin temel özellikleri aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır;

Hafif düzeyde zihinsel engelli birey: Hafif zihinsel engeli bulunduğundan özel eğitim olanaklarından kısıtlı şekilde yararlanabilen kişiler "hafif zihinsel engelli" olarak ifade edilmektedir.

Orta düzeyde zihinsel engelli birey: Zihinsel işlevlerindeki sınırlılıklar dolayısıyla temel akademik yetilerin edinilmesinde, bunun yanı sıra gündelik hayat ve iş becerilerinin kazanılmasında problemlerle karşılaşan, bununla birlikte özel eğitim ve destek eğitim hizmetlerine gereksinimi olan kişiler "orta düzey zihinsel engelli" olarak ifade edilmektedir.

Ağır düzeyde zihinsel engelli birey: Zihinsel işlevlerindeki sınırlılıklarla beraber ilk etapta öz bakım yetilerinin öğretimi olmak üzere, yaşamının tümünde istikrarlı ve yoğun olarak özel eğitim hizmeti alması gereken bireyler "ağır düzeyde zihinsel engelli" olarak ifade edilmektedir (MEB, 2008).

Zihinsel engelli bireylere ilişkin yukarıdaki gruplandırmalar yapılırken en fazla zorluk çekilen konuların başında zihinsel engelin tanılanma süreci gelmektedir. Bunun yanında zihinsel yetersizlikten etkilenen bireylerin tanılanma süreçlerinin eleştirildiği birçok konu da bulunmaktadır. Zihinsel engelli bireylerin tanılanması ve gruplandırılmasına yönelik tarihsel süreçler değerlendirildiği zaman, bedensel yetersizlikler, görme yetersizlikleri ve işitme yetersizliklerinin tanılanması daha hızlı olmasına karşılık, zihinsel yetersizliklerin tanılanmasında karşılaşılan güçlüklerin hala devam ettiği belirtilmektedir (Kaya 2015).

Zihinsel engeli olan kişiler eski yaşamlarındaki başarısızlıklar sebebi ile saygılı, yüksek yetersizlik ve engelleme hissiyatı içinde olurlar. Bu sebeple özgüvenleri oldukça düşüktür ve kendileri ifade etme güçlüğü yaşarlar. Bunun yanı sıra zihinsel engelli kişilerin sosyal yönleri ve karakteristik özelliklerinde de birtakım sorunlar gözlemlenmektedir (Kayrak 2014).

Engelli bireylerde spora katılımın fiziksel ve motorsal gelişim ile psikolojik sağlık üzerine olumlu etkileri olduğu belirtilmektedir (Ilkim & Akyol, 2018; Hekim, 2015a; Hekim, 2015b; Hekim & Tokgöz, 2016; Yiğit & Hekim, 2017; Mehralitabar ve ark., 2015; Eraslan & Hekim, 2015a; Eraslan & Hekim, 2015b). Engelli bireylerin karşılaştıkları sosyal sorunların en aza indirilmesinde de spora katılımın koruyucu bir role sahip olduğu bilinmekte olup, literatürde yer alan araştırma sonuçları da bu görüşü desteklemektedir (İlhan, 2008). Yapılan bu çalışmada da zihinsel engelli bireylerde spora katılımın sosyal gelişim açısından yararlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Spora katılımın insan sağlığı ve gelişimi üzerinde birçok faydası bulunmaktadır. Bu nedenle son yıllarda sporun insan yaşamı üzerindeki etkilerinin ele alındığı birçok çalışma yapıldığı görülmektedir (Türker ve ark., 2018; Saygılı ve ark., 2015; Alp ve ark., 2014; Pedersen ve ark., 2017; Eraslan, 2014; Eraslan, 2015; Şahan ve ark., 2012; Eraslan ve ark., 2017; Gibson ve ark., 2015; Eraslan ve ark., 2012; Eraslan ve ark., 2016). Ancak zihinsel engelli bireylerde özellikle sosyal gelişim üzerindeki etkilerinin ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda yapılan bu araştırma literatürde yer alan söz konusu eksikliğin giderilmesi noktasın önemli bir çalışma konusu olarak değerlendirilmiştir.

Araştırma Modeli

Zihinsel engelli bireyler sosyal gelişimin desteklenmesinde spor etkinliklerine katılım etkilerinin incelendiği bu çalışmada belgesel kaynak taraması modelinden faydalanılmıştır. Bu kapsamda literatürde bu alanda yapılan çalışma bulguları incelenmiştir. Çalışmada incelenen araştırmalar Google Akademik ve ULUSAL Tez Merkezi veri tabanlarından elde edilmiştir.

Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Daşkıran (2019) tarafından yapılan araştırmada terapötik rekreasyon aktivitelerinin hafif zihinsel engelli bireylerin ruhsal uyumları üzerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Konya ili merkezinde yer alan Meram Melike Hatun Özel Eğitim Meslek

Yüksekokulu'na kayıtlı 34 hafif zihinsel engelli birey dahil edilmiştir. Araştırma sonunda davranışsal sorunlar ve diğer sorunlar alt boyutları ve ortaya çıkan sonuçların bireylerde bir değişikliğe neden olmadığı, diğer sorunlar alt boyutları ve elde edilen sonuçlar arasında da anlamlı bir farklılık olmadığı ama az da olsa terapötik rekreasyon etkinliğinin olumlu bir etkisinin olduğu bununda yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ertutar (2019) tarafından yapılan araştırmada beden eğitimi ve sporun ortaokullarda bulunan zihinsel engelli öğrencilerin sosyalleşmelerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Van il merkezinde Milli Eğitim'e bağlı ortaokullarda yer alan özel eğitim sınıflarında 2012-2019 eğitim öğretim yılı içinde öğrenim gören 41 tane 5. Sınıf zihinsel öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda ortaya çıkan sonuçlar neticesinde zihinsel engeli bulunan bireylerin sosyalleşmelerinde sporun etkisi ve katkısının çok fazla olduğu, zihinsel engelli bireylere bedensel faydalarının olduğu gibi ruhsal sağlıkları üzerinde de etkisinin ve katkısının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Temel ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan araştırmada sporun otistik çocuklarda saldırganlık ve sosyal uyum düzeyleri üzerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Kayseri il merkezinde yaşayan 70 otistik çocuk dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda otistik çocukların cinsiyet, yaş, ailenin ekonomik düzeyi ve ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre herhangi bir farklılık bulunmadığı, sportif faaliyetlerde bulunan otistik bireylerin spor yapmayan otistik bireyler arasında sosyal uyum ve saldırganlık düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca otistik çocuklarda saldırganlık seviyeleri ile sosyal uyum arasında da olumsuz yönlü bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aslan & Çalışkan (2017) tarafından yapılan araştırmada zihinsel engellilerde egzersiz ve sportif oyun programı öncesi ve sonrası öfke durumunun karşılaştırılmasının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Denizli il merkezinde yer alan Çamlı Özel Eğitim ve Mesleki Eğitim Merkezi'nde 2015-2016 eğitim öğretim yılında eğitim alan 12-18 yaş aralığında 20 zihinsel engelli çocuk dahil edilmiştir. Araştırma sonunda zihinsel engelli bireylerin egzersiz ve sportif oyun programı sonrasında sürekli öfke, öfke dışa, öfke içte alt boyutları için anlamlı bir farklılık bulunmadığı, öfke kontrolü bağlamında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve zihinsel engelli çocuklarda egzersiz ve sportif etkinliklere katılımın öfke kontrolü üzerinde olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Odabaş (2016) tarafından yapılan araştırmada eğitilebilir otizmli çocuklarda düzenli spor eğitiminin bireysel beceriler üzerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Ankara Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü tarafından sürdürülen proje kapsamında 12 otizmli çocuk dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda otizmli çocuklara uygulanan egzersiz uygulamamalarının otizmli çocukların motor performanslarına olumlu ve anlamlı yönde etkisinin olduğu, çevresindeki araç-gereçlerle, bire bir eğitim sırasında özel eğitim uzmanlarıyla, eğitmenleriyle ve ebeveynleriyle etkileşimlerinin artmasında yararlar sağladığı tespit edilmiştir.

İlhan ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan araştırmada zihinsel engelli çocuklarda özel atletizm antrenmanlarının öz bakım beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya özel eğitim merkezinde eğitim alan 7-12 yaş arasında olan 12 eğitilebilir zihinsel engelli çocuk dâhil edilmiştir. Araştırmaya uygulama gurubunda yeer alan ve özel atletim modül programına katılan çocukların öz bakım becerilerinin alt boyutları olan kişisel bakım ve temizlik ile kıyafetleri giyinme- çıkarma özellikleri arasından anlamlı bir ilişkinin olduğu ve spor ile bağlantılı olan zihinsel engelli çocukların öz bakım becerilerini spor ile bağlantısı

olmayan bireylerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yıldız (2012: 5) tarafından yapılan araştırmada zihinsel engellilerde sporun öfke düzeyine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Konya ili merkezinde bulunan çeşitli özel eğitim ve iyileştirme merkezlerinde 10-19 yaş aralığında eğitim alan 25 eğitilebilir zihinsel engelli birey dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda zihinsel engelli bireylerin spor etkinliği ile yapılan araştırmada bireylerin öfke düzeylerinin sürekli öfke ifade tarzı ölçeğinden çıkan bütün sonuçlar arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı ama bireylerin sürekli öfke seviyeleri sonuçlarının anlamlı olduğu ve sporu bireylerin öfke seviyelerine olumlu ve anlamlı yönde katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yarımkaya (2008) tarafından yapılan araştırmada akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivitelerin orta düzeyde zihin yetersizliği olan öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri üzerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya orta düzeyde zihin yetersizliği olan bireylerden uygulama ve kontrol gurubu olmak üzere 12 birey dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda orta düzeyde zihin yetersizliği olan bireylerin sosyalleşme seviyelerine dair ulaşılan sonuçlar, akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivitelere katılan bireylerin sosyal gelişimlerine olumlu yönde katkısının olduğu, ayrıca orta düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip olan bireylerin sosyalleşme düzeylerine olumlu katkılar sağladığı tespit edilmiştir.

Sonuç

Literatürde zihinsel engelli çocuklarda sporun faydaları üzerine yapılan araştırma bulguları değerlendirildiği zaman spora katılımın sosyal gelişimi desteklediği, öfke ve saldırganlık gibi anti-sosyal davranışların sergilenme düzeyini en aza indirdiği görülmektedir. Bu kapsamda zihinsel engelli çocukların sosyal gelişimlerinin desteklenmesi için spor etkinliklerine katılımlarının arttırılmasına yönelik önlemler alınması gerektiği söylenebilir.

KAYNAKLAR

Alp, M., Eraslan, M., Atay, E., & Özmutlu, İ. (2014). Düzenli spor yapan ve yapmayan çocukların sosyo-demografik özelliklerine göre saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. Kafkas Üniversitesi, E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi, 1(1), 26-30.

Aslan, Ş., & Çalışkan, T. (2017). Zihinsel engellilerde egzersiz ve sportif oyun programı öncesi ve sonrası öfke durumunun karşılaştırılması. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 19(1), 32-40.

Daşkıran, H. (2019). Terapötik rekreasyon aktivitelerinin hafif zihinsel engelli bireylerin ruhsal uyumları üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya.

Güler, B. K., & Emeç, H. (2006). Yaşam memnuniyeti ve akademik başarıda iyimserlik etkisi. D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi, 21(2), 129-149.

Eraslan, M. (2014). The analysis of the thinking styles and creativity of the sports students studying in the different fields of university. Educational Research and Reviews, 9(20), 866-871.

Eraslan, M. (2015). Spor bölümlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin ve stresle başa çıkma stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(12), 65-82.

Eraslan, M., Aka., S., & Baş., M. (2012). Evaluation of the social skill levels of the horseman jereed players with respect to diffrent variables. Turkish Journal of Sport and Exercise, 14(3), 82-90.

Eraslan, M., & Hekim, M. (2015a). Özel eğitime muhtaç çocuklarda psiko-motor ve psiko-

sosyal gelişimin desteklenmesinde spora katılımın önemi. VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 28-31 Mayıs, Muğla Üniversitesi, Muğla.
Eraslan, M., Hekim, M. (2015b). Otistik Çocuklarda Hareket Eğitiminin Motor Beceri Öğrenimi ve Sosyal Gelişim Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi. VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 28-31 Mayıs, Muğla Üniversitesi, Muğla.
Eraslan, M., Karafil, A. Y., & Atay, E. (2017). Evaluation of strategies for managing stress among muay thai sportsmen participating in intervarsity sports competitions Üniversiteler arası spor müsabakalarına katılan muay thai sporcularının stres ile başa çıkma stratejilerinin değerlendirilmesi. Journal of Human Sciences, 14(3), 2915-2924.
Eraslan, M., Yetiş, Ü., & Şahin, M. Y. (2016). Evaluation of types of stress coping mechanisms of indıvıduals partıcipating in psychological performance consultancy training on football based on various parameters. Journal of Physical Education & Sports Science, 10(1), 111-119.
Ertutar, M.Ö. (2019). Beden eğitimi ve sporun ortaokullarda bulunan zihinsel engelli öğrencilerin sosyalleşmelerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Van.
Gibson, T. B., Herring, S. A., Kutcher, J. S., & Broglio, S. P. (2015). Analyzing the effect of state legislation on health care utilization for children with concussion. JAMA pediatrics, 169(2), 163-168.
Hekim, M. (2015a). Özel eğitime muhtaç çocuklarda bedensel gelişimin desteklenmesinde hareket eğitiminin önemi. VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 28-31 Mayıs, Muğla Üniversitesi, Muğla.
Hekim, M. (2015b). Engelli çocuklarda motorsal gelişimin desteklenmesinde spor ve rekreasyon etkinliklerinin önemi. III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
Hekim, M., & Tokgöz, M. (2016). Zihinsel engelli çocuklarda motor gelişim yetersizlikleri: motor gelişimin desteklenmesinde fiziksel aktivite ve sporun önemi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(17), 489-501.
Ilkim, M., & Akyol, B. (2018). Effect of table tennis training on reaction times of down-syndrome children. Universal Journal of Educational Research, 6(11), 2399-2403.
İlhan, E. L., Kırımoğlu, H., Tunçel, M., & Altun, M. (2015). Zihinsel engelli çocuklarda özel atletizm antrenmanlarının öz bakım beceri düzeylerine etkisi. Journal of Kirsehir Education Faculty, 16(3), 145-160.
İlhan, L. (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 16(1), 315-324.
Karahan, B.G., & Kuru, G. (2015). Ortopedik, görme ve işitme engelli öğrenciler için beden eğitimi ve spor dersi tutum ölçeği geliştirme çalışması. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10(1), 36-46.
Kaya, U. (2015). Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocukların tanılanmasında tanı ölçütlerinin tarihsel gelişim ve değişimi. (1907 yılı tanı ölçütleri ile 2013 yılı DSM-5 tanı ölçütlerinin karşılaştırılması). Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, 1(2), 175-191.
Kayrak R. (2014). Zihinsel engelli çocukların eğitimi. Aydın: Efeler Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü.
MEB. (2008). Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi zihinsel engelli bireyler destek eğitim programı. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
Mengi, A. (2019). Engelli öğrencilerin üniversite eğitimi sürecinde karşılaştığı güçlükler: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi örneği. YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(1):147-170.
Mehralitabar, H., Mirjalali, F., Minoei, A., & Fadaee, E. (2015). The impact of handball

techniques on improving gross motor skills in educable mentally retarded children. International Journal of Sport Studies, 5, 1243-1248.
Odabaş, C. (2016). Eğitilebilir otizmli çocuklarda düzenli spor eğitiminin bireysel beceriler üzerine etkilerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bartın.
Öztürk, M. (2011). Türkiye'de engelli gerçeği. İstanbul: Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği Cep Kitapları.
Pedersen, M. T., Vorup, J., Nistrup, A., Wikman, J. M., Alstrom, J. M., Melcher, P. S., ... & Bangsbo, J. (2017). Effect of team sports and resistance training on physical function, quality of life, and motivation in older adults. Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports, 27(8), 852-864.
Saygılı, G., Atay, E., Eraslan, M., & Hekim, M. (2015). Düzenli olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin kişilik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 23(1), 161-170.
Sonuç, A. (2012). Zihinsel engellilerde sporun öfke düzeyine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Karaman.
Subaşıoğlu, F. (2008). Üniversitelerin bilgi ve belge yönetimi bölümleri'nin "engellilik farkındalığı" üzerine bir araştırma. Bilgi Dünyası, 9(2): 399-430.
Şahan, H., Tekin, M., Yıldız, M., Eraslan, M., Yıldız, M., Sim, H., & Yarar, D. N. (2012). Examination of self-efficacy and life satisfaction levels of students receiving education in schools of physical education and sports. International Journal of Sport and Health Sciences, 6(6), 1461-1463.
Temel, G., Yıldız, T., Turan, M. B., & Karaoğlu, B. (2017). Sporun otistik çocuklarda saldırganlık ve sosyal uyum düzeyleri üzerine etkisinin incelenmesi. İÜ Spor Bilimleri Dergisi 7(3), 25-33.
Türker, A., Er, Y., Eroğlu, S. Y., Şentürk, A., & Durmaz, M. (2018). Spor yapan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısının incelenmesi. Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi, 2(1), 8-15.
Yarımkaya, E. (2018). Akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivitelerin orta düzeyde zihin yetersizliği olan öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri üzerine etkisi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 26(2), 335-344.
Yetim, A.A. (2014). Engelliler sporuna sosyolojik yaklaşım. II. Uluslararası Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı, 2-4 Mayıs 2014, Batman, 3-9.
Yiğit, S., Hekim, M. (2017). Zihinsel engelli çocuklar ile normal gelişim gösteren çocuklar arasındaki psiko-motor gelişim farklılıklarının değerlendirilmesi (Bir literatür taraması). III. Uluslararası Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi, 20-21 Ekim 2017, Selçuk Üniversitesi, Konya.

EXTENDED ABSTRACT

All individuals worldwide have the right to be born under equal conditions and to participate in society on equal terms. However, in daily life, some individuals are destitude of a significant portion of social rights owing to their social qualities, physical and cognitive deficiencies. The most important group of these groups constitutes people with disabilities. Therefore, the problems faced by people with disabilities take part at the forefront of global problems (Subaşıoğlu, 2008). Anyone who needs care and protection services, counseling, rehabilitation, support, and who has difficulties in adapting to social life and fulfilling their daily needs due to the loss of their social ,sensory,spiritual,mental and physical skills at

different levels from the birth or because of any other reason is defined as “disabled” (Öztürk, 2011). According to Mengi (2019), disability is used to express that people who were limited effective and full participation on equal terms with other people due to their inadequacy in their sensory, spiritual, mental and physical skills, affected by different perspectives or attitudes of society and environmental opportunities; need different support and counseling services throughout their lives.

It is stated that more than two out of three of the disabled in the world live in developing countries. The excess of individuals with disabilities is closely related to the social structure, social organization, especially social behavior and attitude of the society. It is considered to be about 8-8.5 million people with disabilities in Turkey. These figures for persons with disabilities reach about 25 million with their families living with persons with disabilities. Nearly 2 million of these disabled people happen from disabled people who have reached the age of working (Yetim 2014). The word “cripple”, which is one of the definitions for disability, has become a word that is avoided to be used today. The word cripple used for disability has been replaced by the words “handicapped” and “disabled” in progress of time.. The reason for all of this is that these words that define the status of disabled individuals have negative meanings (Güler 2005).

Concomitantly the developments in the world of technology, the widening in the definitions of human and health, as well as the continuous presence of human rights on the agenda, unearth the developments related to the better life of people with disabilities in society. Today, with these developments, a significant portion of the disabled people have started to be had the same living standards as the non-disabled individuals (Karahan & Kuru 2005).

Individuals with mental disabilities are the most common disability groups in the social structure. However, it is seen that the current knowledge of the society about disabled people is insufficient. For example; children with mental disabilities are thought to be the ones who can do nothing during their lives. However, such views are completely preconception and false attitudes (İlhan 2008). The basic characteristics of individuals with mental disabilities according to disability levels are defined as below;

Indıvıduals with mild mental disabilities: Persons who have limited access to special education opportunities due to mild mental disability are defined to as “mild mental disabilities.

Indıvıduals with moderate mental disabilities: Persons who have problems in acquiring basic academic skills as well as acquiring daily life and work skills due to limitations in their mental functions, and in need of special education and support education services are defined to as “moderate mental disabilities”

Individuals with severe mental disabilities: Individuals who need to receive stable and intensive special education services throughout their lives, including the teaching of self-care skills in the first place, are defined as “severe mental disabilities”(MEB, 2008).

The process of identification of mental disability is one of the most challenging issues in the above grouping of individuals with mental disabilities. In addition, there are many issues in which the identification process of individuals affected by mental disability is criticized. When the historical processes for the identification and grouping of mentally disabled individuals are evaluated, it is stated that although physical disabilities, visual disabilities and hearing impairments are faster to diagnose, the difficulties encountered in the diagnosis of

mental disabilities still persist (Kaya 2015).

People who have mental disability have a sense of respect, high disability and frustration because of failures in their former lives. Therefore, their self-confidence is low and they have difficulty to express themselves. In addition, there are some problems in the social aspects and characteristics of people with mental disabilities (Kayrak 2014).

It is stated that mental disabled individuals took part in sports thanks to physical and motoric development have a positive effect on psychological health. (Ilkim & Akyol, 2018; Hekim, 2015a; Hekim, 2015b; Hekim & Tokgöz, 2016; Yiğit & Hekim, 2017; Mehralitabar et al., 2015; Eraslan & Hekim, 2015a; Eraslan & Hekim, 2015b). It is known that participation in sports has a protective role in minimizing the social problems faced by disabled individuals and the research results in the literature support this view (İlhan, 2008). In this study, it was aimed to be evaluated the benefits of participation in sports in terms of social development in individuals with mental disabilities.

Participation in sport has many benefits on human health and development. For this reason, it is seen that many studies that the effects of sports on human life were handled have been carried out in recent years. (Saygılı et al., 2015; Alp et al., 2014; Pedersen et al., 2017; Eraslan, 2014; Eraslan, 2015; Şahan et al., 2012; Eraslan et al., 2017; Gibson et al., 2015; Eraslan et al., 2012; Eraslan et al., 2016). However, it has been found that studies on the effects of mentally disabled individuals especially on social development are limited. In this context, this research has been evaluated as an important study subject of eliminating the deficiency in the literature. As a result of the literature review, it is extrapolated that participation in sports is a phenomenon that supports social development in many aspects.

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

BİREYSEL VE TAKIM SPORCULARININ FAİR PLAY VE SPOR ORTAMINDA EMPATİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN INDIVIDUAL AND TEAM ATHLETES IN FAİR PLAY AND EMPATHY IN SPORTS ENVİRONMENT

Sultan YAVUZ EROĞLU[1]

e-mail: sultanyavuzeroglu@siirt.edu.tr

[1]Siirt Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; bireysel ve takım sporcularında empati ve fair play düzeylerinin tespit edilmesidir. Araştırmanın çalışma gurubunu; Siirt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören 80 (23 kadın, 57 erkek) sporcu oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "kişisel bilgi formu", "spor ortamında empati ölçeği" ve "fair-play ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde, nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi ve Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda yaş, spor türü ve ceza alma değişkenlerine göre fair play ölçeği alt boyut puanlarında herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı $p>0,05$, ailede spor yapma değişkenine göre sporda empati ölçeği alt boyut puanlarından sporda tahmin ve sporda duygusal empati alt boyutların anlamlı farklılık olduğu $p<0,05$, aynı zamanda spor yapma yılı değişkenine göre sporda empati ölçeği alt boyutu olan sporda duygusal empati alt boyutunda sporda duygusal empati alt boyutunda anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür $p<0,05$. Ayrıca ölçeklerin alt boyutları arasındaki ilişki testi sonucunda fair play alt boyutu olan karşılaşma öncesi fair play ile sporda duygusal empati alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Spor, Bireysel Spor, Takım Sporu, Empati, Fair-Play

ABSTRACT

The purpose of this research; the level of empathy and fair play in individual and team athletes. The study group of the research; 80 (23 females, 57 males) athletes studying at Siirt University School of Physical Education and Sports. In the research, "personal information form", "empathy scale in sports environment "and" fair-play scale "were used as data collection tools. In the analysis of the data, Mann-Whitney U test and correlation test were used. As a result of the study, there was no significant difference in fair play scale subscale scores according to age, type of sport and punishment variables. There was a significant difference in emotional empathy sub-dimension in sports which is the empathy scale sub-dimension in sports according to the year of doing sports $p<0.05$. In addition, as a result of the relationship test between the subscales of the scales, it was found that there was a low positive correlation between fair play, which is the fair play sub-dimension, and emotional empathy sub-dimension in sport.

Key words: Sports, Individual Sports, Team Sports, Empathy, Fair-Play

JEL CODE: L83

GİRİŞ

İletişim kişileri birbirine bağlayan, onları sosyal bir grup halinde ve uyumlu bir biçimde çalışmalarını sağlayan bir bağdır. İnsanların iletişim yeteneklerini, onların iş ve özel hayatlarındaki başarılarını belirlemektedir (Yenel, 2016). İletişim genel anlamda anlatma ve anlaşma ile kurulan bir ortaklık olduğundan, günümüzde teknolojik gelişmelerle birlikte karmaşık yapı haline gelen insanlar arası anlaşma ne kadar düzgün ve gelişmiş olursa, bireysel ve toplumsal başarı o derece ileri seviyede olur. İletişimin düzgün bir şekilde

ilerledikçe empati olgusunun da iyi olacağı kanaatindeyiz. Çünkü çevre ile sürekli iletişim halinde olan birbirilerini anlamak ve birbirileriyle anlaşabilmek için zamanla karşılarındaki bireylerin duygu ve düşüncelerini anlama eğilimine girebilirler.
Literatürdeki empati tanımlarına bakıldığında; başkalarının düşünce ve duygularının ve bunların olası anlamlarının nesnel bir şekilde farkında olma, karşısındakinin duygu ve düşüncelerini temsili olarak yaşama, kendini başkasının yerine koyma vb olarak kullanılır. Bu haliyle hem bilişsel hem de duygusal bir süreçtir ve kişinin kendini karşısındakinin durumunda hayal etmesiyle, kendi benzer deneyimlerini anımsamasıyla gerçekleşir. Empati ayrıca bu duygu ve düşünce paylaşımına uygun tepkileri de üretir (zor durumda olanlara yardım etme gibi). Spor ortamında özellikle spor karşılaşmaları sırasında; oyuncuların empatik becerilerinin spor branşında etkili olacağı akla uygun bir yaklaşımdır. Özellikle takım sporlarında oyuncunun kendi takım arkadaşlarına, antrenörüne ve rakip oyunculara ilişkin empatik becerisini kullanması; onların nasıl davranacağını tahmin etmesinde, takım ruhunun oluşmasında ve buna bağlı olarak takım başarısında önemli bir faktör olabilir (Dorak ve Vurgun, 2006). Diğer taraftan empati kurabilen sporcuların, sporun felsefesinde olan centilmenlik ve sportmenlik (fair-play) davranışlarını da göstermesi beklenmektedir. Fair play gerek amatör, gerekse profesyonel tüm sporlarda titizlikle savunulması gereken bir ilkedir. Fair play ilkeleri okul sporlarından kulüp sporlarına kadar bir eğitim ilkesi olarak, sporcu, eğitimci, aile, hakem, seyirci ve basın tarafından sürekli gündemde tutulmalıdır (Şahin, 2009). Aynı zamanda fair-play kavramının her alanda uygulanması gerektiği gibi ülkede etki alanı çok geniş olan sporun içinde de uygulanması gereken bir kavramdır.
Sporun sadece rekabet, yarışma, kazanmanın ön plana çıkarıldığı bir ortam yaratılmasıyla birlikte sporcuların kazanma uğruna sporda etik değerler dışındaki davranışları (şiddet, saldırganlık, doping vb.) sergileme eğilimleri ortaya çıkmıştır. Zaman içerisinde spor bir oyun olma özelliğinden sıyrılmış ve ekonomik bir döngü haline gelmiştir. Ekonomik döngü olması sebebiyle kimi zaman sporun içerisinde empati ve fair-play davranışlarından uzaklaşılmaktadır.
Beden Eğitimi ve sporun literatürde kabul görmüş pek çok faydasının yazıldığı bilinmektedir. Bu faydalar gerek psikolojik gerek sosyolojik gerekse fiziksel ve fizyolojik olarak karşımıza çıkmaktadır (Eroğlu, 2019). Ayrıca günümüzde en önemli sosyal olgulardan biri olarak gösterilen gerek beden eğitimi gerekse spor olgusu, ekonomik, sosyal ve kültürel bir dinamik olarak da varlığını sürdürmektedir (Reyhan, 2019). Bunun için gerek bireysel spor yapanlar gerekse de takım sporu yapanların empati becerileri yüksek ve fair-play davranışları sergileyecekleri düşünülmektedir.
Bu araştırmada sporun birçok fonksiyonu göz önüne alındığında (yarışma, rekabet, kazanma vb.) bireysel ve takım sporuyla uğraşan sporcuların empati ve fair-play davranışlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL ve METOT

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, bireysel ve takım sporcularının spor ortamındaki empati becerileri ile fair play davranışlarının incelendiği bu çalışma "geçmişte ya da hala var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarını gösteren" tarama modelindedir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu gönüllü olur ilkesine dayanarak, Siirt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören 80 sporcu oluşturmaktadır. Çalışmanın üzerinde yürütüldüğü gruba ilişkin betimsel istatistikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubuna ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	23	28,8
Erkek	57	71,3
Spor Türü		
Bireysel Spor	42	52,5
Takım Sporu	38	47,5
Kaç Yıldır Spor Yapıyorsunuz		
2 yıl ve altı	33	41,3
3 yıl ve üzeri	47	58,8
Sportif Ceza Aldınız mı?		
Evet	68	85,0
Hayır	12	15,0
Ailede Spor Yapan Var mı?		
Evet	19	23,8
Hayır	61	76,3

Sporcular cinsiyete göre 23'ü (%28,8) kadın, 57'si (%71,3) erkek olarak dağılmaktadır. Sporcular spor türüne göre 42'si(%52,5) bireysel spor, 38'i (%47,5) takım sporu olarak dağılmaktadır. Sporcular spor yapma yılına göre 33'ü (%41,3) 2 yıl ve altı, 47'si (%58,8) 3 yıl ve üzeri olarak dağılmaktadır. Sporcular sportif ceza almaya göre 68'i (85,0) evet, 12'si (%15,0) hayır olarak dağılmaktadır. Sporcular ailede spor yapan birinin olmasına göre 19'u (%23,8) evet, 61 'i (%76,3) hayır olarak dağılmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, katılımcıların demografik bilgilerinin tespiti için, araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, sporcuların spor ortamında empati düzeylerini belirlenmesi için Erkuş ve Yakupoğlu (2001) tarafından geliştirilen ve 16 maddelik 2 faktörden (Sporda Tahmin ve Sporda Duygusal Empati) oluşan "Spor Ortamında Empati Ölçeği" ve sporcuların fair-play düzeylerini tespit etmek için Efe (2006) tarafından geliştirilen "Fair Play Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek "karşılaşma öncesi fair play", "karşılaşma esnası fair play", "karşılaşma sonrası fair play" ve "genel olarak bir karşılaşmada fair play" olmak üzere dört ayrı alt boyuttan oluşmaktadır.

İstatistiksel Analiz

Verilerin analizi aşamasında analizler öncesinde verinin normal dağılıp dağılmadığı kontrol edilmiş ve Kolmogorow-Smirnov normallik testi sonucunda verinin normallik varsayımını karşılamadığı belirlenmiştir ($p<0,05$). İkili karşılaştırmaların tespiti için Mann Witney-U testi kullanılmıştır. Ayrıca ölçeklerin alt boyutları arasındaki ilişkinin tespiti için korelasyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Katılımcılarının Spor Ortamında Empati Ve Fair Play Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Karşılaşma Öncesi Fair-Play	Kadın	23	40,20	924,50	648,50	,94
	Erkek	57	40,62	2315,50		
	Total	80				
Karşılaşma Esnası Fair-Play	Kadın	23	42,13	969,00	618,00	,69
	Erkek	57	39,84	2271,00		
	Total	80				
Karşılaşma Sonrası Fair-Play	Kadın	23	45,20	1039,50	547,50	,24
	Erkek	57	38,61	2200,50		
	Total	80				
Genel Olarak Bir Karşılaşmada Fair-Play	Kadın	23	42,17	970,00	617,00	,68
	Erkek	57	39,82	2270,00		
	Total	80				
Sporda Tahmin	Kadın	23	40,02	920,50	644,50	,91
	Erkek	57	40,69	2319,50		
	Total	80				
Sporda Duygusal Empati	Kadın	23	40,93	941,50	645,50	,92
	Erkek	57	40,32	2298,50		
	Total	80				

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların fair-play ölçeği alt boyutları ve sporda empati ölçeği alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 3. Katılımcılarının Spor Ortamında Empati ve Fair Play Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Spor Türü Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Spor Türü	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Karşılaşma Öncesi Fair-Play	Bireysel	42	39,43	1656,00	753,00	,66
	Takım	38	41,68	1584,00		
	Total	80				
Karşılaşma Esnası Fair-Play	Bireysel	42	40,42	1697,50	794,00	,97
	Takım	38	40,59	1542,50		
	Total	80				
Karşılaşma Sonrası Fair-Play	Bireysel	42	40,68	1708,50	790,50	,94
	Takım	38	40,30	1531,50		
	Total	80				
Genel Olarak Bir Karşılaşmada Fair-Play	Bireysel	42	40,13	1685,50	782,50	,88
	Takım	38	40,91	1554,50		
	Total	80				
Sporda Tahmin	Bireysel	42	39,04	1639,50	736,50	,55
	Takım	38	42,12	1600,50		
	Total	80				
Sporda Duygusal Empati	Bireysel	42	37,99	1595,50	692,50	,31
	Takım	38	43,28	1644,50		
	Total	80				

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların fair-play ölçeği alt boyutları ve sporda empati ölçeği alt boyutlarının spor türü değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 4. Katılımcılarının Spor Ortamında Empati Ve Fair Play Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Spor Yapma Yılı Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Spor yapma yılı	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Karşılaşma Öncesi Fair-Play	2 yıl ve altı	33	40,33	1331,00	770,00	,96
	3 yıl ve üstü	47	40,62	1909,00		
	Total	80				
Karşılaşma Esnası Fair-Play	2 yıl ve altı	33	38,05	1255,50	694,50	,43
	3 yıl ve üstü	47	42,22	1984,50		
	Total	80				
Karşılaşma Sonrası Fair-Play	2 yıl ve altı	33	41,59	1372,50	739,50	,72
	3 yıl ve üstü	47	39,73	1867,50		
	Total	80				
Genel Olarak Bir Karşılaşmada Fair-Play	2 yıl ve altı	33	37,33	1232,00	671,00	,31
	3 yıl ve üstü	47	42,72	2008,00		
	Total	80				
Sporda Tahmin	2 yıl ve altı	33	37,97	1253,00	692,00	,41
	3 yıl ve üstü	47	42,28	1987,00		
	Total	80				
Sporda Duygusal Empati	2 yıl ve altı	33	33,27	1098,00	537,00	,02
	3 yıl ve üstü	47	45,57	2142,00		
	Total	80				

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların fair-play ölçeği alt boyutlarının spor yapma yılı değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Ancak, sporda empati ölçeği alt boyutlarından sporda duygusal empatide 3 yıl ve üstü spor yapanların lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0.05$).

Tablo 5. Katılımcılarının Spor Ortamında Empati Ve Fair Play Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Ailede Spor Yapan Birey Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Ailede Spor Yapma Değişkeni	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Karşılaşma Öncesi Fair-Play	Evet	19	37,68	716,00	526,00	,54
	Hayır	61	41,38	2524,00		
	Total	80				
Karşılaşma Esnası Fair-Play	Evet	19	42,95	816,00	533,00	,60
	Hayır	61	39,74	2424,00		
	Total	80				
Karşılaşma Sonrası Fair-Play	Evet	19	37,16	706,00	516,00	,47
	Hayır	61	41,54	2534,00		
	Total	80				
Genel Olarak Bir Karşılaşmada Fair-Play	Evet	19	42,18	801,50	547,50	,72
	Hayır	61	39,98	2438,50		
	Total	80				
Sporda Tahmin	Evet	19	30,11	572,00	382,00	,02
	Hayır	61	43,74	2668,00		
	Total	80				
Sporda Duygusal Empati	Evet	19	29,50	560,50	370,50	,02
	Hayır	61	43,93	2679,50		
	Total	80				

Tablo 4 incelendiğinde, ailede spor yapan birey değişkeni açısından katılımcıların fair-play ölçeği alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Ancak, sporda empati ölçeği alt boyutlarının ailede spor yapan birey değişkenine göre hayır diyenler lehine anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0.05$).

Tablo 6. Katılımcılarının Spor Ortamında Empati ve Fair Play Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Sporda Ceza Alma Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Sportif Ceza Alma	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Karşılaşma Öncesi Fair-Play	Evet	68	39,85	2710,00	364,00	,55
	Hayır	12	44,17	530,00		
	Total	80				
Karşılaşma Esnası Fair-Play	Evet	68	40,15	2730,00	384,00	,75
	Hayır	12	42,50	510,00		
	Total	80				
Karşılaşma Sonrası Fair-Play	Evet	68	39,29	2672,00	326,00	,26
	Hayır	12	47,33	568,00		
	Total	80				
Genel Olarak Bir Karşılaşmada Fair-Play	Evet	68	39,52	2687,50	341,50	,37
	Hayır	12	46,04	552,50		
	Total	80				
Sporda Tahmin	Evet	68	40,10	2727,00	381,00	,71
	Hayır	12	42,75	513,00		
	Total	80				
Sporda Duygusal Empati	Evet	68	38,65	2628,50	282,50	,09
	Hayır	12	50,96	611,50		
	Total	80				

Tablo 5 incelendiğinde, fair-play ölçeği alt boyutları ve sporda empati ölçeği alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 7. Katılımcılarının Spor Ortamında Empati Ve Fair Play Ölçeği Alt Boyut Puanları Arasındaki Korelasyon Testi Sonuçları

	(X1)	(X2)	(X3)	(X4)	(Y1)	(Y2)
Karşılaşma Öncesi Fair-Play (X1)	1	-,126	,463**	-,062	,320**	,370**
		,265	,000	,587	,004	,001
		80	80	80	80	80
Karşılaşma Esnası Fair-Play (X2)		1	-,015	,808**	,058	,088
			,896	,000	,607	,437
			80	80	80	80
Karşılaşma Sonrası Fair-Play (X3)			1	,005	,348**	,320**
				,967	,002	,004
				80	80	80
Genel Olarak Bir Karşılaşmada Fair-Play (X4)				1	,116	,026
					,305	,817
					80	80
Sporda Tahmin (Y1)					1	,655**
						,000
						80
Sporda Duygusal Empati (Y2)						1

Tabloya göre fair-play ve sporda empati ölçeklerinin alt boyutları arasındaki ilişkide karşılaşma öncesi fair-play ile sporda tahmin(r=320) ve sporda duygusal empati (r=370) alt boyutlarında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Karşılaşma esnası fair-play ile sporda tahmin(r=058) ve sporda duygusal empati (r=088) alt boyutlarında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki yoktur. Karşılaşma sonrası fair-play ile sporda tahmin (r=348) ve sporda duygusal empati (r=320) alt boyutlarında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Son olarak genel olarak bir karşılaşmada fair-play ile sporda tahmin(r=116) ve sporda duygusal empati (r=026) alt boyutlarında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki yoktur.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmamızın bulguları doğrultusunda konumuzla ilgili ya da yakın ilişkisi olan kaynaklara ulaşılmıştır. Yapmış olduğumuz çalışmada ele aldığımız spor ortamında empati ve fair-play davranışları alt boyutlarının; cinsiyet, spor türü, spor yapma yılı, ailede spor yapan bireyin olması, sporda ceza alma değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına baktığımızda; katılımcıların empati ve fair-play ölçeği alt boyutlarının; cinsiyet, spor türü, sporda ceza alma değişkenlerine göre farklılaşmadığı ($p<0,05$) ancak spor yapma yılı değişkeninde, spor ortamı empati ölçeğinin, sporda duygusal empati alt boyutunda 3 yıl ve üzeri spor yapanların lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Empatinin zaman içerisinde geliştirilebileceği yönünde çalışmalar mevcuttur (Sezen, 2003; Sezen-Balçıkanlı, 2009) çalışmamızda çıkan sonuca göre, spor yoluyla bireyler çevreleriyle daha çok iletişim halinde olduğundan bireylerin spor yapma süreleri arttıkça, empati düzeylerinin de artacağı şeklinde yorumlanabilir. Sporcularda empati geliştikçe sporda fair-play davranışları sergileyecekleri ve ceza alsalar dahi fair-play davranışlarının dışına çıkmayacakları söylenebilir. Diğer bir sonucumuzun da bireysel veya takım sporu yapanların cinsiyete göre anlamlı fark olmadığı

yönündedir. Literatüre bakıldığında çalışma bulgumuza paralellik gösteren çalışmalar görülmüştür (Akçakoyun ve ark., 2010; Karabulut & Bahadır, 2013). Diğer taraftan sporun, bireyleri ve grupları karşılıklı bir rekabet ve yarışma içine soktuğu, rakiple doğrudan teması gerektiren sporların takım sporlarına göre saldırganlığa ve şiddete (fair-play dışı) daha yatkın oldukları, takım sporcularının ve kadın sporcuların empati düzeylerinin daha yüksek olduğu şeklinde çalışmamıza tezat bulguların olduğu görülmektedir (Tutkun ve ark., 2010., Dorak ve Nilgün, 2006., Aslan & Çoknaz, 2016; Karabulut & Pulur, 2016; Karademir ve Ünal, 2017).
Aynı zamanda ailede spor yapan birey değişkenine göre spor ortamı empati ölçeğinin, sporda tahmin ve sporda duygusal empati alt boyutlarında hayır diyenlerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Ailesinde spor yapan sporcuların, kimi zaman onların etkisinde kalabileceği, olumlu ya da olumsuz davranışlarda destek alabileceği veya yanlış yönlendirilebileceği düşünüldüğünden çalışmamızda çıkan sonucumuzun beklenen bir durum olduğu söylenebilir.
Diğer taraftan fair play ve sporda empati ölçekleri arasındaki ilişkiye bakıldığında; fair play alt boyutlarından karşılaşma esnası fair-play ve genel olarak bir karşılaşmada fair-play ile sporda empati alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı fakat fair play ile sporda empati ölçeğinin diğer alt boyutları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Sporcuların karşılaşma öncesinde ve sonrasında duygusal ya da bilişsel olarak kendilerini müsabaka esnasına göre daha motive hissetmesi, çalışmamızda böyle bir ilişkinin çıkmasını destekler niteliktedir. Müsabaka esnasında rakibe odaklanan sporcuların yalnız kazanmayı amaçladıkları düşünüldüğünde, gerek rakibe gerekse de etrafındakilere (seyirci, hakem, arkadaş, rakip) empati düzeylerinin az olabileceği kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

Akçakoyun, F., Çalışkan, E. & Karlı, H. (2010). Dövüş ve takım sporcularının empati düzeylerinin karşılaştırılması. *Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi,* 3(2), 38-47.

Aslan, S.F., & Çoknaz, H. (2010). Takım ve bireysel sporlarla uğraşan sporcuların empatik eğilim puanlarının karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1*(1), 99-108

Dorak, F., & Vurgun, N. (2006). Takım sporları açısından empati ve takım birlikteliği ilişkisi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4*(2), 73-77

Eroğlu, E., & Ersoy, A. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bazı değişkenlere göre öğrenilmiş güçlülük düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi, 6*(2), 68-75.

Karabulut, E. O. & Pulur, A. (2016). Üst düzey çim hokeyi sporcularının empatik eğilim düzeylerinin farklı değişkenler bakımından incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10*(1), 51-58.

Karademir, T., & Türkçapar, Ü. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 18*(3), 232-245.

Reyhan, S. (2019). Profesyonel liglerde görev yapan futbol hakemlerinin hakemlik deneyimlerine göre benlik saygısı, kaygı ve mesleki doyum düzeylerinin incelenmesi (11. Bölge örneği). *KOSBED,* 37, 161-172.

Sezen, B. (2009). *Profesyonel futbolcuların fair playe yönelik davranışları ile empatik eğilim düzeyleri arasındaki ilişki*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Sezen, G. (2003). *Profesyonel ve amatör futbolcuların fair play anlayışları üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Şahin, M. (2009). *Spor ahlakı ve sorunları*. 2.Basım. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
T Tutkun, E., Güner, B. Ç., Ağaoğlu, S. A., & Soslu, R. (2010). Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 1*(1), 23-29.
Yenel, İ.F. (2016). *Sporda etkili iletişim*. Yetim, A.A., Cengiz, R. (Ed.). Ankara: Spor Yayınevi.

EXTENDED ABSTRACT

We believe that the smooth progress of communication shows that empathy is good. Because individuals who are in constant communication with the environment may tend to understand the feelings and thoughts of individuals in order to understand and understand them.
In sports environment, especially during sports matches; It is a reasonable approach that the empathic skills of the players will be effective in the sports branch. Particularly in team sports, the player uses his / her empathic skills for his / her teammates, coaches and rival players; they can be an important factor in predicting how they will behave, the formation of team spirit and consequently team success (Dorak ve Vurgun, 2006). On the other hand, athletes who are able to empathize are expected to demonstrate their gentle play and fair-play behaviors that are within the philosophy of sports. Fair play is a principle that must be meticulously defended in all sports, both amateur and professional. In this study, considering the many functions of the sport (competition, competition, winning, etc.), it is aimed to investigate the empathy and fair-play behaviors of athletes engaged in individual and team sports.
This study is a survey model that examines the empathy skills and fair play behaviors of individual and team athletes in the sports environment, showing research approaches aiming at describing a situation as it exists in the past or still. The study group consists of 80 athletes studying at Siirt University School of Physical Education and Sports.
As a data collection tool, the personal information form created by the researcher for the determination of the demographic information of the participants, developed by Erkuş and Yakupoğlu (2001) to determine the empathy levels of the athletes in the sports environment and composed of 2 factors (Prediction in Sports and Emotional Empathy in Sports). Empathy Scale ”and“ Fair Play Scale developed by Efe (2006) were used to determine the fair-play levels of the athletes. The scale consists of four sub-dimensions: fair play before the encounter ”, fair play during the encounter”, fair play after the encounter ”and fair fair play in an encounter in general”.
In the analysis of the data, it was checked whether the data was distributed normally before the analysis and it was determined that the data did not meet the assumption of normality as a result of the Kolmogorow-Smirnov normality test ($p < 0.05$). Mann Witney-U test was used for determination of binary comparisons. In addition, correlation analysis was performed to determine the relationship between the sub-dimensions of the scales.
Empathy and fair-play behaviors sub-dimensions of the sports environment we discussed in our study; gender, type of sport, year of doing sports, the presence of individuals in the family doing sports, taking into account whether the differentiation of sports punishment; participants' empathy and fair-play scale sub-dimensions; There was no significant difference in terms of gender, sport type, punishment in sport ($p < 0,05$), but there was a significant difference in sport environment empathy scale, emotional empathy sub-dimension of sport in favor of those who do sport for 3 years or more ($p < 0, 05$).
According to the results of our study, since individuals are more in contact with their environment through sports, it can be interpreted that as the duration of doing sports increases, empathy levels will increase. It can be said that as empathy develops in athletes, they will exhibit fair-play behaviors in sports and they will not go beyond fair-play behaviors

even if they receive punishment. Another result of our study is that there is no significant difference according to gender of individual or team sports. When the literature is examined, there are studies showing parallelism to our study findings (Akçakoyun vd., 2010; Karabulut ve Bahadır, 2013).

At the same time, there was a significant difference in favor of those who say no in the sports environment empathy scale, predictions in sports and emotional empathy sub-dimensions in sports according to the variable of individual doing sports in the family ($p < 0.05$). It can be said that the result of our study is an expected situation since it is thought that the athletes who do sports in their family may sometimes be influenced by them, receive support or misguided in positive or negative behaviors.

On the other hand, when we look at the relationship between fair play and empathy scales in sports, fair-play and fair-play in general, there is no significant relationship between fair-play and empathy sub-dimensions in a match, but fair play and sports empathy scale is low between other sub-dimensions.

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

SPORCU EĞİTİM MERKEZİ VE TOHM SPORCULARINDA DOPİNG BİLGİ DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA (GÜREŞ VE KANO ÖRNEĞİ)

A STUDY FOR MEASUREMENT OF DOPING INFORMATION LEVEL IN SPORTS TRAINING CENTER AND TOHM SPORTS (WRESTLING AND CANO CASE)

Erdem DEMİRKIRAN[1], Serkan ZENGİN[2]

*email: erdemdemirkiran08@hotmail.com

[1]Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi,Sağlık Bilimleri Enstitüsü,Hareket ve Antrenman Ana Bilim Dalı
[2]Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi,Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu

ÖZET

Çalışmanın amacı Sporcu Eğitim Merkezindeki(SEM) güreşçi/kanocuların ve Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezindeki(TOHM) Kanocuların doping bilgi düzeylerini belirlemektir. Çalışmanın örneklemini 2018-2019 sezonu SEM ve TOHM kayıtlı sporculardan oluşan 56'sı erkek 4'ü kız olmak üzere toplam 60 sporcu testimiz yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak uzman görüşü alınarak hazırlanan anket kullanılmıştır.

Çalışma için ilgili literatür taranarak, tarihi süreç içerisinde dopingin gelişimi incelenmiştir. SPSS 20.0 paket programı kullanılarak yapılan yüzde (%), frekans (f), t-testi ve Anova sonuçlarına göre katılımcıların %60'nın Güreş branşında olduğu ve %40'nın Kano branşında ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, sporcuların doping konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı ayrıca, katılımcıların eğitimlerine göre, ''Performans artırıcı ilaç hakkında bilgiye sahip misiniz?'',''Sizce devlet doping zararları, spor ahlakına ters düştüğü ve haksız rekabete yol açtığı konularında devamlı eğitimler düzenleyip teşvikte bulunmalı mı?'' ve ''Gen dopingi olarak tabir edilen yöntem sizce doping sınıfına girmeli mi?'' sorularına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Doping, bilgi düzeyi

ABSTRACT

The aim of the study Athlete Training Center (SEM) wrestler / canoeist and Olympic Preparation Center in Turkey (TOHM) to determine the level of knowledge of doping Kayaker. A total of 60 athletes (56 boys, 4 girls), who were SEM and TOHM registered athletes in the 2018-2019 season, were tested. The questionnaire prepared by taking expert opinion was used as data collection tool.

The literature related to the study was examined and the development of doping in the historical process was examined. According to the results (%), frequency (f), t-test and Anova using SPSS 20.0 package program, 60% of the participants were in the Wrestling branch and 40% were in the Canoe branch. As a result, it can be concluded that athletes do not have enough information about doping and according to the training of the participants, ''Do you have information about the performance enhancing drug?'', ''Izce In your opinion, should the state organize and encourage continuous training on the issues of doping damage, violation of sports ethics and unfair competition?''and'' Do you think the method called gene doping should be included in the doping class?' There are significant differences between the views of the questions($p<0.05$).

Keywords: Doping, knowledge level

JEL CODE: L83

GİRİŞ

Spor, günümüzde insanların sağlıklı bir yaşam sürdürmek amacıyla yaptıkları bir uğraş olmakla birlikte, aynı zamanda bazı insanların tam zamanını alacak şekilde meslekleştirilerek yaptıkları ve bundan maddi kazanç elde ettikleri bir faaliyet olmuştur. Sporun bu kadar geniş bir kitleyi içine alması ve buna bir de maddi kazanç eklenmesi başarılı olmayı kaçınılmaz kılmıştır. Bu nedenle, kazanmanın büyük bir amaç olduğu sportif yarışmalarda, sporcular antrenmanla kazandıkları performansın ötesinde yarışmanın sonucunu etkileyecek bir takım madde, malzeme ve uygulamaların kullanımına yönelmişlerdir (Şenel ve ark., 2004).

İnsanlar, ilk çağlardan itibaren tarihin her döneminde, güçlerini yapay yollarla arttırmak için birçok bitkisel formül denemişlerdir (Ertaş ve Petek, 2005).

İyi bir sportif performans; fizik, kondisyon, beceri koordinasyon, kas gücü, dayanıklılık ve dengeli beslenme gibi birçok faktöre bağlıdır (Başkaya, 2004).

Doping dünya'daki spor yarışmalarında uzun yıllardır süregelen bir problem niteliğindedir (Barroso ve ark., 2008).

Doping sözcüğü "dop" kelimesinden türeyen ve 18. yüzyılda Güney Afrika'da kabilelerin seremonilerde uyarıcı olarak kullandıkları bir içecekten gelmektedir. Doping literatüre ise ilk olarak 1889 yılında, yarış atlarında performans arttırma amaçlı kullanılan narkotik ilaç olarak girmiştir (Lippi ve ark., 2008).

Avrupa Konseyi'nin düzenlediği toplantılarda doping çok geniş bir anlamda tarifi edilmiş, çeşitli nedenler hatta psikoloji bir takım prosedürler (hipnoz gibi) bile dopingin tarifi içine alınmıştır. Avrupa konseyi dopingi "organizmaya yabancı bir ajanın hangi yoldan olursa olsun veya fizyolojik maddelerin anormal miktarlarda ya da anormal bir yolla bir şahsı yarışma esnasında performansı yapay olarak ve kural dışı bir şekilde arttırmak amacı ile verilmesi veya o şahıs tarafından kullanılmasıdır" şeklinde tarif etmiştir (Akgün, 1993).

İlk resmi doping tanımı 1963'te "sporcu ya da oyuncuların yarışma sırasında veya ona hazırlanırken spor ahlakına yakışmayacak şekilde performanslarını yapay olarak arttıracak ve sporcunun fiziksel ve psikolojik sağlığına zarar verecek, madde veya başka olası yöntemleri kullanması şeklinde yapılmıştır (TÜBİTAK, 2008).

Dopinge ilişkin son tanım 1 Ocak 2004 yılında uygulamaya giren Dünya Anti Doping Ajansı (WADA) tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre doping, bir sporcunun vücuduna ait örnekte; sportif performansı arttırma potansiyeli bulunan veya sağlığı gereksiz yere tehdit eden ya da spor ruhuna aykırı olan bir madde veya yöntemin bulunması ya da kullanılması veya kullanıldığına dair bir kanıtın bulunması şeklindedir (Yücesir, 2004).

Sporda fair play ve fairnes olguları esastır. Oysa zirve sporunun bir neticesi olan doping sorunu bu ilkeleri zedelemektedir. Doping birçok problemleri beraberinde getirmiş ve hatta çok sayıda sporcunun ölmesine neden olmuştur. Oysa dünya sağlık kuruluşlarının, fiziksel ve ruhsal bakımdan rahatsızlığı olmayanı ve aynı zamanda ekonomik sıkıntıda bulunmayanı ancak sağlıklı saydığı tespit edilmektedir. Bu manada, sporun hem bedensel sağlığı hem de ruhsal sağlığı geliştirmesinden yola çıkacak olursak, günümüzdeki elit spor branşlarına mensup profesyonel sporcuların aşırı yöndeki başarıya teşvikleri ve kazanmak için bazı ergojenik yardımcıları kullanarak ölümü göze almaları, onların hem sporcu kimliğinden hem de sporun temel amaç ve hedeflerinden uzaklaştıklarını göstermektedir (Baysaling, 2000). Sporda son çeyrek asrın belki de en büyük sorunlarından biri de elbette doping denilen bir insanlık suçudur (Bayatlı, 2004).

Hemen hemen tüm spor dallarında kullanımı yaygın olan doping maddelerinin kısa sürede bir takım motorik özellikleri olumlu şekilde etkilediği bilinmekle beraber, uzun süre ve yüksek dozlarda kullanıldıkları zaman geriye dönüşü olmayan karaciğer bozuklukları, tümörler, deri dökülmeleri, bayanlarda kıllanma ve psikoza kadar giden psikolojik kişilik bozuklukları gibi yan etkilerine de rastlanmaktadır (Güler ve ark., 2004; Akt. Gençtürk ve ark., 2009).

Bu çalışmanın amacı, elit sporcuların doping bilgi düzeylerinin tespit edilmesidir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışma, 2018-2019 eğitim döneminde Yusufeli Sporcu Eğitim Merkezi güreş-kano branşı ve Yusufeli Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezi kano branşına kayıtlı olmak üzere toplamda 60 sporcudan oluşmaktadır. Anketin toplam 60 Güreş ve Kano branşındaki sporcuya uygulanmıştır. Anket, 13 tanesi demografik bilgileri belirlemeye yönelik ve 19 tanesi de doping bilgi düzeyini tespit etmeye yönelik olmak üzere toplam 32 maddeden oluşmaktadır. Anketin geçerlik-güvenirlik çalışması yapılmıştır. Araştırmanın istatistiksel değerlendirmesi; SPSS 20.0 paket programında verilerin uygun dağılımda olduğu belirlendikten sonra frekans (f), yüzde (%), bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi yapılmıştır ($p<0.05$). Ayrıca katılımcıların doping bilgi düzeyine ilişkin maddelere verdikleri cevapların ortalamaları dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilerinin Dağılımı

FAKTÖR	DEĞİŞKEN	F	%
Cinsiyet	Erkek	56	93,3
	Kız	4	6,7
	Toplam	60	100
Yaşınız	11	1	1,7
	12	2	3,3
	13	12	20
	14	19	31,7
	15	10	16,7
	16	10	16,7
	18	2	3,3
	20	1	1,7
	21	1	1,7
	22	2	3,3
	Toplam	60	100
Eğitim	Orta Okulu	16	26,7
	Lise	38	63,3
	Üniversite	6	10
	Toplam	60	100
Branşınız	Güreş	36	60
	Kano	24	40
	Toplam	60	100
Sizi Spora Yönlendiren Kişi veya Kişiler Kimlerdir?	Kendi İsteğim	19	31,7
	Beden Eğitimi Öğretmenim	7	11,7
	Ailem	9	15
	Arkadaşlarım	10	16,7
	Antrenörüm	15	25
	Toplam	60	100
Spor Yapmanızda Etkenin Ne Olduğunu Düşünüyorsunuz?	Sağlıklı Yaşamak	25	41,7
	Kendimi Daha İyi Hissetmek	22	36,7
	Diğer	14	21,7
	Toplam	60	100
Kaç Yıldır Spor Yapıyorsun?	1-3 Yıl	34	56,7
	4-6 Yıl	20	33,3
	7-9 Yıl	6	10
	Toplam	60	100
Haftada Ne Sıklıkla Antrenman Yapıyorsunuz?	2-3 Defa	3	5
	5-6 Defa	25	41,7
	7-9 Defa	29	48,3
	10 ve Üzeri	3	5
	Toplam	60	100

Tablo 1' de araştırmaya katılan güreşçi ve kanocuların kişisel bilgilerinin dağılımı verilmektedir. Verilere göre, katılımcıların %93,3'ünün erkek olduğu, %31,7'sinin "14" yaşında olduğu, %63,3'ünün Lisede eğitim gördüğü, %60'ının güreş branşında olduğu,%31,7'sinin Spora başlamasındaki etkenin kendisi olduğu,%41,7'sinin sağlıklı yaşamak için spor yaptığı,%56,7'inin 1-3 yıldır spor yaptığı,%48,3'ünün haftada 7-9 defa antrenman yaptığı görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Doping ve Doping Kullanımı İlişkin Bilgilerin Dağılımı

FAKTÖR	DEĞİŞKEN	F	%
Doping Kullanımı Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?	Spor Ahlakına Aykırı	28	46,7
	Gerekirse Kullanılmalı	5	8,3
	Kesinlikle Kullanılmamalı	20	33,3
	Hiçbirşey Düşünmüyorum	7	11,7
	Toplam	60	100
Sizce Sporcular Genellikle Hangi Dopingi Kullanıyor?	Uyarıcılar	5	8,3
	Narkotik Analjezikler	1	1,7
	Anabolik Ajanlar	3	5
	İdrar Söktürücüler	4	6,7
	Maskeleyici Ajanlar	1	1,7
	Peptid Hormon ve Analoglar	3	5
	Hiçbir Fikrim Yok	43	71,7
	Toplam	60	100
Sizce Sporcular Genellikle Hangi Doping Yöntemini Kullanıyorlar?	Damar içi Vitamin Verilmesi	8	13,3
	Gen Dopingi	1	1,7
	Yapay Oksijen Taşıyıcılar	3	5
	Hiçbir Fikrim Yok	48	80
	Toplam	60	100
Sporcuların Doping Kullanmasındaki Psikolojik Sebepler Nelerdir?	Heyecanını Yatıştırmak	6	10
	Konsantre Olmak	3	5
	Aşırı Kazanma Hırsı	34	56,7
	Kaygıyı Yok Etmek	5	8,3
	Hepsi	12	20
	Toplam	60	100
Doping Kullandığı Belirlenen Sporcuya Nasıl Bir Ceza Uygulanmalı?	Ömür Boyu Yarışmalardan Men Edilmeli	8	13,3
	1-2 Yıl Yarışma Cezası Verilmeli	30	50
	Sadece O Anki Yarışmadan Uzaklaştırılmalı	22	36,7
	Toplam	60	100

Tablo 2' de katılımcıların doping kullanımına ilişkin bilgi düzeyleri incelenmiştir. Buna göre, "Doping Kullanımı Hakkında Ne Düşünüyorsunuz.?" sorusuna %46,7'sinin "Spor Ahlakına Aykırı" cevabını verdiği, "Sizce Sporcular Genellikle Hangi Dopingi Kullanıyor?" sorusuna %71,7'sinin "Hiçbir Fikrim Yok" cevabını verdiği, "Sizce Sporcular Genellikle Hangi Doping Yöntemini Kullanıyorlar?" sorusuna %80'ninin "Hiçbir Fikrim Yok" cevabını verdiği, "Sporcuların Doping Kullanmasındaki Psikolojik Sebepler Nelerdir?" sorusuna %56,7'sinin "Aşırı Kazanma Hırsı" cevabını verdiği, "Doping Kullandığı Belirlenen Sporcuya Nasıl Bir Ceza Uygulanmalı?" sorusuna %50's, "1-2 Yıl Men Cezası Verilmeli" cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Doping Bilgi Düzeylerine ilişkin Sonuçlar ve Ortalamalar

DEĞİŞKENLER	Evet		Kısmen		Hayır		X̄
	F	%	F	%	F	%	Ortalama
Performans Artırıcı İlaç Hakkında Bilgiye Sahip misiniz?	16	26,7	22	36,7	22	36,7	2,10
Sizce Yüksek Performansa Sadece Doping Kullanarak mı Ulaşılabilir?	3	5	7	11,7	50	83,3	2,78
Psikolojik Dopinge İnanıyor musunuz?	5	8,3	18	30	37	61,7	2,53
Doping Kullanımı Haksız Rekabete Yol Açtığını Düşünüyor musunuz?	42	70	7	11,7	11	18,3	1,48
Başarılı Olmak İçin Her Yolu Denerim Düşüncesine Sahip misiniz?	8	13,3	11	18,3	41	68,3	2,55
Doping Kullanımının Fair Play (Centilmenlik) Ruhuna Zarar Verdiğini Düşünüyor musunuz?	40	66,7	10	16,7	10	16,7	1,50
Dopingin Büyük Yan Etkileri Olduğunu Biliyor musunuz?	23	38,3	15	25	22	36,7	1,98
Sizce Doping Konusu Sporcular, İdareciler ve Antrenörler Tarafından Yeterince İyi Biliniyor mu?	36	60	15	25	9	15	1,55
Sizce Doping Kullanılmaması (Anti doping) konusunda devletin Etkili Bir Politikası Var mı?	7	11,7	19	31,7	34	56,7	2,45
Sizce Devlet Doping Zararları, Spor Ahlakına Ters Düştüğü ve Haksız Rekabete Yol Açtığı Konularında Devamlı eğitimler Düzenleyip Teşvikte Bulunmalı mı?	33	55	13	21,7	14	23,3	1,68
Çevrenizde Doping yapan Sporcu Veya Sporcular Var mı?	5	8,3	12	20	43	71,7	2,63
Sporda Doping Kullanımının Başarıyı Ve Performansı Olumlu Etkileyeceğini Düşünüyor musunuz?	15	25	15	25	30	50	2,25
Sizce Doping Kullanımı Serbest Bırakılmalı mı?	3	5	8	13,3	49	81,7	2,76
Okulunuzda Eğitim Ve Öğretim Süresince İlaç(Doping) Kullanımı hakkında Ders Ya da Bilgi Veriliyor mu?	3	5	17	28,3	40	66,7	2,61
Sporcular Arasında Kullanılan Yararlı Ve Zararlı İlaçlar Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip misiniz?	9	15	32	53,3	19	31,7	2,16
Gen Dopingi Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip misiniz?	6	10	11	18,3	43	71,7	2,61
Gen Dopingi Olarak Tabir Edilen Yöntem Sizce Doping Sınıflanmasına Girmeli mi?	14	23,3	19	31,7	27	45	2,21
Sporcu Yakalanmadığı Sürece İlaç (Doping) Kullanabilir.	3	5	4	6,7	53	88,3	2,83
Doping Yaptığı Belirlenen Bir Sporcuya Ülkesi Sahip Çıkmalı mı?	18	30	15	25	27	45	2,15

Katılımcıların doping bilgi düzeylerine ilişkin sonuçlara bakıldığında, "Performans Artırıcı İlaç Hakkında Bilgiye Sahip misiniz?" maddesine katılımcıların %36,7'sinin "Kısmen ve Hayır" (X̄=2,10) şeklinde görüş bildirdiği, "Sizce Yüksek Performansa Sadece Doping Kullanarak mı Ulaşılabilir?" maddesine, %83,3'ünün "Hayır" (X̄=2,78) şeklinde görüş bildirdiği, "Psikolojik Dopinge İnanıyor musunuz?" maddesine %61,7'sinin "Hayır" (X̄=2,53) şeklinde görüş bildirdiği, "Doping Kullanımı Haksız Rekabete Yol Açtığını Düşünüyor musunuz?" maddesine %70'inin "Evet" (X̄=1,48) şeklinde görüş bildirdiği, "Başarılı Olmak İçin Her Yolu Denerim Düşüncesine Sahip misiniz?" maddesine %68,3'ünün "Hayır" (X̄=2,55) şeklinde görüş bildirdiği, "Doping Kullanımının Fair Play(Centilmenlik) Ruhuna Zarar Verdiğini Düşünüyor musunuz?" maddesine, %66,7'sinin "Evet" (X̄=1,50) şeklinde görüş bildirdiği, "Dopingin Büyük Yan Etkileri
Olduğunu Biliyor musunuz?" maddesine sporcuların %38,3'ünün "Evet" (X̄=1,98) şeklinde görüş bildirdiği, "Sizce Doping Konusu Sporcular, İdareciler ve Antrenörler Tarafından Yeterince İyi Biliniyor mu?" maddesine, %60'ının "Evet" (X̄=1,55) şeklinde görüş bildirdiği, "Sizce Doping Kullanılmaması (Anti doping) konusunda devletin Etkili Bir Politikası Var mı?" maddesine, %56,7'sinin "Hayır" (X̄=2.45) şeklinde görüş bildirdiği, "Sizce Devlet Doping Zararları, Spor Ahlakına Ters Düştüğü ve Haksız Rekabete Yol Açtığı Konularında Devamlı eğitimler Düzenleyip Teşvikte Bulunmalı mı?" maddesine sporcuların %55'inin "Evet" (X̄=1,68) şeklinde görüş bildirdiği, ''Çevrenizde Doping yapan Sporcu Veya Sporcular Var mı?'' maddesine sporcuların %71,7'sinin ''Hayır''(X̄=2,63) şeklinde görüş bildirdiği, , 'Sporda Doping Kullanımının Başarıyı Ve Performansı Olumlu Etkileyeceğini Düşünüyor musunuz?'' maddesine sporcuların %50'sinin''Hayır'' (X̄=2,25) şeklinde görüş bildirdiği, ''Sporda Doping Kullanımının Başarıyı Ve Performansı Olumlu Etkileyeceğini Düşünüyor musunuz?'' maddesine sporcuların %50'sinin ''Hayır'' (X̄=2,25) şeklinde görüş

bildirdiği, ‘Sizce Doping Kullanımı Serbest Bırakılmalı mı?’’ maddesine sporcuların %81,7’sinin ‘’Hayır’’ ($\bar{X}$=2,76) şeklinde görüş bildirdiği, “Okulunuzda Eğitim Ve Öğretim Süresince İlaç (Doping) Kullanımı hakkında Ders Ya da Bilgi Veriliyor mu?” maddesine sporcuların %66,7’sinin “Hayır” ($\bar{X}$=2,61) şeklinde görüş bildirdiği, “Sporcular Arasında Kullanılan Yararlı Ve Zararlı İlaçlar Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip misiniz?” maddesine sporcuların %53,3’nün “Kısmen” ($\bar{X}$=2,16) şeklinde görüş bildirdiği, , “Gen Dopingi Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip misiniz?” maddesine sporcuların %71,7’sinin “Hayır” ($\bar{X}$=2,61) şeklinde görüş bildirdiği, “Gen Dopingi Olarak Tabir Edilen Yöntem Sizce Doping Sınıflanmasına Girmeli mi?” maddesine sporcuların %45’i “Hayır” ($\bar{X}$=2,21) şeklinde görüş bildirdiği, , “Sporcu Yakalanmadığı Sürece İlaç (Doping) Kullanabilir.” maddesine sporcuların %83,3’ü “Hayır” ($\bar{X}$=2,83) şeklinde görüş bildirdiği, “Doping Yaptığı Belirlenen Bir Sporcuya Ülkesi Sahip Çıkmalı mı?” maddesine sporcuların %45’i “Hayır” ($\bar{X}$=2,15) şeklinde görüş bildirdiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 4. Katılımcıların Doping Bilgi Düzeyleri İle İlgili Karşılaştıkları Çeşitli Durumlara İlişkin Görüşlerinin Spor Yaşı Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

DEĞİŞKENLER	SIRA	EĞİTİM	N Katılımcı	X Ortalama	S Standart Sapma	F	P (sig.)
Performans Artırıcı İlaç Hakkında Bilgiye Sahip misiniz?	1	Orta Okul	16	2,50	2,50	5,633	0,006
	2	Lise	38	2,05	2,05		
	3	Üniversite	6	1,33	1,33		
		Toplam	60	2,10	2,10		
Sizce Yüksek Performansa Sadece Doping Kullanarak mı Ulaşılabilir?	1	Orta Okul	16	2,87	2,87	.414	.663
	2	Lise	38	2,76	2,76		
	3	Üniversite	6	2,66	2,66		
		Toplam	60	2,78	2,78		
Psikolojik Dopinge İnanıyor musunuz?	1	Orta Okul	16	2,62	2,62	1,135	.328
	2	Lise	38	2,55	2,55		
	3	Üniversite	6	2,16	2,16		
		Toplam	60	2,53	2,53		
Doping Kullanımı Haksız Rekabete Yol Açtığını Düşünüyor musunuz?	1	Orta Okul	16	1,68	1,68	1,053	.356
	2	Lise	38	1,44	1,44		
	3	Üniversite	6	1,16	1,16		
		Toplam	60	1,48	1,48		
Başarılı Olmak İçin Her Yolu Denerim Düşüncesine Sahip misiniz?	1	Orta Okul	16	2,50	2,50	.511	.603
	2	Lise	38	2,25	2,52		
	3	Üniversite	6	2,83	2,83		
		Toplam	60	2,55	2,55		
Doping Kullanımının Fair Play (Centilmenlik) Ruhuna Zarar Verdiğini Düşünüyor musunuz?	1	Orta Okul	16	1,56	1,56	1,426	.249
	2	Lise	38	1,55	1,55		
	3	Üniversite	6	1,00	1,00		
		Toplam	60	1,50	1,50		
Dopingin Büyük Yan Etkileri Olduğunu Biliyor musunuz?	1	Orta Okul	16	2,12	2,12	1,806	.174
	2	Lise	38	1,84	1,84		
	3	Üniversite	6	2,50	2,50		
		Toplam	60	1,98	1,98		
Sizce Doping Konusu Sporcular, İdareciler ve Antrenörler Tarafından Yeterince İyi Biliniyor mu?	1	Orta Okul	16	1,50	1,50	1,221	.302
	2	Lise	38	1,50	1,50		
	3	Üniversite	6	2,00	2,00		
		Toplam	60	1,55	1,55		
Sizce Doping Kullanılmaması (Anti doping) konusunda devletin Etkili Bir Politikası Var mı?	1	Orta Okul	16	2,37	2,37	.806	.452
	2	Lise	38	2,52	2,52		
	3	Üniversite	6	2,16	2,16		
		Toplam	60	2,45	2,45		
Sizce Devlet Doping Zararları, Spor Ahlakına Ters Düştüğü ve Haksız Rekabete Yol Açtığı Konularında Devamlı eğitimler Düzenleyip Teşvikte Bulunmalı mı?	1	Orta Okul	16	2,25	2,25	6,568	.003
	2	Lise	38	1,52	1,52		
	3	Üniversite	6	1,16	1,16		
		Toplam	60	1,68	1,68		
Çevrenizde Doping yapan Sporcu Veya Sporcular Var mı?	1	Orta Okul	16	2,62	2,62	.326	
	2	Lise	38	2,60	2,60		

	3	Üniversite	6	2,83	2,83		.723
		Toplam	60	2,63	2,63		
Sporda Doping Kullanımının Başarıyı Ve Performansı Olumlu Etkileyeceğini Düşünüyor musunuz?	1	Orta Okul	16	2,12	2,12	.245	
	2	Lise	38	2,28	2,28		
	3	Üniversite	6	2,33	2,33		.784
		Toplam	60	2,25	2,25		
Sizce Doping Kullanımı Serbest Bırakılmalı mı?	1	Orta Okul	16	2,56	2,56	1,977	
	2	Lise	38	2,81	2,81		
	3	Üniversite	6	3,00	3,00		.148
		Toplam	60	2,76	2,76		
Okulunuzda Eğitim Ve Öğretim Süresince İlaç (Doping) Kullanımı hakkında Ders Ya da Bilgi Veriliyor mu?	1	Orta Okul	16	2,75	2,75	.606	
	2	Lise	38	2,57	2,57		
	3	Üniversite	6	2,50	2,50		.549
		Toplam	60	2,61	2,61		
Sporcular Arasında Kullanılan Yararlı Ve Zararlı İlaçlar Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip misiniz?	1	Orta Okul	16	2,25	2,25	.307	
	2	Lise	38	2,15	2,15		.737
	3	Üniversite	6	2,00	2,00		
		Toplam	60	2,16	2,16		
Gen Dopingi Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip misiniz?	1	Orta Okul	16	2,62	2,62	.371	
	2	Lise	38	2,57	2,57		
	3	Üniversite	6	2,83	2,83		.691
		Toplam	60	2,61	2,61		
Gen Dopingi Olarak Tabir Edilen Yöntem Sizce Doping Sınıflanmasına Girmeli mi?	1	Orta Okul	16	2,43	2,43	4,841	
	2	Lise	38	2,26	2,26		
	3	Üniversite	6	1,33	1,33		.011
		Toplam	60	2,21	2,21		
Sporcu Yakalanmadığı Sürece İlaç (Doping) Kullanabilir.	1	Orta Okul	16	2,81	2,81	.373	
	2	Lise	38	2,81	2,81		
	3	Üniversite	6	3,00	3,00		.690
		Toplam	60	2,83	2,83		
Doping Yaptığı Belirlenen Bir Sporcuya Ülkesi Sahip Çıkmalı mı?	1	Orta Okul	16	2,18	2,18	1,059	
	2	Lise	38	2,21	2,21		
	3	Üniversite	6	1,66	1,66		.354
		Toplam	60	2,15	2,15		

***(p<0.05)**

Tablo 4'teki ANOVA Sonuçlarına göre katılımcıların eğitim değişkenine göre ''Performans Artırıcı İlaç Hakkında Bilgiye Sahip misiniz?'' sorusuna **t_{60}=,006‹0,05** değerini, Sizce Devlet Doping Zararları, Spor Ahlakına Ters Düştüğü ve Haksız Rekabete Yol Açtığı Konularında Devamlı Eğitimler Düzenleyip Teşvikte Bulunmalı mı?'' sorusuna **t_{60}=,003‹0,05** değerini ve '' Gen Dopingi Olarak Tabir Edilen Yöntem Sizce Doping Sınıflanmasına Girmeli mi?'' sorusuna **t_{60}=,011‹0,05** değerine ilişkin katılımcıların eğitimlerine göre anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.

Tablo 5. Katılımcıların Doping Bilgi Düzeylerinin "Doping Sporcuların Sağlığı Üzerinde Olumsuz Etki Yaratır mı?" Sorusuna Göre Farklılığı İçin T-Testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	BRANŞ	N Katılımcı	X̄ Ortalama	S Standart Sapma	T	P (Sig.)
Performans Artırıcı İlaç Hakkında Bilgiye Sahip misiniz?	Güreş	36	2,11	.820	.131	.491
	Kano	24	2,08	.775		
Sizce Yüksek Performansa Sadece Doping Kullanarak mı Ulaşılabilir?	Güreş	36	2,75	.554	-.001	.267
	Kano	24	2,83	.481		
Psikolojik Dopinge İnanıyor musunuz?	Güreş	36	2,50	.654	-.483	.725
	Kano	24	2,58	.653		
Doping Kullanımı Haksız Rekabete Yol Açtığını Düşünüyor musunuz?	Güreş	36	1,50	.810	.198	.673
	Kano	24	1,45	.779		
Başarılı Olmak İçin Her Yolu Denerim Düşüncesine Sahip misiniz?	Güreş	36	2,66	.676	1.549	.131
	Kano	24	2,37	.769		
Doping Kullanımının Fair Play (Centilmenlik) Ruhuna Zarar Verdiğini Düşünüyor musunuz?	Güreş	36	1,33	.632	-2.112	.002
	Kano	24	1,75	.896		
Dopingin Büyük Yan Etkileri Olduğunu Biliyor musunuz?	Güreş	36	1,91	.874	-.721	1,000
	Kano	24	2,08	.880		
Sizce Doping Konusu Sporcular, İdareciler ve Antrenörler Tarafından Yeterince İyi Biliniyor mu?	Güreş	36	1,50	.696	-.632	.183
	Kano	24	1,62	.824		
Sizce Doping Kullanılmaması (Anti doping) konusunda devletin Etkili Bir Politikası Var mı?	Güreş	36	2,33	.717	-1.604	.272
	Kano	24	2,62	.646		
Sizce Devlet Doping Zararları, Spor Ahlakına Ters Düştüğü ve Haksız Rekabete Yol Açtığı Konularında Devamlı eğitimler Düzenleyip Teşvikte Bulunmalı mı?	Güreş	36	1,72	.848	.440	.721
	Kano	24	1,62	.824		
Çevrenizde Doping yapan Sporcu Veya Sporcular Var mı?	Güreş	36	1,47	.736	-2.505	.000
	Kano	24	2,87	.337		
Sporda Doping Kullanımının Başarıyı Ve Performansı Olumlu Etkileyeceğini Düşünüyor musunuz?	Güreş	36	2,13	.899	-1.267	.048
	Kano	24	2,41	.717		
Sizce Doping Kullanımı Serbest Bırakılmalı mı?	Güreş	36	2,69	.576	-1.294	.018
	Kano	24	2,87	.448		
Okulunuzda Eğitim Ve Öğretim Süresince İlaç(Doping) Kullanımı hakkında Ders Ya da Bilgi Veriliyor mu?	Güreş	36	2,63	.592	.358	.795
	Kano	24	2,58	.583		
Sporcular Arasında Kullanılan Yararlı Ve Zararlı İlaçlar Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip misiniz?	Güreş	36	2,02	.654	-2.023	.203
	Kano	24	2,37	.646		
Gen Dopingi Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip misiniz?	Güreş	36	2,47	.736	-2.117	.000
	Kano	24	2,83	.481		
Gen Dopingi Olarak Tabir Edilen Yöntem Sizce Doping Sınıflanmasına Girmeli mi?	Güreş	36	2,25	.769	.390	.327
	Kano	24	2,16	.868		
Sporcu Yakalanmadığı Sürece İlaç (Doping) Kullanabilir.	Güreş	36	2,75	.603	-1.626	.001
	Kano	24	2,95	.204		
Doping Yaptığı Belirlenen Bir Sporcuya Ülkesi Sahip Çıkmalı mı?	Güreş	36	2,33	.755	2.078	.019
	Kano	24	1,87	.946		

p‹0.05

Katılımcıların, "Doping Kullanımının Fair Play(Centilmenlik) Ruhuna Zarar Verdiğini Düşünüyor musunuz?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,002‹0.05].** "Çevrenizde doping yapan sporcu veya sporcular var mı?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,00‹0.05].** "Sporda doping kullanımının başarı ve performansı olumlu etkileyeceğini düşünüyor musunuz?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,048‹0.05].** "Sizce doping kullanımı serbest bırakılmalı mı?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,018‹0.05].** "Gen dopingi hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,00‹0.05].** "Sporcu yakalanmadığı sürece doping kullanabilir mi?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,001‹0.05].** "Doping

yaptığı belirlenen bir sporcuya devlet sahip çıkmalı mı?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,019‹0.05].** Aradaki sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.
Diğer maddelere ilişkin görüşleri arasında ise anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sporcuların performanslarını arttırma arzusu kuvvetli bir arzudur ve sportif başarının gerek ekonomik gerek sosyal gereksinimleri, başarılı olma arzusunun ahlaki kurallarını olduğu kadar sağlık kurallarını da bozmasına neden olmaktadır (Akgün, 1991). Spor dünyasında da bu etik ve sağlık karşıtı olgu karşımıza doping olarak çıkmaktadır.
Yapılan bu çalışmada 2018-2019 eğitim sezonunda Artvin/Yusufeli ilçesinde bulunan Sporcu Eğitim Merkezi Ve Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezindeki sporcuların doping bilgi düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.
Araştırma sonuçlarına göre sporcuların Verilere göre, katılımcıların %93,3'ünün (N=56) erkek olduğu, %31,7'sinin (N=19) "14" yaşında olduğu, %63,3'ünün (N=38) Lisede eğitim gördüğü, %60'ının (N=36) güreş branşında olduğu,%31,7'sinin (N=19) Spora başlamasındaki etkenin kendisi olduğu,%41,7'sinin (N=25) sağlıklı yaşamak için spor yaptığı,%56,7'inin (N=34) 1-3 yıldır spor yaptığı,%48,3'ünün (N=529) haftada 7-9 defa antrenman yaptığı görülmektedir. Sporcuların "Doping Kullanımı Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?" sorusuna %46,7'sinin (N=28) "Spor Ahlakına Aykırı" cevabını verdiği, "Sizce Sporcular Genellikle Hangi Dopingi Kullanıyor?" sorusuna %71,7'sinin (N=43) "Hiçbir Fikrim Yok" cevabını verdiği, "Sizce Sporcular Genellikle Hangi Doping Yöntemini Kullanıyorlar?" sorusuna %80'ninin (N=48) "Hiçbir Fikrim Yok" cevabını verdiği, "Sporcuların Doping Kullanmasındaki Psikolojik Sebepler Nelerdir?" sorusuna %56,7'sinin (N=34) "Aşırı Kazanma Hırsı" cevabını verdiği, "Doping Kullandığı Belirlenen Sporcuya Nasıl Bir Ceza Uygulanmalı?" sorusuna %50's, (N=30) "1-2 Yıl Men Cezası Verilmeli" cevabını verdiği görülmektedir.
Araştırma sonucunda sporcuların doping konusunda yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Bu nedenle sporcular doping konusunda bilgilendirilmeli ve bu bilinçle, bu tür ilaçların zararlarını öğrenerek kendini ondan uzak tutmalıdır (Baysaling Ö. 2000:56). Yapılan ankette sporcu eğitim merkezi ve Türkiye olimpik hazırlık merkezindeki sporcuların doping hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları konusuna katılımcıların %36,7'sinin "kısmen" ve %36,7'sinin "hayır" dediği ortaya çıkmıştır.
ANOVA Sonuçlarına göre katılımcıların eğitim değişkenine göre ''Performans Artırıcı İlaç Hakkında Bilgiye Sahip misiniz?'' sorusuna **t_{60}=,006‹0,05** değerini, Sizce Devlet Doping Zararları, Spor Ahlakına Ters Düştüğü ve Haksız Rekabete Yol Açtığı Konularında Devamlı Eğitimler Düzenleyip Teşvikte Bulunmalı mı?'' sorusuna **t_{60}=,003‹0,05** değerini ve '' Gen Dopingi Olarak Tabir Edilen Yöntem Sizce Doping Sınıflanmasına Girmeli mi?'' sorusuna **t_{60}=,011‹0,05** değerine ilişkin katılımcıların eğitimlerine göre anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç spor yaşı yüksek olan sporcuların, spor yaşı daha az olan sporculara göre bu konularda daha bilgili olduğunu göstermektedir.
Beden Eğitim ve Spor Yüksekokulu'ndaki öğrencilerin doping konusundaki bilgi düzeyleri ve tutumlarının incelenmesi isimli araştırmasında, öğrencilere uyguladıkları ankette öğrenicilerin %1.4'ü doping konusunda eğitim aldıklarını belirtirken, %98.6'sı gibi bir çoğunluğunun bu konuda eğitim almadıklarını tespit etmiştir. Bu sonuç sporcu eğitiminde önemli rol oynayan antrenörlerin doping konusunda yeterli bilgiyi üniversitelerden alamadıkları sonucuna ulaştırmaktadır (Çetinkaya ve ark., 2007).
Katılımcıların, "Doping Kullanımının Fair Play(Centilmenlik) Ruhuna Zarar Verdiğini Düşünüyor musunuz?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık

göstermiştir **[t_{60}=0,002‹0.05].** "Çevrenizde doping yapan sporcu veya sporcular var mı?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,00‹0.05].** "Sporda doping kullanımının başarı ve performansı olumlu etkileyeceğini düşünüyor musunuz?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,048‹0.05].** "Sizce doping kullanımı serbest bırakılmalı mı?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,018‹0.05].** "Gen dopingi hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,00‹0.05].** "Sporcu yakalanmadığı sürece doping kullanabilir mi?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,001‹0.05].** "Doping yaptığı belirlenen bir sporcuya devlet sahip çıkmalı mı?" sorusuna kano ve güreş branşı sporcuları anlamlı bir farklılık göstermiştir **[t_{60}=0,019‹0.05].** Aradaki sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Diğer maddelere ilişkin görüşleri arasında ise anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Doping amacıyla ilaçların kullanımı, performansı belki o yarışma için arttıran fakat kısa veya uzun dönemde spor yaşamını arttıran fakat kısa veya uzun dönemde spor yaşamını öldüren, insan sağlığını bozan zararlı ve tehlikeli yöntemlerdir. Sporcuların büyük bir kısmının doping maddelerinin zararlı etkilerini bilerek ve bu zararlı etkilere maruz kaldıkları halde kullandıklarını belirtmişlerdir (Yalnız & Gündüz, 2004).

Sonuç olarak, Sporcuların doping hakkında yeteri kadar bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca Sizce Devlet Doping Zararları, Spor Ahlakına Ters Düştüğü ve Haksız Rekabete Yol Açtığı Konularında Devamlı Eğitimler Düzenleyip Teşvikte Bulunmalı mı? ve Gen Dopingi Olarak Tabir Edilen Yöntem Sizce Doping Sınıflanmasına Girmeli mi? soruları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu nedenlerle, doping konusunda sporcuların yanı sıra özellikle devletimizin doping hakkında devamlı eğitimler düzenleyerek uyarıcılar hakkında daha etkili mücadele etmeli, doping maddelerini satanlar veya kullandıranlara ilişkin daha sert yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

Akgün, N. (1991). *Doping (Steroidlere karşı mücadele sürüyor)*. Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. Yayın no: 96.

Akgün, N. (1993). *Egzersiz fizyolojisi*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.

Barroso, O., Mazzoni, I., & Rabin O. (2008). Hormone abuse in sport: The antidoping perspective. *Asian Journal of Andrology, 10*(3), 391-402.

Başkaya, C. (2004). Doping: kazanmak uğruna ölmek. *Özgür Üniversite Forumu,* 25, 610.

Bayatlı, T. (2004). *Hakça yarışma ve doping. doping ve futbolda performans arttırma yöntemleri*. Atasü, T. (Ed). İstanbul: Form Reklam Hizmetleri.

Baysaling, Ö. (2000). *Spor'da her yönüyle doping zararları, doping ve kürler, dopingle mücadele*. İstanbul: İlpress Basım ve Yayın.

Çetinkaya, G., Ağyar, E., & Dilbaz, K.Ö. (2007). *Beden eğitimi ve spor yüksekokullarındaki öğrencilerin doping konusundaki bilgi düzeyleri ve tutumlarının incelenmesi (Akdeniz Üniversitesi örneği)*. 4. Akdeniz Spor Bilimleri Kongresi, 9-11 Kasım 2007, Antalya.

Ertaş, Ş., & Petek. H. (2005). *Spor hukuku*. Ankara: Yetkim Yayınları.

Gençtürk, G., Colakoglu, T., & Demirel, M. (2009). Elit sporcularda doping bilgi düzeyinin ölçülmesine yönelik bir araştırma (Güreş örneği). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3*(3), 213-221.

Güler. D., Gökdemir. K., & Günay, M. (2004). Türkiye'de üniversitelerarası spor oyunlarına katılan futbolcuların ergojenik yardımcılar hakkındaki bilgileri ve kullanma düzeyleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 9*(3), 37-78.

Lippi, G., Franchini, M., & Guidi, G.C. (2008). Doping in competition or doping in sport. *British Medical Bulletin,* 95-107.
Şenel, Ö., Güler, D., Kaya, İ., Ersoy, A., & Kürkçü, R. (2004). Farklı ferdi branşlardaki üst düzey Türk sporcuların ergojenik yardımcılara yönelik bilgi ve yararlanma düzeyleri. *Spormetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,* 2(2), 41.
TÜBİTAK. (2008). Doping. Bilim ve Teknik Dergisi (Yıldız Takımı). Eylül Sayısı, Ankara.
Yalnız, İ., & Gündüz, N. (2004). Ankara İlinde Vücut Geliştirme Branşında Faaliyet Gösteren Sporcuların Ergojenin Yardımcılar Konusunda Bilgi ve Uygulama Düzeyleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 9*(2), 21-23.
Yücesir, İ. (2004). *Doping suçu; Doping madde ve yöntemleri*. Doping ve Futbolda Performans Arttırma Yöntemleri. Atasü T. (Ed.). İstanbul: Form Reklam Hizmetleri.

EXTENDED ABSTRACT

The desire of the athletes to increase their performance is a strong desire and both economic and social requirements of sporting success cause the moral rules of the desire to be successful as well as the health rules (Akgün N. 1991: 10). In the sports world, this ethic and anti-health phenomenon appears as doping.
2018-2019 season training in this work done in Artvin / Yusufeli Sportsman Training Center in Turkey and aimed to determine the knowledge level of the doping of athletes in the Olympic Preparation Center.
According to the results of the research, according to the data of the athletes, 93.3% (N = 56) of the participants were male, 31.7% (N = 19) were “14) years old, 63.3% (N = 38) 60% (N = 36) were in the wrestling branch, 31.7% (N = 19) were the factors in starting sports, 41.7% (N = 25) were doing sports for healthy living. , 56.7% (N = 34) have been doing sports for 1-3 years, 48.3% (N = 529) have been training 7-9 times a week. 46.7% (N = 28) answered the question Ne What do you think about the use of doping? 71 and 71.7% (N = 43) of the question Hangi Which doping do you think athletes usually use? N ,7 I have no idea, answer, What do you think athletes usually use the doping method? (N = 34), “Excessive Winning Ambition” answer, How to punish the athlete determined to use a doping?
As a result of the research, it was revealed that the athletes do not have enough information about doping. For this reason, athletes should be informed about doping and with this awareness, learning the harms of such drugs should keep itself away from it (Baysaling Ö. 2000: 56). The survey in preparation for Olympic athlete training center and central Turkey, 36.7% of respondents to the athletes about doping issues they do not have enough information on the "part" and 36.7% of "no" has emerged as well.
According to ANOVA results, according to the educational variable of the participants, **t_{60}=,006‹0,05** value to the question mis Do you have information about performance enhancing drug? **t_{60}=,003‹0,05** value and Do you think GEN doping should be in the doping class? **t_{60}=,011‹0,05**, There is a significant difference in the value of the participants according to the training.. This result shows that athletes with high sports age are more knowledgeable about these subjects than athletes with less sports age.
In the survey of students' knowledge and attitudes about doping at the School of Physical Education and Sports, 1.4% of the students stated that they had received doping training and 98.6% of them did not receive training on this subject. This result leads to the conclusion that the coaches who play an important role in the training of athletes do not get enough information about doping from universities (Çetinkaya G, Ağyar E ve Dilbaz KÖ, 2007).
Canoe and wrestling athletes showed a significant difference to the question Do you think that the use of doping harms the spirit of fair play? ” **[t_{60}=0,002‹0.05].** The question Are there

athletes or athletes doping around you? ”The canoe and wrestling athletes showed a significant difference **[t_{60}=0,00‹0.05].** Canoe and wrestling athletes showed a significant difference to the question “Do you think that the use of doping in sports will have a positive effect on success and performance? **[t_{60}=0,048‹0.05].**Canoe and wrestling athletes showed a significant difference to the question Your, Do you think the use of doping should be released? ” **[t_{60}=0,018‹0.05].** Canoe and wrestling athletes showed a significant difference to the question mis Do you have enough information about gen doping? **[t_{60}=0,00‹0.05].** Canoe and wrestling athletes showed a significant difference to the question By State, Should an athlete using doping be protected? **[t_{60}=0,001‹0.05].** Canoe and wrestling athletes showed a significant difference to the question devlet Should the state claim a doping athlete? **[t_{60}=0,019‹0.05].** The numerical difference was statistically significant. There was no significant difference between the views of the other items.

The use of drugs for doping purposes is harmful and dangerous methods that may improve performance for that competition, but increase sports life in the short or long term, but kill sports life in the short or long term, disrupting human health. Most of the athletes know the harmful effects of doping substances and know that they use even though they are exposed to these harmful effects (Only İ and Gündüz N, 2004: 21).

As a result, it was revealed that the athletes did not have enough information about doping. In addition, do you think that the State should organize and encourage continuous training on the issues of Doping Damages, Sport Ethics, and Unfair Competition? and Do you think the method called gen doping should be classified as Doping? For this reason, in addition to athletes in the field of doping, especially our state should organize continuous trainings on doping and fight against stimulants more effectively and more stringent legal regulations should be made for those who sell or use doping substances.

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

BİREYSEL VE TAKIM SPORCULARINDA ZİHİNSEL DAYANIKLILIĞIN İNCELENMESİ (SİİRT, BATMAN MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

INVESTİGATİON OF MENTAL RESİSTANCE İN INDİVİDUAL AND TEAM ATHLETES (SİİRT, BATMAN MARDİN ARTUKLU UNİVERSİTY CASE)

Erdem EROĞLU[1]

*email: erdemeroglu@siirt.edu.tr

[1]Siirt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; bireysel ve takım sporcularında zihinsel dayanıklılığın incelenmesidir. Araştırmanın çalışma gurubunu; Siirt, Batman ve Mardin Artuklu üniversitesinde Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören 189 (68 kadın, 121 erkek) öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcıların demografik bilgileri için, araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, sporda zihinsel dayanıklılık düzeyleri için Sheard ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Altıntaş (2015) tarafından yapılan sporda zihinsel dayanıklılık ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde, nonparametrik testlerden, ikili karşılaştırmaların tespiti için Mann-Whitney U testi ikiden fazla bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenler arasındaki farkın tespiti için de Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; cinsiyet değişkenine göre sporda zihinsel dayanıklılık ölçeği alt boyutlarının hepsinde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Ayrıca, yaş değişkenine göre dağılma alt boyutunda, millilik durumu değişkenine göre bağlılık alt boyutunda, spor yapma sıklığı değişkenine göre ise kontrol alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$).
Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor, Spor, Dayanıklılık, Sporda Zihinsel Dayanıklılık

ABSTRACT

The purpose of this research; and mental endurance in individual and team athletes. The study group of the research; Siirt, Batman and Mardin Artuklu University School of Physical Education and Sports, 189 (68 female, 121 male) students. 56ort he demographic information of the participants, the personal information form created by the researchers and the mental retardation scale in sport by Altintas (2015), which was developed by Sheard et al. In the analysis of the data, Mann-Whitney test was used for non-parametric tests and Kruskal-Wallis test was used to determine the difference between more than two independent variables and dependent variables. As a result of the research; According to the gender variable, there was a significant difference in all sub-dimensions of mental endurance scale in sports ($p <0.05$). In addition, there was a significant difference in the distribution subscale according to the age variable, in the commitment subscale according to the nationality variable, and in the control subscale according to the frequency of sports ($p <0.05$).
Key words: Physical Education and Sport, Sport, Endurance, Mental Endurance in Sport

JEL CODE: L83

GİRİŞ

Dayanıklılık kavramı fiziksel olarak yorgunluğa veya fiziksel anlamda maruz kalınan herhangi bir zorluğu ihtiva eden etkiye karşı gösterilen direnç şeklinde ifade edilmektedir. Diğer taraftan günümüz şartlarında insanoğlu sosyal yaşantı, ekonomi, duygusal ve psikolojik konular ile ilgili de bir takım zorluklara maruz kalmakta ve bu durum fiziksel dayanıklılıktan ziyade zihinsel direncin ifade edildiği zihinsel dayanıklılığı kapsamaktadır.

Dayanıklılık kavramı ilk defa Kobasa tarafından araştırmalara konu olmuştur. Kobasa, bireyin hastalık başlangıcı veya stresli yaşam olayları ile karşılaştığında bir direnç kaynağı olarak çalışan kişilik özelliğine psikolojik dayanıklılık adını vermiştir (Kobasa, 1979) diğer taraftan,

literatürde zihinsel dayanıklılık ile hemen hemen aynı anlamı taşıyan ifadeler yer almaktadır. Örneğin Işık'ın birçok çalışmayı incelediği araştırmasında "resilience" kavramının Türkçe diline; psikolojik dayanıklılık, psikolojik sağlamlık, yılmazlık, kendini toparlama gücü ve psikolojik güçlendirme olarak çevrildiğini ortaya koymuştur (Seydaoğulları, 2018).

Zihinsel dayanıklılık, genel olarak bir başarı veya uyum sağlama süreci olarak tanımlanmaktadır (Hunter, 2001). Ayrıca, stresin olumsuz etkilerini azaltan ve uyumluluğu destekleyen bir faktör olarak görülmektedir (Jacelon, 1997). Bunun yanı sıra, zihinsel dayanıklılığı, zor yaşamsal deneyimler karşısında kişinin kendisini toparlama gücü (Garmezy, 1991) veya değişimin ya da felâketlerin üstesinden gelme yeteneği olarak da tanımlamak mümkündür (Wagnild & Young, 1993).

Bu kavramın sporda yer alması sporun multidisipliner yapıda olmasının yanı sıra spor ortamında rekabetin olması ve spor yolu ile bireylerin fiziksel dayanıklılıkları kadar zihinsel dayanıklılıklarının gelişmesinden kaynaklandığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Spor, hem bireyler hem de toplumlar üzerinde birçok fonksiyonu olan bir olgudur (Yavuz Eroğlu, Karakuş & Işık, 2016). Özellikle toplum içinde sağlıklı ve güçlü bireylerin yer almasında önemli bir fonksiyona sahiptir. Bu açıdan bakıldığında toplumun her kesiminde ve farklı yaş guruplarında, sporun sayısız fayda sağladığı da hemen her araştırmacı tarafından ifade edilmektedir (Türker ve ark, 2018). İnsanların spordan beklentilerinin artmasının temelinde sporun birçok açıdan faydalı olması gelmektedir (Yavuz Eroğlu & Acet, 2019). Aynı zamanda sporun çok farklı bileşenlerinin olması (yarışma, rekabet, barış, estetik, eğlence vb.) nedeniyle birey üzerindeki mücadeleci yönün gelişmesi ve bireyler arası bütünleştirici rolünü ortaya koyduğu bilinen faydalarının arasında da sıralayabiliriz (Yavuz Eroğlu, 2019). Örneğin literatürde, yüksek seviyede zihinsel dayanıklılığın sportif başarı (Sheard, 2013), zorlu durumlara karşı daha fazla mücadele edebilme (Kaiseler, Polman & Nicholls, 2009) ve yüksek ağrı toleransı (Crust & Clough, 2005) ile ilgili olduğunu gösteren çeşitli pek çok bulguya rastlanmaktadır. Diğer taraftan, zihinsel dayanıklılık temeli sağlam olan atletik özelliklerin ve ya üst düzey fiziksel durumun yerine geçemez ancak diğer etmenlerde eşitlik olması durumunda (teknik, taktik) zihinsel dayanıklılık çalışmaları yapan performansçı ya da takım başarılı olacaktır (Loehr, 1995).

Dahası zihinsel dayanıklılık şampiyon performansçılar yetiştirilmesinde önem arz etmektedir (Norris, 1999). Fiziksel yeteneklere sahip atletler zihinsel dayanıklılık ile mükemmel atletlere dönüşebilirler (Gucciardi, Gordon & Dimmock, 2009). Ayrıca, zihinsel olarak dayanıklı sporcular yüksek düzeyde rekabetçi, kararlı, kendi kendini motive eden, baskı yaratan durumlarda konsantrasyonu koruyabilen ve bu durum ile etkili baş edebilen, artarak zorlaşan durumlara karşı direnç gösterme ve başarısızlıklardan sonra bile kendine olan inancını yüksek düzeyde koruyabilen bireyler olma eğilimindedirler (Crust & Clough, 2011). Hem sportif hem de sosyal hayattaki başarıda zihinsel dayanıklılık önemli rol oynamaktadır. Dolayısı ile yapılan bu çalışmada özellikle bölgesel olarak farklılıkların olabileceği düşünülerek Siirt, Batman ve Mardin Artuklu üniversitesinde öğrenim gören, takım ve bireysel sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL ve METOT

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veriler anket yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Katılımcılara araştırma konusu ile ilgili bilgi verildikten sonra araştırmaya gönüllü olarak katılanlar tarafından anketlerin doldurulması istenmiştir.

Evren ve Örneklem
Araştırmanın evrenini, Siirt, Batman ve Mardin Artuklu üniversitesinde Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örnek grubunu ise evrenden rast gele örneklem yöntemi ile gönüllü olur ilkesine göre araştırmaya katılan 189 (68 kadın, 121 erkek) öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Yöntemleri
Araştırmada veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak, katılımcıların demografik bilgileri için, araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, sporda zihinsel dayanıklılık düzeyleri için Sheard ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Altıntaş (2015) tarafından yapılan sporda zihinsel dayanıklılık ölçeği kullanılmıştır.

İstatistiksel Analiz
Verilerin analizinde, normallik testleri yapılmış ve Verilerin analizinde, nonparametrik testlerden olan, ikili karşılaştırmaların tespiti için Mann-Whitney U testi ikiden fazla bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenler arasındaki farkın tespiti için de Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma konusu kapsamın elde edilen verilin istatistiksel analizleri neticesinde elde edilen bulgular verilecektir.

Tablo 1. Katılımcılarının Zihinsel Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Yaş Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Dağılma	22 Yaş ve Altı	87	105	9133	3569,50	**,02**
	23 Yaş ve Üstü	102	86	8823		
	Toplam	189				
Mücadele	22 Yaş ve Altı	87	100	8659	4043,50	,29
	23 Yaş ve Üstü	102	91	9296		
	Toplam	189				
Bağlılık	22 Yaş ve Altı	87	103	8978	3724,50	,06
	23 Yaş ve Üstü	102	88	8978		
	Toplam	189				
Kontrol	22 Yaş ve Altı	87	100	8702	4000,00	,24
	23 Yaş ve Üstü	102	91	9254		
	Toplam	189				

P<0,05

Tablo 1 incelendiğinde, yaş değişkeni açısından öğrencilerin sporda zihinsel dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından sadece dağılma alt boyutunda 0.05 manidarlık düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir (U=3569,50 ,p<0.05).

Tablo 2. Katılımcılarının Zihinsel Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Dağılma	Kadın	68	111,89	7608,50	2965,50	**,00**
	Erkek	121	85,51	10346,50		
	Toplam	189				
Mücadele	Kadın	68	105,54	7176,50	3397,50	**,05**
	Erkek	121	89,08	10778,50		
	Toplam	189				
Bağlılık	Kadın	68	106,57	7247,00	3327,00	**,03**
	Erkek	121	88,50	10708,00		
	Toplam	189				
Kontrol	Kadın	68	105,93	7203,50	3370,50	**,04**
	Erkek	121	88,86	10751,50		
	Toplam	189				

Tablo 2 incelendiğinde, cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin sporda zihinsel dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından dağılma alt boyutunda (U=2965,50 ,p<0.05), mücadele alt boyutunda (U=3397,50 ,p<0.05), bağlılık alt boyutunda (U=3327,50 ,p<0.05), kontrol alt boyutunda (U=3327,50 ,p<0.05). 0.05 manidarlık düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. (U=3569,50 ,p>0.05).

Tablo 3. Katılımcılarının Zihinsel Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Spor Türü Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Spor Türü	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Dağılma	Takım Sporları	97	93,24	9044,50	4291,50	,65
	Bireysel Sporları	92	96,85	8910,50		
	Toplam	189				
Mücadele	Takım Sporları	97	93,88	9106,50	4353,50	,77
	Bireysel Sporları	92	96,18	8848,50		
	Toplam	189				
Bağlılık	Takım Sporları	97	90,01	8730,50	3977,50	,19
	Bireysel Sporları	92	100,27	9224,50		
	Toplam	189				
Kontrol	Takım Sporları	97	91,75	8900,00	4147,50	,40
	Bireysel Sporları	92	98,42	9055,00		
	Toplam	189				

Tablo 3 incelendiğinde, spor türü değişkeni açısından öğrencilerin sporda zihinsel dayanıklılık ölçeği alt boyutları arasından hiç birinde 0.05 manidarlık düzeyinde anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (p>0.05).

Tablo 4. Katılımcılarının Zihinsel Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Millilik Durumu Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Millilik Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Dağılma	Evet	17	74,71	1270,00	1117,00	,11
	Hayır	172	97,01	16685,00		
	Toplam	189				
Mücadele	Evet	17	76,24	1296,00	1143,00	,14
	Hayır	172	96,85	16659,00		
	Toplam	189				
Bağlılık	Evet	17	67,26	1143,50	9900,50	**,03**
	Hayır	172	97,74	16811,50		
	Toplam	189				
Kontrol	Evet	17	78,18	1329,00	1176,0	,18
	Hayır	172	96,66	16626,00		
	Toplam	189				

Tablo 4 incelendiğinde, millilik durumu değişkeni açısından öğrencilerin sporda zihinsel dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından sadece bağlılık alt boyutunda (U=9900,50 ,p<0.05), 0.05 manidarlık düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcılarının Zihinsel Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Spor Yapma Düzeyi Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Spor Yapma Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Dağılma	Amatör	155	95,98	14877,50	2482,50	,59
	Profesyonel	34	90,51	3077,50		
	Toplam	189				
Mücadele	Amatör	155	96,32	14929,50	2430,50	,48
	Profesyonel	34	88,99	3025,50		
	Toplam	189				
Bağlılık	Amatör	155	96,60	14973,00	2387,00	,39
	Profesyonel	34	87,71	2982,00		
	Toplam	189				
Kontrol	Amatör	155	95,14	14747,00	2613,00	,94
	Profesyonel	34	94,35	3208,00		
	Toplam	189				

Tablo 5 incelendiğinde, spor yapma düzeyi değişkeni açısından öğrencilerin sporda zihinsel dayanıklılık ölçeği alt boyutları arasından hiç birinde 0.05 manidarlık düzeyinde anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (p>0.05).

Tablo 6. Katılımcılarının Zihinsel Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Spor Yapma Sıklığı Değişkenine Göre Kuruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Antrenman Sıklığı	N	Sıra Ortalaması	sd	X^2	p
Dağılma	1-2 gün	52	94,34	2,00	,32	,85
	3-4 gün	88	97,18			
	5 ve Üzeri Gün	49	91,79			
	Toplam	189				
Mücadele	1-2 gün	52	93,54		,57	,75
	3-4 gün	88	93,06			
	5 ve Üzeri Gün	49	100,03			
	Toplam	189				
Bağlılık	1-2 gün	52	87,82		2,12	,35
	3-4 gün	88	100,95			
	5 ve Üzeri Gün	49	91,93			
	Toplam	189				
Kontrol	1-2 gün	52	80,73		5,83	**,05**
	3-4 gün	88	103,74			
	5 ve Üzeri Gün	49	94,45			
	Toplam	189				

Tablo 6 incelendiğinde, antrenman sıklığı değişkeni açısından öğrencilerin sporda zihinsel dayanıklılık ölçeği alt boyutları arasından sadece Kontrol alt boyutunda x^2(sd=2, n=189)=5,83,p≤0,05. 0,05 manidarlık düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmaya konu, bireysel ve takım sporcularının zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesindeki analizler doğrultusunda katılımcıların cinsiyet değişkenine göre sporda zihinsel dayanıklılık ölçeği alt boyutlarının hepsinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Ayrıca, yaş değişkenine göre dağılma alt boyutunda, millilik durumu değişkenine göre bağlılık alt boyutunda, spor yapma sıklığı değişkenine göre kontrol alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Konu ile ilgili yapılan literatür taramasında literatürde konu ile ilgili yapılan araştırmalarda çalışmanın bulguları ile benzer ve aksi yönde bulgular olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan bazıları aşağıdaki gibidir.

Akılveren'nin yapmış olduğu araştırmasında zihinsel dayanıklılık düzeylerinin millilik değişkenine göre farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşmıştır (Akılveren, 2017). Wieser ve Thiel, Golby ve Sheard'ın, yapmış oldukları araştırmada milli sporcuların, milli olmayan sporculara göre zihinsel dayanıklılık düzeylerinin yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır (Wieser & Thiel, 2014, Golby & Sheard, 2004).

Connaughton ve ark, Marchant, Polman, Clough ve ark, ve Nicholls ve ark. yapmış oldukları araştırmada, yaş değişkenine göre yaş arttıkça zihinsel dayanıklılığın da arttığı bulgusuna ulaşmış (Connaughton ve ark., 2008., Marchant, ve ark., 2009., & Nicholls ve ark.. 2009). Ancak, Pehlivan'ın yapmış olduğu araştırmasında ise diğer araştırma sonuçlarından farklı olarak yaş guruplarına göre zihinsel dayanıklılığın değişmediği bulgusuna ulaşmıştır (Pehlivan, 2014).

Masum 'un Pakistanlı tenis sporcuları örnekleminde yapılan bir araştırmada **cinsiyet** değişkeni açısından ele alınan zihinsel dayanıklılık düzeylerinde anlamlı fark görüldüğü bulgusuna ulaşmıştır (Masum, 2014).

Gerber'in ergen bireylerin fiziksel aktivite düzeylerine göre zihinsel dayanıklılıklarının ilişkisinin araştırdığı çalışmasında cinsiyete göre erkek katılımcıların zihinsel dayanıklılık seviyelerinin kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır (Gerber, 2012).

Buhrow ve arkadaşları'nın kolej sporcularının zihinsel dayanıklılıklarının farklı değişkenler ile ilişkilerini incelediği araştırmada, erkek ile kadın sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusuna ulaşmıştır (Buhrow, 2017). Kayhan'ın katılımcı sporcuların yaş değişkenleri ile zihinsel dayanıklılık ölçeğinden almış oldukları puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır (Kayhan ve ark., 2018).

Connaughton ve arkadaşlarının yapmış olduğu araştırmada antrenman yaşı fazla sporcuların, deneyimsiz ya da antrenman yaşı az olan sporculara göre daha yüksek mental dayanıklılığa sahip oldukları bulgusuna ulaşmıştır (Connaughton ve ark., 2008).

Araştırmada sonuç olarak; cinsiyet değişkenine göre sporda zihinsel dayanıklılık ölçeği alt boyutlarının hepsinde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Ayrıca, yaş değişkenine göre dağılma alt boyutunda, millilik durumu değişkenine göre bağlılık alt boyutunda, spor yapma sıklığı değişkenine göre ise kontrol alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

KAYNAKLAR

Akılveren, P. (2017). *Sporcuların motivasyonel kendinle konuşma ve zihinsel dayanıklılık düzeyinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Antalya.

Buhrow, C., Digmann, J., & Waldron, J.J. (2017). The relationship between sports specialization and mental toughness. *International Journal of Exercise Science, 10*(1), 44-52.

Connaughton, D., Wadey, R., Hanton, S., & Jones, G. (2008). The development and maintenance of mental toughness: perceptions of elite performers. *Journal of Sports Sciences,* 26, 83-95.

Crust, L., & Clough, P. J. (2011). Developing mental toughness: from research to practice. *Journal of Sport Psychology in Action*, 2, 21-32.

Garmezy, N. (1991). Resilience and vulnerability to adverse developmental outcomes associated with poverty. *American Behavioral Scientist,* 34, 416-430.

Gerber, M., Kalak, N., Lemola, S., Clough, P.J., Pühse, U., Elliot, C,, & Brand, S. (2012). Adolescents' exercise and physical activity are associated with mental toughness. *Mental Health and Physical Activity, 5*(1), 35-42.

Golby, J., & Sheard, M. (2004). Mental toughness and hardiness at different levels of rugby league. *Personality And Individual Differences,* 37, 933–942.

Gucciardi, D. F., Gordon, S., & Dimmock, J. A. (2009). Towards an understanding of mental toughness in Australian football. *Journal of Applied and Sport Psychology, 20*(3), 307-323.

Hunter, A. J. (2001). A Cross-cultural comparison of resilience in adolescents, *Journal of Pediatric Nursing*, 16, 172-179.

Jacelon, C. S. (1997).The trait and process of resilience, *Journal of Advanced Nursing*, 25, 123-129.

Kaiseler, M., Polman, R., & Nicholls, A. (2009). Mental toughness stress, stress appraisal, coping and coping effectiveness in sport. *Personality and Individual Differences,* 47, 728-733.

Kayhan, R. F., Hacıcaferoğlu, S., Aydoğan, H., & Erdemir, İ. (2018). Takım ve bireysel sporlar ile ilgilenen sporcuların zihinsel dayanıklılık durumlarının incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 5*(2), 55-64.

Kobasa, S. C. (1979). Stressful life events, personality and health: An enquiry into hardiness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37, 1-11.

Loehr, J. E. (1995). *The new mental toughness training for sports*. New York: Plume.
Marchant, D., Polman, R., Clough, P.J., Jackson, J.G., Levy, A., & Nicholls, A.R. (2009). Mental toughness: managerial and age differences. *Journal of Managerial Psychology, 24*(5), 428–437.
Masum, R. (2014). A mixed method analysis of mental toughness in elite and sub-elite male and female tennis players in Pakistan. *Advances in Social Sciences Research Journal*, 1,110-122.
Nicholls, A., Polman, R., Levy, A., & Backhouse, S. (2009). Mental toughness ın sport: achievement level, gender, age, experience, and sport type differences, *Personality And Individual Differences,* 47,73–75.
Norris, E. K. (1999). *Epistemologies of champions: A discursive analysis of champions' retrospective attributions; looking back and looking within.* Michigan: Michigan University, Microfilms International.
Pehlivan, H. (2014). Sporda *mental dayanıklılık ölçeği uyarlama: geçerlik ve güvenirlik çalışması.* Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Manisa.
Seydaoğulları, Ö. (2018*). Sporda zihinsel dayanıklılık geliştirme ölçeği çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
Sheard, M. (2013). *Mental toughness: The mindset behind sporting achievement*. Second Edition, Hove, East Sussex: Routledge.
Türker, A., Er, Y., Yavuz Eroğlu, S., Şentürk, A., & Durmaz, M. (2018). Spor yapan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısının incelenmesi. *Muş Alparaslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi, 2*(1) 8-15.
Wagnıld, G.M., & Young, H.M. (1993). Development and psychometric evaluation of the resilience scale. *Journal of Nursing Measurement*, 1(2), 165-178.
Wieser, R., & Thiel H.A. (2014). Survey of mental hardiness and mental toughness ın professional male football players. *Wieser and Thiel Chiropractic & Manual Therapies, 22*(1), 17.
Yavuz-Eroğlu, S. (2019). *Spor yönetimi yapısı*. Türkeri, C. (Ed). Beden eğitimi ve spor bilimlerinin temelleri. (ss. 91-103) Ankara: Akademisyen Yayınevi
Yavuz-Eroğlu, S., & Acet, M. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin stresle başa çıkma yöntemleri ile yaşam tatmin düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi, 6*(2), 52-60
Yavuz-Eroğlu, S., Karakuş, S & Işık, U. (2016). Türk spor politikasında güncel sorunların incelenmesi. *Türk & İslam Dünyası Araştırmaları Dergisi, 3*(9), 186-201

EXTENDED ABSTRACT

The purpose of this research; and mental endurance in individual and team athletes. The concept of endurance is expressed as resistance to physical fatigue or to any effect involving any difficulty physically exposed. On the other hand, in today's conditions, human beings are exposed to some difficulties related to social life, economy, emotional and psychological issues and this includes mental resilience where mental resistance is expressed rather than physical endurance.

The concept of durability was first investigated by Kobasa. Kobasa called the personality trait that works as a source of resistance when an individual encounters disease onset or stressful life events (Kobasa, 1979). For example, in his study where Işık examined many studies, the concept of 'ili resilience ine ine was translated into Turkish; psychological resilience, psychological resilience, resilience, self-recovery and psychological empowerment has been revealed as translated (Seydaoğulları, 2018). Mental endurance is generally defined as a

process of success or adaptation (Hunter, 2001). In addition, it is seen as a factor that reduces the negative effects of stress and supports compliance (Jacelon, 1997).
It will not be wrong to say that this concept is a multidisciplinary structure of the sport, as well as the competition in the sport environment and the development of mental endurance as well as the physical endurance of individuals through sports.
Sport is a phenomenon that has many functions on both individuals and societies (Yavuz Eroğlu, Karakuş & Işık, 2016). It has an important function especially in the participation of healthy and strong individuals in the society. From this perspective, it is stated by almost every researcher that sports provide countless benefits in all segments of the society and in different age groups (Türker et al., 2018). The increase in people's expectations from sports is based on the fact that sport is beneficial in many respects (Yavuz Eroğlu & Acet, 2019). It can also be listed among the known benefits provided by it (Yavuz Eroğlu, 2019).
Mental endurance plays an important role in the success of both sports and social life. Therefore, in this study, it was aimed to examine the mental endurance of teams and individual athletes studying in Siirt, Batman and Mardin Artuklu University considering that there might be regional differences. Quantitative research method was used in the research. The data were obtained by using survey method. After the participants were informed about the research subject, they were asked to complete the questionnaires by the volunteers. The population of the study consists of students studying at the School of Physical Education and Sports at Artuklu University in Siirt, Batman and Mardin. The sample group consisted of 189 (68 female, 121 male) students who participated in the study according to the principle of voluntary consent by random sampling method from the universe.
The data were collected by questionnaire method. As the data collection tool, the personal information form created by the researcher for the demographic information of the participants, and the mental endurance scale in the sport by Altintas (2015), which was developed by Sheard et al. In the analysis of the data, normality tests were performed and in the analysis of the data, Mann-Whitney U test, which is one of the nonparametric tests, was used to determine the difference between more than two independent variables and Kruskal-Wallis test.
According to the analysis of the mental endurance of individual and team athletes subject to the study, it is seen that there is a significant difference in all sub-dimensions of mental endurance in sports according to the gender variable of the participants. In addition, there is a significant difference in the distribution sub-dimension according to the age variable, in the commitment sub-dimension according to the nationality variable and in the control sub-dimension according to the frequency of doing sports. In the literature review on the subject, it is seen that there are similar and contradictory findings in the researches on the subject in the literature. Some of these findings are as follows.
Connaughton et al., Marchant, Polman, Clough et al., And Nicholls et al. In their study, according to the age variable has reached the finding that the increase in mental durability increases with age (Connaughton et al, 2008., Marchant, et al, 2009., & Nicholls et al. 2009). However, Pehlivan's research, unlike other research results, found that mental endurance did not change according to age groups (Pehlivan, 2014).
In the research conducted by Akılveren, it was found that the levels of mental resilience differ according to the nationality variable (Akılveren, 2017). Wieser and Thiel, Golby and Sheard, in their study of the national athletes, non-national athletes have found that the level of mental endurance is higher (Wieser & Thiel, 2014, Golby & Sheard, 2004)
In a study conducted by Masum in the sample of Pakistani tennis athletes, it was found that there was a significant difference in the level of mental resistance in terms of gender variable (Masum, 2014). Connaughton et al.'s study found that athletes with higher training age had

higher mental endurance than athletes with inexperienced or underage training. (Connaughton et al., 2008). As a result of the research; According to the gender variable, there was a significant difference in all sub-dimensions of mental endurance scale in sports ($p < 0.05$). In addition, there was a significant difference in the distribution subscale according to the age variable, in the commitment subscale according to the nationality variable, and in the control subscale according to the frequency of sports ($p < 0.05$).

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

GENÇ FUTBOLCULARDA PLİOMETRİK EGZERSİZLERİN MÜCADELE GÜCÜNE VE AGRESİFLİĞE ETKİSİ

THE EFFECTS OF PLYOMETRIC EXERCISE OF YOUNG SOCCER PLAYERS' TO COMBAT POWER AND AGGRESSIVENESS

Hayrettin GÜMÜŞDAĞ[1], Bekir Barış CİHAN[1], *Yeşim KARAÇ ÖCAL[1]

***e-mail:** ysm74@hotmail.com

[1]Yozgat Bozok Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Yozgat, Türkiye

ABSTRACT
Plyometric training is a technique used to increase strength and explosiveness. It consists of physical exercises in which muscles exert maximum force at short intervals to increase dynamic performances. The performing-enhancing effects of plyometric exercises are widely accepted, as is the inclusion of plyos in strength and conditioning programs in soccer. Soccer players are well known for their incredible endurance, running an average distance of six miles during a 90-minute match. However, the game is never played at one speed. Soccer is more about power, consisting of bursts of speed, long distance strikes and leaping goaltenders staving off attacks from airborne forwards. Since soccer is such a fast-paced game based on power, the best workouts for soccer players include plyometric exercises. Plyos allow muscles to achieve maximum force in the shortest time by using the stretch-shortening cycle (SSC), the key to running faster and jumping higher. In this study, we compared 24 young soccer players (14-17 y.o.), who were divided into two groups. One group engaged in their normal soccer training, and the other spent one session per week special training in plyometrics. They followed this regimen for seventeen weeks. We tested numerous typical factors, including sprinting, agility, and jumping. At the end of seventeen weeks, the plyometric group showed significant improvement in most of the tests, such as the twenty-meter sprint, agility test, various jumping protocols, combat power and aggression. This study suggests the power struggle of the players bounce the special training and will contribute in increasing their aggression.
Key words: Plyometric exercise, combat power, aggression, soccer, young players

ÖZET
Pliometrik antrenman, kuvvet ve patlama oranını arttırmak için kullanılan bir tekniktir. Dinamik performansları artırmak için kasların kısa aralıklarla maksimum kuvvet uyguladığı fiziksel egzersizlerden oluşur. Pliometrik egzersiz programlarının, futbolda güç ve kondisyon performans arttırıcı etkileri yaygın olarak kabul edilmektedir. Futbolcular, 90 dakikalık bir maç boyunca ortalama altı millik bir mesafeden geçen inanılmaz dayanıklılıklarıyla bilinirler. Ancak, oyun asla sadece bir hızla oynanmaz. Futbol, gücün ötesinde hız patlamaları, uzun mesafeli vuruşlar ve hücum oyuncuları havadan ataklarından kurtulmak için havaya sıçrayan ve yere atlayan oyunculardan ibarettir. Futbol, temelinde güce dayalı ve hızlı tempolu bir oyun olduğundan, futbolcular gelişimleri için en iyi antrenmanlardan olan pliometrik egzersizleri içerir. Pliometrik antrenman, kasların, daha hızlı koşmanın ve daha yüksek atlamanın anahtarı olan esnetme-kısalma çevrimini (SSC) kullanarak en kısa sürede maksimum güç elde etmesini sağlar. Bu çalışmada 24 genç futbolcuyu (14-17 y.o) iki gruba ayırarak karşılaştırdık. Bir grup normal futbol antrenmanlarına katıldı ve diğer gruba ise haftada bir seans özel pliometrik antrenman uygulandı. On yedi hafta boyunca bu program uygulandı. Sprint, çeviklik ve sıçrama gibi birçok tipik faktörü test ettik. On yedi hafta sonunda, pliometrik grup, yirmi metrelik sprint, çeviklik testi, çeşitli sıçrama protokolleri, mücadele gücü ve saldırganlık gibi testlerin çoğunda belirgin bir iyileşme gösterdi. Bu çalışma, oyuncuların güç mücadelesinin (Combat) özel eğitimle geri döndüğünü ve saldırganlıgı arttırmada katkıda bulunacağını göstermektedir.
Anahtar Kelimeler: Pliometrik egzersiz, mücadele gücü, saldırganlık, futbol, genç futbolcular

JEL CODE: L83

INTRODUCTION

Plyometric training (PT) consists of dynamic and rapid stretching of muscles (eccentric action) immediately followed by a concentric of shortening action of the same muscles and connective tissues (Häkkinen, 1985). This training focuses on learning to move from a muscle extension to a contraction in a rapid or 'explosive' manner, such as in specialized repeated jumping. Exercises are of high-intensity, explosive muscular contractions combining strength and speed for acquisitions of benefits in power. PT involves hops and jumps used to capitalize on the stretch-shortening cycle of the muscle (Häkkinen, 1985). The stored elastic energy within the muscle is used to produce more force than can be provided by a concentric action alone. It is distinguished by a rapid deceleration of mass followed immediately by its rapid acceleration in the opposite vertical direction. For the lower limbs, PT entails exercise such as hopping, bounding or drop-jumping (depth jumping) from a raised box or platform and immediately jumping vertically after an 'amortization' period of ground contact (Boocock, 1990). The PT programme typically includes sport-specific exercises including exercises for shoulder and muscles of arms (Carter , 2007; Schulte-Edelmann, 2005) and has traditionally been used for sprinting, jumping, and sports with rapid changes in direction.

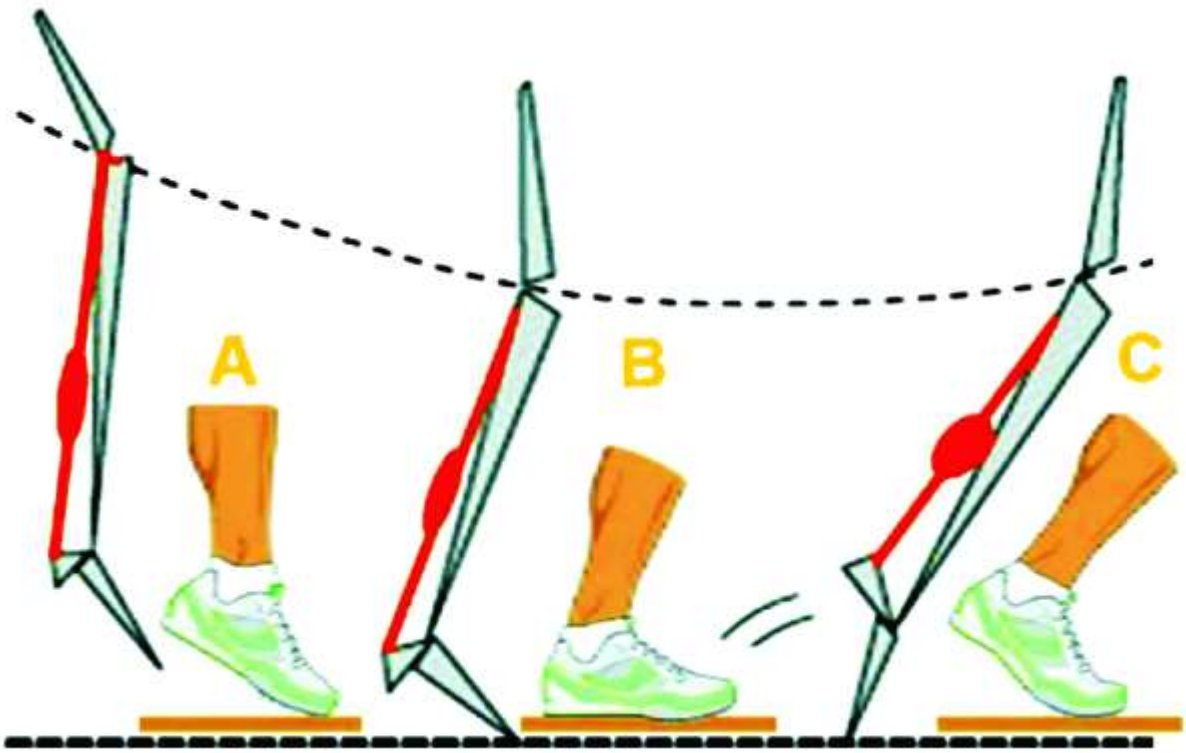

Figure 1.

Basis of PT. The three basis phase of PT include: phase I or eccentric (A) correspond to the preactivation phase or stretch of agonist muscle. Elastic energy is stored in the series elastic component. Muscle spindles are stimulated; phase II or amortization (B) is the pause between phases I and III. Type la afferent nerves synapse with α motor neurons. α motor neurons transmit a signal to agonist muscle group. The phase III or concentric (C) is the shortening of agonist muscle fibers. Elastic energy is released from the series elastic component. α motor neurons stimulate the agonist muscle group. PT, plyometric training.

Benefits of PT in young subjects and adolescents Findings supporting the benefits of repeated and intense physical efforts in young subjects and adolescents, thereby improving motor skills

and body composition in terms of reducing fat mass and enhanced bone health, particularly if sport practice began early, when subjects were pubescent, have been previously identified (Barbieri, 2013; Webb, 1990). These benefits enhance sports performance, and better prepare young athletes for the demands of practice and competition. However, age should be considered for both pre-pubescent and elderly because of hormonal changes, even if it can be concluded that strength training is a relatively safe and healthy practice for children and adolescents.

Soccer is an intermittent, highly-intensive and complex sport. A successful performance is dependent on basic abilities, in particular, repeated explosive burst, strength, power, kicking, tackling, and their derivatives such as jumping, turning, sprinting, and changing pace (Bangsbo, 2006), all making important contributions to the performance of the soccer player. Nevertheless, soccer relies primarily on aerobic metabolic for energy, and it has been suggested that up to 98% of the total energy expenditure during 90 min of the game play is derived from aerobic metabolism (Strøyer, 2004). Aerobic endurance performance in soccer is governed by three interrelated mechanisms including, VO_2 max, lactate threshold and RE (Pate, 1984). The average intensity is high, with a range of 75–80% of VO_2 max, despite periods of recovery (Castagna, 2007; Grieco, 2007). Consequently, maximal oxygen consumption corresponds to the most important component of aerobic endurance performance in soccer (Strøyer, 2004), and there is evidence that indicates maximal aerobic power correlates with soccer success (Castagna, 2007; Wisløff, 1998). Accordingly, a plyometric agility training program may increase the percentage of VO_2 peak in female soccer players (Grieco, 2012), increase several muscle powers and endurance measured after a 6-week PT program in young soccer players (Ramírez, 2015) and improve and maintain the soccer kick for ball speed (Sedano Campo, 2009), thereby confirming the place of PT in skill performance (de Sáez Villarreal, 2015) and decisive determining of neuromechanical training responses in high-level soccer players (Loturco, 2015).

METHODS

Starting and finishing with the biomechanical diagnostics of the squat jump (SJ), counter movement jump (CMJ), and drop jump (DJ) on force plates, kinematic analysis of forehand overhead smashes, anthropometric data as well as force data for pre- and post-test were analyzed. Before and after the biomechanical diagnostics, the players (n=24) undertook an eight week period of plyometric training (2 units per week) with a total of 2286 jumps. Young soccer players (age: 16.0 ± 1.6 years, height: 175.5 ± 9.9 cm, mass: 69.3 ± 11.4 kg) were tested in jumping height and forehand overhead jump-smashes performance. Also aggression invantory test used for young soccer players.

Data Analysis: In the analysis of the data obtained from the research, firstly, descriptive statistics was presented. Then,Pearson correlation analysis and multiple regression analyses with stepwise method were conducted to examinethe relationship between state and trait competition anxiety and aggression levels. All analyses were completed using IBM-SPSS 20.00. The normality of distribution for dependent variables was confirmed with the Shapiro-Wilk Test. Results of the pre- and post-tests were compared using the Pairedsample t test within each group. The differences between pre- and post-tests of the groups analysed with Independent t-tests (2-tailed). Statistical significance was set at $p \leq .05$. Cohen d effect size and effect-size confidence intervals were calculated. Effect sizes were interpreted as small (0.2 – .49), medium (0.50–0.79), and large (≥0.8) (18).

Aggression Inventory: In the study, a 30 -item aggression inventory which was developed by İpek İlter Kiper (Kiper, 1984) is employed in order to determine levels of aggression of football players. This inventory is a 30- itemself-report measure with three subscales of 10 items each. The three subscales include Hostile aggression,Passive aggression and Assertiveness. Using a 7-point Likert scale, respondents indicated the degree to whichthey engaged in the above mentioned dimensions (from not at all to very much so).

RESULTS

Table 1. Descriptive characteristics of groups

Variable	PG (n = 12)		CG (n = 12)		
	Mean	SD	Mean	SD	p
Age (yrs)	12.0	0.0	12.1	0.3	0.33
Height (cm)	150.3	6.2	150.9	6.6	0.83
Weight (kg)	38.4	10.7	44.7	15.2	0.30

Abbreviations: PG, plyometric group; CG, control group

Table 2. Training effects (with 95% confidence limits) for the performance variables of groups

Test	Group	Pre-Test	Post-Test	Performance Change (%)	Effect Size	p
Squat Jump (cm)	PG	15.98 ± 2.76	20.18 ± 3.63a	+26	0.54	0.024b
	CG	17.10 ± 4.77	18.94 ± 3.95a	+10	0.20	
Agility (s)	PG	20.04 ± 1.21	18.82 ± 1.23a	+6	0.44	0.008b
	CG	21.28 ± 1.70	21.74 ± 1.63	-2	0.13	

Abbreviations: PG, plyometric group; CG, control group. a Significant difference from pre-test ($p < .05$). b Significant difference from control group ($p < .05$).

The effect of the seventeen-week plyometric training in junior soccer players significantly increased height of the squat jump (p 0.05; dz = 0.3). Consequently, this form of training is considered essential for the development of junior soccer players. Moreover, the study has shown that the contact height of the head ball was not increased with improved plyometric strength training ($p>0.05$). Therefore, in complex movements, like the head ball, the focus must also be on technical training.

CONCLUSION

The reviewed studies have shown that PT can improve physical fitness in team sport players. The positive effects on explosive power associated with improved performance of the vertical jump, sprint performance and/or agility can be explained by the subject characteristics, in particular a training level, sports activity, age, gender, familiarity with as well as the choice of plyometric exercises and a program design (program duration, volume, rest periods, frequency, the type of exercises and their combination). The present review shows that PT with low intensity or without progressive PT has lower effects than moderately high and progressive PT. Also the combination of plyometric drills is a more effective method compared to single plyometric drills (e.g. DJ, CMJ). Furthermore, the combination of unilateral and bilateral jump drills seems more advantageous to induce significant performance improvements during high-intensity short-term plyometric training in team sport players. It appears that training duration of 6-7 weeks is too short to improve muscular power

in elite players. The general recommendation states that more than 8 weeks of systematic application of PT are necessary to improve physical performance in elite players. This review also shows that short PT (<8 weeks) has the potential to enhance a wide range of athletic performance (i.e. jumping, sprinting and agility) in children and youth amateur players. In addition, available evidence suggests that short-term PT on non-rigid surfaces (i.e. aquatic, grass or sand-based PT) could elicit similar increases in jumping, agility and sprinting performance as traditional PT. Thus, the present review indicates a greater effect of PT alone on jump and sprint (30 m sprint performance only) performances than the combination of PT with sprint/strength training. Moreover, given the specific nature of the selected training modality (plyometric training), their incorporation in the workout routines of technical and tactical training is fundamental for amateur and elite team sport athletes. The gains that were observed should be of great interest for players and coaches as performance in these team sports relies greatly on specific power, sprinting and agility which were shown to be significantly enhanced by many plyometric training regimens. It is thus recommend that team sport coaches implement in-season plyometric training to enhance performance of their athletes. Finally, future research is needed to identify the physiological and hormonal mechanisms responsible for these performance gains. At the end of seventeen weeks, the plyometric group showed significant improvement in most of the tests, such as the twenty-meter sprint, agility test, various jumping protocols, combat power and aggression. This study suggests the power struggle of the players bounce the special training and will contribute in increasing their aggression. The results showed that Hostile aggression was associated with Self-Confidence and Self-confidence was the most important predictor of Hostile aggression.

REFERENCES

Gumusdag, H. (2013). The influence of trait and state competitive anxiety on aggression: a study on professional football players. *International Journal of Academic Research Part,* 5(3), 188-192.

Häkkinen, K., Alén, M., & Komi, P.V.(1985). Changes in isometric force-and relaxation-time, electromyographic and muscle fibre characteristics of human skeletal muscle during strength training and detraining. *Acta Physiol Scand, 125:573–585*. doi:10.1111/j.1748-1716.1985.tb07759.

Boocock, M.G., Garbutt, G., Linge, K., Reilly, T., & Troup, J.D.(1990). Changes in stature following drop jumping and post-exercise gravity inversion. *Med Sci Sports Exerc,* 22:385–390. doi: 10.1249/00005768-199006000-00016.

Carter, A.B., Kaminski, T.W., Douex, A.T., Jr, Knight, C.A., & Richards, J.G.(2007). Effects of high volume upper extremity plyometric training on throwing velocity and functional strength ratios of the shoulder rotators in collegiate baseball players. *J Strength Cond Res*, 21, 208–215. doi: 10.1519/00124278-200702000-00038.

Schulte-Edelmann, J.A., Davies, G.J., Kernozek, T.W., & Gerberding, E.D. (2005). The effects of plyometric training of the posterior shoulder and elbow. *J Strength Cond Res,19, 129–134*. doi: 10.1519/00124278-200502000-00022.

Bangsbo, J., Mohr, M., & Krustrup, P. Physical and metabolic demands of training and match-play in the elite football player. (2006). *J ports Sci* 24, 665–674. doi: 10.1080/02640410500482529.

Strøyer, J, Hansen, L, & Klausen, K. Physiological profile and activity pattern of young soccer players during match play. (2004). *Med Sci Sports Exerc, 36, 168–174.* doi: 8.1249/01.MSS.0000106187.05259.96.

Pate, R.R., & Kriska, A. (1984). Physiological basis of the sex difference in cardiorespiratory endurance . *Sports Med.,* 1, 87–98. doi: 10.2165/00007256-198401020-00001.

Castagna, C, Abt, G., & D'Ottavio, S. (2007). Physiological aspects of soccer refereeing performance and training. *Sports Med*., 37, 625–646. doi: 10.2165/00007256-200737070-00006.

Grieco, C.R, Cortes, N., Greska, E.K, Lucci, S., & Onate, J.A. (2012). Effects of a combined resistance-plyometric training program on muscular strength, running economy, and Vo2peak in division I female soccer players. *J Strength Cond Res*., 26, 2570–2576. doi: 12.1519/JSC.0b013e31823db1cf.

Wisløff, U., Helgerud, J., & Hoff, J. (1998). Strength and endurance of elite soccer players. *Med Sci Sports Exerc., 30, 462–467*. doi: 10.1097/00005768-199803000-00019.

Ramírez-Campillo, R., Burgos, C.H., Henríquez-Olguín, C., Andrade, D.C., Martínez, C., Álvarez, C., Castro-Sepúlveda, M, Marques, & M.C, Izquierdo, M. (2015).Effect of unilateral, bilateral, and combined plyometric training on explosive and endurance performance of young soccer players. *J Strength Cond Res*., 29, 1317–1328. doi: 10.1519/JSC.0000000000000836.

Sedano, Campo, S., Vaeyens, R., Philippaerts, R.M., Redondo, J.C., de Benito, A.M, & Cuadrado, G. (2009). Effects of lower-limb plyometric training on body composition, explosive strength, and kicking speed in female soccer players. *J Strength Cond Res.,* 23, 1714–1722. doi: 16.1519/JSC.0b013e3181b3f537.

De Sáez Villarreal, E., Suarez-Arrones, L., Requena, B., Haff, G.G., & Ferrete, C. (2015). Effects of Plyometric and Sprint Training on Physical and Technical Skill Performance in Adolescent Soccer Players. *J Strength Cond Res.*, 29, 1894–1903. doi: 10.1519/JSC.0000000000000838.

Loturco, I., Pereira, L.A., Kobal, R., Zanetti, V., Kitamura, K., Abad C.C., & Nakamura, F.Y. (2015). Transference effect of vertical and horizontal plyometrics on sprint performance of high-level U-20 soccer players. *J Sports Sci*., 33, 2182–2191. doi: 10.1080/02640414.2015.1081394.

Helgerud, J., Rodas, G., Kemi, O.J., & Hoff J.(2011). Strength and endurance in elite football players. *Int J Sports Med., 32, 677–682*. doi: 10.1055/s-0031-1275742.

Whang, Z.C., & Zhung N. (2016). Effects of plyometric training on soccer players. *Exp Ther Med, 12(2), 550–554.*

Özmen, T., & Aydoğmuş, M. (2017). Effect of plyometric training on jumping performance and agility in adolescent badminton players. *Turkish Journal of Sport and Exercise*., 19(2), 222-227.

Barbieri, D., & Zaccagni, L. (2013). Strength training for children and adolescents: benefits and risks. *Coll Antropol, 37(Suppl 2), 219–225.*

Webb, D.R. (1990). Strength training in children and adolescents. *Pediatr Clin North Am., 37, 1187–1210.*

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİZİKSEL AKTİVİTE VE BESLENME ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ASSESSMENT OF PHYSICAL ACTIVITY AND NUTRITION HABITS OF UNİVERSITY STUDENTS

***Deniz ÇAKAROĞLU[1]**

***e-mail:** denizceviz@hotmail.com

[1]Siirt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Siirt, Türkiye

ÖZET

Bu çalışma üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite ve beslenme alışkanlıklarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada Fiziksel Aktivite Alışkanlığı ve Üç Faktörlü Beslenme ölçeği uygulanmıştır. İstatistik analizler SPSS programında değerlendirilmiştir. Spor indeksi bakımından Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) öğrencileri ortalaması 2.76 olup, bu değerin ortalamanın üzerinde olduğu ve diğer bölümlerde okuyan öğrencilerle arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p<0.001$). Zaman ve iş indeksi bakımından bölümler arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Beslenme alışkanlığı alt ölçeklerinden olan; kontrolsüz yeme, duygusal yeme, bilinçli kısıtlama ve açlığa duyarlılık puanları bakımından öğrenciler arasında herhangi bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Fiziksel aktivite alışkanlığı alt ölçeklerinden olan fiziksel sağlık skoru bakımından BESYO öğrencileri lehine anlamlı farklılık olduğu, mental sağlık skoru bakımından ise diğer bölümlerde okuyan öğrencilerin lehine bir farklılık olduğu gözlenmiştir ($p<0.001$). Sonuç olarak, diğer bölümlerde okuyan öğrencilerin BESYO öğrencilerine oranla fiziksel aktivite konusunda yetersiz kaldığı, sağlığın korunması, toplumsal açıdan sağlıklı bireyler yetişmesi için kişilerin spora teşvik edilmesi, elverişli şartların sağlanması gerektiği kanısına varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Öğrenci, fiziksel aktivite, beslenme

ABSTRACT

This study aims to investigate the physical activity and eating habits of university students. In the study, Physical Activity Habits and Three Factor Nutrition Scale were applied. Statistical analyzes were evaluated in SPSS program. The sports index is 2.76, between the School of Physical Education and Sports (BESYO), where this value is moderate and studied in other departments. No significant difference was observed between the departments in terms of time and work index. One of the subscales of eating habits; uncontrolled eating, emotional eating, conscious restriction and hunger sensitivity scores. There is a significant difference in favor of BESYO includes, and mental health score content includes an effect that reads in other chapters ($p <0.001$). As a result, some BESYO students studying in rechargeable departments are inadequate in terms of physical activity, health protection, encouraging the social system to grow healthy individuals, necessity of eligibility requirements.

Key words: Students, physical activity, nutrition

JEL CODE: I1

GİRİŞ

Günümüzde hareketsizlik; teknolojik ilerlemelerin olumsuz bir etkisi olarak gitgide artmakta ve çeşitli hastalıklara zemin hazırlamaktadır. Fiziksel aktivitenin kardiyovasküler, iskelet

sistemi, sinir sistemi gibi birçok hastalık türünü önlediği herkes tarafından bilinmektedir. Yeterli ve düzenli bir beslenme, günlük kolaylıkla yapılabilecek basit fiziksel aktiviteler sağlık sorunlarının ortaya çıkardığı riskleri daha aza indirebilmek için önemli faktörler olabilmektedir. Araştırmalardan elde edilen bulgular düzenli beslenmeye sahip olan ve fiziksel aktivite ile uğraşan kişilerin yaşamlarında pozitif olgularla karşılaştığını göstermiştir. Düzenli olarak yapılan fiziksel aktivite koroner arter hastalıkları, kardiyovasküler hastalıklar, bazı kanser tipleri, tip 2 diyabet, kolon kanseri, obezite, osteoporoz, stres ve depresyon gibi sağlık problemlerinin oluşma riskini azaltabilmektedir (Garibağaoğlu, 2006).

Ülkemizde üniversite öğrencileri, genç yetişkin nüfusun büyük bir kısmını yansıtmaktadır. Öğrenciler nispeten sağlıklı, homojen ve ulaşılabilir bir grubu kapsar. Ayrıca, genç yetişkinlerin fiziksel aktivite düzeyi, ileri yaşlarda sorun yaratabilecek önlenebilir hastalıkların görülme sıklığını etkilemektedir (Savcı ve ark.2006). Üniversite döneminde gençlerin hareket etme kabiliyetleri en üst seviyeye çıkar. Gelişim, düzenli beslenme ve hareketli bir yaşamla desteklenirse kendi biyolojik verimliliklerinin doruk noktasına ulaşırlar. Kız ve erkekler arasındaki farklılığın uç noktaya ulaştığı bu dönemde düzenli beslenme ile beraber düzenli egzersiz, gençlerde görülmesi mümkün sağlık risklerini de minimum seviyeye indirgeyebilir. Mental sağlığı geliştirir, depresyonu azaltır. Kilo kontrolü ile beraber, sağlıklı kemik, kas ve eklem yapısını oluşturur. Organ ve sitemlerin düzenli çalışması sonucu fiziksel kapasite artar. Uzun ve sağlıklı bir yaşamın temelleri atılır. Dolayısıyla, özgüvenleri artar, sosyal çevresiyle daha iyi iletişim kurar ve iyimser bir bakış acısına sahip olurlar (Çakaroğlu, Arslan & Sandıkçı 2016).

Bu çalışma ile öğrencilerin fiziksel aktivite ve beslenme alışkanlıklarını incelemek amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL ve METOT

Araştırmanın Modeli

Üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite ve beslenme alışkanlıklarını incelemek amacıyla yapılan çalışmada betimleyici, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Siirt Üniversitesi öğrencileri örneklemi de bunlar arasından rasgele yöntemle seçilen 182 kişi oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrenciler; Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, BESYO ve diğer bölümlerde öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Araçları ve Yöntemleri

Yapılan araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilere Kişisel bilgi formu, 1982 yılında Baecke, Burema ve Frijters'in (Baecke, Burema&Frijters, 1982) geliştirdiği Fiziksel Aktivite Alışkanlığı Anketi, Kıraç ve ark tarafından Türkiye' de geçerlik ve güvenirlik analizi yapılan TFEQ "Three-factor eating questionnaire" olarak bilinen «Üç Faktörlü Beslenme Anketi» uygulanmıştır (Kıraç ve ark 2015).

İstatistiksel Analiz

İstatistik analizler SPSS programında anlamlılık düzeyleri $p<0.005$ ve $p<0.001$ olarak

değerlendirilmiştir. Normallik analizi, t testi ve anova analizleri yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin Okuduğu Bölümlere Göre İş. Spor ve Serbest Zamanlardaki Aktivite Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Grup	N	X	SS	Sig.	
İş İndeksi (1-5 puan)	BESYO	94	2.96	0.37	0.271	**p<0.001**
	Diğer Bölümler	88	2.90	0.40		
Spor İndeksi (1-5 puan)	BESYO	94	2.76	0.48	0.00	
	Diğer Bölümler	88	2.37	0.59		
Serbest Zaman İndeksi (1-5 puan)	BESYO	94	3.10	0.63	0.365	
	Diğer Bölümler	88	3.01	0.69		

Öğrencilerin Okuduğu Bölümlere Göre İş. Spor ve Serbest Zamanlardaki Aktivite Düzeylerinin Karşılaştırılması Tablosu incelendiğinde, Spor indeksi bakımından BESYO öğrencilerinin daha yüksek puan aldığı ve diğer bölümlerle aralarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (2.76±0.48, p<0.001).

Tablo 2. Öğrencilerin Okuduğu Bölümlere Alışkanlıklarının Karşılaştırılması

	Grup	N	X	SS	Sig.
Kontrolsüz Yeme (5-25 puan)	BESYO	94	11.52	2.64	0.835
	Diğer	88	11.60	2.57	
Duygusal Yeme (3-15 puan)	BESYO	94	8.35	2.92	0.798
	Diğer	88	8.23	2.99	
Bilinçli Kısıtlama (6-39 puan)	BESYO	94	16.93	3.31	0.934
	Diğer	88	16.97	3.41	
Açlığa Duyarlılık (4-20 puan)	BESYO	94	10.54	3.40	0.753
	Diğer	88	10.37	3.64	

Kontrolsüz Yeme, Duygusal Yeme, Bilinçli Kısıtlama, Açlığa Duyarlılık alt ölçeklerinde bölümler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı izlenmektedir (Tablo 2).

Tablo 3. Öğrencilerin Bölümlere Göre Mental ve Fiziksel Sağlık Durumlarının Karşılaştırılması

	Grup	N	X	SS	Sig.	
Mental Sağlık Skoru	BESYO	94	33.96	5.70	0.000	p<0.001
	Diğer Bölümler	88	38.30	5.65		
Fiziksel Sağlık Skoru	BESYO	94	49.70	7.74	0.000	p<0.001
	Diğer Bölümler	88	45.17	8.82		

Fiziksel Aktivite Alışkanlığı Ölçeği incelendiğinde Mental ve Fiziksel Sağlık Skoru alt boyutlarında bölümler arasında anlamlı bir faklılık olduğu gözlenmektedir (p<0.001).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Üniversiteye gitmek insan yaşamında önemli değişimleri beraberinde getirir. Belirli bir aile ortamından ayrılarak yeni yaşam alanına girmek kişiyi, yaşam biçimi davranışlarını olumlu ya da olumsuz şekilde etkileyebilir. Araştırmamıza katılan BESYO katılımcılarının fiziksel aktivite alt ölçeklerinden spor indeksi ortalamasının diğer bölümlerde okuyan öğrencilerden daha yüksek olduğu ve aralarında anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir (Tablo 1, $p<0.001$). Savcı ve arkadaşları üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmada, öğrencilerin %15'inin fiziksel olarak aktif olmadığı, %68'inin fiziksel aktivite düzeyinin düşük olduğu, %18'inin yeterli fiziksel aktiviteye sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Savcı ve ark., 2006). Düzenli fiziksel aktivitenin fiziksel ve mental sağlığı kapsayan genel sağlık üzerine etkisi geniş anlamda sağlıkla ilgili yaşam kalitesinin değerlendirilmesi ile ifade edilmektedir (Kesilmiş, 2018). Tablo 3' te fiziksel sağlık skoru bakımından gruplar arasında farklılığın gözlenmesinin nedeninin, BESYO öğrencilerinin spor yapmanın olumlu etkileri konusunda daha bilinçli olmasından kaynaklı ya da bölüm gereği spor yaptıklarından dolayı olduğu söylenebilmektedir. Mental sağlık skoru bakımından ise diğer bölümlerin lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0.001$).

Öğrencilerin okuduğu bölümlere göre beslenme alışkanlıkları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiş olup (Tablo 2). Kıraç ve arkadaşları çalışmalarında sağlıklı bireylerin kontrolsüz yeme ortalaması 11.02±3.19, bilinçli kısıtlama ortalaması 16,98±5.01, duygusal yeme ortalaması 6.36±2.36 ve açlığa duyarlılık ortalaması 8.02±2.66 bulguları çalışmamız ile benzerlik teşkil etmektedir.

Sağlık sorunlarının ortaya çıkaracağı riskleri daha aza indirebilmek için önemli faktörler olan beslenme ve fiziksel aktiviteye ağırlık verilmesi, daha sağlıklı uzun, rahat ve kaliteli bir hayat sürdürülebilmesi için dengeli ve düzenli beslenme alışkanlığı edinilmesi önerilmektedir. Sağlık Bakanlığının obezite ile mücadele ve yaşam boyu spor konusunda uyguladığı projelere önem verilmeli ve önerileri dikkate alınmalı, teknolojinin sağlığı olumsuz etkilerinden koruyucu en önemli faktörlerinden birinin de egzersiz yapmak olduğu bilinmeli ve uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

Baecke, J. A. H., Burema, J., & Frijters, J. E. R. (1982). A short questionnaire for the measurement of habitual physical activity in epidemiological studies. *Am J Clin Nutr*, 36, 936-942.

Çakaroğlu, D., Arslan, C., & Sandıkçı, B. (2016). Investigation of healthy life style behavior and body mass index of university students. *Sp Soc Int J Ph Ed Sp, 16*(1), 85-89.

Garibağaoğlu, M., Budak, N., Öner, N., Sağlam, Ö., & Nişli, K. (2006). Üç farklı üniversitede eğitim gören kız öğrencilerin beslenme durumları ve vücut ağırlıklarının değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimleri Dergisi, 15*(3), 173-18.

Kesilmiş İ (2018). *Fiziksel aktivite düzeyi ve beslenme alışkanlığının bedensel ve mental sağlığa etkisi*. Doktora tezi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Mersin.

Kıraç, D., Kaspar, E. Ç., Avcılar, T., Çakır, Ö. K., Ulucan, K., Kurtel, H., ... & Güney, A. İ. (2015). Obeziteyle ilişkili beslenme alışkanlıklarının araştırılmasında yeni bir yöntem "Üç faktörlü beslenme anketi". *Clinical and Experimental Health Sciences, 5*(3), 162-169.

Savcı, S., Öztürk, M., Arıkan, H., İnal İnce, D., & Tokgözoğlu, L. (2006). Physical activity levels of university students. *Archives of the Turkish Society of Cardiology, 34*(3), 166-172.

EXTENDED ABSTRACT

Human health under the influence of many factors such as; nutrition, heredity, climate and environmental conditions. Since young people generally live in dormitories or in separate environments from their families during university years, they may acquire wrong eating habits and these wrong habits may form the basis of chronic diseases that may occur later in life. During this period at which the difference between female and male students reaches to the peak, regular diet along with a regular exercise may minimize the potential health risk in youth as well as develop mental health and reduce depression. Accompanied by a weight control, it forms a healthy bone, muscle and joint structure. As a result of a regular running of organs and systems, physical capacity increases. A ground is set for a long and healthy life; therefore, youth will have an increasing self-confidence, communicate better with social circle and develop an optimistic perspective. In conclusion, to attach importance to facility-equipments and organizations that will help university students in exercise habits and inspire them and to make it possible to develop healthy lifestyles (exercise and nutrition habit, responsibility in health, stress management, etc.), activities that will increase the knowledge level should be applied regularly and periodically. In particular, exercise activities should be boosted for female students and activities and proper conditions should be arranged and provided to motive them towards sports. On the other hand the development of technology means that we do many of our daily work physically by directing us to an immobile life. Although the human body is able to move and participate in challenging physical activities and exercise, is not between the daily regulated.

It is important that the healthy eating highly resistant to internal and external threats. This is especially harmful to our body such as alcohol, smoking, caffeine, avoiding substances as much as possible carbohydrates, minerals and vitamins to obtain a balanced diet in terms of health it will affect. Youth's mobility reaches to the highest point during university period. If development is reinforced with regular diet and mobile life, the young can reach to the peak point of their own biological productivities.

This study investigates physical activity and nutrition habits of university students. Participants were 94 students from School of Physical Education and Sports (SPES) and 88 from other departments of Siirt University. As data collection tool, students were applied Personal Information Form, Physical Activity Habits Questionnaire developed in 1982 by Baecke, Burema and Frijters and TFEQ “Three-factor eating questionnaire” whose reliability and validity analysis were made by Kıraç et al. in Turkey. The Baecke Physical Activity Habits Questionnaire (FAAA) consists of three parts. The first part is related to the work activities of the students during their education in their faculties covers. The reliability coefficient of this questionnaire in Turkish. with 78-94. TFEQ “Three-factor eating questionnaire”consists of subscales of Uncontrolled Eating, Emotional Eating, Conscious Restriction and Sensitivity to Hunger. The questionnaire was originally created as 51 questions, and will include a validity and reliability test of the questionnaire in various populations, then the final form of 18 questions. In addition, height and weight measurements of university students were taken and body mass index was calculated and classified and analyzed according to World Health Organization data.

Through statistical analyses, significance levels were assessed as $p<0.005$ in SPPS 21.0 program. Normality analysis, t-test and anova were conducted. It was determined that in terms of sports index, SPES student’s average was 2.76 and that this value was over the average and that there was a significant difference between students at other departments ($p<0.001$). There was no significant difference between departments regarding time and business index. It was

observed that 80.2% of students had normal type of body regarding body mass index and there was no difference between students regarding uncontrolled eating, emotional eating, conscious restriction and sensitivity to hunger as sub-scales of nutrition habits. It was observed that there was a significant difference in favor of SPES students ($p<0.001$) regarding physical health score as a sub-scale of physical activity habits and in favor of other students in terms of mental health score ($p<0.001$).

It was concluded that other students fell behind SPES students in physical activities and that individuals should be encouraged to do sports and provided suitable conditions for the protection of health and healthier individuals. In order to keep university students away from negative behaviors such as cigarettes, alcohol and drugs in their newly created environment, establishing social facilities in universities and directing them to young people may be one of the big steps to protect health.

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

OKUL TAKIMLARINDA OYNAYAN SPORCULARIN KULÜP İÇİ İLETİŞİM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF IN-TEAM COMMUNICATION LEVELS OF ATHLETES PLAYING IN SCHOOL TEAMS

***Servet REYHAN[1]**

***e-mail:** reyhan_servet@hotmail.com

[1]Siirt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, Siirt, Türkiye

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, okul takımlarında oynayan sporcuların kulüp içi iletişim düzeylerinin incelenmesidir. Çalışma grubunu Batman Üniversitesi ve Siirt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının okul takımlarında oynayan 86'sı kadın, 106'sı erkek toplamda 192 sporcuoluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak katılımcıların kişisel özelliklerini öğrenmek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ile, Erkan (2002) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan "Kulüp Ortamı İletişim Anket Formu" kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle verilerin analizinde, nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Sonuç olarak katılımcıların Takım İçi İletişim Ölçeğininsporcu sporcu iletişimi alt boyutunda cinsiyet ve yaş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür $p<0,05$. Fakat katılımcıların takım içi iletişim ölçeği alt boyut puanlarının spor türü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür $p>0,05$.

Anahtar kelimeler: Spor, beden eğitimi, iletişim, spor branşı

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the communication levels of the athletes who play in school teams. The study group consisted of 192 athletes (86 female, 106 male) playing in the school teams of Batman University and Siirt University School of Physical Education and Sports. As a data collection tool, the personal information form created by the researchers in order to learn the personal characteristics of the participants and the "Club Environment Communication Questionnaire", which was conducted by Erkan (2002), were used. Mann-Whitney U test, one of the nonparametric tests, was used in the analysis of the data because the data did not show normal distribution. As a result, it was seen that the participants' In-Team Communication Scale showed a significant difference in sportsman-sportsman communication sub-dimension according to gender and age variable $p <0.05$. However, it was observed that the sub-dimension scores of the participants in the team communication scale did not show significant difference according to the sport type variable $p> 0.05$.

Key words: Sport, physicaleducation, communication, sportbranch

JEL CODE: L83

GİRİŞ

İnsanların ve toplumların anlaşabilmesini sağlayan en önemli etkenlerden biri iletişimdir. İnsanlar çevresindeki kişilerleiletişim sayesinde bağ kurarlar (Gerçek, 2017). Böylelikle sağlıklı iletişim ve etkileşim gerçekleşmiş olur. İnsanlar, düşüncelerini ve fikirlerini iletişim sayesinde aktarırlar(Tavman, 2016), dolayısıyla insanların birbirlerini iyi ve doğru anlaması iletişim sayesinde gerçekleşir. Ayrıca insanlar kendi dillerini, kültürlerini, gelenek, görenek, örf ve adetlerini iletişim sayesinde karşı tarafa aktarırlar, böylelikle Gerçek'in (2017) de belirttiği gibi iletişim toplumsal yapının temelini oluşturmaktadır.Başka bir düşünceye göre,

iletişim, toplumsal sistemin sürekliliğine katkıda bulunmak amacıyla norm ve değerleri aktarıp yönlendirerek toplumsal yaşamın basitleşmesini amaç edinir (Baran, 1997).

Sosyal bir varlık olan insan, tabiatı gereği çevresindekilerle iletişim kurma eğilimdedir. Dolayısıyla, başarılı ve etkili bir iletişim kurmanın önemli faktörlerinin başında iyi iletişim becerilerine vakıf olma gelmektedir. Bunun yanı sıra, iyi bir iletişim diğer unsurlarından biri de karşı tarafa gönderilmek istenen mesajın doğru, anlaşılır ve etkili bir şekilde iletilmesidir. İnsanın sosyal çevre içerisinde iletişim kurma ihtiyacı yaşam boyu devam etmektedir. Zira insanoğlu iletişimle öğrenir, iletişimle kendini ifade eder ve etkileşimlerde bulunarak yaşamanı sürdürür. Çağlar & Kılıç (2008), iletişimi, bireylerin çocukluk evresinde çevrelerini tanımayla başlayacağını, ayrıca bireylerin sosyal çevreye girmesiyle kurdukları sosyal ilişkiler sayesinde iletişimlerinin güçlü veya zayıf olabileceğini ve insanların çevrelerini değiştirdikçe iletişim şekillerinin de değişeceklerini dile getirmiştir. İletişimin farklı türleri vardır bunlar; kullanılan simgeler açısından bakıldığında; yazılı iletişim, görsel iletişim, sözlü iletişim, sözsüz iletişim, olmak üzere dört madde halindeyken kullanılan iletişim araçları açısından ise dolayı iletişim ve dolaysız iletişim olmak üzere iki bölümde incelenmektedir (Güngör, 2011).

Sağlıklı ve etkili bir iletişimin sağlayacağı bir dizi avantaj söz konusudur. Bunların arasında, yaşamdan zevk almak, aile, iş ve özel hayat ortamlarında mutluluk yaşamak, sosyal çevrenin pozitif yanlarından faydalanmak, kişilerarası etkileşim çerçevesinde yaşanan durumlardan olumlu yönde etkilenmek ve diğer birçok fayda mevcut. Bununla birlikte iletişimin çeşitli türleri vardır bunlar; kullanılan simgeler açısından; sözlü iletişim, sözsüz iletişim, yazılı iletişim ve görsel iletişim olmak üzere dört kısımda incelenirken kullanılan iletişim araçları bakımından ise dolayı iletişim ve dolaysız iletişim olmak üzere iki kategoride incelenmektedir (Güngör, 2011).

İletişim, tek bir alanla sınırlı olan bir durumu temsil eden bir olgu değildir. Nitekim iletişimin hayatın her safhasında önem arz ettiğini gözlemleyebiliriz. Bu çalışmanın konusunu oluşturan spor ve sporcular için de iletişim aynı görevi görmektedir. Sporun birey üzerindeki mücadeleci yönün gelişmesi ve bireyler arası bütünleştirici rolünü ortaya koyduğu (Yavuz-Eroğlu, 2019), ayrıca bireylerin bedensel, ruhsal ve zihinsel olarak iyi olmaları için yaptıkları etkinlikler bütünlüğü (Eroğlu, 2019) olarak düşünüldüğünde gerek büyük ölçekli gerekse küçük ölçekli herhangi bir spor dalı kapsamında faaliyet gösteren kulüplerde dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlardan biri iletişimdir.İletişim yoksunluğu çeken bir kulüp yöneticisi gurubu ya da oyuncu gurubu düşünüldüğünde, bu iletişimsizliğin başta başarı olmak üzere diğer bütün organizasyonel ve finansal unsurları olumsuz yönde tetikleyeceği muhtemel bir gerçektir. Örnek vermek gerekirse, futbol dalında faaliyet gösteren bir kulübün yöneticilerinin birbirleriyle olan iletişim sorunları ya da eksikliklerinin, transfer döneminde takımın başarı ortalamasını etkilemesi beklenebilir. Daha da ileriye gidecek olursak, takım içi huzursuzluğun hem saha içi hem saha dışı başarıya ket vuracağı düşünülebilir. Sonuç olarak, sporun hangi dalında olursa olsun iletişim sorununun dikkate alınması gereken en önemli elementlerden biri olduğu unutulmamalarıdır.

MATERYAL ve METOT

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veriler anket yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Katılımcılara araştırma konusu ile ilgili bilgi verildikten sonra araştırmaya gönüllü olarak katılanlar tarafından anketlerin doldurulması istenmiştir.

Evren ve Örneklem
Çalışma grubunu Batman Üniversitesi ve Siirt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının okul takımlarında oynayan 86'sı kadın, 106'sı erkek toplamda 192 öğrenci oluşturmaktadır

Veri Toplama Araçları ve Yöntemleri
Veri toplama aracı olarak katılımcıların kişisel özelliklerini öğrenmek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ile, Erkan (2002) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan "Kulüp Ortamı İletişim Anket Formu" kullanılmıştır.

İstatistiksel Analiz
Verilerin analizi aşamasında analizler öncesinde verinin normal dağılıp dağılmadığı kontrol edilmiş ve Kolmogorow-Smirnov normallik testi sonucunda verinin normallik varsayımını karşılamadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). İkili karşılaştırmaların tespiti Mann Witney-U testi yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılıcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Tablosu

		Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	86	44,8
	Erkek	106	55,2
	Total	192	100,0
Yaş	18-20	71	37,0
	21 ve üzeri	121	63,0
	Total	192	100,0
Spor türü	Bireysel spor	135	70,3
	Takım sporu	57	29,7
	Total	192	100,0

Tabloya göre katılımcıların 86'sı (%44,8) kadın, 106'sı (%55,2) erkektir, 71'i (%37,0) 18-20 yaş ve 121'i (%63,0) 21 yaş ve üzeridir, 135'i (%70,3) bireysel spor ve 57'si (%29,7) takım sporu yapmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Takım İçi İletişim Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra ort.	Sıra Toplamı	U	p
Antrenör sporcu iletişimi	Kadın	86	96,93	8336,00	4521,00	,92
	Erkek	106	96,15	10192,00		
	Total	192				
Sporcu sporcu iletişimi	Kadın	86	106,45	9155,00	3702,00	,02
	Erkek	106	88,42	9373,00		
	Total	192				
Sporcu yönetici iletişimi	Kadın	86	91,79	7894,00	4153,00	,29
	Erkek	106	100,32	10634,00		
	Total	192				

Tablo 2'e göre Katılımcıların Takım İçi İletişim Ölçeğininsporcu sporcu iletişimi alt boyutunda CinsiyetDeğişkeninegöre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür $p<0,05$. Sıra ortalamalarına bakıldığında kadın katılımcıların (sıra ort=106,45) erkek katılımcılara (sıra ort=88,42) göre sporcularla iletişimi daha yüksektir.

Tablo 3.Katılımcıların Takım İçi İletişim Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Yaş Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Yaş	N	Sıra ort.	Sıra Toplamı	U	p
Antrenör sporcu iletişimi	18-20	71	111,83	7940,00	3207,00	,00
	21 ve üzeri	121	87,50	10588,00		
	Total	192				
Sporcu sporcu iletişimi	18-20	71	113,92	8088,50	3058,50	,00
	21 ve üzeri	121	86,28	10439,50		
	Total	192				
Sporcu yönetici iletişimi	18-20	71	100,42	7130,00	4017,00	,45
	21 ve üzeri	121	94,20	11398,00		
	Total	192				

Tablo 3'e göre katılımcıların Takım İçi İletişim Ölçeğininantrenör-sporcu iletişimi ve sporcu-sporcu iletişimi alt boyutlarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık görülmüştür $p<0,05$. Sıra ortalamalarına dikkate alındığında antrenör-sporcu iletişimi alt boyutunda 18-20 yaşında olan katılımcıların (sıra ort=111,83) 21 ve üzeri yaşında olan katılımcılara (sıra ort=87,50) göre daha yüksek olduğu aynı zamanda sporcu-sporcu iletişimi alt boyutunda 18-20 yaşında olan katılımcıların (sıra ort=113,92) 21 ve üzeri yaşında olan katılımcılara (sıra ort=86,28) göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.Katılımcıların Takım İçi İletişim Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Spor Türü Değişkenine Göre U Testi Sonuçları

	Spor türü	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Antrenör sporcu iletişimi	Bireysel spor	135	92,09	12432,00	3252,00	,09
	Takım sporu	57	106,95	6096,00		
	Total	192				
Sporcu sporcu iletişimi	Bireysel spor	135	99,06	13373,50	3501,50	,32
	Takım sporu	57	90,43	5154,50		
	Total	192				
Sporcu yönetici iletişimi	Bireysel spor	135	94,95	12818,50	3638,50	,55
	Takım sporu	57	100,17	5709,50		
	Total	192				

Tablo 4'e göre katılımcıların takım içi iletişim ölçeği alt boyut puanlarının spor türü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür $p>0,05$. Ancak sıra ortalamalarına bakıldığında antrenör-sporcu iletişimi alt boyutunda takım sporu yapanlar, sporcu-sporcu iletişimi alt boyutunda bireysel spor yapanlar ve sporcu-yönetici iletişimi alt boyutunda takım sporu yapanların takım için iletişim düzeyleri daha yüksek olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Katılımcıların Takım İçi İletişim Ölçeğinin sporcu sporcu iletişimi alt boyutunda CinsiyetDeğişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür $p<0,05$.Sıra ortalamalarına bakıldığında kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre sporcularla iletişimi daha yüksektir. Aşcı, Hazar ve Yılmaz (2015) Üniversite Öğrencilerinde Stres Nedenlerinin ve Stresle Başa Çıkma Biçimlerinin Belirlenmesi adlı çalışmanın sonuçları çalışmamızla örtüşmektedir. Ayrıca Çetinkaya (2011), Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve Abakay, U., Kuru, E. (2013). Kadın Futbolcularda Antrenörle İletişim Düzeyi ve Başarı Motivasyonu İlişkisi adlı çalışmalarında cinsiyet değişkenine göre kadın sporcuların iletişim becerileri erkek sporcuların lehine anlamlı farklılıklar saptandığını belirlemiştir. Bu sonuçlara bakıldığında toplum özelinde hali hazırda kadınların baskı altında olduklarına dair algı spor odaklı aktivitelerde bulunduklarında daha kapsamlı ve büyük ölçekli bir iletişim ağı oluşturma eğiliminde oldukları düşünülmektedir.

Katılımcıların Takım İçi İletişim Ölçeğinin antrenör-sporcu iletişimi ve sporcu- sporcu iletişimi alt boyutlarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık görülmüştür $p<0,05$. Sıra ortalamalarına dikkate alındığında antrenör-sporcu iletişimi alt boyutunda 18-20 yaşında olan katılımcıların 21 ve üzeri yaşında olan katılımcılara, göre daha yüksek olduğu aynı zamanda sporcu-sporcu iletişimi alt boyutunda 18-20 yaşında olan katılımcıların 21 ve üzeri yaşında olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.Tepeköylü Ö. (2007) de yaptığı

araştırma çalışmamızla örtüşmemektedir ancak, Görür, D. (2001) Lise Öğrencilerinin iletişim Becerilerini Değerlendirmelerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi adlı çalışma araştırmamızla örtüşmektedir. Bu durum küçük yaşta olan bireylerin anne ve babasına olan bağımlılığı devam ettiği için kulüp içi büyük yaşta olan figürlere yönelik bağımlılık, saygı ve sadakat, bu bireyler tarafından devam ettirilmektedir ve bu durum anlamlı farklılığın ilgili bireyler lehine oluşması açısından açıklayıcı bir nitelik taşımaktadır.

Tablo 4'e göre katılımcıların takım içi iletişim ölçeği alt boyut puanlarının spor türü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür $p>0,05$. Ancak sıra ortalamalarına bakıldığında antrenör-sporcu iletişimi alt boyutunda takım sporu yapanlar, sporcu-sporcu iletişimi alt boyutunda bireysel spor yapanlar ve sporcu-yönetici iletişimi alt boyutunda takım sporu yapanların takım için iletişim düzeyleri daha yüksek olduğu görülmüştür. Ateş, Yıldız, Y., ve Yıldız, K., (2018)Profesyonel Basketbol ve Voleybolcuların Antrenör İletişim Beceri Düzeyleri Algısı Ve Sporcuların Kaygı Düzeylerinin Araştırılması, Abakay, U., Kuru, E. (2013)adlı çalışma mevut çalışmamızda aldığımız sonuçlarla örtüşmektedir.

Bu çalışmanın okul takımlarında oynayan sporcuların kulüp içi iletişim düzeylerinin irdelenmesi açısından yardımcı kaynak olarak kullanılması beklenmektedir. Ayrıca sporda başarı elde etmenin fiziksel yeterliliğin yanında iletişim becerilerinin de etkili olduğu sonucuna varılarak kulüp içi iletişimin başarı açısından önemini de ortaya koymaktadır. Gelecekte yapılacak olan çalışmaların, iletişim olgusunun daha detaylı bir şekilde ele alınmasını ve sporun ve sporcunun diğer farklı parametrelerini içermesi tavsiye edilmektedir.

KAYNAKLAR

Tavman, E. B. (2016). *Çevrimiçi topluluklarda tüketicilerin elektronik ağızdan ağıza iletişim motivasyonlarının belirlenmesi ve bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Gerçek, A. (2017). *Futbol kulüplerindeki sporcu, antrenör ve yöneticilerin kulüp ortamı iletişim düzeylerinin incelenmesi (Bölgesel amatör ligi 3. grup örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Elazığ.

Çağlar, İ., & Kılıç, S. (2008). *İletişim kurma yolları engel ve problemleri*. İrfan Çağlar ve Sabiha Kılıç (Ed.). Genel, teknik ve etkili iletişim içinde (ss. 51-77). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Baran, A. G. (1997). *İletişim sosyolojisi*. Ankara: Afşaroğlu Matbaası.

Güngör, N.(2011). *İletişim kuramlar ve yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Aşcı, Ö., Hazar, G., Kılıç, E., & Korkmaz, A. (2015). Üniversite öğrencilerinde stres nedenlerinin ve stresle başa çıkma biçimlerinin belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8*(4), 213-232.

Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. K*astamonu Eğitim Dergisi, 19*(2), 567-576.

Ateş, C., Yıldız, Y., & Yıldız, K., (2018). Profesyonel basketbol ve voleybolcuların antrenör iletişim beceri düzeyleri algısı ve sporcuların kaygı düzeylerinin araştırılması. *Erciyes İletişim Dergisi, 5*(3), (40-52)

Abakay, U., & Kuru, E. (2013). Kadın futbolcularda antrenörle iletişim düzeyi ve başarı motivasyonu ilişkisi. *University of Gaziantep Journal of SocialSciences, 12*(1), 20- 33.

Tepeköylü Ö. (2007). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu (BESYO) öğrencilerinin iletişim becerisi algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Manisa

Görür, D. (2001) *Lise öğrencilerinin iletişim becerilerini değerlendirmelerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
Yavuz-Eroğlu, S. (2019). *Spor yönetimi yapısı*. Türkeri C. (Ed). Beden eğitimi ve spor bilimlerinin temelleri içinde (ss. 91-103) Ankara: Akademisyen Yayınevi.
Eroğlu, E. (2019). *Türkiye'de spor yönetimi*. Türkeri, C. (Ed). Beden eğitimi ve spor bilimlerinin temelleri içinde (ss. 91-103) Ankara: Akademisyen Yayınevi.

EXTENDED ABSTRACT

As a social entity, human being tends to communicate with others around him. Therefore, it is important to have good communication skills. In addition, one of the other elements of good communication is the correct, understandable and effective transmission of the message to be sent to the other party. The need to communicate within the social environment continues throughout life. Because human beings learn through communication, express themselves through communication and continue to live by interacting.
There are a number of advantages of healthy and effective communication. Among these are pleasure in life, happiness in family, work and private life environments, benefiting from the positive aspects of the social environment, being positively affected by situations experienced within the framework of interpersonal interaction and many other benefits.

Communication is not a fact that represents a situation limited to a single field. As a matter of fact, we can observe that communication is important at every stage of life. Communication is the same for sports and athletes that are the subject of this study.

When a group of club managers or players who are deprived of communication is considered, it is probable that this lack of communication will trigger all other organizational and financial elements, especially success. For example, the communication problems or deficiencies of the managers of a football club can be expected to affect the average success of the team during the transfer period. If we go further, it can be thought that unrest in the team will hinder both on-site and off-site success. As a result, it is not forgotten that communication problem is one of the most important elements to be taken into consideration in any branch of sports.

The aim of this study is to investigate the communication levels of the athletes who play in school teams. As human being is a social being, s/he tends to communicate with others around him. Therefore, it is important to have good communication skills. In addition, one of the other elements of good communication is the correct, understandable and effective transmission of the message to be sent to the other party. The need to communicate within the social environment continues throughout life. Because human beings learn through communication, they express themselves through communication and continue to live by interacting. Besides, there are a number of advantages of healthy and effective communication. Among these are pleasure in life, happiness in family, work and private life environments, benefiting from the positive aspects of the social environment, being positively affected by situations experienced within the framework of interpersonal interaction and many other benefits.

Quantitative research method was used in the research. The data were obtained by using survey method. After the participants were informed about the research subject, they were asked to complete the questionnaires. The study group consisted of 192 athletes (86 female, 106 male) playing in the school teams of Batman University and Siirt University School of

Physical Education and Sports. As a data collection tool, the personal information form created by the researchers in order to learn the personal characteristics of the participants and the "Club Environment Communication Questionnaire", which was conducted by Erkan (2002), were used. Mann-Whitney U test, one of the nonparametric tests, was used in the analysis of the data because the data did not show normal distribution.

As a result, it was seen that the participants' In-Team Communication Scale showed a significant difference in sportsman-sportsman communication sub-dimension according to gender and age variable $p < 0.05$. These results reveal thatbased on the perception that women are currently under pressure in the society, when they engage in sports-oriented activities, they tend to create a more comprehensive and large-scale communication network. Another result of the study reveals that the sub-dimension scores of the participants in the team communication scale did not show significant difference according to the sport type variable $p > 0.05$.The results of some studies conducted in Turkey are consistent with the results we have available in our study (Ateş & Yıldız, 2018; Abakay& Kuru, 2013).It is expected that this study will be used as an auxiliary resource to examine the communication levels of the athletes playing in school teams. In addition, it is concluded that in addition to physical competence, communication skills are also effective in achieving success in sports and that in-club communication is highly important in terms of success. It is recommended that future studies should address the communication phenomenon in more detail and include other different parameters of the sport and the athlete.

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

ÜNİVERSİTEDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN REKREATİF ETKİNLİKLERE KATILIM TERCİHLERİ (BİR LİTERATÜR TARAMASI)

THE PREFERENCES OF PARTICIPATE IN RECREATIVE ACTIVITIES OF STUDENTS AT THE UNIVERSITY(A LITERATURE REVIEW)

Özlem HEKİM[1], Yusuf ER[2]

***e-mail: ozlemhekim19@gmail.com**

[1]Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Karaman, Türkiye
[2]Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, Karaman, Türkiye

ÖZET
Son yıllarda insanların rekreasyon faaliyetlerine yönelmelerinde önemli bir artış meydana geldiği görülmektedir. Bu durum insanların serbest zaman tercihlerinin ele alındığı çalışmalarda da artış meydana gelmesine zemin hazırlamıştır. Yapılan bu çalışmada da üniversite gençliğinin rekreatif etkinliklere katılım tercihlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Literatür taraması şeklinde yürütülen bu çalışmada öncelikli olarak konu ile ilgili yapılan çalışmalara ulaşılmış, daha sonra araştırmada elde edilen bulgular özetlenmiştir. Araştırmanın sonunda üniversite öğrencilerinin aktif ve pasif farklı rekreatif etkinliklere yöneldikleri bulunmuştur.
Anahtar kelimeler: Rekreasyon, üniversite öğrencileri, serbest zaman tercihleri

ABSTRACT
In recent years, ıt has seen that there is a significant increase to tend to recreation activities of people. This situation prepared the ground for an increase in the studies in which people prefer free time. In this study constructed, it was aimed to investigate the preferences of university youth to participate in recreational activities. In this study carried out in form of literature review, firstly the studies on the subject have been reached, and then the findings obtained from the research are summarized. At the end of the study, it was found that university students turned to active and passive different recreational activities.
Key words: Recreation, university students, leisure time preferences

JEL CODE: L83

GİRİŞ

Bireylerin boş zamanlarında yaptıkları, kişisel doyum ve gönüllülük çerçevesinde gerçekleştirilen, diğer kişilere devredilmesi olanaksız, insanlara enerji ve mutluluk veren, aktif ya da pasif olarak yapılan, sosyal, ruhsal, zihinsel ve fiziksel faaliyetlerin tümü "rekreasyon" olarak ifade edilmektedir (Güngörmüş 2007: 33). Bir başka tanıma göre rekreasyon kavramı "kişinin zevki açısından tatmin edici, fiziksel ve ruhsal yenilenme kaygısı taşıyan, beraberinde kişinin fizyolojik, ekonomik, kültürel ve sosyal imkanları ile ilişkili boş zaman kullanımlarını kapsayan eylem veya eylemler" olarak ifade edilmiştir (Sevil, 2012: 7). Bireyler iş hayatı haricindeki zamanlarda dinlenmekten ve sevdikleri kişilerle birlikte olmaktan keyif alırlar. Dolayısıyla çalışma yaşamının haricinde kalan zaman bireyler için son derece önemlidir. Özellikle büyük kentlerde yaşayan bireylerin kalabalık kent yaşamından kaçmak istemeleri bireylerin rekreasyon faaliyetlerine yönelmelerine zemin hazırlamıştır (Kuş ve diğerleri, 2011: 62-63). Müderrisoğlu ve Uzun'a (2004: 109) göre, yaşadığımız çağda

bireylerin rekreasyon etkinliklerine sıkça eğilim göstermelerinin altında rutin yaşam şeklinin giderek yaygın hale gelmesi, teknolojik ilerlemelerin insan hayatını mekanize hale getirmiş olmaları, hızlı nüfus artışı ve şehirleşmeye bağlı olarak kentlerin kalabalık ve yaşanmaz duruma gelmesi, tüm bunlarla beraber insanların eğlenme ve dinlenme ihtiyaçlarının artması gelmektedir.

Kavramsal açıdan rekreasyon gelişen ve gelişmekte olan ülkelerde boş zamanların artması ile beraber gelişmiştir. Bireyler için çalışma yaşamı nasıl bir amaç için yapılıyorsa, rekreasyon faaliyetlerine katılım da belirli amaçlar adına yapılmaktadır. Bireylerin rekreasyon faaliyetlerine katılmaları, çalışma yaşamı haricinde kalan dönemlerde kendilerini ödüllendirmeleri anlamına gelmektedir. Bugün bireylerin resmi tatil günlerini ve diğer boş vakitlerini kolaylıkla değerlendirebilecekleri olanaklara sahipler. Hatta pek çok ülkede rekreasyon etkinlikleri gündelik yaşamın birer parçası haline gelmiş, insanlar sosyal sebepler dolayısıyla gelişen baskılardan kaçmak için rekreasyon faaliyetlerini birer araç olarak değerlendirmeye başlamışlardır (Türkmen ve diğerleri, 2013: 2141).

İnsanlar çeşitli büyüklük ve zamanlarda ortaya çıkan boş zaman dinlenmek, sürekli yaşam alanlarından uzaklaşmak, gezmek-görmek, bir arada zaman geçirmek, farklı heyecanlar ve deneyimler yaşamak, sağlık konusunda ve değişiklik amacıyla kapalı ya da açık alanlarda, hareketli ya da dinlenmek için, şehir ya da kırsal bölgelerde gerçekleştirilen etkinliklere katılım göstermektedirler. Rekreasyon, insanların boş zamanlarında gerçekleştirdikleri bu etkinlikleri dile getiren bir terimdir. İnsanların iş saatleri haricinde boş zamanlarında katılım gösterdikleri faaliyetlerle alakalıdır. Boş zaman faaliyetleri tanımında bireylerin günlük, hafta sonları, yıllık izinleri ve daha uzun tatilleri ile emeklilik hayatlarının ilerleyen dönemlerinde çeşitli dallarda yaptıkları ve farklılık gösteren aktiviteleri söz konusudur (Karaküçük, 2008: 58-59).

Son yıllarda insanların serbest zaman tercihleri üzerine yapılan araştırmalarda artış meydana geldiği görülmekte olup (Hekim & Eraslan, 2015a), yapılan bu çalışmada da üniversite genliğinin serbest zamanlarında yöneldikleri etkinliklerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında belgesel kaynak derlemesi modelinden yararlanılmış, bu kapsamda konu ile ilgili yapılan araştırma bulguları değerlendirilmiştir. Konu ile ilgili yapılan araştırma bulguları aşağıda özetlenmiştir.

Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Öksüz (2019: 52) tarafından yapılan araştırmada Balıkesir Üniversitesi Eğitim Fakültesi üzerinden eğitim fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılım düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Balıkesir Üniversitesi Necati Bey Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 1915 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin genel olarak serbest zaman sürelerinin yeterli olmadığı ve yerleşkede bulunan mekânların ve sağladıkları imkânların yeterli düzeyde olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin içinde bulundukları yerleşkelerinde yapılan serbest zaman etkinliklerine yeterli düzeyde katılmadıkları ve serbest zamanlarını değerlendirme eğilimleri yükseldikçe akademik başarısının da yükseldiği, öğrencilerin yerleşkelerinde düzenlenmesi halinde geziler, konser, doğa yürüyüşleri ve spor faaliyetlerine katılabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

Doğaner ve Balcı (2017: 119) tarafından yapılan araştırmada Ankara Üniversitesi öğrencilerinin serbest zamanlarında egzersize katılma sıklıkları ve nedenlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Ankara Üniversitesi ve yüksekokullarında 2012-2013 eğitim

öğretim yılında öğrenim gören 780 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin tamamı temel ihtiyaçlarının dışında kendilerine serbest zaman ayırdıkları, öğrencilerin yarısına yakını düzenli olarak egzersiz yaptığı, bunların yüzme, yürüyüş, pilates ve koşu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların çoğunlukla genel olarak müzik dinleyerek yada bilgisayar başında serbest zamanlarını değerlendirdikleri, egzersize katılma oranlarının, katılmama oranlarına göre daha yüksek olduğu, serbest zamanlarında yaptıkları etkinliklerinde öğrencilerin yeterli vakit ayırabilmeleri, yeterli vakit yaratabilmeleri, egzersizi sevme ve sağlıklarına önem verme sosyal ve arkadaşlık ilişkilerini geliştirme, kendilerini güçlü hissetme ve hayatın karmaşık yapısından uzaklaşma seçenekleri olarak gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Gül ve diğerleri (2016: 40) tarafından yapılan araştırmada Süleyman Demirel Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencilerinin yerleşke içinde rekreasyonel talep ve eğilimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 2013-2014 eğitim öğretim yılı içinde görev yapan 150 akademisyen ve öğrenim gören 375 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda öğretim elemanları ve öğrencilerin serbest zamanlarını kapalı mekânlarda geçirdikleri, öğretim elemanları ve öğrencilerin serbest zamanlarında farklı etkinler yaptığı; öğretim elemanlarının sportif faaliyetler içinde bulundukları öğrencilerin ise sportif faaliyetle birlikte sosyal olarak kantin vb. okul içindeki işletmelerde serbest zamanlarını geçirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca okul içinde rekreasyonel açıdan yapılacak etkinliklerin yönetimsel etkili ve yeterli düzeyde olmadığı, öğretim elemanları ve öğrencilerinde yeme içme ve alışveriş yapacakları çarşı konseptinde mekânsal yerler olmaması sebebi ile serbest zaman faaliyetlerinin tatmin düzeyinin yeterli olmadığı tespit edilmiştir

Hekim ve Eraslan (2015b: 510) tarafından yapılan araştırmada Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği üzerinden spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin rekratif tercihlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 2015-2016 eğitim öğretim yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği bölümünde öğrenim gören 105 öğrenci dâhil edilmiştir. Sonuç olarak araştırmaya katılan spor yöneticiliği öğrencilerinin serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinliklerin, spor yapma, spor müsabakalarını izleme, arkadaşları ile sohbet edip vakit geçirmek ve arkadaşları ile gezmek son olarak da öğrencilerin ilgi duydukları alanlar ile ilgili etkinlikler (hobileri) yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ortaya çıkan sonuçların yapıla diğer araştırmalar ile doğru ve anlamlı yönde olduğu ifade edilmiştir.

Hekim ve Eraslan (2015c: 147) tarafından yapılan araştırmada Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Ağlasun Meslek Yüksekokulu örneği üzerinden meslek yüksekokulu öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Ağlasun Meslek Yüksek Okulunda 2015-2016 yılında öğrenim gören 149 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin serbest zamanlarında en çok müzik dinleme, müzik aleti ile ilgilenme, arkadaşları ile sohbet etme veya gezme, sevdiği işlerle ile ilgilenme ve internette vakit geçirme gibi etkinliklerde bulundukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin sosyal kültürel faaliyetlere katılmaları, komşu ve akrabalarını ziyaret etmeleri, kafa ve benzeri yerlere gitmeleri gibi etkinlikleri daha az yaptıkları, sinema, tiyatro, eğlence mekanı, bar gibi mekanlara gitme oranlarının yok denecek kadar az olduğu tespit edilmiştir.

Binbaşıoğlu ve Tuna (2014: 89) tarafından yapılan araştırmada Doğu Anadolu Bölgesinde MYO öğrencileri üzerine yönelik, üniversite öğrencilerinin boş zamanlarına yönelik tutumlarının araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmaya Doğu Anadolu Bölgesi'nde 9 ilde

turizm ile ilgili 13 MYO'nda 2011- 2012 eğitim-öğretim yılında öğrenimine devam eden 1580 öğrenci dahil edilmiştir. Öğrencilerin serbest zaman faaliyetlerinde günde 3-6 saat arası boş zamanı varken, bu boş zamanlarının en fazla 1-2 saatini turizmle ilgili etkinler yaptıkları, turizm ile ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin serbest zamanlarında çok fazla turizm ile ilgili etkinliklere zaman ayırmadığı tespit edilmiştir. Öğrenciler çoğunlukla turim ile ilgili en çok gezme faaliyetleri yaparken, diğer etkinliklerin başında ise spor yapma ve müzik dinleme etkinliklerinin gerçekleştirildiği, bu etkinlikleri öğrencilerin neden yaptıkları bilmemelerine rağmen anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çoruh ve Karaküçük (2014: 860) tarafından yapılan araştırmada rekreasyonel eğilimler ve rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan etmenlerin üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişimine göre araştırılıp incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Ağrı Çeçen Üniversitesi'nde 2012-2013 eğitim öğretim yılında çeşitli bölümlerde öğrenim gören 490 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin zaman ve ilgi eksikliği bakımından kadın ve erkekler arasında anlamlı bir fark olduğu ifade edildiği, bunun sebebinin ise erkeklerin kadınlara istinaden serbest zamanlarını değerlendirme konusunda ilgilerinin çok olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca erkeklerin serbest zaman rekreatif faaliyetlere katılımları için boş zaman olan az olabilmesinden dolayı zaman ve ilgi eksikliği olabileceği, bireylerin serbest zaman etkinliklerine katılmalarını etkileyen etmenlerin arasında aile yapısı ve cinsiyetin önemli bir rolü olduğu tespit edilmiştir.

Hacıcaferoğlu ve diğerleri (2014: 16) tarafından yapılan araştırmada İnönü Üniversitesi örneği üzerinden beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin serbest zaman aktivitelerine katılımlarının belirlenerek incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören 233 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerinde genel olarak kendi spor branşlarını daha iyi seviyeye getirebilmek için aktivite yaptıkları, sosyal ve kültürel etkinliklere daha az yönelim gösterdikleri ifade edilmiştir. Ayrıca üniversite yöneticilerinin, öğrencilerin kişisel gelişimi ve sosyalleşmesinde önemli bir yeri olan serbest zaman etkinlikleri için yapılan düzenlemelerde yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Yağmur ve Ocak (2013: 15-16) tarafından yapılan araştırmada Afyon Kocatepe Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Meslek Yüksekokulu öğrencileri ile farklı bölümlerdeki öğrencilerin serbest zaman aktivitelerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmaya Afyon Kocatepe Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Meslek Yüksekokulu ve diğer fakültelerde 2004-2005 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 571 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda öncelikle genel olarak öğrencilerin serbest zaman etkinlikleri ve sonrasındaki ders çalışma verimlilikleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu, iki öğrenci gurubunun genel olarak bir işte çalışmadığı için yeterli sayıda serbest zamanlarını verimli kullanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin serbest zamanlarında sportif faaliyetlerde bulunan BESYO öğrencilerinin diğer bilimlerdeki öğrencilere göre daha fazla etkinlikler içinde oldukları, istatiksel açıdan anlamlı farklar bulunduğu, serbest zaman etkinlikleri içinde televizyon izleme konusunda BESYO öğrencilerinin genel olarak spor programı, haberler, yerli dizi ve belgesel olarak sıralanmakta ama diğer bölümlerde okuyan öğrencilerin serbest zamanda televizyon izleme konusunda ise haberler, spor programı, yerli dizi ve müzik sanat programları olarak sıralandığı tespit edilmiştir.

Yaşartürk (2013: 89) tarafından yapılan araştırmada Bartın ili örneği üzerinden lise ve üniversite öğrencilerinin rekreatif eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya

Bartın ilinde lisede öğrenim gören 8806 ve üniversitede eğitim gören 7344 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda lise öğrencilerin serbest zaman sürelerin üniversite öğrencilerine göre daha az olduğu, lise öğrencilerinde haftalık programların daha sıkı ve planlı olduğu üniversitelerde programların öğrencilerin serbest zaman imkânlarına daha fazla imkân sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca lise öğrencilerin serbest zaman faaliyetlerinde ailesi ile vakit geçirirken üniversite öğrencileri ise arkadaşları ile vakit geçirdiği, serbest zaman faaliyetlerinde üniversite öğrencilerinde kariyerlerine ya da iş hayatlarına etki ayacak sosyal faaliyetlerde bulundukları, lise öğrencilerinde bu durumun söz konusu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2011: 72) tarafından yapılan araştırmada üniversitelerin atletizm takımlarında yer alan sporcu öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlarının araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmaya 2009-2010 akademik yılında Kütahya Dumlupınar Üniversitesinde ve Pamukkale Üniversitesinde yapılan milli yarışlarda yer alan 246 atlet öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmek için tercih ettikleri faaliyetler yaş doğum yeri ve gelir durumuna göre farklılık gösterdiği, bu durum farklı yaş grubundaki öğrencilerin farklı serbest zaman etkinliklerinde bulunduğu, öğrencilerin serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinliklerin tercih etme nedenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin yetiştikleri ortam ve hayatlarını devam ettirdikleri ortama göre serbest zaman faaliyetleri farklılık göstermekte, büyükşehirde yetişen öğrenci sinema, konser gibi etkinlikleri tercih ederken köy ya da kasabada yetişen öğrencinin daha çok serbest zamanlarını arkadaşlarıyla geçirdiği, farklı yaş gurubunda olan bireylerinde serbest zaman etkinliklerinin de farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akyüz ve Türkmen (2009: 354) tarafından yapılan araştırmada Bartın Üniversitesi örneği üzerinden üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Bartın Üniversitesinde okuyan 600 gönüllü öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre serbest zamanlarını değerlendirme konusunda daha az olumlu olduğu, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlerindeki farklılıklara göre de, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin bilişsel alanda Fen Fakültesi ile Edebiyat Fakültesi öğrencilerine, davranışsal alanda Orman Fakültesi öğrencilerine, toplamda ise Edebiyat Fakültesi öğrencilerine istinaden serbest zaman tutumlarının daha olumlu ve yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin akademik başarılarının artması, serbest zaman faaliyetlerine karşı davranışlarında olumlu yönde bir etkisi olduğu, bu davranışları öğrenciler gerçekleştirirken boş zamanlarında yapacakları faaliyetlerin bilincinde oldukları ve serbest zamanlarının yeterli olduğu ifade edilmiştir.

Kiper (2009: 199) tarafından yapılan araştırmada Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Namık Kemal Üniversitesinde 2007-2008 eğitim ve öğretim yılında öğrenim gören 1148 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin serbest zaman faaliyetlerine ayırabilecekleri yeterli zamanlarının olduğunu fakat bu serbest zamanlarını değerlendirme konusunda yetersiz ve ilgisiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin serbest zaman etkinliklerinde arkadaşları ile bir arada olabilecekleri, toplu olarak katılım gösterebilecekleri ve sosyal yönü zengin faaliyetleri tercih ettikleri ve bu alanda sportif, kültürel-sosyal ve doğaya yönelik yapılan faaliyetlere karşı ilginin daha faza olduğu tespit edilmiştir.

Kuş-Şahin ve diğerleri (2009: 70) tarafından yapılan araştırma çalışmasında Süleyman Demirel Üniversitesi Eğirdir Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Süleyman Demirel Üniversitesi Eğirdir Meslek Yüksekokulunda 2008-2009 eğitim öğretim yılında bahar döneminde öğrenim gören 334 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin içinde bulundukları yerleşim yerinde serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri yerlerin kısıtlı olduğu bu yüzdende öğrencilerin serbest zamanlarını okulun koridorlarında, dersliklerde baharda ise okulun bahçesinde geçirdikleri ifade edilmiştir. Ayrıca ekonomik yetersizlikten dolayı öğrencilerin pasif etkinliklere daha fazla zaman ayırdıkları ve öğrencilerin serbest zamanlarını geçirirken vakit geçirebilecekleri yerlerin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Müftüler (2009: 6) tarafından yapılan araştırmada çoklu zekâ alanlarına göre üniversite öğrencilerinin zaman tercihlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde 2007-2008 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 715 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda çoklu zeka alanları ile serbest zaman faaliyetleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, sosyokültürel etkinlikler sosyal- kişiler arası zeka alanı ile, sanatsal etkinlikler hem görsel-uzamsal hem de müziksel ritmik zeka alanı ile sportif etkinlikler ise bedensel kinestetiksel zeka alanı ile orta seviyede pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca geriye kalan zekâ alanları ve faaliyet türleri arasında da düşük seviyede ilişki olduğu, bedensel- kinestetik zekası belirgin olan öğrencilerinde serbest zamanlarında genel olarak sportif faaliyetlerde bulundukları tespit edilmiştir.

Yerlisu-Lapa ve Ardahan (2009: 141) tarafından Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve değerlendirme biçimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Akdeniz Üniversitesi merkez yerleşkesinde öğrenim gören 25.355 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin serbest zaman faaliyetlerinde öğrencilerin gelir düzeylerinin etkili olduğu, gelir düzeyleri arttıkça serbest zaman faaliyetlerindeki çeşitliliğin fazlalaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin içinde bulundukları imkânları yeterli düzeyde kullanmadıkları, öğrencilerin ders programları, okulun sunmuş olduğu imkânların serbest zaman faaliyetlerine olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Ergül (2008: 72) tarafından yapılan araştırmada üniversite gençliğinin sportif rekreasyon etkinliklerine yönelik ilgileri ve katılma düzeylerinin belirlenmesinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Ege Üniversitesi, Celal Bayar Üniversitesi ve İzmir Ekonomi Üniversitesi'nin İktisat, İşletme ve Mühendislik bölümlerinde 2006-2007 eğitim-öğretim yıllarında eğitim gören 11195 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin serbest zaman etkinleri yapmaları ve okullardaki sportif rekreasyon faaliyetlerine katılmalarının büyük oranda olduğu fakat bu etkinliklere okullardaki tesislerin varlığının önemli olduğu, cinsiyet değişkenine göre de spor yapma durumları incelendiğinde erkek öğrencilerin bayan öğrencilere karşın spor yapmaya daha eğilimli oldukları, Aile bireylerinin spor yapma durumları, geçmiş spor yaşantıları, spora bakış açıları, spor yapanların tercih ettikleri branşlara, öğrencilerinin hangi sebepler ile etkinlere katılmaları gibi dağılımlarında anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Öğrencilerin anne-baba eğitim düzeyi, okudukları bölüm ve spor yapma durumları, okul türü ve spor yapma durumları, des dışı çalışmaları, günlük ders saatleri katılımlar arasındaki bölüm farklılıkları arasında anlamlı bir ilişkini olmadığı tespit edilmiştir.

Yağmur (2006: 48) tarafından yapılan araştırmada Afyon Kocatepe Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri ile farklı bölümlerdeki öğrencilerin serbest zaman aktivitelerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmaya Afyon Kocatepe Üniversitesinde 2004-2005 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 571 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda Öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirme konusunda beden eğitimi ve spor meslek yüksekokulunda okuyan öğrencilerin farklı bölümlerde okuyan öğrencilere göre daha çok sportif faaliyetlerde bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca okulda serbest zaman etkinliklerinin düzenlenmesine karşın bu etkinliklere katılım oranı çok düşük olduğu, bunun nedeni kişilerin istek ve arzularını bu faaliyetlerde bulamadıkları, daha farklı serbest zaman faaliyetlerinden etkilendikleri ve bu gibi branşların etkinlik dâhiline alınmasının katılımı arttıracağı tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, literatürde yer alan çalışmalarda genç bireylerde serbest zaman tercihlerinin ele alındığı çalışmaların genellikle lise ve üniversite öğrencileri üzerinde yürütüldüğü görülmektedir. Yapılan çalışmalarda spor lisesi ya da üniversitelerin spor bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin serbest zamanlarında sportif etkinliklere daha fazla yöneldikleri, diğer bölümlerde öğrenim gören lise ve üniversite öğrencilerinin ise serbest zamanlarını genellikle fiziksel olarak pasif rekreatif etkinlikler ile değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Gençlerin serbest zamanlarında sportif etkinliklere yönelmemelerinin temelinde bireysel, çevresel ya da psikolojik unsurların etkili olduğu düşünülebilir.

KAYNAKLAR

Akçakoyun, F., Ağılönü, A., Ceylan, M., &Toköz, E. (2014). *Determine the level of interest of dısabled people ın sports and recreational activities*. II. Uluslararası Engellilerde Spor Kongresi, 147.

Binbaşıoğlu, H., & Tuna, H. (2014). Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarına yönelik tutumları: Doğu Anadolu bölgesindeki MYO öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 5*(2), 74-93.

Çoruh, Y., & Karaküçük, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre rekreasyonel eğilimleri ve rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan faktörler. *International Journal of Sport Culture and Science, 2*(1), 854-862.

Doğaner, S., & Balcı, V. (2017). Ankara üniversitesi öğrencilerinin serbest zamanlarında egzersize katılma sıklıkları ve nedenleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 15*(3), 119-128.

Ergül, O. (2008). *Üniversite gençliğinin sportif rekreasyon etkinliklerine yönelik ilgileri ve katılma düzeylerinin belirlenmesi*. Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Manisa.

Gül, A., Keleş, E., & Uzun, Ö. F. (2016). Süleyman Demirel Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencilerinin yerleşke içindeki rekreasyonel talep ve eğilimleri. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi (MBUD), 1*(1), 26-43.

Güngörmüş, H. A. (2007). *Özel sağlık-spor merkezlerinden hizmet alan bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörler*. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi. Ankara.

Hacıcaferoğlu, S., Gündoğdu, C., Hacıcaferoğlu, B., & Yücel, A. (2013). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin serbest zaman (rekreasyon) aktivitilerine katılımlarının belirlenerek incelenmesi (İnönü Üniversitesi Örneği). *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 5*(1), 5-17.

Hekim, M., Eraslan, M. (2015a). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Rekreatif Tercihlerinin Göre İncelenmesi (Burdur USO Anadolu Lisesi Örneği).* III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Hekim, M., & Eraslan, M. (2015b). *Spor Yöneticiliği Bölümü Öğrencilerinin Rekreatif Tercihlerinin İncelenmesi (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği).* III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Hekim, M., & Eraslan, M. (2015c). *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Rekreatif Tercihlerinin İncelenmesi (Ağlasun Meslek Yüksekokulu Örneği).* III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon: boş zamanları değerlendirme.* Ankara: ÖzBaran yayıncılık.

Kiper, T. (2009). Namık Kemal Üniversitesi ziraat fakültesi (Tekirdağ) öğrencilerinin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, *6*(2), 191-201.

Kuş-Şahin, C., Akten, S., & Erol, U. E. (2009). Eğirdir Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 10*(1), 62-71.

Müderrisoğlu, H., & Uzun, S. (2004). Abant İzzet Baysal Üniversitesi orman fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri. *Türkiye Ormancılık Dergisi, 5*(2), 108-121.

Müftüler, M. (2009). Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka alanlarına göre serbest zaman doğantercihlerinin belirlenmesi. *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi, 1*(2), 1-8.

Öksüz, G. (2019). *Eğitim Fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılım düzeylerinin incelenmesi (Balıkesir Üniversitesi örneği).* Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.

Sevil, T. (2012). *Boş zaman ve rekreasyon: kavram ve özellikler. Boş zaman ve rekreasyon yönetimi içinde* (Ed: Serdar Kocaekşi), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

Türkmen, M., Kul, M., Genç, E., & Sarıkabak, M. (2013). Konaklama işletmesi yöneticilerinin rekreasyon algı ve tutumlarının değerlendirilmesi: Batı Karadeniz Bölgesi örneği. *Turkish Studies, 8*(8), 2139-2152.

Yağmur, R. (2006). *Afyon Kocatepe üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri ile farklı bölümlerdeki öğrencilerin serbest zaman aktivitelerinin karşılaştırılması*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Yağmur, R., & Ocak Y. (2006). Afyon Kocatepe Üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri ile farklı bölümlerdeki öğrencilerin serbest zaman aktivitelerinin karşılaştırılması. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 4*(1), 5-16.

Yaşartürk, F. (2013). *Lise ve üniversite öğrencilerinin Rekreatif eğilimlerinin belirlenmesi Bartın ili Örneği.* Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Yerlisu-Lapa, T., & Ardahan, F. (2009). Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve değerlendirme biçimleri. *Spor Bilimleri Dergisi, 20*(4), 132-144.

Yılmaz, S. (2011). *Üniversitelerin atletizm takımlarında yer alan sporcu öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarının araştırılması.* Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

EXTENDED ABSTRACT

In recent years, it has been observed that there has been an increase in the researches on the free time preferences of people (Hekim & Eraslan, 2015a), and in this study constructed, it was aimed to investigate the activities directed towards the leisure time of university youth. Within the scope of the research, documentary resource collection model was used and the research findings related to the subject were evaluated. Research findings on the subject are summarized below.

In the study conducted by Öksüz (2019: 52), it was aimed to investigate the participation level of recreational activities of the students of the education faculties through the Balıkesir Üniversite Faculty of Education. 1915 students studying at Balıkesir University Necati Bey Faculty of Education were included in the study. At the end of the study, it was stated that the leisure time periods of the students were not sufficient and the places and facilities provided in the campus were not sufficient. In addition, it is concluded that students do not participate in leisure time activities in their campuses adequately and their academic success increases as their tendency to evaluate their free time increases, and they can participate in excursions, concerts, nature walks and sports activities if organized in their campuses.

In the study conducted by Doğaner and Balcı (2017: 119), it was aimed to investigate the frequency and reasons of Ankara University students' participation in exercise in their leisure time. 780 students studying at the University of Ankara and its colleges in the 2012-2013 academic year included to the study. At the end of the research, it was determined that all of the students had free time apart from their basic needs, nearly half of the students exercised regularly that these were swimming, walking, pilates and jogging. In addition, ıt is concluded that the participants mostly evaluate their free time by listening to music or on computer,rates of participation in exercise are higher than non-participation rates, students can spend enough time in their free time activities, create enough time, love exercise and give importance to their health, social and friendship relations, see themselves as options to feel strong and move away from the complex structure of life.

In the study conducted by Gül et al. (2016: 40), it was aimed to investigate the recreational demands and trends in the campus of instructors and students of Süleyman Demirel University. 150 academicians working and 375 students studying in the 2013-2014 academic year were included in the study. At the end of the research, ıt is concluded that the lecturers and students spend their free time indoors, and the instructors and students do different activities in their free time; and the students whose academic staff are engaged in sportive activities, spend their free time socially canteen (etc.) enterprises in the school. In addition, it was determined that in terms of the recreational activities in the school were not managerially effective and sufficient, and the satisfaction level of leisure activities was not sufficient due to the lack of spatial places in the bazaar concept in which the teaching staff and students would eat and drink and shop.

In the study conducted by Hekim and Eraslan (2015b: 510), it was aimed to investigate the recreational preferences of the students of the sports management department through example of Mehmet Akif Ersoy University. 105 students from Mehmet Akif Ersoy University of Physical Education and Sports Management in the 2015-2016 academic year were included in the study. As a conclusion, it was concluded that the activities preferred by the students of sport management in their free time, doing sports, watching sports competitions, chatting with their friends and spending time and hanging out with their friends, and finally, activities

related to the fields of interest (hobbies) of the students were reached. In addition, it was stated that the results obtained were accurate and meaningful with other researches.

In the study conducted by Hekim and Eraslan (2015c: 147), it was aimed to examine the recreational preferences of students of vocational high schools through the example of Ağlasun Vocational School of Burdur Mehmet Akif Ersoy University.149 students studying at Ağlasun Vocational High School of Burdur Mehmet Akif Ersoy University in 2015-2016 were included in the study. At the end of the study, it was concluded that students mostly engaged in activities such as listening to music, taking care of musical instruments, chatting or hanging out with friends, taking care of their favorite works and spending time on the internet. In addition, it was determined that the students had less activities such as participating in social cultural activities, visiting neighbors and relatives, going to the cafe and similar places, and the rate of going to places such as cinema, theater, entertainment venue and bar was almost negligible.

In the study conducted by Binbaşıoğlu and Tuna (2014: 89), it was aimed to investigate the attitudes of university students towards their leisure time towards MYO students in the Eastern Anatolia Region. A total of 1580 students attending 13 MYO in tourism in 9 provinces in Eastern Anatolia in 2011-2012 academic year were included in the study. While the students have free time between 3 and 6 hours in their free time activities, it is observed that they spend to do activities which is related to turism 1-2 hours of their leisure time at most, and students who study in tourism related departments do not devote too much time to the activities related to tourism in their free time. It was concluded that while the students mostly do the most tour activities related to tourism, at the beginning of the other activities, sporting and listening music activities are carried out and there is a meaningful relationship even though the students do not know why.

As a conclusion, it is seen that the studies in the literature, considering leisure time preferences in young individuals, ıt ıs generally conducted on high school and university students. In the studies constructed, it was determined that the students studying in the sports departments of sports high schools or universities tend to sport activities more in their free time, while the high school and university students studying in other departments generally evaluate their leisure time with physical passive recreation activities. It can be considered that individual, environmental or psychological factors are effective on the basis of the fact that young people do not engage in sports activities in their leisure time.

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

INVESTIGATION OF THE REASONS OF PARTICIPATION IN THE LEISURE TIME ACTIVITIES OF THE STUDENTS OF THE SCHOOL OF HEALTH SCIENCES

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİNE KATILIM NEDENLERİNİN İNCELENMESİ

Mesut HEKİM[1]

***e-mail:** mhekim@mehmetakif.edu.tr

[1]Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Rektörlük Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Burdur, Türkiye

ABSTRACT
In this study conducted, it was aimed to examine the reasons of Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Health Sciences students' participation in leisure activities. A total of 205 students who include 80 males and 125 females, participated in the study. "Reasons for Participating in Leisure Time Activities Survey" developed by Kalkan (2012) was used to determine the reasons for students' participation in free time activities. In the analysis phase of the obtained data, descriptive statistics were used with frequency analysis in SPSS 22.0 program. At the end of the research, it was determined that the main reason for the participation of students in leisure activities is their interest and appeal to them, the desire to get rid of stress and stress, to improve the health positively and to acquire new skills. The findings obtained in the study were found to be similar to the studies in the literature.
Keywords: Recreation, leisure time, university students

ÖZET
Yapılan bu araştırmada Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenlerini incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 80 erkek ve 125 kadın olmak üzere toplam 205 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenlerinin belirlenmesinde Kalkan (2012) tarafından geliştirilmiş olan "Serbest Zaman Etkinliklerine Katılım Nedenleri Anketi" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analiz aşamasında SPSS 22.0 programında frekans analizi ile tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenlerinin başında ilgi alanı olması ve kendilerine hitap etmesi, sıkıntıdan kurtulma ve stres atma isteği, sağlığı olumlu yönde geliştirme ve yeni beceriler edinme isteğinin geldiği tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulguların literatürde yer alan çalışmalar ile benzerlik gösterdiği görülmüştür.
Anahtar kelimeler: Rekreasyon, serbest zaman, üniversite öğrencileri

JEL CODE: L83

INTRODUCTION

Participation in leisure activities has many physical, physiological, psychological and social benefits. Especially, leisure activities where physical activity is at the forefront affect people's lives positively in many ways. For this reason, it is seen that many studies have been conducted in which individuals who attended and did not attend physical activities in their leisure time were compared with their physical, psychological and social aspects (Eraslan, 2015a; Aydos & Kürkçü, 1997; Bayar, 2003; Eraslan et al., 2015; Düzgün & Baltacı, 2009).

Since leisure time activities benefit people in many ways, people tend to leisure activities for different purposes, activities such as sports, reading books, listening to music, traveling with friends and going to cinema and theater are the primary activities that especially, young

people prefer to evaluate their leisure time. (Hekim & Eraslan, 2015a; Yerlisu-Lapa & Ardahan, 2009; Hekim & Eraslan, 2015b; Yerlisu-Lapa & Ağyar, 2012; Sarbağ & Aksoy, 2011; Hekim & Eraslan, 2015c; Yağmur & January, 2013). In the studies in the literature, it is seen that people tend towards leisure activities due to reasons such as getting rid of the stress of life, making new friends and skills, evaluating their leisure time efficiently, improving the general health level and increasing the quality of life (Yerlisu-Lapa & Ardahan, 2009; Süzer, 2000). . In addition, it is stated in the studies conducted that university students put participation in leisure time activities on the second plan because they have a lesson-oriented lifestyle and cannot find enough time (Tütüncü et al., 2011; Mansuroğlu, 2002).

In the literature, it is seen that the reasons for the participation of people in the leisure activities are generally addressed in the studies in which people participate in the leisure activities and the reasons for the participation of the university students in the leisure activities are limited. Within the scope of this study, it was aimed to examine the reasons of participation of the students of the faculty of health sciences in leisure activities.

MATERIAL AND METHOD

Research Group

A total of 205 students, 80 male and 125 female, studying at the Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Health Sciences in the 2019-2020 academic year participated in this research conducted. Findings regarding the gender and age groups of the students participating in the research are presented in the tables below.

Table 1. Frequency and Percentage Distributions of University Students Participating in the Research According to Gender

Gender	f	%
Woman	125	61,0
Man	80	39,0
Total	**205**	**100,0**

The university students participating in the research are 61% of women and 39% of men.

Table 2. Frequency and Percentage Distribution of University Students Participating in the Research According to Age Groups

Age groups	f	%
18-20 age	123	60,0
21-23 age	69	33,7
24 and over age	13	6,3
Toplam	**205**	**100,0**

The university students participating in the study are 60% of in the 18-20 age group, 33.7% in the 21-23 age group and 6.3% in the 24 and over age group.

FINDINGS

The findings regarding the reasons for the participation of the students participating in the research in the leisure activities are presented in Table 3.

Table 3. Average Scores Regarding Survey Items of Reasons for Participation in Leisure Time Activities of the University Students Participating in the Research

Options	X	Ss
Being my area of interest, appealing to me	4,36	,872
The effect of those around me	3,42	1,029
The desire to be with my friends	3,79	,950
To positively affect my health	4,16	,899
Because of relaxing and increasing work efficiency.	3,94	1,013
The desire to get rid of monotony	3,96	,992
To get rid of boredom and relieve stress	4,19	,937
Acquiring new skills and using them	4,09	,973
Entering a new circle	3,70	1,101
Integration with nature	3,94	1,092
Feeling of loneliness	3,23	1,230
Being a good example to my family	3,67	1,227

While evaluating the scale mean ıt was evaluated 1.0-1.79 low level, 1.80-2.59 below medium level, 2.60-3.39 medium level, 3.40-4.19 above medium level, high between 4,20 and 5.0. While "being my area of interest, appealing to me" is seen as a high reason, while "the effect of those around me", "the desire to be with my friends", "to positively affect my health", "the desire to get rid of monotony", " "desire to get rid of monotony", "to get rid of boredom and stress", "to acquire and use new skills", "to enter a new environment", "to integrate with nature" and "being a good example to my family" are seen as medium-level reasons, "feeling of loneliness" is seen as a moderate reason.

DISCUSSION AND CONCLUSION

In the research, it was determined that the main reasons for the participation of the students of the faculty of health sciences in the leisure activities are being my area of interest, appealing to me, getting rid of boredom and stress, improving health, acquiring new skills and getting away from the monotonous lifestyle. In the literature, it is seen that similar studies on university students have reached similar results to the findings obtained in this research. In the study conducted by Yerlisu-Lapa & Ardahan (2009), it was determined that the primary reasons for university students to go for leisure activities are health, spending time with friends and having fun. In the study carried out by Sarbağ & Aksoy (2011) on university students and adult individuals, it was determined that the desire to learn new things and get rid of monotony was the primary reason for participation in free time activities. In another study conducted by Süzer (2000) on university students, it was found that students generally tend to leisure time activities for purposes such as acquiring new skills and socializing.

In conclusion, it was observed in this study conducted that the students of the faculty of health sciences tend to leisure activities for different purposes, and the reasons for the students' orientation towards leisure activities are similar to the research findings in the literature. It can be said that new studies should be conducted on the subject in order to understand the reasons for participation of university students in leisure activities.

REFERENCES

Aydos, L., & Kürkçü, R. (1997). 13-18 Yaş grubu spor yapan ve yapmayan orta öğrenim gençliğinin fiziksel ve fizyolojik özelliklerinin karşılaştırılması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2*(2), 31-38.

Bayar, P. (2003). Spor yapan ve yapmayan bayanların kişilik özelliklerinin karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi, 14*(3), 133-143.

Düzgün, İ., & Baltacı, G. (2009). Düzenli spor yapan ve yapmayan adolesanlarda esneklik test sonuçlarının yaş ve cinsiyete bağlı değişimi. *Fizyoter Rehabil,* 20, 184-189.

Eraslan, M. (2015a). Gençlerde duygusal zekâ ve empatik eğilim düzeylerinin yaş, cinsiyet ve spor yapma değişkenlerine göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 24*(4), 1839-1852.

Eraslan, M., Çalışkan, G., & Baş, M. (2015). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygılarının yaş, cinsiyet ve spor yapma durumlarına göre incelenmesi. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi, 2*(1), 48-54.

Hekim, M., & Eraslan, M. (2015a). *Meslek yüksekokulu öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin incelenmesi (Ağlasun Meslek Yüksekokulu Örneği).* III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Hekim, M., & Eraslan, M. (2015b). *Ortaöğretim öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin göre incelenmesi (Burdur USO Anadolu Lisesi Örneği).* III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Hekim, M., & Eraslan, M. (2015c). *Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin incelenmesi (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği).* III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Kalkan, A. (2012). *Açık alan rekreasyonu, doğa sporları yapan bireylerin bu sporları yapma nedenleri: Antalya örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Mansuroğlu, S. (2002). Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman özellikleri ve dış mekan rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 15*(2), 53-62.

Sabbağ, Ç., & Aksoy, E. (2011). Üniversite öğrencileri ve çalışanların boş zaman etkinlikleri: Adıyaman örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (4), 10-23.

Süzer, M. (2000). Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8*(8), 123-133.

Tütüncü, Ö., Aydın, İ., Küçükusta, D., Avcı, N., & Taş, N. (2011). Üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen unsurların analizi. *Spor Bilimleri Dergisi, 22*(2), 69-83.

Yağmur, R., & Ocak, Y. (2006). Afyon Kocatepe Üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri ile farklı bölümlerdeki öğrencilerin serbest zaman aktivitelerinin karşılaştırılması. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 4*(1), 5-16.

Yerlisu-Lapa, T., & Ağyar, E. (2012). Üniversite öğrencilerinin serbest zaman katılımlarına göre algılanan özgürlük. *Spor Bilimleri Dergisi, 23*(1), 24-33.

Yerlisu-Lapa, T., & Ardahan, F. (2009). Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve değerlendirme biçimleri. *Spor Bilimleri Dergisi, 20*(4), 132-144.

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

EVALUATION OF THE EXISTING KNOWLEDGE OF HOSPITAL TECHNICIAN CANDIDATES ABOUT NOSOCOMIAL INFECTIONS

HASTANE TEKNİSYENİ ADAYLARININ HASTANE İNFEKSİYONLARI HAKKINDA MEVCUT BİLGİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Demet HANÇER AYDEMİR[1]

***e-mail:** demetaydemir@sdu.edu.tr

[1]Süleyman Demirel University, Isparta Vocational School of Health Services, Isparta, Türkiye

ABSTRACT

Since nosocomial infections are secondary preventable infections and because health care staff have a precautionary role in the implementation of these measures, the knowledge of health technicians about hospital infections will affect their professional behavior and decisions regarding their activities in service units. This study was needed to determine the current knowledge of health technician candidates about nosocomial infections. This descriptive study involved a total of 522 volunteer students from Isparta Vocational School of Health Services, Süleyman Demirel University in Turkey. The data of this research was collected by a questionnaire prepared by the researcher based on the literature. Data were evaluated using crosstab, percentage and frequency distributions on the statistical package program (SPSS 16.0). As a result of the evaluation of the data obtained from the research, it was determined that the majority of the health technician students would report this to the infection unit in case of injury with a cutting device. In addition, the information about rational use of antibiotics, the importance of hand hygiene compliance and nail care and the role of alcohol-based cleaners in preventing nosocomial infections were found to be sufficient. However, standard preventive measures, which are essential for the prevention of nosocomial infections, the definition of nosocomial infection, the most frequently observed nosocomial infections and the causative microorganisms and the formation of nosocomial infections about the importance of temporary flora of health personnel were found to have insufficient knowledge.

Keywords: Patient technician candidates, hospital, hospital infections

ÖZET

Hastane enfeksiyonlarının sekonder önlenebilir enfeksiyonlar olması ve bu önlemlerin uygulanmasında sağlık teknikerlerinin önlemli rollerinin olması nedeni ile sağlık teknikerlerinin hastane enfeksiyonlarına ilişkin bilgileri, hizmet birimlerindeki faaliyetleri ile ilgili kararlarını ve mesleki davranışlarını etkileyecektir. Bu çalışmaya, sağlık teknikeri adaylarının hastane enfeksiyonları hakkındaki mevcut bilgilerinin tespit edilmesi için gereksinim duyulmuştur. Tanımlayıcı nitelikte bir araştırma olan bu çalışma; Türkiye'de Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören toplam 522 gönüllü öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından ilgili literatür taranarak hazırlanan anket formu kullanılarak toplanmıştır. Veriler istatistiksel paket programı SPSS (16.0) yardımıyla çapraz tablo (Crosstab), yüzde ve frekans dağılımları yapılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda sağlık teknikerliği öğrencilerinin büyük bir bölümünün kesici delici bir aletle yaralanma durumunda bunu enfeksiyon birimine bildirecekleri tespit edilmiştir. Ayrıca antibiyotiklerin akılcı kullanımının, el hijyenine uyum ve tırnak bakımının ve alkol bazlı temizleyicilerin hastane enfeksiyonlarını önlemedeki rolleri konularda bilgilerinin yeterli olduğu tespit edilmiştir. Ancak hastane enfeksiyonlarının önlenmesi için elzem olan standart koruyucu önlemler, hastane enfeksiyonunun tanımı, en sık gözlenen hastane enfeksiyonu ve etkeni ile hastane enfeksiyonlarının oluşumunda sağlık personelinini geçici florasının önemi konularında yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Hasta teknisyeni adayları, hastane, hastane infeksiyonları

JEL CODE: I10

INTRODUCTION

Nosocomial infection is evaluated as an infection which does not occur in the incubation period and at the time of admission to the hospital, but occurs within 48-72 hours after hospitalization or up to 10 days after discharge from the hospital (Uzun 1997; Çağlar 2002; Özdemir et al. 2004). In a study of 66 hospitals from 23 countries, it is detected that 7,1% of hospitalized patients have nosocomial infection (Zarb et al. 2012). Nosocomial infection is an important public health problem in developed and developing countries, as it causes high morbidity and mortality, and in terms of its economic consequences (Geyik et al. 2008; Gürsoy 2008; Yüceer and Demir 2009).

The causative factors of nosocomial infections are resistant microorganisms present in the hospital flora. The most important examples are; methicillin-resistant *Stapylococcus aureus*, infections caused by enterococci, multi-drug resistant Gram-negative bacilli. Therefore, nosocomial infections are difficult to treat and require long-term treatment with broad-spectrum and expensive antibiotics. They cause prolonged hospitalization duration and increase in cost (Çıragil 2016).

Microorganisms that cause nosocomial infections can also spread to the community through discharged patients, health staff or visitors (Ertek 2008; Cebeci vd. 2012) . In order to prevent the spread of nosocomial infectious agents, not only patients but also hospital staff should be considered as infectious as well and precautions should also be taken for the personnel (Çağlar 2002). When the necessary precautions are taken, more than half of the problems caused by nosocomial infection can be prevented (Bakkalcı 2005).

Since nosocomial infections are secondary preventable infections and because health care staff have a precautionary role in the implementation of these measures, the knowledge of health technicians about hospital infections will affect their decisions regarding their activities in service units. In addition, information about infections can be seen as a motivating feature that may affect their professional behavior. Therefore, evaluating the knowledge of health technician candidates about nosocomial infections may provide information about the quality of health services. This information is also important in determining the in-service training needs of health technicians in the public sector. Studies to determine the role and current knowledge of health technicians in preventing nosocomial infections are limited. This study was needed to determine the current knowledge of health technician candidates about nosocomial infections. Health technician candidates will be able to play an effective role in the prevention of nosocomial infections if they have sufficient knowledge about nosocomial infections.

MATERIAL AND METHOD

This descriptive study involved a total of 522 volunteer students from Isparta Vocational School of Health Services, Süleyman Demirel University in Turkey. The data in the study were collected through survey method by the researcher in April 2018 and official permission was gained from the university so that the study could be conducted. The study was conducted based on voluntariness and only those students who agreed to fill in a questionnaire form were involved in the study. Names and other identity information were not included in the forms and the study was conducted during the weekdays when there were not any exams. The students were informed about the study prior to the application.

The data of this research was collected by a questionnaire prepared by the researcher. The data collection tool used in the study was prepared by the researcher based on the literature (Aytaç et al. 2008, Tavolacci et al. 2008, Yamazhan et al. 2009, Voidea et al. 2012, Ojulong et al., 2013). The questionnaire consists of two parts. The first part includes the descriptive characteristics of the students; age, gender, marital status, type of high school, working status and duration of health care institution, information about hospital infection and participation in the training program. The second part consisted of 15 questions to reveal the level of knowledge of the students about nosocomial infections. There are open and closed-ended questions in the survey.

The data obtained were evaluated by a SPSS package program. In the statistical analyses, (f) represents frequency, (%) percentage. Chi-square (X^2) procedures were applied in order to test the differences and p<0,05 was accepted significant.

Results

In this research conducted to determine the current knowledge of nosocomial infections of vocational health school students with associate degree education, the personal characteristics of the students who participated in the survey are presented in Table 1.

Table 1. Personal characteristics of the students participating in the research

The number of students (f) = 522			
Students characteristics	**Variables**	**f**	**%**
Enrolled program	Firs and Emergency Aid	182	34,9
	Medical Laboratory Techniques	162	31,0
	Elderly Care	61	11,7
	Medical Imaging Techniques	54	10,3
	Physiotherapy	27	5,2
	Anesthesia	26	5,0
	Oral and Dental Health	10	1,9
Gender	Female	349	66,9
	Male	173	33,1
Age range	17-18	170	32,6
	19-20	284	54,4
	21 and over	68	13,0
Grade	1th Grade	299	57,3
	2th Grade	223	42,7
Type of high school graduated	Vocational Health High Schools	250	47,9
	Others	272	52,1
Working status in health institutions	Yes	38	7,3
	No	484	92,7
Duration of work	< 6 months	10	26,3
	6-12 months	6	15,8
	1-3 Years	14	36,8
	> 3 years	8	21,1
Participating status in a training program on nosocomial infections and prevention	Yes	277	53,1
	No	245	46,9

As can be seen in Table 1, 182 (34,9 %) of the students participating in the survey are studying at First and Emergency Aid Program, 162 (31 %) of them are studying at Medical Laboratory Techniques Program, 61 (11,7 %) of them are studying at Elderly Care Program, 54 (10,3 %) of them are studying at Medical Imaging Techniques Program, 27 (5,2 %) of them are studying at Physiotherapy Program, 26 (5 %) of them are studying at Anesthesia Program and 10 (1,9 %) of them are receiving education on Oral and Dental Health Programs. 299 (57,3 %) of these students are in the first grade and 223 (42,7 %) of them are in the

second grade. It is found that 173 (33,18 %) of the students participating in the survey are male, 349 (66,9 %) of them are female and 170 (32,6 %) of these students are in the 17-18 age range, 284 (54,4 %) of them are in the 19-20 age range and 68 (13 %) of them are 21 and over. While 250 (47,9 %) of the students participating in the survey were graduated from vocational health high schools, 272 (52,1 %) graduated from other high schools. While 38 (7,3 %) of the surveyed students were working in health institutions, 484 (92,7 %) were not working. It was found that 10 (26,3 %) of the 38 students working in the health institution worked for less than 6 months, 6 (15,8 %) of them worked for 6-12 months, 14 (36,8 %) of them worked for 1-3 years and 8 (21,1 %) of them worked for more than 3 years. 277 (53,1 %) of the students who participated in the survey stated that, they participated in a training program on nosocomial infections and on prevention from nosocomial infections, 245 (46,9 %) of them stated that they did not receive any training.

When approaching a patient with infectious disease, 344 (40,9 %) of the students who participated in the survey stated that gloves should be worn, 331 (39,4 %) of them stated that a mask should be put on, 64 (7,6 %) of them stated that a box apron should be worn, 35 (4,2 %) of them stated that the hands should be washed, 26 (3,1 %) of them stated that a hair bonnet should be worn, 23 (2,7 %) of them stated that it was necessary to isolate the patient and 18 (2,1 %) of them stated that they should be vaccinated (Table 2).

Table 2. Distribution of students according to the precautions to be taken when approaching a patient with infectious disease

Precautions[a]	F	%
Wearing gloves	344	40,9%
Putting on a mask	331	39,4%
Wearing hair bonnet	26	3,1%
Wearing box apron	64	7,6%
Being vaccinated	18	2,1%
Washing hands	35	4,2%
Isolating the patient	23	2,7%
Total	841	100,0%

a. Since there is a multiple response, the number f exceeds the number of samples.

It was determined that 453 (86,8 %) of the students participating in the survey would report this to the infection unit in case of injury with a stabbing tool in the hospital environment, 30 (5,7 %) of them stated that they would ignore it and would not report this situation, 25 (4,8 %) of them stated that they did not know which unit they would apply in the hospital, and 14 (2,7 %) of them stated that they did not report because their vaccinations were complete (Table 3). According to the type of high school graduated, there was a statistically significant difference between students' answers to the questions (p=0,000). In case of injury with a stabbing device in the hospital environment, 24 (80 %) out of 30 student who do not care about this situation, 23 (92 %) out of 25 student who do not know which unit to apply, and only 4 (28,6 %) out of 14 student who stated that their vaccines are complete were only graduated from other high schools.

Table 3. Distribution of the responses about reporting to the infection unit in case of injury with a stab considering the type of high school graduated and gender

			Type of High School		
			Vocational Health High School	Others	**Total**
Reporting to the infection unit in case of injury with a stab	I wouldn't report it because I didn't care	f	6	24	30
		%	2,4%	8,8%	5,7%
	I wouldn't report it to the hospital because I didn't know which department to apply to	f	2	23	25
		%	,8%	8,5%	4,8%
	I wouldn't report it because my vaccines were full	f	10	4	14
		%	4,0%	1,5%	2,7%
	Yes, I would report	f	232	221	453
		%	92,8%	81,2%	86,8%
Total		f	250	272	522
		%	100,0%	100,0%	100,0%

The students were asked to choose the correct definition among the definitions of nosocomial infection given in the survey. While 233 (44,6 %) of the students correctly defined nosocomial infection as infections that did not occur in the incubation period at the time of admission, developed 48-72 hours after hospitalization, or occurred within 10 days after discharge, 167 (32 %) of them identified incorrectly and 122 (23,4 %) of them stated that they do not know. Accurate definition of nosocomial infection according to gender and type of high school graduated was found to be statistically significant (p=0,000). Of the 233 student who correctly identified the nosocomial infection, 180 (77,3 %) of them were female and 142 (60,9 %) of them were vocational health high school graduates, while 53 (22,7 %) of them were male and 91 (39,1 %) of them were graduated from other high schools. In addition, 91 (74,6 %) of 122 student who do not know the answer was graduated from other high schools (Table 4).

While 113 (21,6 %) student correctly describe the most common nosocomial infection as urinary tract infections,140 (26,8 %) of the students answered bacteremia, 113 (21,3 %) of them responded to surgical infection and 18 (3,4 %) of them responded to respiratory system infections. and the remaining 140 (26,8 %) student stated that they do not have any idea. The difference between the answers to the most common nosocomial infection according to gender and type of high school graduated was found to be statistically significant (p=0,000). Of the 113 people who identified the most common nosocomial infection correctly, 96 (85 %) were female and 73 (64,6 %) were graduates of vocational health high schools, while 17 (15 %) were male and 40 (35,4 %) were graduated from other high schools. In addition, 103 (73,6 %) of 140 people who have selected I do not have any idea have graduated from other high schools (Table 5).

Table 4. Distribution of the responses about the definition of nosocomial infection considering the type of high school graduated and gender

			Type of High School			Gender		
			Vocational Health High School	Others	**Total**	Male	Female	**Total**
Definition of nosocomial infection	These are infections that occur during the incubation period at the time of admission and develop 48-72 hours after admission.	f	51	44	95	41	54	95
		%	53,7%	46,3%	100,0%	43,2%	56,8%	100,0%
	They are transmitted from one patient to the other and develop after 48-72 hours	f	21	26	47	14	33	47
		%	44,7%	55,3%	100,0%	29,8%	70,2%	100,0%
	These infections occur after discharge of the patient but when the patient is in hospital these infections have no symptoms.	f	5	20	25	12	13	25
		%	20,0%	80,0%	100,0%	48,0%	52,0%	100,0%
	These infections did not occur in the incubation period at the time of admission to the hospital, developed within 48-72 hours after hospitalization, or occurred within 10 days after discharge	f	142	91	233	53	180	233
		%	60,9%	39,1%	100,0%	22,7%	77,3%	100,0%
	I have no idea	f	31	91	122	53	69	122
		%	25,4%	74,6%	100,0%	43,4%	56,6%	100,0%
Total		f	250	272	522	173	349	522
		%	47,9%	52,1%	100,0%	33,1%	66,9%	100,0%

Table 5. Distribution of the responses about the question of "Which is the most common nosocomial infection?" considering the type of high school graduated and gender

			Type of High School			Gender		
			Vocational Health High School	Others	**Total**	Male	Female	**Total**
The most common nosocomial infection	Urinary tract infections	f	73	40	113	17	96	113
		%	64,6%	35,4%	100,0%	15,0%	85,0%	100,0%
	Surgical infection	f	56	55	111	36	75	111
		%	50,5%	49,5%	100,0%	32,4 %	67,6%	100,0%
	Respiratory system infections	f	12	6	18	8	10	18
		%	66,7%	33,3%	100,0%	44,4%	55,6%	100,0%
	Bacteremia	f	72	68	140	51	89	140
		%	51,4%	48,6%	100,0%	36,4%	63,6%	100,0%
	I have no idea	f	37	103	140	61	79	140
		%	26,4%	73,6%	100,0%	43,6%	56,4%	100,0%
Total		f	250	272	522	173	349	522
		%	47,9%	52,1%	100,0%	33,1%	66,9%	100,0%

430 (82,4 %) of the students who participated in the survey gave the correct answer as "we could carry the germs and infect germs to other people without catching any disease", while

64 (12,3 %) of them stated that they do not have any idea and 28 (5,4 %) gave the wrong answer.

362 (69,3 %) of the students who participated in the survey gave correct answers as "alcohol-based cleaners prevent nosocomial infections", while 83 (15,9 %) of them stated that they do not know and 77 (14,8 %) of them answered incorrectly. According to the type and class of high school graduated, the difference between the answers given to the question of "Do alcohol-based cleaners prevent nosocomial infections?" was found to be statistically significant (p=0,000 ve p=0,003). It was found that 196 (54,1 %)of 362 students who gave correct answers were graduated from other high schools (p=0,000) and 206 (56,9 %) of them were 1st grade students (p=0,003) (Table 6).

Table 6. Distribution of the responses about the question of "Do alcohol-based cleaners prevent nosocomial infections?" considering the type of high school graduated and grade

			Type of High School			Grade		
			Vocational Health High School	Others	**Total**	1th Grade	2th Grade	**Total**
Do alcohol-based cleaners prevent nosocomial infections?	Yes	f	166	196	362	206	156	362
		%	45,9%	54,1%	100,0%	56,9%	43,1%	100,0%
	No	f	61	16	77	34	43	77
		%	79,2%	20,8%	100,0%	44,2%	55,8%	100,0%
	I have no idea	f	23	60	83	59	24	83
		%	27,7%	72,3%	100,0%	71,1%	28,9%	100,0%
Total		f	250	272	522	299	223	522
		%	47,9%	52,1%	100,0%	57,3%	42,7%	100,0%

While 378 (72,4 %) of the students who participated in the survey answered correctly as "Rational use of antibiotics is important in the prevention of nosocomial infections", 108 (20,7 %) of them stated that they do not have any idea and 36 (6,9 %) of them answered incorrectly. According to the gender, class and type of high school graduated, the difference between the answers given to the question of "Is rational use of antibiotics important in the prevention of nosocomial infections ?" was found to be statistically significant (p<0,05). The rational use of antibiotics is important in the prevention of nosocomial infections. It was found that, 267 (70,6 %) of the 378 students who identified the question correctly were female (p=0,01), 200 (52,9 %) were graduated from vocational health high school (p=0,000), and 203 (53,7 %) were 1st grade students (p=0,021) (Table 7).

Table 7. Distribution of the responses about the question of "Is rational use of antibiotics important in the prevention of nosocomial infections?" considering the type of high school graduated, grade and gender

			Gender			Type of High School			Grade level		
			Male	Female	**Total**	Vocational Health High School	Others	**Total**	1th Grade	2th Grade	**Total**
Is rational use of antibiotics important in the prevention of nosocomial infections?	Yes	f	111	267	378	200	178	378	203	175	378
		%	29,4%	70,6%	100,0%	52,9%	47,1%	100,0%	53,7%	46,3%	100,0%
	No	f	17	19	36	22	14	36	22	14	36
		%	47,2%	52,8%	100,0%	61,1%	38,9%	100,0%	61,1%	38,9%	100,0%
	I have no idea	f	45	63	108	28	80	108	74	34	108
		%	41,7%	58,3%	100,0%	25,9%	74,1%	100,0%	68,5%	31,5%	100,0%
Total		f	173	349	522	250	272	522	299	223	522
		%	33,1%	66,9%	100,0%	47,0%	52,1%	100,0%	57,3%	42,7%	100,0%

While 457 (87,5 %) of the surveyed students answered the question of "Does being long-nailed increases nosocomial infections?" correctly, 49 (9,4 %) of them stated that they do not know and 16 (3,1 %) of them answered incorrectly. According to the type and gender of high school graduated, the difference between the answers given to the question of "Does long nails increase nosocomial infections?" was found to be statistically significant (p<0,05). Between the 457 respondents who gave correct answers, 327 (71,6 %) of them were women (p=0,000) and 235 (51,4 %) of them were graduates of vocational health high schools (p=0,000) (Table 8).

Table 8. Distribution of the responses about the question of "Does long nails increase nosocomial infections?" considering the type of high school graduated and gender

			Gender			Type of High School		
			Male	Female	**Total**	Vocational Health High School	Others	**Total**
Does long nails increase nosocomial infections?	Yes	f	130	327	457	235	222	457
		%	28,4%	71,6%	100,0%	51,4%	48,6%	100,0%
	It doesn't change	f	12	4	16	5	11	16
		%	75,%	25,0%	100,0%	31,2%	68,8%	100,0%
	I have no idea	f	31	18	49	10	39	49
		%	63,3%	36,7%	100,0%	20,4%	79,6%	100,0%
Total		f	173	349	522	250	272	522
		%	33,1%	66,9%	100,0%	47,9%	52,1%	100,0%

47 (9 %) of the students who participated in the survey gave the correct answer as "Wearing a gown reduces nosocomial infections", 33 (6,3 %) of them stated that they do not know and 442 (84,7 %) of them answered incorrectly. The difference between the answers given to the question of "Does gowns reduce nosocomial infections?" was found to be statistically significant when considering the type of high school graduated and gender (p<0,05). It was found that 25 (53,2 %) of the 47 people who gave correct answers as "wearing gowns reduce

nosocomial infections" were female (p=0,000) and 29 (61,7 %) of them were graduated from other high schools (p=0,002) (Table 9).

Table 9. Distribution of the responses about the question of "Does gowns reduce nosocomial infections?" considering the type of high school graduated and gender

			Gender			Type of High School		
			Male	Female	**Total**	Vocational Health High School	Others	**Total**
Does gowns reduce nosocomial infections?	It doesn't change	f	128	314	442	225	217	442
		%	29,0%	71,0%	100,0%	50,9%	49,1%	100,0%
	Yes	f	22	25	47	18	29	47
		%	46,8%	53,2%	100,0%	38,3%	61,7%	100,0%
	I have no idea	f	23	10	33	7	26	33
		%	69,7%	30,3%	100,0%	21,2%	78,8%	100,0%
Total		f	173	349	522	250	272	522
		%	33,1%	66,9%	100,0%	47,9%	52,1%	100,0%

493 (94,4 %) of the students who participated in the survey answered correctly by saying that hospital staff could reduce nosocomial infections with full compliance of health personnel with hand washing and hand hygiene, 26 (5 %) of them stated that they do not know and 3 (0,6 %) of them answered incorrectly. When the gender is considered, the difference between the responses to the statement of "nosocomial infections can be reduced by full compliance of health personnel with hand washing and hand hygiene" was statistically significant (p=0,000). Between the 493 respondents who gave correct answers, 339 (68,8 %) of them were women (Table 10).

Table 10. Distribution of the responses about the statement of "Nosocomial infections can be reduced by full compliance of health personnel with hand washing and hand hygiene" considering the gender

			Gender		
			Male	Female	**Total**
Can nosocomial infections be reduced by full compliance of health personnel with hand washing and hand hygiene?	Yes	f	154	339	493
		%	31,20%	68,8%	100,0%
	No	f	3	0	3
		%	100,0%	,0%	100,0%
	I have no idea	f	16	10	26
		%	61,5%	38,5%	100,0%
Total		f	173	349	522
		%	33,1%	66,9%	100,0%

26 (5 %) of the students who participated in the survey answered correctly by saying that "Permanent skin flora of health personnel is more important than temporary flora in

nosocomial infections", 270 (51,7 %) of them stated that they do not know and 226 (43,3 %) gave the wrong answer. According to the type of high school graduated, grade and gender, the difference between the answers given to the expression of "Permanent skin flora of health personnel is more important than temporary flora in nosocomial infections" was found to be statistically significant (p<0,05). Between the 26 students who gave correct answers, 14 (53,8 %) of them were female (p=0,003), 18 (69,2 %) of them were 1st grade students (p=0,000) and 16 (61,5 %) were graduates of vocational health high schools (p=0,001) (Table 11).

Table 11. Distribution of the responses about the statement of "Permanent skin flora of health personnel is more important than temporary flora in nosocomial infections" considering the type of high school graduated, grade and gender

			Gender			Type of High School			Grade level		
			Male	Female	**Total**	Vocational Health High School	Others	**Total**	1th Grade	2th Grade	**Total**
Permanent skin flora of health personnel is more important than temporary flora in nosocomial infections	True	f	57	169	226	126	100	226	104	122	226
		%	25,2%	74,8%	100,0%	55,8%	44,2%	100,0%	46,0%	54,0%	100,0%
	False	f	12	14	26	16	10	26	18	8	26
		%	46,2%	53,8%	100,0%	61,5%	38,5%	100,0%	69,2%	30,8%	100,0%
	I have no idea	f	104	166	270	108	162	270	177	93	270
		%	38,5%	61,5%	100,0%	40,0%	60,0%	100,0%	65,6%	34,4%	100,0%
Total		f	173	349	522	250	272	522	299	223	522
		%	33,1%	66,9%	100,0%	47,9%	52,1%	100,0%	57,3%	42,7%	100,0%

28 (5,4 %) of the students responded correctly by saying that "It is necessary to wear gloves when measuring blood pressure, pulse and fever in order to reduce nosocomial infections", while 52 (10 %) of them stated that they do not know and 442 (84,7 %) of them gave incorrect answers. The difference between the responses to the statement that "It is necessary to wear gloves when measuring blood pressure, pulse and fever in order to reduce nosocomial infections" was found statistically significant according to the type of high school graduated and gender (p<0,05). Between the 28 students who gave correct answers, 17 (60,7 %) of them were female (p=0,036) and 17 (60,7 %) of them graduated from other high schools (p=0,003) (Table 12).

Table 12. Distribution of the responses about the statement of "It is necessary to wear gloves when measuring blood pressure, pulse and fever in order to reduce nosocomial infections" considering the type of high school graduated and gender

			Gender			Type of High School		
			Male	Female	**Total**	Vocational Health High School	Others	**Total**
It is necessary to wear gloves when measuring blood pressure, pulse and fever in order to reduce nosocomial infections	True	f	137	305	442	225	217	442
		%	31,0%	69,0%	100,0%	50,9%	49,1%	100,0%
	False	f	11	17	28	11	17	28
		%	39,3%	60,7%	100,0%	39,3%	60,7%	100,0%
	I have no idea	f	25	27	52	14	38	52
		%	48,1%	51,9%	100,0%	26,9%	73,1%	100,0%
Total		f	173	349	522	250	272	522
		%	33,1%	66,9%	100,0%	47,9%	52,1%	100,0%

While 61 (11,7 %) of the students who participated in the survey gave the correct answer to the statement of "Most of the nosocomial infections occur with bacteria", 150 (28,7 %) of them stated that they do not know and 311 (59,6 %) of them answered incorrectly. The difference between the answers to the statement of "Most of the nosocomial infections occur with bacteria" was found to be statistically significant according to the type of high school graduated and gender ($p < 0.05$). Between the 61 student who responded correctly to the statement of "Most of the nosocomial infections occurred with bacteria" 38 (62,3 %) of them were female (p=0,000), 45 (73,8 %) of them were graduated from vocational health high school (p=0,000) and 35 (57,4 %) were 1st grade students (p=0,031) (Table 13).

Table 13. Distribution of the responses about the statement of "Most of the nosocomial infections occurred with bacteria" considering the type of high school graduated, grade and gender

			Gender			Type of High School			Grade		
			Male	Female	**Total**	Vocational Health High School	Others	**Total**	1th Grade	2th Grade	**Total**
Most of the nosocomial infections occurred with bacteria	False	f	81	230	311	149	162	311	165	146	311
		%	26,0%	74,0%	100,0%	47,9%	52,1%	100,0%	53,1%	46,9%	100,0%
	True	f	23	38	61	45	16	61	35	26	61
		%	37,7%	62,3%	100,0%	73,8%	26,2%	100,0%	57,4%	42,6%	100,0%
	I have no idea	f	69	81	150	56	94	150	99	51	150
		%	46,0%	54,0%	100,0%	37,3%	62,7%	100,0%	66,0%	34,0%	100,0%
Total		f	173	349	522	250	272	522	299	223	522
		%	33,1%	66,9%	100,0%	47,9%	52,1%	100,0%	57,3%	42,7%	100,0%

453 (86,8 %) of the students who participated in the survey responded correctly by saying that, "Stethoscopes and thermometers wiping with alcohol or soapy water between the examinations reduce nosocomial infections", while of them 56 (10,7 %) of them stated that

they do not know and 13 (2,5 %) of them gave incorrect answers. The difference between the answers given to the question "Does cleaning of stethoscopes and thermometers with alcohol or soapy water reduce nosocomial infections?" was found to be statistically significant according to the type of high school graduated and gender (p<0,05). Between the 453 student, 319 (70,4 %) of them were women (p=0,000) and 231 (51 %) of them were graduates of vocational health high schools (p=0,000) who responded correctly to the statement of "To reduce nosocomial infections, wiping stethoscopes and thermometers with alcohol or soapy water between examinations reduces nosocomial infections"(Table 14).

Table 14. Distribution of the responses about the statement of "To reduce nosocomial infections, wiping stethoscopes and thermometers with alcohol or soapy water between examinations reduces nosocomial infections" considering the type of high school graduated and gender

			Gender			Type of High School		
			Male	Female	**Total**	Vocational Health High School	Others	**Total**
Does cleaning of stethoscopes and thermometers with alcohol or soapy water reduce nosocomial infections?	Yes	f	134	319	453	231	222	453
		%	29,6%	70,4%	100,0%	51,0%	49,0%	100,0%
	It doesn't change	f	6	7	13	8	5	13
		%	46,2%	53,8%	100,0%	61,5%	38,5%	100,0%
	I have no idea	f	33	23	56	11	45	56
		%	58,9%	41,1%	100,0%	19,6%	80,4%	100,0%
Total		f	173	349	522	250	272	522
		%	33,1%	66,9%	100,0%	47,9%	52,1%	100,0%

Discussion and Conclusion

The World Health Organization states that 20% of nosocomial infections in developed countries and more than 40% in developing countries are preventable (Noskin 1997; Edmond and Wenzel 2000). The human factor is extremely important in the development and prevention of nosocomial infections and the behavior of health personnel constitute the basis of the program. Health staff members have important responsibilities to protect themselves and other people in the hospital environment from nosocomial infections. Therefore, the place of staff training is indisputably crucial for their knowledge of nosocomial infections and prevention.

When the demographic characteristics of the surveyed students were examined, it was found that more than half (54,4%) were between 19-20 years old, female staff were 66,9% more in number and 57,3% were 1st class students. It was found that 47,9% of the students surveyed were graduates of vocational health high schools and only 7,3% worked in a health institution.

Standard precautions should be routinely applied in the care of all patients. Standart precautions include factors such as; hand washing, wearing gloves, wearing masks and gowns, sterilization or disinfection of patient care devices, taking environmental control measures, collecting cutting and piercing materials, proper placement of patients (Bakır 2003). Protection equipment such as masks, eyewear, and face protectors provide protection

against the passage of large particulate contagious droplets that are spread during the close contact (Dokuzoğlu 2003). Healthcare staff should protect their own eyes, nose and mucous membrane from contgious blood, bodily fluids and secretions that may be splashing during the health examination. Mouth and nose should be complitely covered by protecting mask (Afkanoğuz 2003; Dokuzoğlu 2003). As well it is important to say that Hand Hygien wich includes wether hand washing or hand disinfection is the most important, easiest but minimal criterion for preventing nosocomial infections. However, the discovery of antibiotics and the introduction of modern disinfectants and usage of gloves have created false confidence and people had started to ignore handwashing. This neglect resulted in the change of the patient's flora and the placement of high mortality resistant strains within the hospital environment. Gloves should be worn for purposes of prevention of hands contamination, blood-born pathogens reproduction as well as for purposes of prevention of patient-staff and staff-patient microoganisms passage. Usage of same gloves for each patient may result in cross-contamination (Bakır 2003). For that reason, healthcare professionals should be trained not to consider the use of gloves necessary only for their own safety, but to be aware of gloves exange between two health examinations as well as to wash their hands after removing them. The basis of nosocomial infections control rely on; hand hygiene compliance and use of gloves, barrier measures, sterilization and disinfection of instruments used in patients, as well as trained and sufficient staff. When approaching a patient with infectious disease, 40,9% of the students who participated in the survey stated that gloves should be worn, 39,4% of them stated that a mask should be put on, 7,6% of them stated that a box apron should be worn, 4,2% of them stated that the hands should be washed, 3,1% of them stated that a hair bonnet should be worn, 2,7% of them stated that it was necessary to isolate the patient and 2,1% of them stated that they should be vaccinated. It was seen that the majority of the students who participated in the survey did not have any knowlegde about the subject. In another study, it was reported that only 16,61% of the health workers who participated in the survey had knowledge about standard prevention measures (Okechukwu and Motshedisi 2012). Health stuff are health workers who should have the most information about standard prevention measures and possible risks. It is thought that they need to be informed more about the importance of the issue as well.

Injuries and infections with stabbing tools, which can be prevented by taking the necessary precautions, are among the leading occupational risks for health staff. Various studies in Turkey show that the frequency of injury with a stabbing device (23,0-89,4%) was found to be high among health staff (Gürbıyık and Kaya 2007). As well it was determined that 86,8% of the students participating in the survey would report the problem to the infection department in case of injury with a cutting device in the hospital environment, and according to results it was concluded that the importance of the subject was understood by future health technicians. It was determined that there was a statistically significant difference between the answers of the students who graduated from vocational health high school and other high schools (p=0,000). 80% of students, who stated that they would not report the situation of injury with a cutting tool in the hospital environment, claim that they did not know which department to apply 92% of students were graduated from other high schools. As well, it was found that the majority of the students (71,4%) who stated that they would not report the problem because their vaccines were full, were graduated from vocational school of health. In a study done at Ankara University Hospital, the rate of those who were notgivenany medical advice after injury was 67% (Azap et al. 2005). In another study, 87,3% of health staff stated that they would not report stab wounds. The most common reasons for that were lack of knowledge (48%) and having no fears (17%) (Altıok et al. 2009). According to the results of

both this study and other studies, it is seen that some of the health staff and candidate students still have insufficient knowledge about standard precautions as well as the necessary procedures to be applied after contact with patients. This leads to delay in adequate medical evaluation after contact with patient, delay in post-contact prophylaxis, or loss of chance of prophylaxis, making it impossible to monitor blood-borne diseases (Erbay et al. 2002). It is stated that it is an effective and cost effective way to inform the employees about the occupational risks in health institutions, to establish personnel health units to deal with routine examination and, if necessary, post-contact treatment and follow-up, and to coordinate all necessary procedures (Korkmaz 2008).

Only 44,6% of the students answered the question about the definition of nosocomial infections as: "an infection which does not occur in the incubation period and at the time of admission to the hospital, but occurs within 48-72 hours after hospitalization or up to 10 days after discharge from the hospital." In addition, the number of those who do not know the definition of nosocomial infections (55,4%) is considerable. Based on this data, it is observed that the majority of students do not know what nosocomial infections are and what is the time interval of their occurance. In one of the studies, the rate of correct response of nurses to the definition of hospital infections was shown as 78,1% (Aytaç et al. 2008). Accurate definition of nosocomial infection according to gender and type of high school graduated was found to be statistically significant (p=0,000). The majority of the students who correctly identified the nosocomial infection were female (77,3 %) and vocational health high school graduates (60,9 %). In addition, 74,6 % of student who have selected I do not have any idea have graduated from other high schools. In the light of the data, it is detected that; the majority of students are not capable to define nosocomial infections and, in case of occurance, in what time intervals it can be defined as nosocomial infection.

Urinary infection is the most common nosocomial infection in non-intensive care department (Akalın et al. 1999; Biberoğlu 2003). It is answer for 40-60% of nosocomial infections (Kaleli 2003). On a question asking "What is the most common nosocomial infection?", only 21,6% of the students were able to give correct answer, by saying that it is urinary tract infection. In one of the studies, 40,3% of nurses responded correctly to the question about the most common nosocomial infection by calling them "urinary tract infections" (Demir 2013). As previously mentioned in our study, it was observed that the correct answers given by nurses to this question were not at the desired rate. The difference between the answers to the most common nosocomial infection according to gender and type of high school graduated was found to be statistically significant (p=0,000). The majority of the students who identified the most common nosocomial infection correctly, were female (85 %) and were graduates of vocational health high schools (64,6 %). In addition, 103 (73,6 %) of 140 people who have selected I do not have any idea have graduated from other high schools.

Hand cleaning with alcohol-based cleansing agents, which can be termed as dry hand washing, is the most important way in the control practice of nosocomial infections (Hacımustafaoğlu 2005). It was determined that 69,3% of the students who participated in the questionnaire responded correctly that alcohol-based cleaners prevent hospital infections. Similarly, in a study conducted on 268 medical students, 76% of participants reported that alcohol-based cleaners were suitable for the prevention of nosocomial infections (Kulkarni et al. 2013). According to the type and class of high school graduated, the difference between the answers given to the question of "Do alcohol-based cleaners prevent nosocomial infections?" was found to be statistically significant (p=0,000 ve p=0,003). It was found that

54,1% of students who gave correct answers were graduated from other high schools (p=0,000) and 56,9% of them were 1st grade students (p=0,003).

Appropriate and limited use of antibiotics is very important in the control of infections which have the potential to cause epidemics quite frequently in hospitals (Demirel 2019). It was found that 72,4% of the students who responded to the survey correctly by saying that "rational use of antibiotics is important in preventing hospital infections". According to the gender, class and type of high school graduated, the difference between the answers given to the question of "Is rational use of antibiotics important in the prevention of nosocomial infections ?" was found to be statistically significant (p<0,05). The rational use of antibiotics is important in the prevention of nosocomial infections. It was found that, 70,6% of the students who identified the question correctly were female (p=0,01), 52,9% were graduated from vocational health high school (p=0,000), and 53,7% were 1st grade students (p=0,021). In an another research, it was found that 66,7% of nurses stated that controlling antibiotic use had a place in the prevention of nosocomial infection (Aytaç et al. 2008). With increasing use of an antibiotic for both nosocomial and community-acquired infections, bacteria resistant to this drug are increasing and resistance decreases with reduced antibiotic usage. For example, MRSA (Methicillin Resistant *Staphylococcus aureus*) and methicillin-resistant coagulase-negative staphylococci rates have increased gradually in recent years. This problem increased the use of vancomycin and increased vancomycin use also increased vancomycin resistant enterococci rates (Bakır 2003). This makes the antibiotic control committees an important part of the hospital infections control committee which should be established in hospitals.

87,5% of the students surveyed responded correctly by saying that: "being long-nailed increases nosocomial infections". In another study in which 215 neonatal intensive care department health staffs' knowledge, beliefs and practices related to nosocomial infections were evaluated, it was reported that 48% of the participants stated that being long-nail increases nosocomial infections (Kennedy et al., 2004). According to the type and gender of high school graduated, the difference between the answers given to the question of "Does long nails increase nosocomial infections?" was found to be statistically significant (p<0,05). Between the 457 respondents who gave correct answers, 71,6% of them were women (p=0,000) and 51,4% of them were graduates of vocational health high schools (p=0,000).

Protective gowns are worn in the hospital to provide a mechanical barrier that reduces the passage of microorganisms. As it prevents dress contamination, it is worn to prevent contamination of blood and body secretions to the skin as well (Çağatay 2007). Protective gowns are also used to protect the environment and other patients during the examination of patients infected with epidemiologically important microorganisms (Dokuzoğlu 2003). It is determined that 9% of the students who participated in the questionnaire responded correctly stating that wearing a gown reduces nosocomial infections. The difference between the answers given to the question of "Does gowns reduce nosocomial infections?" was found to be statistically significant when considering the type of high school graduated and gender (p<0,05). It was found that 53,2% of the students who gave correct answers as "wearing gowns reduce nosocomial infections" were female (p=0,000) and 61,7% of them were graduated from other high schools (p=0,002).

It was found that 94,4% of the students in this survey responded correctly in the form that nosocomial infections can be reduced by their complete compliance with hand washing and hand hygiene by health personnel. When the gender is considered, the difference between the responses to the statement of "nosocomial infections can be reduced by full compliance of

health personnel with hand washing and hand hygiene" was statistically significant (p=0,000). Between the respondents who gave correct answers, 68,8% of them were women. In an another research, to the question "which precaution plays the most importnat role in preventing nosocomial infection and which precaution should be definitely implemented in", 84,8% of nurses has given correct anwers as 'hand hygiene' (Aytaç et al. 2008). In the study, "Evaluation of Hand Hygene Knowledge of Nurses at the 19 May University Medical Faculy Hospital" Çetinoğlu et al. state that 94,9% of the nurses preferred hand washing as the most effective way to prevent infections (Çetinoğlu et al. 2005). Although the morbidity and mortality rates of hospital infections are very high, the fact that these infections can be prevented by 30% with simple, basic applications such as hand hygiene increases the importance of infection control applications (Tuncer et al. 2001).

Personnel involved in the treatment and care of the patient play an important role in the occurrence and spread of nosocomial infections. Although they are healthy, microorganisms and many infectious agents in the hands, mouth and nasal cavities of the personnel can easily be transmitted to the patients (Akyıl ve Uzun 2007). In normal skin, continuous infection by flora bacteria does not occur, but if a defect occurs in one of the natural resistance mechanisms, these bacteria can become pathogenic. Comparative studies of flora of hospitalized and healthy individuals show that high levels of antibacterial resistance and significant numerical changes in bacterial flora were detected in hospitalized patients (Engin and Kurukahvecioğlu 1998). It was determined that exogenous staphylococci and potential pathogens were carried by hands of health staff. While the health workers have temporarily contaminated hands and with a proper hand hygiene and removal of microorganisms, it is reported that contamination can be prevented (Aytaç et al. 2008). Only 5% of the students who participated in the survey answered correctly by saying that "the temporary flora of the health staff is more important than the permanent flora of the health staff in nosocomial infections", 51,7% of them stated that they do not know the answer on the question, while 43,3 % of them answered incorrectly. According to the type of high school graduated, grade and gender, the difference between the answers given to the expression of "Permanent skin flora of health personnel is more important than temporary flora in nosocomial infections" was found to be statistically significant (p<0,05). Between the students who gave correct answers, 53,8% of them were female (p=0,003), 69,2% of them were 1st grade students (p=0,000) and 61,5% were graduates of vocational health high schools (p=0,001). Health care providers are the main sources of infection. Bacteria which is found in these people as they have a disease or as they are the vector, as well as bacteria that are mechanically carried from one patient to another by their hands or belongings are the most important sources of nosocomial infections. The healthcare professionals who are in contact with the patients should be informed more about the importance of the subject.

It was examined that 11,7% of the students who participated in the survey responded correctly by stating that most of the hospital infections occur with bacteria. In another study, it was reported that 21,4% of the surveyed students stated that the major factor responsible for nosocomial infections was bacteria (Ojulong et al. 2013). The difference between the answers to the statement of "Most of the nosocomial infections occur with bacteria" was found to be statistically significant according to the type of high school graduated and gender (p <0.05). Between the students who responded correctly to the statement of "Most of the nosocomial infections occurred with bacteria" 62,3% of them were female (p=0,000), 73,8% of them were graduated from vocational health high school (p=0,000) and 57,4% were 1st grade students (p=0,031).

It was found that 86,8% of the students who participated in the questionnaire gave correct answers by saying that wiped stethoscopes and thermometers with alcohol or soapy water between the examinations reduces nosocomial infections. In another study, when the nurses were asked what solution to use for degree disinfection, it was found that 26,7% responded correctly (Aytaç et al. 2008). The difference between the answers given to the question "Does cleaning of stethoscopes and thermometers with alcohol or soapy water reduce nosocomial infections?" was found to be statistically significant according to the type of high school graduated and gender ($p<0,05$). Between the 453 student, 70,4% of them were women ($p=0,000$) and 51% of them were graduates of vocational health high schools ($p=0,000$) who responded correctly to the statement of "To reduce nosocomial infections, wiping stethoscopes and thermometers with alcohol or soapy water between examinations reduces nosocomial infections".

30% of nosocomial infections are thought to be preventable by education and strict control (Beltrami et al. 2000). In this study, it was seen that 53,1% of the students participating in the survey participated in a training program on nosocomial infections and prevention. In another study, it was found that 63,3% of the nurses received education about nosocomial infections (Aytaç et al. 2008). Education is important in preventing nosocomial infections. Qualified and regular trainings related to nosocomial infections should be planned for all health students and their participation should be ensured.

As a result of the evaluation of the data obtained from the research, it was determined that the majority of the health technician students would report this to the infection unit in case of injury with a cutting device. In addition, the information about rational use of antibiotics, the importance of hand hygiene compliance and nail care and the role of alcohol-based cleaners in preventing nosocomial infections were found to be sufficient. However, standard preventive measures, which are essential for the prevention of nosocomial infections, the definition of nosocomial infection, the most frequently observed nosocomial infections and the causative microorganisms and the formation of nosocomial infections about the importance of temporary flora of health personnel were found to have insufficient knowledge.

Nosocomial infection rates are directly related to the behavior of healthcare staff members. Health professionals in contact with patients need to be more informed about the importance of the issue. In order to be able to use during clinical practice, students may receive training on nosocomial infections, transmission routes for specific infections, universal precautions, post-infection prophylaxis and reporting. Preventing nosocomial infections is a team work. It is more important for students to become aware that they have the greatest responsibility individually, than any legal and administrative measures to be taken. The more students adopt the importance of these measures, the more successful they will be at the clinic. In addition, it should be ensured that nosocomial infections are prioritized in the orientation training subjects during employment and in-service trainings for graduates. It is important that health personnel should see the relationship between their own errors in infection control and infection rates. Hospital management is required to provide evidence-based information to their staff on prevention and control of nosocomial infections. The whole health team needs to apply universal prevention methods to prevent nosocomial infections.

REFERENCES

Okechukwu, E. F., & Motshedisi, C. (2012). Knowledge and practice of standard precautions in public health facilities in Abuja, Nigeria. *International Journal of Infection Control*, 8(3), 1-7.

Korkmaz, M. (2008). Sağlık çalışanlarında delici kesici alet yaralanmaları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 3*(9), 17-37.

Demir, E. (2013). *Fırat Üniversitesi hastanesi'nde görev yapan hemşirelerin hastane enfeksiyonları konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Kulkarni, V., Papanna, M. K., Mohanty, U., Ranjan, R., Neelima, V., Kumar, N., & Unnikrishnan, B. (2013). Awareness of medical students in a medical college in Mangalore, Karnataka, India concerning infection prevention practices. *Journal of infection and public health, 6*(4), 261-268.

Kennedy, A., Elward, A., & Fraser, V. (2004). Survey of Knowledge, Beliefs, and Practices of Neonatal Intensive Care Unit Healthcare Workers Regarding Nosocomial Infections, Central Venous Catheter Care, and Hand Hygiene. *Infection Control & Hospital Epidemiology, 25*(9), 747-752.

Demirel, A. (2019). Özel Bir Hastanede Gram-negatif Bakteri İzolatlarında Antibiyotik Direncinin Değerlendirilmesi. Medical Journal of Bakirkoy, 15(3), 292-298.

Hacımustafaoğlu, M. K. (2005). Pediatride *Hastane Kaynaklı Enfeksiyonlardan Korunma. Güncel Pediatri Dergisi, 3*(4), 95-99.

Gürbıyık, A., & Kaya, T. (2007). *Sağlık çalışanlarında kesici delici aletlerle yaralanma sıklığı ve etkileyen faktörlerin incelenmesi.* XI. Halk Sağlığı Kongresi Kongre Kitabı. Denizli.

Azap, A., Ergönül, O., Memikoğlu, K.O, (2005). Occupational exposure to blood and body fluids among health care workers in Ankara, Turkey. *Am J Infect Control, 33*(1), 48-52.

Erbay, A., Ergönül, Ö., Bodur, H., Korkmaz, M., Öztoprak, N., & Akıncı, E. (2002). Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi çalışanlarının kan ve vücut sıvılarıyla ilişkili yaralanmalarının değerlendirilmesi. *Viral Hepatit Dergisi, 8*(3), 497-501.

Altıok, M., Kuyurtar, F., Karaçorlu, S., Ersöz, G., & Erdoğan, S. (2009). Sağlık çalışanlarının delici kesici aletlerle yaralanma deneyimleri ve yaralanmaya yönelik alınan önlemler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 2*(3), 70-9.

Bakır, M. (2003). Yoğun bakım ünitesinde infeksiyon kontrolü. *Yoğun Bakım Dergisi, 3*(2), 102-117

Aytaç, N., Naharcı, H., & Öztunç, G. (2008). Adana'da eğitim araştırma hastanelerinin yoğun bakım hemşirelerinde hastane enfeksiyonları bilgi düzeyi. *Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 9*(3), 9–15.

Beltrami, E. M., Williams, I.T., Shapiro, C.N., & Chamberland, M.E. (2000). Risk and management of blood-borne infections in health care workers. *ClinMicrobiol Rev, 13,* 385- 407.

Çetinoğlu, E. Ç., Canbaz, S., Aker, S., & Pekşen, Y. (2005). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi hemşirelerinin hijyenik el yıkama konusundaki bilgilerinin değerlendirilmesi. *İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi, 15*(3), 181-186.

Noskin, G.A. (1997). Nosocomial infections. shulman st, phair jp, peterson lr, warren jr ed(s). the biologic and clinical basis of ınfectious diseases. Fifth ed. *Philadelphia: W.B. Saunders Company,* 382-95.

Edmond, M.B., & Wenzel, R.P. (2000). *Organization for infection control*. Mandell, G.l,, Bennett, J.E., Dolin, R. ed(s). Priciples and Practice of Infectious Diseases. Fifth ed. Philadelphia, Churchill Livigstone.

Tuncer, K., Bayer, A., & Hürmeriç, V. (2001). *Hastane kaynaklı göz enfeksiyonları.* Haznedaroğlu, T., Özgüven, V., Pekcan, M. (Ed.) Hastane Enfeksiyonları içinde. Ankara: GATA Basımevi

Akyıl, Y., & Uzun, Ö. (2007). Hastanede çalışan hemşirelerin el yıkama durumlarının belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10*(2), 66-72.

Engin, A., & Kurukahvecioğlu, O. (1998). Cerrahide deri antisepsisi. *Hastane İnfeksiyonları Dergisi 2,* 131-142.

Çağatay, A.A. (2007). İzolasyon önlemleri. *Aktüel Tıp Dergisi, 3*(6), 57-61.

Afkanoğuz, V. (2003). *Hastane infeksiyonlarında izolasyon önlemleri.* Hastane İnfeksiyonları içinde. İzmir: Güven Kitabevi.

Dokuzoğlu, B. (2003). İzolasyon uygulamaları. *Hastane İnfekiyonları Dergisi, 7,* 83-89.

Kaleli, İ. (2003). Hastane infeksiyonları. *Galenos Dergisi*, 7(83), 17- 22.

Biberoğlu, K. (2003). Yoğun bakım infeksiyonları: Tanımlar, epidemiyoloji ve risk faktörleri. *Yoğun Bakım Dergisi, 3*(2), 73-80.

Akalın, H., Özakın, C., Sütçü, Ş., Helvacı, S., Ener, B., & Gedikoğlu, S. (1999). Uludağ Ünivesitesi Tıp Fakültesi hastanesinde hastane infeksiyonları. *Klimik Dergisi, 12*(2), 55-57.

Çaglar, K. (2002). Hastane infeksiyonları. *Galenos Dergisi, 6*(74), 20-5.

Uzun, Ö. (1997), Hastane infeksiyonlarının tanımları. *Hastane İnfeksiyonları Dergisi*, *1*, 8-20.

Özdemir, D., Şencan, İ., Yılmaz, Z., Yıldırım, M., Küçükbayrak, A., & Erdoğan, S. (2004). 2003 yılında AİBÜ Düzce Tıp Fakültesi Hastanesinde nozokomiyal infeksiyonlar. *Düzce Tıp Fakültesi Dergisi, 1*, 11-15.

Zarb, P., Coignard, B., Griskeviciene, J., Muller, A, Vankerckhoven, V., Weist, K., Goossens, M., Vaerenberg, S., Hopkins, S., Catry, B., Monnet, D., Goossens, H., & Suetens, C. (2012). The European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) pilot point prevalence survey of healthcare-associated infections and antimicrobial use. *Euro Surveill, 17*(46), 203-216.

Geyik, M.F., Hoşoğlu, S., Ayaz, C., Çelen, M.K., & Üstün, C. (2008). Surveillance of nosocomial infection in Dicle Univeristy Hospital: a ten-year experience. *Turk J Med Sci 38*(6), 587-593.

Gürsoy, B. (2008). Hastane infeksiyonlarında maliyet analizi: Olgu kontrol çalışması. *Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 5*(1), 15-21.

Yüceer, S., & Demir, S.G. (2009). Yoğun bakım ünitesinde nozokomiyal enfeksiyonların önlenmesi ve hemşirelik uygulamaları. *Dicle Tıp Dergisi, 36*(3), 226-233.

Çıragil, P. (2016). Ülkemizde yoğun bakım ünitelerinde antimikrobiyal direnç sorunu. *Türk Mikrobiyol Cem Dergisi, 46*(3), 97-104.

Cebeci, F., Gürsoy, E., & Tekingündüz, S. (2012). Hemşirelerin tıbbi hata yapma eğilimlerinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 15*(3), 188-196.

Ertek, M. (2008). Hastane enfekiyonları: Türkiye verileri. *İstanbul Üniversitesi Cerrahpasa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri, Sempozyum Dizisi 60*(1), 9-14.

Bakkalcı, M. (2005). Yenidoğan yoğum bakım birimlerinde bebek ölümleriyle ilgili komisyon raporu. *Türk Tabipleri Birliği Komisyon Raporu, 1*(1), 1-16.

Voidea, C., Darlinga, K.E.A., Kenfak-Foguenaa, A., Erarda, V., Cavassinia, M., & Lazor-Blanchetb, C. (2012). Underreporting of needlestick and sharps injuries among healthcare workers in a Swiss University Hospital. *Swiss Med Wkly. 142*(13523), 1-7.

Yamazhan, T., Işıkgöz-Taşbakan, T., Çalık, Ş., Pullukçu, H., Sipahi, O.R., & Ulusoy, S. (2009). Evaluation of the Knowledge of Hospital Cleaning Staff about Prevention of Nosocomial Infections. *Turk J Med Sci, 39*(1), 77-80.

Tavolacci, M. P., Ladner, J., Bailly, L., Merle, V., Pitrou, I., & Czernichow, P. (2008). Prevention of nosocomial infection and standard precautions: knowledge and source of information among healthcare students. *Infect Control Hosp Epidemiol. 29,* 642–647.

Ojulong, J., Mitonga, K.H., & Iipinge, S.N. (2013). Knowledge and attitudes of infection prevention and control among health sciences students at University of Namibia. *Afr Health Sci*. *13*(4), 1071–1078.

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

İNSANLARIN SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİNE KATILIM NEDENLERİ

CAUSES OF PARTICIPATION IN LEISURE ACTIVITIES OF PEOPLE

Yusuf ER[1]

***e-mail:** err_yusuf@hotmail.com

[1]Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, Karaman, Türkiye

ÖZET

İnsanların serbest zaman etkinliklerine katılımlarını etkileyen birçok unsur bulunmakla beraber, insanlar serbest zaman etkinliklerine farklı nedenler ile katılmaktadırlar. Literatürde yer alan çalışmalarda insanların serbest zaman etkinliklerinde tercih ettikleri aktivitelerin sıklıkla ele alındığı görülmektedir. Buna karşılık insanların serbest zaman etkinliklerine yönelme nedenlerinin ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu bilinmektedir. Bu kapsamda yapılan bu çalışmada insanların serbest zaman etkinliklerine katılım nedenlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada belgesel kaynak derlemesi modelinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonunda insanların serbest zaman etkinliklerine katılım nedenlerinin başında sosyalleşme, arkadaşları ile vakit geçirme, sağlık düzeyini geliştirme ve eğlenme gibi nedenlerin geldiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Rekreasyon, serbest zaman, serbest zaman etkinliklerine katılım nedenleri

ABSTRACT

Although there are many factors that affect people's participation in leisure activities, people participate in leisure activities for different causes. In the studies in the literature, it is seen that the activities preferred by people in their leisure activities are frequently discussed. On the contrary, it is known that there are limited studies on the reasons why people tending of leisure activities. Within the scope of this study, it is aimed to investigate the causes of tending of people in free time activities. Documentary resource collection model was used in the study. At the end of the study, it was determined that the main causes for people to participate in leisure activities were socialization, spending time with friends, improving health level and having fun.

Key words: Recreation, leisure time, causes of participation in leisure time activities

JEL CODE: L83

GİRİŞ

Rekreasyon, bireylerin boş vakitlerinde gerçekleştirdikleri, belli bir amaca hizmet eden, kişisel doyum ve gönüllülük temeline dayana, diğer bireylere devredilemeyen, bireyin canlandıran ve mutluluk veren, pasif ve aktif şekilde gerçekleştirilen her nevi zihinsel, ruhsal, sosyal ve fiziksel faaliyetler şeklinde nitelendirilebilir (Güngörmüş, 2007). Rekreasyon faaliyetleri temelde amaç değil, bireylerin yaşam standartlarını artırma konusunda, sağlıklarını ve fiziksel kondisyonlarını geliştirmede, tabiata yaklaşımlarını değiştirmede ve motivasyonel niteliklerini artırmada yararlandıkları bir araçtır (Okuyucu ve ark., 2006: 43). İnsanlar rekreasyon etkinliklerine farklı motivasyonel amaçlar ile yönelmektedirler. Literatürde yer alan çalışmalarda da insanların rekreasyon etkinliklerine katılım motivasyonlarını etkileyen bazı unsurların olduğu rapor edilmiştir (Çuhadar ve ark., 2019a; Çuhadar ve ark., 2019b; Hekim ve ark., 2019; Er ve ark., 2019).

İnsanlar iş hayatlarında arta kalan zamanlarda dinlenmek ve sevdikleri ile birlikte zaman geçirmekten keyif alırlar. Dolayısıyla çalışma yaşamının haricindeki zaman dilimleri insanlar için son derece önemlidir. Özellikle büyük kentlerde yaşamını sürdüren kişilerin kalabalık kent hayatından kaçma arzuları insanların rekreasyon faaliyetlerine eğilim göstermelerini sağlamıştır (Kuş ve ark., 2011). Müderrisoğu & Uzun'a (2004) göre, yaşadığımız dönemde bireylerin rekreasyon etkinliklerine ciddi anlamda eğilimlerinin altında, teknolojik alandaki ilerlemelerin insan yaşamını kolaylaştırması, rutinleşmiş hayat şeklini her geçen gün artması, nüfusun artmasıyla beraber kentlerin kalabalıklaşması ve yorucu yerler halini alması, bunların neticesinde de insanlarda eğlenme ve dinlenme arzusunun artması yer almaktadır.

Serbest zaman etkinliklerine katılım insan sağlığını birçok açıdan olumlu yönde etkilemekte, özellikle fiziksel etkinlik içeren aktivitelere katılımın sağlık açısından yararlı olduğu görülmektedir. Yapılan araştırma bulguları da bu görüşü destekler niteliktedir (Eraslan & Hekim, 2015a; Eraslan & Hekim, 2015b; Kaplan & Ardahan, 2013). Bu noktada özellikle bedensel rekreatif etkinliklere katılımın insan sağlığı üzerinde olumlu etkileri olduğu söylenebilir. Literatürde serbest zaman etkinliklerine katılım ele alındığı çalışmalarda genellikle serbest zaman tercihlerinin ele alındığı (Yerlisu-Lapa & Ardahan, 2009; Hekim & Eraslan, 2015a; Hekim & Eraslan, 2015b; Hekim & Eraslan, 2015c; Kurar & Baltacı, 2014), buna karşılık serbest zaman etkinliklerine katılım nedenlerinin ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu kapsamda yapılan bu çalışmada insanların serbest zaman etkinliklerine katılım nedenlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Rekreasyon Kavramı

Rekreasyon terimini tanımlanmasında pek çok rekreasyon kuramı, oyun ve rekreasyonu tek ve aynı kavram şeklinde nitelendirirken, kimleri ise farklı kavramlar olduğunu ifade etmekte ve rekreasyonun bir erişkin etkinliği, oyunun ise bir çocuk etkinliği olduğunu iddia etmektedir (Torkildsen, 1993). Rekreasyon sözcüğü, Latince yenide yaratma, tazelenme anlamına karşılık gelen recreare sözcüğünden türetilmiştir. İlerleyen dönemde farklı kelimelerde "manevi gücün veya ruhun canlandırılması yeniden dünyaya gelme" şeklinde açıklanmıştır. Gerçek anlamda rekreasyon bir yenilenme tecrübesi, gündelik rutinden kaçış, canlanma ve değişimi ifade etmektedir (Jensen & Guthrie, 2006). Tanım kapsamında rekreasyonun özellikle canlanma ve yenilenmeye etkisi ifade edilmiştir. Bu nedenle rekreasyon ifade edilirken insanları iş için yenileyen bir etkinlik olarak sınırlandırılmıştır (Torkildsen, 2005; Akt. Öztürk, 2018).

Bir başka ifadeye göre rekreasyon; bireylerin zorunlu dönemleri ve faaliyetleri haricinde zihinsel ve fiziksel açıdan yenilenmek için aktif veya pasif olarak katılım gösterdikleri faaliyetler olarak açıklanabilmektedir (Öztürk, 2018). Literatürde yer alan bilgiler ve tanımlar göz önünde bulundurulduğu zaman rekreasyon kavramı "insanların serbest zamanlarını verimli bir biçimde değerlendirmek için bireysel ya da grup halinde katıldıkları etkinlikler" şeklinde tanımlanabilir.

Rekreasyon İhtiyacının Temel Nedenleri

Günümüzde insanlar farklı amaçlar ile rekreasyon etkinliklerine katılmaktadırlar (Hekim ve ark., 2017; Kiper, 2009; Karaşah, 2017; Cengiz ve ark., 2018; Hekim & Tokgöz, 2017a; Hekim & Tokgöz, 2017b). Ancak yaş grubu ve toplumsal statüsü ne olursa olsun her bireyin rekreasyonel etkinliklere yönelmelerine neden olan bazı unsurlar vardır. Literatürde insanları rekreasyon etkinliklerine yönelten nedenler aşağıdaki gibi açıklanmıştır;

Bedensel sağlığın geliştirilmesi: Teknolojik alandaki ilerlemelerin bireyin yaşamını kolaylaştırması, ulaşım olanaklarının gelişimi gibi unsurlar bireylerin hareketlilik oranını olumsuz açıdan etkilemektedir. Bireylerin hareketsizlik dolayısıyla az enerji sarf etmeleri bazı sağlık problemleri yaşamalarına sebep olmaktadır. Bu problemlerin başında hareketsiz yaşam şeklinden doğan kardiyovasküler rahatsızlıklar, obezite, diyabet, sindirim ve solunum sistemi problemleri yer almaktadır. Rekreasyon çalışmalarına katılım göstererek bedensel hareketliliğin artırılması ile bir problemlerinin oluşumu minimum düzeye indirilir (Karaküçük, 2008).

Ruhsal sağlığın korunması ve geliştirilmesi: Bireylerin iş, okul ve sosyal yaşamlarına karşı karşıya kaldıkları pek çok problem vardır. Bu problemler özellikle insanların rutin bir yaşam şekline sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. İnsanlar hayat koşullarının kendilerinde neden olduğu stresli durumlardan kimi zaman uzak durmak ve moral bulmak isterler. Bu noktada rekreatif faaliyetlere katılım son derece önemlidir. Zira rekreatif faaliyetlere katılımla hayat şeklinden kaynaklanan problemler ve monotonluğun kolaylıkla üstesinden gelinebilmektedir. Bunun yanı sıra insanlar rekreatif etkinlikleri özgür bir şekilde tercih edebilirler ve bu durum bireylerde özgürlük duygusunun gelişimine katkıda bulunur (Karaküçük, 2008).

Kişisel beceri ve yeteneklerin geliştirilmesi: Rekreatif faaliyetler her yaş grubundan bireyin yaratıcı niteliklerini sergileyebileceği özelliktedir. Bireyler genel olarak kendi yaratıcı güçlerinin ve niteliklerinin bilincinde değillerdir. Yaratıcı nitelikler genel olarak deneyerek geliştirilir. Bireyler bir işin başarılı olup olmamasını önemsemeksizin rekreatif faaliyetlerde pek çok alanda denemelerde bulunurlar. Yaratıcı niteliklerini geliştirme imkanı yakalayan bireyler bu niteliklerini rekreasyon faaliyetleri kapsamında daha iyi sergilerler (Karaküçük, 2008).

Sosyal gelişimi desteklemek: Bireylerin sosyalleşme ve sosyal algı seviyeleri sosyal faaliyetlere katılım oranını artırmaktadır. Bu sosyal faaliyetler kapsamında rekreasyon etkinlikleri önemli yere sahiptir. Rekreasyon etkinliklerine katılımla beraber insanlar toplumda aktif şekilde rol alma niteliklerini geliştirmektedirler. Ayrıca rekreasyon etkinlikleri ile özgüvenli, kendini geliştirme ve öz saygı gibi kişilik özelliklerini de geliştirmektedir. Bu kapsamda rekreatif faaliyetler toplumsal entegrasyonun sağlanmasına ciddi katkıda bulunmaktadır (Atalay ve ark., 2013).

Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Doğaner & Balcı (2017) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin serbest zamanlarında egzersize yönelme nedenlerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya 780 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin serbest zamanlarında egzersize yönelme nedenlerinin başında egzersizi sevme, sağlığına önem verme ve sosyal bir çevre ve arkadaşlık ilişkisi geliştirme, farklı etkinliklere katılma, kendini güçlü hissetme ve hayatın karmaşık yapısından uzaklaşma gibi nedenlerin geldiği tespit edilmiştir.

Bulut ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan araştırmada üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinlik olarak spora yönelme nedenlerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya üniversitenin step-aerobik takımında da yer alan 5 kadın ve 3 erkek olmak üzere toplam 8 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin sportif rekreasyon etkinliklere katılma nedenlerinin başında sosyalleşme amacının geldiği tespit edilmiştir.

Kaplan & Ardahan (2013) tarafından yapılan araştırmada serbest zamanlarında doğa sporlarına katılan bireylerin bu spor dallarına yönelme nedenlerinin incelenmesi amaçlanmış,

araştırmaya doğa yürüyüşü, dağcılık ve kaya tırmanışı etkinliklerine katılan 420 birey dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda katılımcıların serbest zamanlarında doğa sporlarına yönelme nedenlerinin başında doğayla bütünleşme, yeni beceriler edinme ve onları kullanma, sıkıntı ve stres atmak, sağlığı olumlu yönde geliştirme gibi nedenlerin geldiği tespit edilmiştir.

Özşaker (2012) tarafından yapılan çalışmada genç bireylerin serbest zaman etkinliklerine yönelme nedenlerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya 328 üniversite öğrencisi katılmış, araştırmanın sonunda öğrencilerin refah düzeylerini yükseltmek amacıyla rekreatif etkinliklere katıldıkları bulunmuştur. Ardahan & Yerlisu-Lapa (2011) tarafından yapılan araştırmada açık alan rekreasyon faaliyetlerine katılan bireylerin rekreatif etkinliklere yönelme nedenlerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya bisiklet etkinliğine katılan 200 birey ile doğa yürüyüşüne katılan 600 birey katılmıştır. Araştırmanın sonunda katılımcıların açık alan rekreasyon faaliyetlerine doğayla bütünleşmek, sağlık, ilgi alanlarının olması, sağlık, sıkıntıdan ve monotonluktan kurtulmak gibi nedenlerle yöneldikleri tespit edilmiştir.

Yerlisu-Lapa & Ardahan (2009) tarafından Akdeniz Üniversitesi öğrencileri üzerinde yürütülen çalışmada öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenlerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya 1138 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonunda pasif etkinliklere katılan öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılım nedenlerinin başında eğlenmek, arkadaşlarıyla birlikte olmak ve rahatlamak gibi nedenlerin geldiği, aktif rekreatif etkinliklere katılan öğrencilerin ise egzersiz yapmak ve sağlık düzeyini yükseltmek gibi nedenlerle rekreatif etkinliklere yöneldikleri bulunmuştur.

Sonuç

Sonuç olarak, literatürde insanların serbest zaman etkinliklerine katılım nedenlerinin ele alındığı çalışmaların genellikle genç bireyler üzerinde yapıldığı görülmektedir. İnsanların serbest zaman etkinliklerine katılım nedenlerinin başında eğlenme, arkadaşları ile vakit geçirme, sağlığı geliştirme ve yeni beceriler kazanma gibi nedenlerin geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKLAR

Ardahan, F., & Lapa, T. Y. (2011). Açık alan rekreasyonu: Bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8*(1), 1327-1341.

Atalay, A., Akbulut., K. & Yücel, A.S. (2013). Bireylerin sosyal algı ve sosyalleşme düzeylerinin gelişiminde rekreasyonel uygulamaların önemi. *Uluslararası Hakemli Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi. 1*(1), 18-29.

Bulut, D., Üzüm, H., & Çelebi, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin sportif okul takımlarına katılım motivleri, beklentileri ve karşılaştıkları problemler. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 21*(1-4), 13-21.

Cengiz, B., Karaelmas, D., Karayılmazlar, A. S., & Güler, K. E. (2018). MYO öğrencilerinin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi: Bülent Ecevit Üniversitesi Çaycuma Yerleşkesi Örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 20*(2), 163-175.

Çuhadar, A., Yusuf, E. R., Demirel, M., & Demirel, D. H. (2019). Bireyleri rekreasyonel amaçli egzersize motive eden faktörlerin incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17*(3), 153-161.

Çuhadar, A., Demirel, M., Er, Y., & Serdar, E. (2019). Lise öğrencilerinde boş zaman yönetimi ve gelecek beklentisi ilişkisi. *Journal Of International Social Research, 12*(66), 1-8.

Doğaner, S., & Balcı, V. (2017). Ankara üniversitesi öğrencilerinin serbest zamanlarında egzersize katılma sıklıkları ve nedenleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 15*(3), 119-128.

Er, Y., Çuhadar, A., Demirel, M., Şentürk, A., & Kubat, R. (2019). *Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sportif güdülenme kaynaklarının farklı değişkenlere göre incelenmesi*. 4.Uluslararası Avrasya Spor Eğitim ve Toplum Kongresi, 6-8 Aralık 2019, Denizli, Türkiye.

Eraslan, M., & Hekim, M. (2015a). *Yaşlı bireylerde fiziksel aktiviteye katılımın psikolojik ve fonksiyonel özellikler üzerine etkilerinin incelenmesi*. VIII. Ulusal Yaşlılık Kongresi, 16-18 Nisan 2015, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Eraslan, M., & Hekim, M. (2015b). *Özel eğitime muhtaç çocuklarda psiko-motor ve psiko-sosyal gelişimin desteklenmesinde spora katılımın önemi.* VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 28-31 Mayıs, Muğla Üniversitesi, Muğla.

Güngörmüş, H. A. (2007). *Özel sağlık-spor merkezlerinden hizmet alan bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörler.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Hekim, Ö., Er, Y., & Kılıçman, İ. (2019). *Beden eğitimi ve spor bölümünde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin spora katılım motivasyonlarının incelenmesi.* 2. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi, 10-13 Mayıs, 2019, Bodrum, Türkiye.

Hekim, M., & Eraslan, M. (2015a). *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Rekreatif Tercihlerinin İncelenmesi (Ağlasun Meslek Yüksekokulu Örneği).* III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Hekim, M., & Eraslan, M. (2015b). *Ortaöğretim öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin göre incelenmesi (Burdur USO Anadolu Lisesi Örneği).* III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Hekim, M., & Eraslan, M. (2015c). *Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin incelenmesi (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği).* III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Hekim, M., & Tokgöz, M. (2017). *Ortaokul ve ortaöğretim öğrencilerinin serbest zaman tercihlerinin karşılaştırılması (Isparta İli Örneği).* Dünya Spor Bilimleri Araştırmaları Kongresi, 23-26 Kasım 2017, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

Hekim, M., & Tokgöz, M. (2017). *Ortaöğretim öğrencilerinin serbest zaman tercihlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi (Isparta İli Örneği).* Dünya Spor Bilimleri Araştırmaları Kongresi, 23-26 Kasım 2017, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

Hekim, M., Tokgöz, M., & Yüksel, Y. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Tercihlerinin Fakülte Türü Değişkenine Göre İncelenmesi. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi, 4*(3), 1-12.

Jensen, C. R. & Guthrie, S. (2006). *Outdoor Recreation in America (6th ed.).* Champaign, IL: Human Kinetics.

Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon.* 6. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.

Karaşah, B. (2017). Kentsel ve kırsal rekreasyon alanlarına yönelik kullanıcı tercihlerinin belirlenmesi 'Artvin kenti örneği'. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 19*(1), 58-69.

Kaplan, A., & Ardahan, F. (2013). Doğa sporları yapan bireylerin profilleri, doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar: Antalya örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 5*(8), 93-114.

Kiper, T. (2009). Namık Kemal Üniversitesi ziraat fakültesi (Tekirdağ) öğrencilerinin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 6*(2), 191-201.

Kurar, İ., & Baltacı, F. (2014). Halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıkları: Alanya Örneği. *International Journal of Sport Culture and Science, 2*(2), 39-52.

Şahin, C. K., Akten, S., & Erol, U. E. (2011). A study to determine recreational participation tendency of the eğirdir vocational school students. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 10*(1), 62-71.

Müderrisoğlu, H., & Uzun, S. (2004). Abant izzet baysal üniversitesi orman fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 2,* 108-121.

Okuyucu, C., Ramazanoğlu, F., & Tel, M. (2006). Çevresel faktörlerdeki değişimin serbest zaman faaliyetlerine etkileri. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları,* 40-44.

Öztürk, Y. (2018). Boş zaman, rekreasyon ve turizm kavramları arasındaki ilişkinin karşılaştırmalı bir analizi. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi, 1*(2), 31-42.

Özşaker, M. (2012). Gençlerin serbest zaman aktivitelerine katılamama nedenleri üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 14*(1), 126-131.

Torkildsen, G. (1993). *Leisure and recreation management*. London: Spon Press.

Torkildsen, G. (2005). *Leisure and recreation management.* London and Newyork: Taylor and Francis Group.

Yerlisu-Lapa, T., & Ardahan, F. (2009). Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve değerlendirme biçimleri. *Spor Bilimleri Dergisi, 20*(4), 132-144.

EXTENDED ABSTRACT

In defining of the term recreation, while many recreation theory is characterizing play and recreation as one and the same, others claim that there are different concepts and claim that recreation is an adult activity and play is a child activity (Torkildsen, 1993). The word recreation is derived from the Latin word recreare, which means re-creation and renewal. In the following period, it was explained in different words as “revitalization of spiritual power or spirit, reborn”. Recreation literally expresses a renewal experience, escape from daily routine, revival and change (Jensen & Guthrie, 2006). Within the scope of the definition, the effect of recreation is expressed,especially on revival and renewal. For this reason, while recreation is being expressed, it is limited as an activity that renews people for work (Torkildsen, 2005; Akt. Öztürk, 2018).

Recreation can be characterized as any kind of mental, spiritual, social and physical activities performed by individuals in their spare time, which serve a specific purpose, are based on personal satisfaction and volunteering, can not be transferred to other individuals, revitalizing and giving happiness to the individual, passively and actively. (Güngörmüş, 2007). Recreation activities are not basically aims, but ıt ıs a tool that individuals use to increase living standards, to improve their health and physical condition, to change their approach to nature and to increase their motivational qualities (Reader et al., 2006: 43). People tend to recreational activities with different motivational goals. In the studies in the literature, it has been reported that there are some factors affecting the motivation of people to participate in recreation activities (Çuhadar et al., 2019a; Çuhadar et al., 2019b; Hekim et al., 2019; Er et al., 2019).

People enjoy relaxing and spending time with their loved ones in the remaining time in business. Therefore, time periods which is apart from working time are extremely important for people. Particularly, the desire of people who live in big cities to escape from crowded urban life has caused people to tend to recreation activities (Kuş et al., 2011). According to Müderrisoğlu & Uzun (2004), under the serious tendency of individuals to recreation activities in the period we live, technological advances make human life easier, the routine life style increases with each passing day, the population becomes crowded and the places become tiring, as a result of these, increasing of desire of entertainment and resting in people takes part.

It ıs seen that participation in leisure time activities positively affects human health in many ways, and participation in activities involving physical activity is beneficial for health. The findings of the research support this opinion (Eraslan & Hekim, 2015a; Eraslan & Hekim, 2015b; Kaplan & Ardahan, 2013). At this point, it can be said that participation in physical recreation activities has positive effects on human health. In the literature, ıt ıs seen that ıt is limited study of participation in leisure activities was handled and on the contrary, the study of causes of participation in leisure activities preferences were handled (Yerlisu-Lapa & Ardahan, 2009; Hekim & Eraslan, 2015a; Hekim & Eraslan, 2015b; Hekim & Eraslan, 2015c; Kurar & Baltacı, 2014). Within the scope of this study constructed, it is aimed to investigate the causes of people's participation in leisure activities.

In the study conducted by Doğaner & Balcı (2017) on university students, it was aimed to investigate the reasons for students to exercise in their free time and 780 university students participated in the study. At the end of the study, it was determined that the main reasons for students tend to exercise in their free time were to like exercise, to care for their health and to develope a social environment and friendship relationship, to participate in different activities, to feel strong and to distance from the complex structure of life.

In the research conducted by Bulut et al. (2016), it was aimed to investigate the causes of university students to tend to sports as a recreational activity, and participate a total of 8 students, including 5 women and 3 men which took part in the step-aerobic team of the university. At the end of the study, it was determined that the main reason for participating in sport recreation activities was socialization.

In the research conducted by Kaplan & Ardahan (2013), it was aimed to investigate the causes of individuals participating in sports in their free time towards these sports branches and 420 individuals who participated in hiking, mountaineering and rock climbing activities were included in the study. At the end of the research , it was determined that the main reasons for the participants to tend to xtreme sports in their free time were integration with nature, acquiring and using new skills, relieving distress and stress, and improving health in a positive way.

In the research conducted by Özşaker (2012), it was aimed to investigate the causes of the inclination of young individuals to leisure activities, 328 university students participated in the study and at the end of the study, it was determined that the students participated in recreational activities in order to increase their welfare levels. In the study conducted by Ardahan & Yerlisu-Lapa (2011), it was aimed to investigate the causes of individuals participating in outdoor recreation activities towards recreational activities, 200 individuals who participated in bicycle activity and 600 individuals who participated in hiking participated in the study. . At the end of the research, it was determined that the participants

were directed to the outdoor recreation activities due to integration with nature, health, having interests, health and getting rid of boredom and monotony.

The study conducted by Yerlisu-Lapa & Ardahan (2009) on Akdeniz University students, ıt was aimed to investigate the reasons for their participation in leisure activities and 1138 students participated in the study. At the end of the study, it was found that at the helm of participating in recreation activities of students participating in passive activities is like to have fun, to be with friends and to relax with their friends, and to increase their health level.

As a conclusion, it is seen that when in the literature that studies on the reasons for participation in leisure activities of people are handled, ıt is generally conducted on young individuals. It was concluded that the main reasons for people to participate in leisure activities were entertainment, spending time with friends, improving health and gaining new skills.

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

SAHNE SANATLARINDA SAHNE TEKNİKLERİ BAĞLAMINDA SES TASARIMI

SOUND DESIGN IN THE CONTEXT OF SCENE TECNIQUES IN PERFORMING ARTS

Seyhan CANYAKAN[1], Zeynel TURAN[2]

***email:** seyhancanyakan@hotmail.com

[1] Burdur MAKÜ TMDK Müzik Teknolojileri Bölümü, Burdur, Türkiye
[2] Burdur MAKÜ TMDK Türk Halk Oyunları Bölümü, Burdur, Türkiye

ÖZET
Sahne sanatları Tiyatro, Opera, Bale, Müzik, Halk Oyunları gibi sanatın çeşitli dallarından oluşmaktadır. Tüm bu dallara ait literatür incelendiğinde ışıklandırmadan yaratıcı düzenlemeye, performanslara kadar sahneyi sürükleyen, seyirciyi eğlendiren ve hareket ettiren birçok unsurun varlığından söz edilir. Ancak, literatürde ağırlık verilen konuların kostüm, makyaj, ışık, oyunculuk v.b. etmenler üzerine gerçekleştirildiği, müzik ve ses ile ilgili sahne sanatlarında az sayıda çalışmaya ulaşılmaktadır. Bu çalışma Sahne sanatlarında müzik ve ses ile ilgili az sayıda çalışmanın olması nedeniyle ileriki araştırmacılara literatür desteği sağlamak amacıyla kurgulanmıştır. Ses, ses tasarımcısı ve ses efektlerinin sahneleme esnasında diğer unsurlar kadar önemli bir unsur olduğu vurgulanır. Sesin sahne tekniklerindeki rolü, Ses Tasarımı, Ses Tasarımcısı, geçmişten günümüze ilk ses tasarımcıları, Ses seçimleri yapma, Ses Efekti, alt türleri ve MIDI-Show kontrolü konularına odaklanır. Çalışmanın sonucunda eksiksiz bir kitle deneyimi yaratma söz konusu olduğunda ses, sahne sanatlarında önemli bir unsur olarak kabul edilmiş ve önemi betimsel yöntemle aktarılmaya çalışılmıştır.
Anahtar Kelimeler: Sahne Teknikleri, Sahne Sanatları, Ses Tasarımı, Ses Efektleri, Müzik

ABSTRACT
Performing arts consist of various branches of art such as Theater, Opera, Ballet, Music, Folk Dances. When the literature of all these branches is examined, it is mentioned that there are many elements that drag the stage from lighting to creative arrangement to performances, entertain and move the audience. However, in the literature, the emphasis is on costume, makeup, light, acting, etc. Few studies have been reached in the performing arts related to music and sound, where it was conducted on factors. This study was designed to provide literature support to future researchers due to the limited number of studies on music and sound in the performing arts. It is emphasized that sound, sound designer and sound effects are as important as other elements during staging. The role of sound in stage techniques focuses on Sound Design, Sound Designer, first sound designers from past to present, Making sound choices, Sound Effect, subtypes and MIDI-Show control. As a result of the study, when it comes to creating a complete mass experience, sound has been accepted as an important element in the performing arts and the importance of the descriptive method has been tried to be conveyed.
Keywords: Stage Techniques, Performing Arts, Sound Design, Sound Effects, Music

JEL CODE: L82

GİRİŞ
Yaratıcılığı, eleştirel düşünmeyi, problem çözmeyi, iletişim becerilerini ve diğer birçok alanda beceriler geliştirdiği bilinen ve özel bir disiplin olan Sahne sanatları, yeni eserler üretmek, yeni sanatçılar yetiştirmek için devamlı yenilikçi arayışlar içindedir. Üretim aynı zamanda yeni bir sanatsal eser yaratma sürecini de içermektedir.

Sanatın genel olarak başlıklarına bakıldığında Sahne Sanatları, Fonetik Sanatlar, Plastik Sanatlar ve Görsel Sanatlar gibi birden çok türü bulunmaktadır (Ümit, 2014). Sanat her ne kadar çeşitli dallara ve biçimsel sınıflara ayrılmış olsa da aralarındaki sıkı bağ bozulamayacak kadar güçlüdür. Sahne sanatları, canlı bir izleyici kitlesi önünde sanatsal eserler yaratmayı ve icra etmeyi içeren bazı sanat disiplinlerini kapsamaktadır. Sahne sanatları içinde yer alan sanat alanları Tiyatro, Opera, Bale, Müzik, Halk Oyunları gibi sanatın çeşitli dallarıdır.

Sanat, insanın doğadan, toplumdan ve içinde yaşadığı kültürden aldığı verilerin bilinç düzeyinde ve bilinçaltında harmanlanıp estetik değerlerle buluşmasıdır (Aşkar, 2011). Sanat eseri, sanatçının estetik duyguları ve kişisel özellikleriyle doğrudan ilişkilidir ve her sanat eseri içinde barındırdığı kültürel yapı ve birikimleri izleyiciye direkt iletir. Kurtişoğlu (1998:7), "Sahne sanatları doğrudan doğruya insandan türeyen sanatlardır. Bunlara örnek olarak Dans, Müzik, Şiir gösterilebilir. Bu sanat alanında insanın kendisi, kendi sanatsal uğraşının hem konusu hem aracıdır. Bu özellik onu çok özel bir kategoriye sokmaktadır".

Sahne sanatları, izlenimi güçlü kılan etkenlerden biri olarak seyirci ile sanat yapan arasında güçlü bağ oluşturan önemli bir olgudur (Aşkar, 2011). Teknolojinin gelişimine paralel olarak toplumdaki sanat algısı da değişmiş, seyircinin beklentisi artmış, sanat ürünleri artık salt sanat objesi olma durumlarından çıkmaya başlamışlardır. Önceleri sanat değeri bakımından güçlü olan eserler seyircinin odağındayken, şimdilerde sahnenin görsel değeri ve kullanılan ileri sahne teknolojileri dikkat çekmektedir (Elyağutu, 2009).

Sanatsal bir eserin seçiminden sahnelenmesine kadar geçen sürede, o esere ait bir dizi planlama ve örgütleme süreçleri vardır. Aynı zamanda kullanılan teknikler ve ekipmanlar bakımından çoğu zaman provalar ve teknik analizler gibi pratik süreçlere de dayanmaktadır. Bazı teknikler bir sınıf ortamında veya stüdyoda pratik süreçlerle öğrenilir ve deneyimleme ile pekiştirilir. Sanatsal bir çalışmanın performansa hazır hale getirilmesi süreci genel olarak aşağıdaki süreçleri içerir;

(a) koreograflar, şefler veya yönetmenler tarafından eser geliştirme veya uyarlama,

(b) dansçılar, müzisyenler veya aktörler tarafından koreografi, müzik veya metnin öğrenilmesi ve ezberlenmesi,

(c) dekor, kostüm, makyaj, aydınlatma ve ses aygıtları gibi sahne tasarım öğelerinin oluşturulması,

(d) sanatçıların, tasarımcıların ve teknisyenlerin sahnelenecek sanatsal eserin gerekliliklerine ve kavramsallaştırılmasına göre eşgüdümlemesi.

Değişen sergileme ortamlarıyla birlikte, sanatların da ilgili unsurları değişmiştir. Sanatla uğraşan insanlar, yaratılarını izleyici ile buluşturdukları ortamları derinlik, estetik ve algı unsurları bakımından zenginleştirmeye ihtiyaç duymuşlardır (Elcik, 2009).

Sanat yapımcısının eserini sergilemeden önce planladığı ve eserin önceden belirlenmiş detaylarının ön plana çıkarması gereken noktalarının vurgulanabilmesi amacıyla bir takım özel sahne teknikleri kullanılmaktadır. Bu teknikler, sanat dallarının bir parçası olarak, eserin sahnelenebilmesi için sahne yapısı içinde yer alan tüm sahne aygıtları ve donanımlarını kapsamaktadır.

Bunların başlıcaları sahneyi döndürmeye, indirmeye ve kaldırmaya yarayan vinç platformlarının ve ışıklama donanımlarının olduğu *Sahne Altı Aygıtları* ve tüm sahne zemini üzerindeki ışıklama köprüsü, dekor ve perde takımları, ışıldak dizileri, çevren gergisi ve üst ızgaralar gibi aygıt ve donanımları içine alan *Sahne Üstü Aygıtları* ile *Güvenlik Donanımlarıdır* (Çalışlar, 2009).

Günümüz modern sahneleri özel yöntemlerle kullanılan çeşitli teknik araçlarla donatılmıştır. Teknik, günümüzde sahne sanatlarının ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır. Teknik iyi kullanıldığında çok güçlü bir faktördür.

Bir sanat eserinin sahneye aktarımının doğru ve başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için esere ait temanın izleyici tarafından anlaşılmasını sağlamak ve bunu etkili bir sahneleme tekniğiyle yapabilmek şarttır. Bu noktada ışık, kostüm, makyaj, müzik gibi sahne tasarım etmenlerine ihtiyaç duyulmaktadır (Elcik, 2009).
Bir oyunda dramatik ışıklandırmadan yaratıcı düzenlemeye, güçlü oyunculuğa kadar sahneyi sürükleyen, eğlendiren ve hareket ettiren birçok unsur vardır. Gerçekten harika bir şey yaratmak için her şeyin diğer her şeyi tamamlaması gerekir. Bununla birlikte, sahne sanatlarında sıklıkla göz ardı edilen bir unsur ses ve müziktir. Yani ses efektleri ve projenin üretim kalitesini nasıl artırabilecekleri göz ardı edilir. İyi ses efektleri, izleyicileri hikayeye daha derinden daldırarak ve oyun dünyasını hayata geçirerek kötü bir projeyi bir sonraki tematik seviyeye taşıyabilir (Aldredge, 2018).

MATERYAL ve METOT

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, günümüzde ve geçmiş dönemde gerçekleşmiş bir olay ya da olguyu en saf haliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan müzik ve ses konuları kendi koşulları içinde, var olduğu şekliyle tanımlanmaya çalışılır.

Veri Toplama Araçları ve Yöntemleri

Araştırmanın başlangıç aşamasında 30'da fazla yayın makale, kitap, tam metin literatür taramasına tabi tutuluştur. Literatür taramasından elde edilen veriler ışığında betimlemeler gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

İlk Ses Tasarımcıları

Müzik, ses kayıt ve çalma teknolojisi ilerledikçe, ses tasarımcısının kariyeri de gelişmiştir. Ses Tasarımı yapan ilk kişiler Prue Williams and David Collison olarak karşımıza çıkarlar. 1959 tiyatro sezonunda London's Lyric Theatre Hammersmith'te ses tasarımı gerçekleştirmişlerdir. Broadway de ilk ses tasarımcısı Jack Mann 1961'de *Show Girl* ile ve Abe Jacob ise *Jesus Christ Superstar* 'da 1971 yılında bilinen ilk ses tasarımcılarıdır. Amerikan tiyatrosunda ise 1968 yılında Dan Dugan San Francisco American Conservatory Theatre'daki performanslarıyla bilinir (Admin, 2014).

Teknolojinin Gelişimi

Teknoloji gelişmelerinin sesin kaydedilme ve çalma şeklini değiştirme aşamaları şu şekilde gerçekleşmiştir.

- 1950'lerin sonunda, makaradan makaraya Long-play kayıtları bantla değiştirildi ve bu da içeriği başka bir diske basmaktan daha kolay bir şekilde değiştirebilme olasılığına yol açtı.
- Dolby Noise Reduction (DNR) 1966'da piyasaya sürüldü ve kaydedilen müziğin daha net ses kalitesi için bir endüstri standardı haline geldi.
- 1970'lerde kasetlere baştan sonuna kadar tekrar tekrar kayıt yapılabiliyordu. İçeriği değiştirmek kolaydı, ancak bu kasetleri teker teker ard arda oynatmak uzun ve zor bir işlemdi.
- 1980'lerin sonunda kompakt disk ve Dijital Ses Kaseti (DAT) popüler oynatma modu haline geldi ve şarkılar arasına Cue (işaret) konulabildiği için, bir şarkıdan diğerine geçmek, ileri veya geri sardırma kolay bir işlemdi.

- 1992'de Sony MiniDisc oynatıcı (MD) ile çıktı ve sinemalarda kullanımı yaygınlaştı. Bilgisayarınızdaki içeriği hızlı bir şekilde değiştirebilir, bir CD'ye yazabilir, MD'ye aktarabilir, diskteki ipuçlarını yeniden adlandırabilir ve yeniden sıralayabilirsiniz ve ipucunun sonunda da duraklatabilirdiniz.
- Sonraki aşamada PC teknolojisinin gelişmesiyle birlikte yukarıdaki kullanılan tüm cihazların yerini bir adet PC aldı.

MIDI ve Show Kontrolü

1980'lerde ve 1990'larda, Müzik Enstrümanı Dijital Arayüzü (MIDI) ve dijital teknoloji, ses tasarımının çok hızlı büyümesine yardımcı oldu. Ve nihayetinde bir tiyatrodaki bilgisayarlı ses sistemleri canlı gösteri kontrolü için gerekliydi. MIDI Show Control (MSC) spesifikasyonlarına en büyük katkıda bulunan, 1989'da Disney-MGM Studios tema parklarını kontrol etmek için sistemleri kullanan Walt Disney'den geldi. 1990 yılında Charlie Richmond, dünya çapındaki geliştiricileri ve tasarımcıları tiyatrodan içeren bir grup olan USITT MIDI Ses ve Işıklandırma. Forum'a başkanlık etti. Bir gösteri kontrol standardı oluşturdular ve 1991'de MIDI Üreticileri Birliği (MMA) ve Japonya MIDI Standartları Komitesi (JMSC) ortaya koydukları spesifikasyonları kullandılar. MSC spesifikasyonlarının kullanımı ilk olarak 1991'de Walt Disney World'deki Disney'in Magic Kingdom Geçit Töreninde kullanıldı.

Bu teknolojinin tiyatrolara ve ardından sahne sanatlarına taşınması, yetenek, finans ve bir sistemi bilgisayarlaştırma ölçeğindeki zorluklar nedeniyle, çok sonraları yaygın hale gelmiştir. MIDI kontrolü ile artık çalma için bir örnekleyici (sampler) kullanabilirsiniz. Dosyalarınız bir depolama birimine yüklenir ve bir MIDI komutu aracılığıyla müzikal bir klavyeden belirli bir dosyayı tetikleyebilirsiniz. Bu makineler dijital depolama alanı küçüldükçe küçüldü, ancak sonunda Seviye Kontrol Sistemleri (LCS), Kriket, SFX ve QLab hızlı bir şekilde sahne şovu kontrolünde standartlar haline geldi, en yenisi öncekinden daha kolay bir arayüz haline geldi. Sonunda bu teknoloji sayesinde tüm eski formatlar (long-play, DVD, CD, MD…) kullanılamaz hale geldi. Şimdi, 21. yüzyılda, ses tasarımcıları teknolojinin yardımıyla daha önceleri günler alan ses, ışık ve görüntü hazırlıklarını birkaç dakika içinde gerçekleştirebilir ve sahnelemeye hazır hale getirebilirler (Admin, 2014).

Seyirci ile oyun arasında etkileşimi sağlayan bir öge olarak kabul edilen müzik, diğer teknik ögelerden ayrı olarak düşünülmemelidir. Perde açılmadan önce seyircinin esere ilişkin ilk izlenimi duyduğu müzik ile başlamaktadır. Müzik ile birlikte izleyici, sahnedeki eser hakkında bazı yargılar edinmeye başlamaktadır. Böyle olunca da müziğin yalnızca akıl ve düşünce yoluyla değil, duygu ve sezgilerle de seyirciyi etkilediği düşünülmelidir. Müzik seyircileri etkilemesinin sahneleri birbirine bağlamak, duyguları vurgulamak, sahne esnasında dikkat çekmek ve karakterlerin içinde bulunduğu durumu vurgulamak için kullanılabilir.

Modern sahne tekniklerinde ifade biçimleri çeşitli şekillerde sese dayanır ve atmosfer, ruh hali yaratmada faydalı olabilirler. Müziğin yanı sıra "Ses " de sahneleme esnasında kullanılan en önemli tekniklerden biridir. Sahnedeki aktörler bedenlerini kullanarak performansta etkili sesler oluşturabilir. Küçük sahne gösterisi esnasında bile, canlı olarak kullanılabilecek ses efektleri de oluşturulabilir.

Sesin Sahne tekniklerindeki rolüne geçmeden önce etkisini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Ses, bir performansta gerilim, ruh hali ve ritim değişikliklerinin yaratılmasına yardımcı olabilir
- Sahnedeki karakter değişimlerini belirtmek ve geliştirmek için kullanılabilir.
- Hayali nesnelerin ve sahne performansının görselleştirilmesine yardımcı olabilir.

- Tam tersi durum, bir anlık ses eksikliği (sessizlik) bir dramada da çok etkili olabilir.

Sesin Sahne Tekniklerinde Rolü

Sesin sahne tekniklerinde Narrative ve Dilbilgisel olmak üzere iki önemli rolü bulunur.

(1) Narrative (Anlatıcı) Rol

a) Doğrudan Anlatı Rolü

Birçok sahne yapımında ses doğrudan hikâye anlatımı rolüne sahiptir. Diyalog, anlatım, öykü ve anlatı ses efektleriyle birlikte hikâyenin her anında sahneye eşlik eder. Bu tür doğrudan anlatıda ses efektleri genellikle senaryoya yazılır, çünkü kullanımları aktörlerin ilgili eylemleri ne zaman ve nerede yapmaları gerektiğini etkileyebilir.

b) Sübliminal (Bilinçaltı) Anlatı Rolü

Sesin izleyicileri etkilemesi yönüyle bilinçaltı rolü vardır. Müziğin işlevi seyirciye aniden nasıl hissedileceğini "anlatmak" tır. Ses ve ses efektleri bunu anlatırken geri planda oluşturulurlar ve izleyicinin sübliminal mesajları farkında olmadan anlamaları sağlanmaya çalışılır. Aynı zamanda izleyicilerin çeşitli nesneleri bu yöntemle ayırmaları sağlanır.

(2) Dilbilgisel Rol

Ses, film, tiyatro, opera v.b. sahne sanatların her türlü yapımında da gramer rol oynar. Örneğin, bir sahne bitiminde ışıklar söndükten sonra ses sabit kalırsa, izleyiciye anlatılmak istenen gösterge, bakış açısı değişirken, sahnenin değişmediği daha önce olduğu gibi kaldığıdır. Böylece ses, sahne tekniklerinde bir çeşit süreklilik veya bağ dokusu sağlamaktadır.

Sahne sanatlarında ses ve müziğin yetkili kullanımlarının yanı sıra ses efektleri de önemli unsurlar olarak karşımıza çıkarlar. Ses Efekti kavramını irdelemeden öncesinde efektleri oluşturulma aşamasına ne ad verildiği hususu üzerinde durulması gerekebilir.

Ses Tasarımı

Yirmi birinci yüzyılın ilk çeyreğinde çağdaş, ağ bağlantılı ve yoğun aracılıklı toplumlarda sesle yaşamak, çelişkili veya tutarsız olmayan kökenlerden gelen sesler arasında yaşamak anlamına gelir. Sesle uğraşma alanı, enstrümantal uygulamalardan, kompozisyona kadar Batı dünyasında onlarca yüzyıllar boyunca Müzikolojinin çatısı altında gerçekleştirilmiştir (Schulze, 2019).

Ses tasarımı, geleneksel sanatın sanata oldukça benzeyen ses sanatlarıyla ilişkilidir. Basitçe söylemek gerekirse, sanat kendi iyiliği için fikirleri temsil etmeyi ve ifade etmeyi amaçlamaktadır. Bunu yapmak için, fikirler, malzemeler, medya ve ifade ve iletişim biçimleriyle ilgilenir (Gibbs, 2007:35). Bu bağlamda, tasarımın kendi uğruna fikirler ile daha az ilgilendiğini, ancak tipografi, mobilya, tekstil veya mimari olsun, onları bir amaca veya başka bir şeye uygulandığını gören tasarım tasarrufu ile ortak bir anlaşma vardır. Genel olarak, sanatın bazen soyut olabileceğini ancak tasarımın neredeyse her zaman somut olduğunu söyleyebiliriz.

"Ses tasarımı" terimi müzik ve ses efektleri üretme görevini ifade eder. Ancak günümüzde telefon zil sesleri üretmekten oyun müziğine, synth ön ayarlarından yazılım programlamaya kadar her şeyi kapsamaktadır. Bir terim olarak, ses tasarımı, sesin genel kavramını ve ortak kullanımını ve ayrıca belirli ses efektlerinin yaratılmasını içerecek şekilde anlamını genişletmiştir.

> Tasarım süreci bir sanat eseri - doğal bir tasarım, kostüm tasarımı, aydınlatma tasarımı veya ses tasarımı - veya verimli bir şekilde koordine edilen bir üretimin sanatını olacağını umduğumuz şeyi yaratma hedefini takip ettiğimiz bir dizi adımdır. Tasarım süreci sorulara

cevap bulmak için bir yöntemdir. Bu bölümde kullanılan örnekler ve terimler düşüncelerinizi sahne tasarımına ve üretime yöneltecek olsa da, tasarım sürecinin prensipleri, genel olarak oyunculuk, yönetmenlik ve bu konudaki yaşam için eşit derecede verimli sonuçlarla uygulanabilir. Bu ilke ve teknikler, karşılaşabileceğiniz hemen hemen tüm tasarım sorunlarına veya zorluklara uygun ve yaratıcı bir çözüm bulmanıza yardımcı olabilir. Tiyatro tasarımı ve üretimi için problem çözme modeli yedi ayrı aşamadan oluşur: (1) bağlılık, (2) analiz, (3) araştırma, (4) inkübasyon, (5) seçim, (6) uygulama ve (7) değerlendirme (Gillette, 2013).

Herhangi bir sanat formunda olduğu gibi, sahne sanatlarında başarılı bir tasarım yaratmak için gerekli olan temel unsur tasarım ilkelerini ve seçilen ortamı anlamaktır. Bunu gerçekleştirecek kişi ise ses tasarımcısıdır. Çalışmanın bu aşamasında ses ve ses efektlerini oluşturan bireylere verilen isim ve bu bireylerin üstlendikleri görev ve sorumluluklara göz gezdirmek yaralı olabilir.

Ses Tasarımcısı

Temel olarak, sahne sanatlarında ses tasarımcısı seyircinin duyduğu her şeyden sorumlu kişidir. Müzik ve ses efektlerini sahne öncesinde hazırlayan ve sahneleme esnasında yöneten kişidir. Tam olarak sahneleme anında neyin gerektirdiğine, şovun türüne, şovdaki sanatçılara ve performans mekanına bağlı olarak önemli ses ve müzik bileşenlerini yönetirler ve yaratırlar. Uygulamada ses tasarımcısının yaptığı her şeyi kapsayan tek bir iş tanımı yoktur, çünkü yaptıklarını belirli bir prodüksiyonun taleplerine uyarlarlar. Ses Tasarımcısı birçok farklı disiplinin ve teknolojinin ustası olmalı, olağanüstü ekip çalışması, insan becerisine sahip olmalıdırlar.

Ses Tasarımcısı, şovun işitsel dünyasını oluşturmak için Yönetmen ve bir dizi diğer personel ile yakın bir şekilde çalışır ve görev ve sorumlulukları şu şekilde maddeleştirilebilir.

• Ses Tasarımcısı, şovun hikayesi için doğal ve soyut dünyalar yaratacak, izleyicilerin performansla duygusal ve dramatik bağlantısına yardımcı olacak ses efektleri, atmosferler, sonik dokular, film ortamları oluşturabilir. Bu, sahne veya diğer sahne arkası efektlerinin kullanımını da içerebilir.

• Ses Tasarımcısı müziği seçebilir, düzenleyebilir ve yeniden düzenleyebilir; orijinal müzik yapmak için besteci ile çalışmak veya tiyatrodaki canlı müzisyenlerle işbirliği içinde çalışabilir.

• Ses Tasarımcısı, sette yaptığı akustik ayarlamalar sayesinde sanatçıların en iyi nasıl duyulması gerektiğini bilir ve sanatçıların wireless ve yaka mikrofonlarını kullanmasını, ayrıca bu ekipmanların yapılandırılması hususlarında yönetici konumdadır.

• Ses Tasarımcısı, belirli prodüksiyon ve oditoryuma uyarlanmış bir ses sistemi tasarlayacak ve izleyicilere şovun en iyi deneyimini yaşatacak kişidir.

Başarılı olmak için profesyonel Ses Tasarımcısı, iyi gelişmiş bir işitme duyusu dahil olmak üzere çok çeşitli yaratıcı ve teknik beceri setlerine sahip olmalıdır. Müzik tarihi ve türler hakkında kapsamlı bir bilgiye sahip olmalıdır. Bir müzisyende olması gereken tüm özelliklere sahip olmalıdır (denge, tını, ritim, melodi, uyum ve müzikal yapı duyarlılığı, psikoakustik, sistem mühendisliği, akustik, bilgisayar ağı, bileşen entegrasyonu ve gelişmiş ses dağıtımı için sistemlerin derinlemesine kullanımı). Çeşitli bilgisayar işletim sistemleri ve yazılımlarındaki teknik beceriler ve hızlı teknolojik gelişme dünyasında yeni kavramları ve ekipmanları öğrenme becerisine sahip olmalıdır.

Ses tasarımcısı, bir prodüksiyonda oyuncuların çıkardığı sesler, ortamdaki gürültü v.b. ses efektlerinin oluşturulmasından sorumlu kişidir. Ses Tasarımcısı ve bestecinin görev tanımları farklı olsalar da bazı durumlarda ses tasarımcısı müzikten de sorumlu kişi olarak görev almaktadır. Ancak sahnenin gereksinimlerine bağlı olarak genellikle müzik ve ses tasarımı ayrı rollerdir.

Bazı sahnelerde çok fazla ses efekti kullanır ve bir prodüksiyonu geliştirmek için neler ekleneceğine karar vermek ses tasarımcısının görevidir. Oyuncular sahneye geldiklerinde, durduklarında ve en iyi etki-duygu durum yaratmak için hangi ses seviyelerinde olmaları gerektiği iyi planlanmalıdır. Ses tasarımcısı performans sırasında ses efekti veya çalınan müzik parçasını doğru zamanda çalmaya hazır olup olmadığını kontrol etmektedir ve bu aşamada sahne esnasında tüm şovu ve ses seviyelerini kulaklıkları ile takip etmektedir. Yanlış anda gelen yüksek ses efekti bir sahneyi bozabilir ve sahne yanılsamasını bozabilir. Bu nedenle kulaklık seviyeleri referans ses seviyesi için önemlidir.
Sahne sanatlarında ses tarihçesinin çok derinine inmeden bu alanda ilk ses tasarımını gerçekleştiren ses tasarımcılarına bakmak faydalı olabilir.

Ses seçimleri yapma
Prodüksiyon tarzına bağlı olarak ses tasarımcısının yaptığı sanatsal seçimler değişebilmektedir. Örneğin bir deniz sahnesinde ışık önemli bir unsurdur ve bu sahne kurgusunda sahnenin altına hafif bir dalga ve rüzgar sesi eklemek atmosferik etki yaratır ve konum oluşturmak için etkili bir şekilde kullanılabilir. Burada Ses soyut bir şekilde de ele alınmıştır. Korku yaratan-gerilim yaratan veya bir sahne boyunca ses seviyesinde artan ve tekrarlayan bir tıkırtı sesi, sahnede karakterlerin, mekânın ve oyun bütünündeki duyguların yansıtılabilmesi için önemli etmenlerdir.
Müzik daha önce vurgulandığı gibi ruh hali ve atmosfer yaratmak için de kullanılabilir. Bu anlamda önemli bir konuma sahiptir. Ses tasarımcısı tarafından canlı mı yoksa kayıttan çalınacak karar verilmeli ve çalışmayı geliştirip iyileştirmeyeceğini veya bir sahnenin onsuz daha güçlü olup olmayacağı düşünülmelidir. Müzik seçimi çok önemlidir. Canlı mı yoksa kayıtlı mı olduğuna karar vermeli ve çalışmayı geliştirip iyileştirmeyeceğini veya bir sahnenin onsuz daha güçlü olup olmayacağı düşünülmelidir.

Ses Efektleri
Ses efektleri (SFX), bir filmde konuşma ve müzik dışında kalan tüm sesleri içerir. Önceden kaydedilmiş doğal ya da düzenleme yoluyla elde edilmiş bu sesler, seyircinin hikâyeyi daha iyi alımlamasına yardımcı olan sessel ipuçları olarak tanımlanabilir. Kendini çok belli etmeksizin filmin işitsel anlamdaki temel dokusunu kuran ses efektleri, farklı nitelikte (çevre/uzam sesleri, bireysel sesler, room-tone vb.) olmak üzere çeşitli ilişkiler ağı içinde tasarlanır (Sözen, 2017:478).

> 20. yüzyılın ikinci yarısında halk olarak mekânsal dönüş denilen şeyden dolayı, mekan sosyal, politik ve kültürel bir yapı olarak kabul edildi, örneğin; Henri Lefebvre Mekânın Üretimine (1974) dikkat çekiyor. Mekân kavramındaki bu değişim, mekânda gerçekleşen sanat eserlerinin algısını da etkiledi. Ses çalışmaları ve ses ortamı teorileri (örneğin Murray Schafer) ile müziğin zamansal sanat formu sesin mekânsal ortamına mutasyona uğramıştır. İster doğal ister kentsel ortamların seslerini, çevrimiçi çalma listelerini, sesli kitapları, küratörlü ses sanatını, muzakları dinliyor, kendimizi sesle dolu ve aynı zamanda duygusal bir alanda konumlandırılmış dinleyiciler olarak buluyoruz. Bu dinleme alanlarının merkezinde ses ve ses efektleri yer almaktadır (Vilmar, 2020).

Ses efektleri çoğunlukla (neredeyse tamamen) yapay olarak üretilen seslerdir. Bu yapaylığın amacı sahneyi daha gerçekçi kılmak içindir. Sözgelimi bir kurgu karakter olan Superman"ın uçma sesi ya da bir köprünün patlatılma sesi gerçekte olamayacağı için yaratılmış/oluşturulmuş seslerin kullanılması zorunludur; bazen de sahnedeki olay ya da olguların gerçek sesleri yeteri kadar doygunluk veremediği için yapay olarak üretilir. Eş deyişle efekt sesler, gerçeklik eklemek için sinemasal anlatıların olmazsa olmaz ögeleri

konumundadır (Sergi 2006:1). Bugün çoğu ses efekti, daha fazla gerçekçilik sağlayan ve hantal ses üreten cihazlara ihtiyaç duymadan neredeyse sınırsız efekt yelpazesinin üretimine izin veren kayıtlarla saklanır.

Ses efektlerinin yaratılma amacı üç kategoriye ayrılabilir.

- Gerçekliği Simüle Etme
- İllüzyon Yaratmak
- Ruh Hali Vurgusu

Aldredge aktarımıyla sahneleme tekniklerinde ses efektlerini kullanmanın beş önemli (Gerçekçilik, Geçişler, Hikaye Geliştirme, İşitsel Tematikler, Gerilim) yolu vardır.

1. Gerçekçilik

Her şeyden önce, açık ve iyi tanımlanmış bir dünya sunmak isteniyorsa, her öğe doğru zamanda ve yerde kullanılmalıdır. Aydınlatmanın otantik görünmesini sağlamak ve setleri doğru şekilde dekore etmek için büyük özen gösterilmeli, otantik performansları yönlendirirken seslere ayrıca dikkat gösterilmelidir. Örneğin, bir oyuncunun ayakkabılarına uyan ayak seslerinden, vahşi yaşamın ince seslerine, uğultulu sokak ışıklarına ve uzak trafiğe kadar, ses efektleri sahneye daha fazla gerçekçilik getirmenin etkili bir yoludur.

2. Geçişler

Çekim ve sesle J ve L kesintilerine benzer şekilde, ses efekti geçişleri, anlatının hızını ve izleyicilerinizin beklentilerini manipüle etmek için aynı şekilde sahnelerin içine veya dışına çıkabilir. İşitsel geçiş, aslında oldukça yararlı olan popüler bir tekniktir. Sahne geçişlerini ses efektleriyle eşleştirmek, kitleyi bir sahneden diğerine çekebilir.

3. Hikâye Geliştirme

Aynı şekilde, düzgün bir şekilde kullanılan ses efektleri, güçlü bir hikâye anlatma aracı haline gelebilir. Geçişler harika, ancak ses efektleri de kitlenize sahnede neler olduğu hakkında hayati bilgiler verebilir. Yakındaki bir dalın sesinden, kapıdaki uygunsuz bir vuruşa kadar, ses efektleri herhangi bir görsel dinamik kadar güçlü ve hatta bazen daha da güçlü olabilir.

4. İşitsel Tematikler

Ses efektlerini anlatı araçları olarak takdir etmeyi öğrendikten sonra, bunları prodüksiyondaki işitsel temaları geliştirmek (ve yıkmak) için kullanılabilir. Bir kapıya vurma sesi üretmenin birçok farklı yolu olabilir ve çok farklı şeyler ifade edebilir. Kapıya vurmak kadar basit bir şey daha hafif, daha uzakta, hatta daha ağır olabilir. Tema olarak benzer efektler geliştirilirse, kitlenin beklentilerini fark etmeden yönlendirilebilmesi sağlanır.

5. Gerilim

Gerilim sahneyi geliştirmek için en önemli araçtır. İster bir korku projesi, ister komedi, ister kurumsal bir sahne olsun gerçekten izlenebilir projelerin merkezinde yer alır. Ses efektleri, sahne üzerine inşa edilirken, aynı zamanda sahne dışında neler olduğu hakkında spekülasyonlar da yaratır. Bu da gerilim ile elde edilebilir.

SONUÇ

Sahne sanatları çalışmanın başında da yer aldığı üzere, Tiyatro, Opera, Bale, Müzik, Halk Oyunları gibi sanatın çeşitli dallarında oluşmaktadır. Tüm bu dallara ait literatür incelendiğinde ışıklandırmadan yaratıcı düzenlemeye, performanslara kadar sahneyi sürükleyen, seyirciyi eğlendiren ve hareket ettiren birçok unsurun varlığından söz edilir. Ancak incelenen yazınlara bakıldığında ağırlık verilen konuların kostüm, makyaj, ışık, oyunculuk v.b. etmenler üzerine gerçekleştirildiği, müzik ve ses ile ilgili sahne sanatları alanıyla ilgili az sayıda çalışmaya ulaşılmaktadır. Müzik ve ses ile ilgili az sayıda çalışmanın mevcut olması, çalışmanın sonucunda, bu alanlara ehemmiyetle önem verilmediğinin bir göstergesi olarak kabul edilir. Bunun paralelinde ilgili bu çalışma sahne sanatları alanında müzik ve ses çalışmalarının önemini vurgulamak üzere kurgulanmış, ileri ki çalışmalarda

akademisyenlere literatür desteği sağlanmak üzere kurgulanmıştır. İlgili bu çalışmada ses, ses tasarımcısı ve ses efektlerinin sahneleme esnasında diğer unsurlar kadar önemli bir unsur olduğu vurgulanmaktadır. Sahne sanatlarında sıklıkla göz ardı edilen bir unsur ses ve müziktir. Ses önemlidir çünkü izleyicileri etkilemektedir: Bilgi aktarmaya yardımcı olur, üretim değerini arttırır, duygusal tepkiler uyandırır, ekranda ne olduğunu vurgular ve ruh halini belirtmek için kullanılır. İyi bir şekilde kullanıldığında, dil, ses efektleri, müzik ve hatta sessizlik sahnenin önemini büyük ölçüde yükseltebilir. Ancak tam tersi durumda kötü ses sahneleneni olumsuz yönde de etkileyebilir. Bu çalışmanın sonucunda eksiksiz bir kitle deneyimi yaratma söz konusu olduğunda ses, sahne sanatlarında önemli bir unsur olarak kabul edilmiş ve önemi betimsel yöntemle aktarılmaya çalışılmış ve çalışma bu şekilde tamamlanmıştır.

KAYNAKLAR

Admin. (2014). The Theatrical Sound Designers and Composers Association (TSDCA). Retrieved from https://tsdca.org/history/

Aldredge, J. (2018). 5 Ways you should use sound effects in your projects. Retrieved November 19, 2019, from https://www.premiumbeat.com/

Aşkar, F. (2011). Sanatsal iletişim modeli: Sahne (performans) sanatları üzerine bir inceleme. *Akademik Bakış Dergisi*, 25, 1-23

Çalışlar, A. (2009). *Tiyatronun ABC'si.* İstanbul: Say Yayınları.

Elcik, P. (2009).*"Ekin" gösterileri örneğinde halk danslarının gösteri danslarına dönüştürülmesinde sahne etmenlerinden yararlanma biçimleri.* Yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü. İzmir.

Elyağutu, D.C. (2016). *Performans sanatları evreninde Türk halk dansları sahneleme uygulamaları ve video tekniğinin koreografi içerisinde kullanılması.* II. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi Bildiriler Kitabı. s:107-115.

Gibbs, T. (2007). *The fundamentals of sonic art & sound design*. https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004

Gillette, J. M. (2013). Theatrical design and production. *Journal of Chemical Information and Modeling*. https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004

Kurtişoğlu, B. (1998). *Türk halk oyunlarında sahneleme aşamaları.* Sanatta yeterlik tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Schulze, H. (2019). Sound works: A cultural theory of sound design. *Journal of Chemical Information and Modeling*. https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004

Sergi, G. (2006). In defence of vulgarity: the place of sound effects in the cinema. *Scope: An Online Journal of Film Studies*, 5, 1-13.

Sözen, M. (2017). Anlatımsal bir öge olarak sinemada ses efektleri: Tanımlamalar, filmler, çözümlemeler. *Akademik Bakış Dergisi*, 61, 477–503.

Ümit, N.M. (2014). Çadırlardan saraylara Türk tiyatrosunun sahneleri. *Art-Sanat Dergisi,* 1, *47-72.*

Vilmar, W. (2020). Call for abstracts: Sound and listening spaces. Retrieved from https://www.soundeffects.dk/announcement/view/786

EXTENDED ABSTRACT

Performing arts, which is known to develop creativity, critical thinking, problem solving, communication skills and skills in many other fields, is constantly in search of innovations to produce new works and to train new artists. The production also includes the process of creating a new artistic work.

When looking at the titles of art in general, there are multiple types such as Performing Arts, Phonetic Arts, Plastic Arts and Visual Arts (Ümit, 2014). Although art is divided into various branches and formal classes, the tight bond between them is too strong to be broken. Performing arts include some art disciplines that involve creating and performing artistic works in front of a live audience. The art areas in the performing arts are various branches of art such as Theater, Opera, Ballet, Music, Folk Dances.

"Performing arts are arts that derive directly from human. Examples of these are Dance, Music and Poetry. In this field of art, man himself is both the subject and the means of his artistic pursuit. This feature puts it in a very special category ".

In parallel with the development of technology, the perception of art in the society has changed, the expectation of the audience has increased, and art products have started to emerge from being purely art objects. While the works that were strong in terms of art value were at the focus of the audience, now the visual value of the scene and the advanced stage technologies used are remarkable (Elyağutu, 2009).

From the selection of an artistic work to its staging, there are a number of planning and organizing processes for that work. It also often relies on practical processes, such as rehearsals and technical analysis, in terms of techniques and equipment used. Some techniques are learned through practical processes in a classroom or studio and are reinforced by experience. The process of getting an artistic work ready for performance generally includes the following processes;

(a) developing or adapting works by choreographers, conductors or directors,

(b) learning and memorizing choreography, music or text by dancers, musicians or actors,

(c) the creation of stage design elements such as decor, costumes, makeup, lighting and audio devices,

(d) coordinating artists, designers and technicians according to the requirements and conceptualization of the artistic work to be staged.

Performing arts are also included in various branches of art such as Theater, Opera, Ballet, Music, Folk Dances as well as at the beginning of the study. When the literature of all these branches is examined, it is mentioned that there are many elements that drag the stage from lighting to creative arrangement to performances, entertain and move the audience. However, when we look at the examined literature, the subjects that are emphasized are costume, makeup, light, acting, etc. This study was designed to provide literature support to future researchers due to the limited number of studies on music and sound in the performing arts. It is emphasized that sound, sound designer and sound effects are as important as other elements during staging. The role of sound in stage techniques focuses on Sound Design, Sound Designer, first sound designers from past to present, Making sound choices, Sound Effect, subtypes and MIDI-Show control. Few studies have been reached on the field of performing arts related to music and sound, in which it was conducted on factors. The small number of studies on music and sound is considered to be an indication that, as a result of the study, these areas are not given importance. In parallel, this study was designed to emphasize the importance of music and sound studies in the field of performing arts, and was designed to provide literature support for academicians in further studies. In this related study, it is emphasized that sound, sound designer and sound effects are as important as other elements during staging. An element that is often overlooked in the performing arts is sound and music. Sound is important because it affects viewers: it helps to convey information, increases production value, stimulates emotional reactions, emphasizes what's on the screen and is used to express mood. When used well, language, sound effects, music and even silence can greatly increase the importance of the scene. On the contrary, bad sound can also negatively affect the staged. As a result of this work, when it comes to creating a complete mass

experience, sound has been accepted as an important element in the performing arts and its importance has been tried to be conveyed through descriptive method and the study has been completed in this way.

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eyll-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 6 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 6 Issue: 3
2019
www.joimar.com

KEMAN İÇİN UYARLANAN BİR ISPARTA TÜRKÜSÜNÜN "ETÜT ANALİZİ" YAKLAŞIMIYLA İNCELENMESİ VE İÇERDİĞİ TEKNİK GÜÇLÜKLERİN GİDERİLMESİNE YÖNELİK ÇALIŞMA ÖNERİLERİ

RECOMMENDATION OF AN ISPARTA TURKISH FOLK SONG ADAPTED FOR THE VIOLIN WITH THE APPROACH TO THE "SURVEY ANALYSIS" AND REMAINING THE TECHNICAL CHALLENGES CONTAINED

Melih GÜNAYDIN

***email:** melihkeman@hotmail.com

Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, Isparta, Türkiye

ÖZET
Bu çalışma, Isparta yöresi 'ne ait bir Türk Halk Müziği eseri olan "Evlerinin Önü Mersin" türküsünün keman için uyarlanıp, uyarlanan eserin analitik bir yaklaşımla sağ ve sol el teknikleri açısından analiz edilerek içerisinde barındırdığı teknik güçlükleri gidermeye yönelik alıştırmaların yazıldığı betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmada, halk ezgilerinin kemanda icrasının teknik ve müzikal olarak ele alınıp, içerdiği teknik güçlüklerin giderilmesine yönelik bir analiz yöntemi ve alıştırma önerilerinin sunulması amaçlanmaktadır. Uyarlanan eser, kemanda sağ el tekniklerinden sıtakato, portato markato, detaşe ve legato olmak üzere 5, sol el tekniklerinden ise oktav, çarpma, 1,5 ses aralığı, I.-II., II.-I., I.-III., III.-I. ve II.-III., III.-II., pozisyon geçişleri olmak üzere 9, sağ ve sol elde ise toplamda 14 teknik zorluğu içermektedir. Çalışma, çalıcılara analitik bir bakış açısı kazandırılması, halk ezgilerinin daha nitelikli yorumlanmasında çalıcıların farkındalık düzeylerinin artırılması, çalıcılara çalışma süresi, harcanan enerji, vb. unsurlar bakımından etkili ve verimli çalışma bilincinin kazandırılması yönünde fayda sağlaması bakımından önemli görülmektedir.
Anahtar Kelimeler: Keman, Türkü Uyarlama, Evlerinin Önü Mersin

ABSTRACT
This study is a descriptive study, which is adapted for the violin of the Turkish Folk Music, " Evlerinin Önü Mersin", which is a Turkish Folk Music piece of Isparta. In this study, it is aimed to analyze the performance of folk melodies in violin technically and musically, and to present an analysis method and exercise suggestions to overcome the technical difficulties it contains. Adapted work is in the violin: 5 right hand techniques such as staccato, portato marcato, detache and legato, and left hand techniques octave, acciaccatura, 1.5 sound range, I.-II., II.-I., I.-III. , III.-I. and II.-III., III.-II., position transitions include 9 technical difficulties in the right and left hand. The study includes gaining an analytical perspective to the players, increasing the awareness level of the players in the more qualified interpretation of the folk melodies, the working time, the energy spent, etc. In terms of elements, it is considered important in terms of providing benefits for gaining awareness of effective and efficient working.
Keywords: Violin, Adapting of Turkish Folk Song, Evlerinin Önü Mersin

JEL CODE: L82

GİRİŞ
Kemanda müziğin ifadesi; sağ el (yay) ve sol el (parmak) tekniklerinin estetik bir bütünlük içinde gerçekleştirilmesi ile sağlanabilir. Dolayısıyla keman etüt ve eserlerinin teknik analizlerinin; sağ ve sol el için ayrı ayrı yapılması, bütünleyici alıştırmalarla desteklenerek bir çalışma modeli oluşturulması, söz konusu eser ve/veya etüdün hedeflerine yönelik olarak

gereği gibi seslendirilmesini sağlamada önemli katkılar sağlayacaktır (Delikara, 2013). Keman, günümüzde hemen hemen tüm müzik türlerinde yer alarak dünyada çok geniş bir kullanım alanına yayılmış "evrensel" niteliğini kazanmış bir çalgıdır. Yaylı çalgılar ailesinin en küçük üyesi olan bu çalgı; taşınabilir olması, tuşe yapısı gereği perdesiz olması ve ses üretimini yayla gerçekleştirebilmesi gibi özellikleri bakımından kemanın geniş coğrafyalarda varlığını sürdürebilmesini sağlamaktadır. Kemanın perdesiz bir çalgı olması, tonal, atonal, mikrotonal, modal vb. evrensel, geleneksel-etnik müziklerin ses sistemlerine adaptasyonunu sağlamakta, yay ile ses üretimini yapması da üretilen sesin şiddeti, süresi, ifadesi gibi açılardan çalıcılara olabildiğince teknik ve müzikal ifade özgürlüğü tanımaktadır.

Batı kökenli keman eğitimi metotlarında ve keman eserlerinde kemanın müzikal, teknik gelişimine ve kullanımına yönelik yazılı kaynaklar yüzyıllardır üretilmektedir. Bu da kemana metodolojik ve sistemli bir çalgı olma niteliğini kazandırmıştır. Teknik ve müzikal olarak yapılabilecek tüm müziksel unsurlar keman müziği açısından sadece uygulamada kalmayarak uygulanan teknik ve müzikal ifade biçimleri teorik olarak da her anlamda keman müziği açısından yazılı bir şekilde ifade edilebilir olmaktadır.

Diğer yandan klasik müzik içerisinde keman müziğinin ve etütlerinin teknik ve müzikal ifade biçimleri müzik yazısına dökülerek keman için en doğru ve etkili çalma biçimleri gerçekleştirilebilse de geleneksel Türk Halk Müziği eserlerinin kemanda teknik ve müzikal açıdan doğru bir yaklaşımla icra edilebilecek eğitsel-yazınsal kaynak yetersizlikleri ile karşılaşılmaktadır. Keman eğitimcisi Çilden' e göre (1982): keman eğitiminde geleneksel müziklerimizden faydalanırken Türk halk müziği temel alınmalıdır, Türk Halk Müziğinin evrensel tekniklerle işlenip çağdaşlaşması açısından; günümüze kadar önemli çalışmalar yapılmış, önemli adımlar atılmıştır. Fakat bu çalışmaların tümüyle yeterli olduğu söylenemez. Kemana uyarlama yapıldıktan sonra icracı ezgiyi belli kurallara göre seslendirip yorumlamaktadır. Klasik ve modern keman eserlerinin standart baskılarında müziksel işaretler mümkün olduğu kadar eksiksiz ve ayrıntılı olarak belirtilmektedir. Bunlar ritim, ezgi, çalınış teknikleri, nüans, dinamikler, vurgular, ton değişimleri gibi yorumlamada yol gösterici olan müziksel işaretlerdir (Büyükkayıkçı 2008). Uçan & Günay 1975 yılında yaptıkları bir çalışmada Halk ezgilerinin keman için uyarlanmalarıyla ilgili şu görüşü ifade etmişlerdir:

"Evrensel keman tekniklerinin, Türk folklorunun ürünlerinin çalınmasında kullanılmaları ile ortaya bir gerçek çıkmaktadır. Onları daha parlak ve daha kesin görünümde çalarak ifadelerini zenginleştirmek. Kendi folklorcularımızın müziksel tasavvurlarında olup ta gerçekleştiremedikleri ifade zenginliğini böylece elde etme ve örnek olarak ortaya getirme olanağı doğmaktadır. Bu da giderek, ülkemizde folklor temeline oturmuş, kendi ezgisel yapısından üretilmiş çok sesli sanat müziği yapıtlarını çözebilecek, kendi müziğimizin özelliklerine uygun bir keman tekniğinin oluşmasını hazırlayacaktır." Uçan & Günay (1975; akt. Fidan 2014)

Geleneksel müziklerimizin ve Halk ezgilerimizin kemanda doğru tekniklerle seslendirilmesi ve sanatsal bir yorum değeri kazandırılması açısından evrensel müzik sanatının müzikal ifade biçimleri ve keman teknikleri kullanılarak keman için uyarlamalar yapılmalı ve yapılan uyarlamalar yazıya dökülmelidir. Çalışma keman için ele alınsa da halk ezgilerinin tüm çalgılar için o çalgının teknik ve müzikal ifade unsurlarını barındıracak şekilde yazılmasına ve çalıştırılmasına örnek teşkil etmesi bakımından önemli görülmektedir.

AMAÇ

Bu çalışmada, keman için uyarlanan "Evlerinin Önü Mersin" türküsünün içerdiği teknik güçlüklerin giderilmesine yönelik bir analiz yöntemi ve alıştırma önerilerinin sunulması amaçlanmaktadır. Ele alınan eser için yapılan teknik analizlerin, eserin içeriğine ve hedeflerine bilinçli bir icra yaklaşımı getireceği düşünülmektedir. Tespit edilen güçlüklerin

giderilmesine yönelik olarak alıştırmalar oluşturulmuş bu sayede keman eğitimcileri ve öğrencilerine gerçekleştirilmesi gereken hedefler sistematik bir şekilde ortaya koyulmuştur.

ÖNEM

Çalışma, çalıcılara analitik bir bakış açısı kazandırılması, halk ezgilerinin daha nitelikli yorumlanmasında çalıcıların farkındalık düzeylerinin artırılması, çalıcılara çalışma süresi, harcanan enerji, vb. unsurlar bakımından etkili ve verimli çalışma bilincinin kazandırılması yönünde fayda sağlayacağı ve çalışma keman için ele alınsa da halk ezgilerinin tüm çalgılar için o çalgının teknik ve müzikal ifade unsurlarını barındıracak şekilde yazılmasını ve çalıştırılmasını örnek teşkil etmesi bakımından önemli görülmektedir. Ayrıca çalışma, ülkemiz müzik eğitimi kurumlarında keman eğitimi için kullanılan tonal etütlerin yanı sıra halk müziği eserlerinin de etüt yaklaşımıyla eğitici bir rol oynaması bakımından önem taşımaktadır.

SINIRLILIKLAR

Çalışma, 12.06.1975 tarihinde Isparta yöresinden, Muzaffer Sarısözen tarafından Gönen'li Kadir Acar'dan derlenen Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Türk Halk Müziği 1024 repertuvar numaralı "Evlerinin Önü Mersin" türküsü ile sınırlandırılmıştır. Uyarlanan eser, kemanda sağ el tekniklerinden sıtakato, portato markato, detaşe ve legato olmak üzere 5, sol el tekniklerinden ise oktav, çarpma, 1,5 ses aralığı, I.-II., II.-I., I.-III., III.-I. ve II.-III., III.-II., pozisyon geçişleri olmak üzere 9, sağ ve sol elde ise toplamda 14 teknik zorluğu içermektedir.

MATERYAL VE METOT

Bu araştırma nitel araştırma modelinde olup durum saptamaya yönelik olarak tasarlanmıştır. Araştırma için toplanan veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde olarak yapılan işlem benzer verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve anlaşılır biçimde ele alıp yorumlamaktır. Bu amaçla toplanan veriler önce kavramsallaştırılmış, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmiş ve verileri açıklayan temalar saptanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2011:227). Çalışma, "Evlerinin Önü Mersin" türküsünün keman için uyarlanıp, uyarlanan eserin analitik bir yaklaşımla sağ ve sol el teknikleri açısından analiz edilerek içerisinde barındırdığı teknik güçlükleri gidermeye yönelik alıştırmaların yazıldığı betimsel bir araştırmadır ve durum tespiti yapılmıştır. Araştırmadaki veriler doküman incelemesi (doküman analizi yöntemi) yoluyla elde edilmiş, teknik olarak incelenerek analiz edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Türk Halk Müziği eserleri, örneklemini ise Isparta yöresine ait "Evlerinin Önü Mersin" türküsü oluşturmaktadır.

Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesi; Keman için Uyarlanan "Evlerinin Önü Mersin" Türküsünün İçerdiği Teknik Güçlüklerin Giderilmesine Yönelik Çalışma Önerileri nelerdir? Olarak oluşturulmuştur.

Alt Problemler:

1. Eserde sağ el yay kullanımına ilişkin teknik zorluklar nelerdir?
2. Eserde sol el-parmak kullanımına ilişkin teknik zorluklar nelerdir?
3. Eserde sağ el yay kullanımına ilişkin güçlüklerin giderilmesine yönelik teknik çalışmalar nelerdir?

4. Eserde sol el-parmak kullanımına ilişkin güçlüklerin giderilmesine yönelik teknik çalışmalar nelerdir?

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmaya konu olan eser keman için uyarlandıktan sonra veriler belge tarama tekniği kullanılarak doküman analizi ile oluşturulmuştur. Uyarlanan eser teknik olarak analiz edilmiş, keman tekniği ve icracısı bakımından katkıları ortaya konmuştur. Tamamı 34 ölçüden oluşan uyarlanan eserin içerisinde yer alan sağ ve sol el için tespit edilen zorluklar yüzdeye çevrilerek matematiksel ifadeyle ortaya konmuştur. Eserin teknik analizinin anlaşılmasını kolaylaştıracağı düşünülen bu yolla eserde karşılaşılan teknik zorlukların eserin yüzde kaçında yer aldığını ifade etme açısından anlaşılmayı kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

BULGULAR VE YORUM

Aşağıda keman için uyarlanan eser verilmiş ve incelenmiştir.

1

Evlerinin Önü Mersin

Isparta Türküsü

Kaynak Kişi
Gönen'li Kadir Acar

Derleyen-Notaya Alan
Muzaffer Sarısözen

Keman Uyarlama
Melih Günaydın

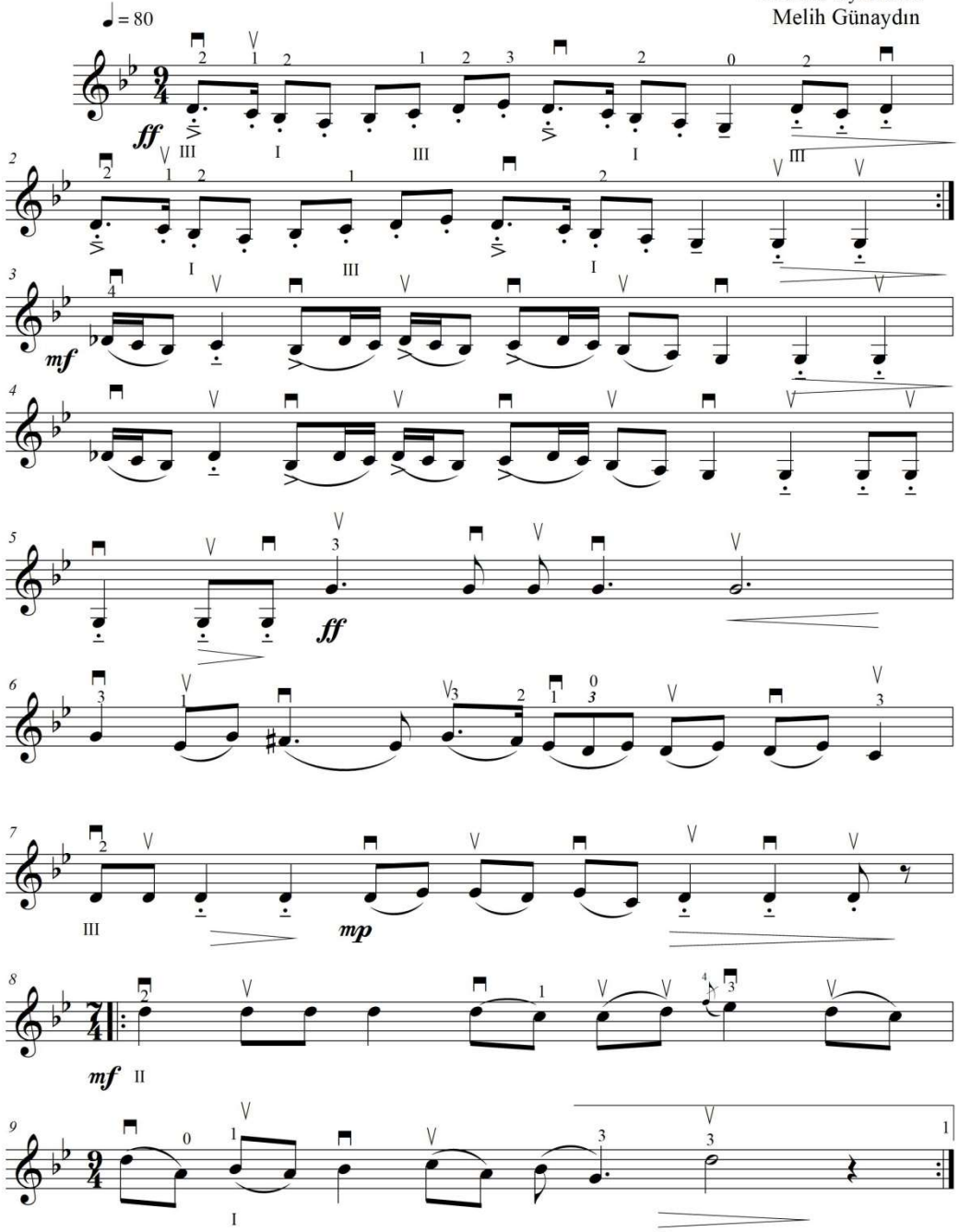

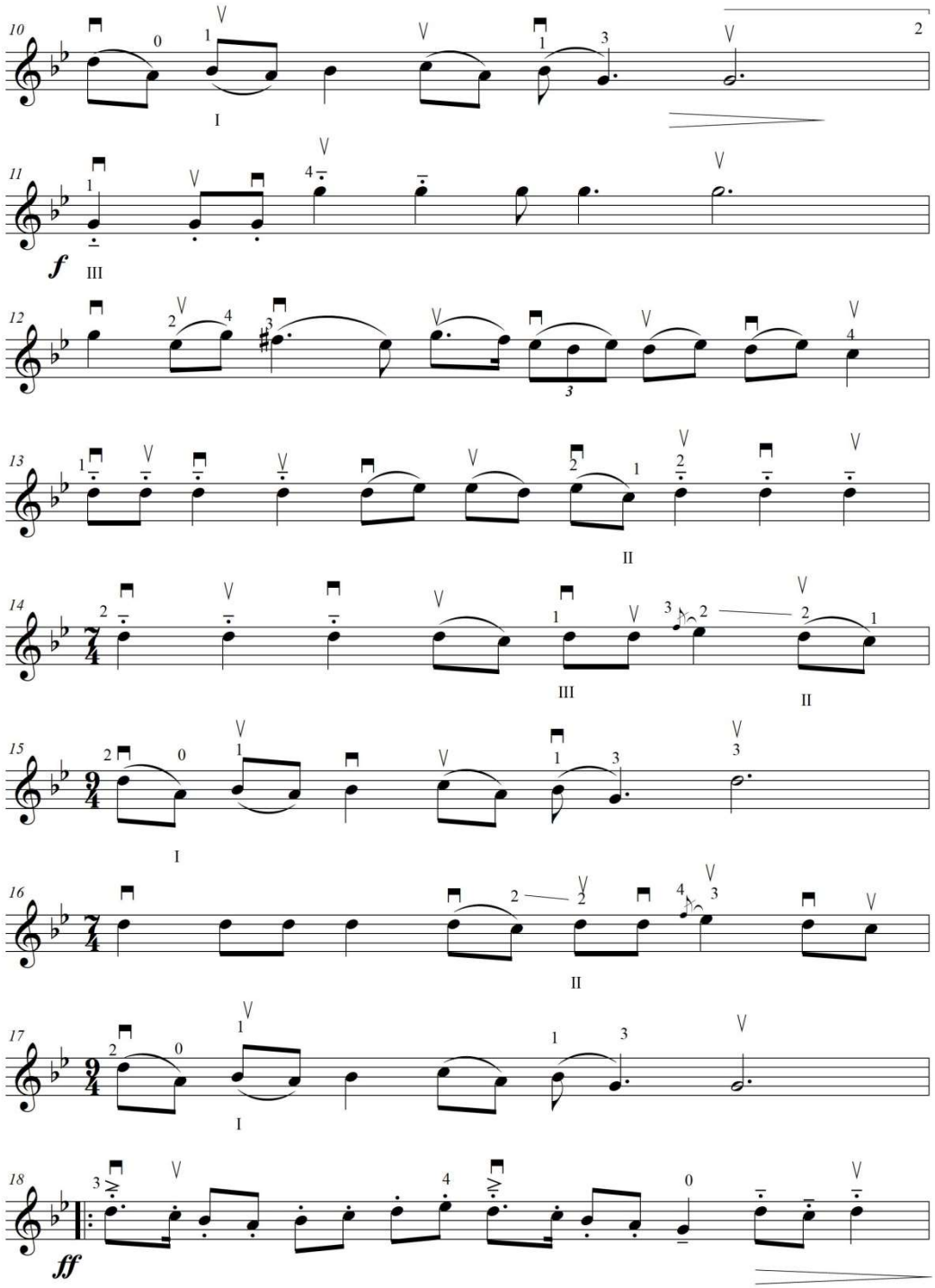
10
11
f
12
13
14
15
16
17
18
ff

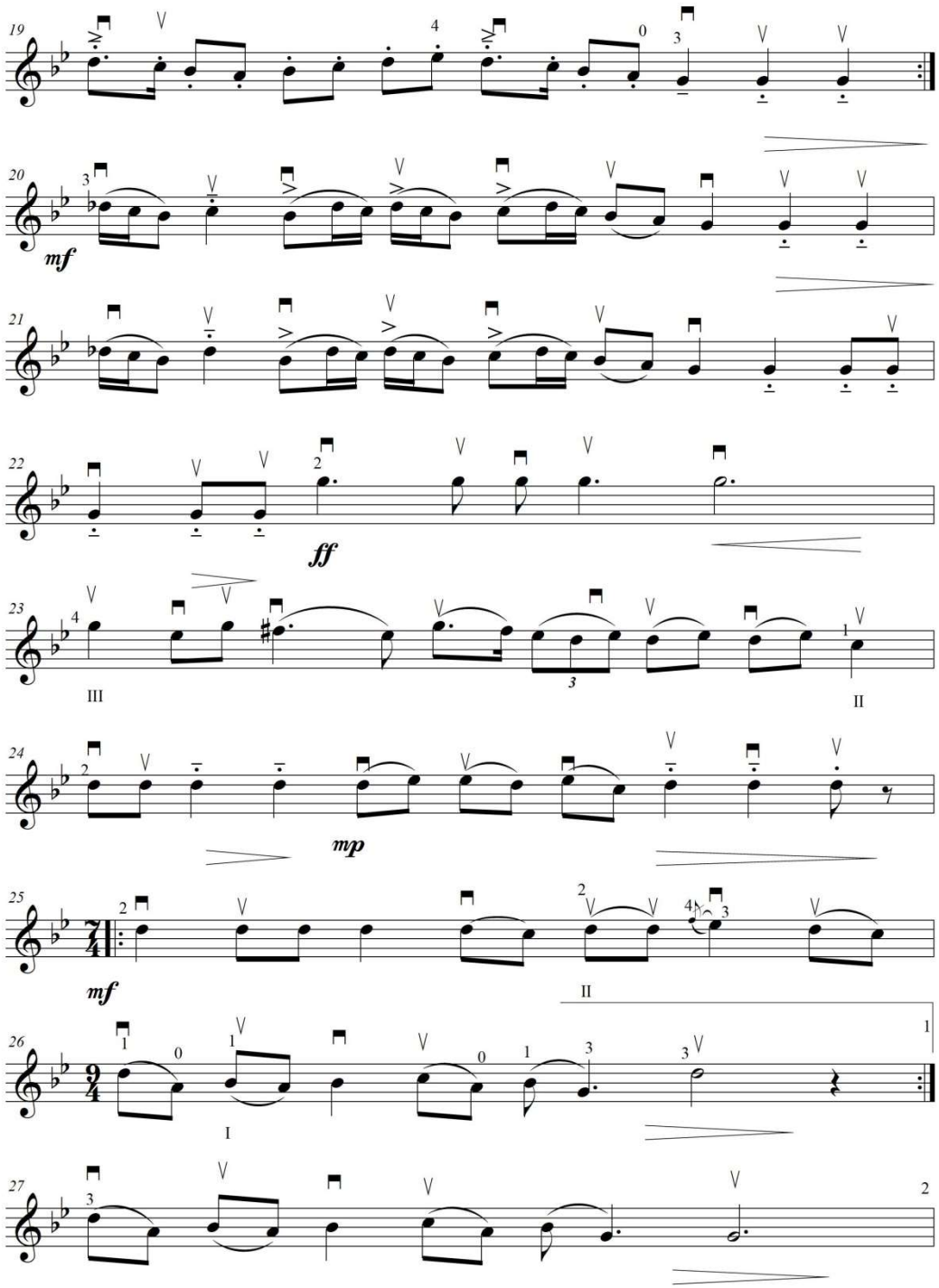
19
20
mf
21
22
ff
23
III
II
24
mp
25
mf
II
26
I
27

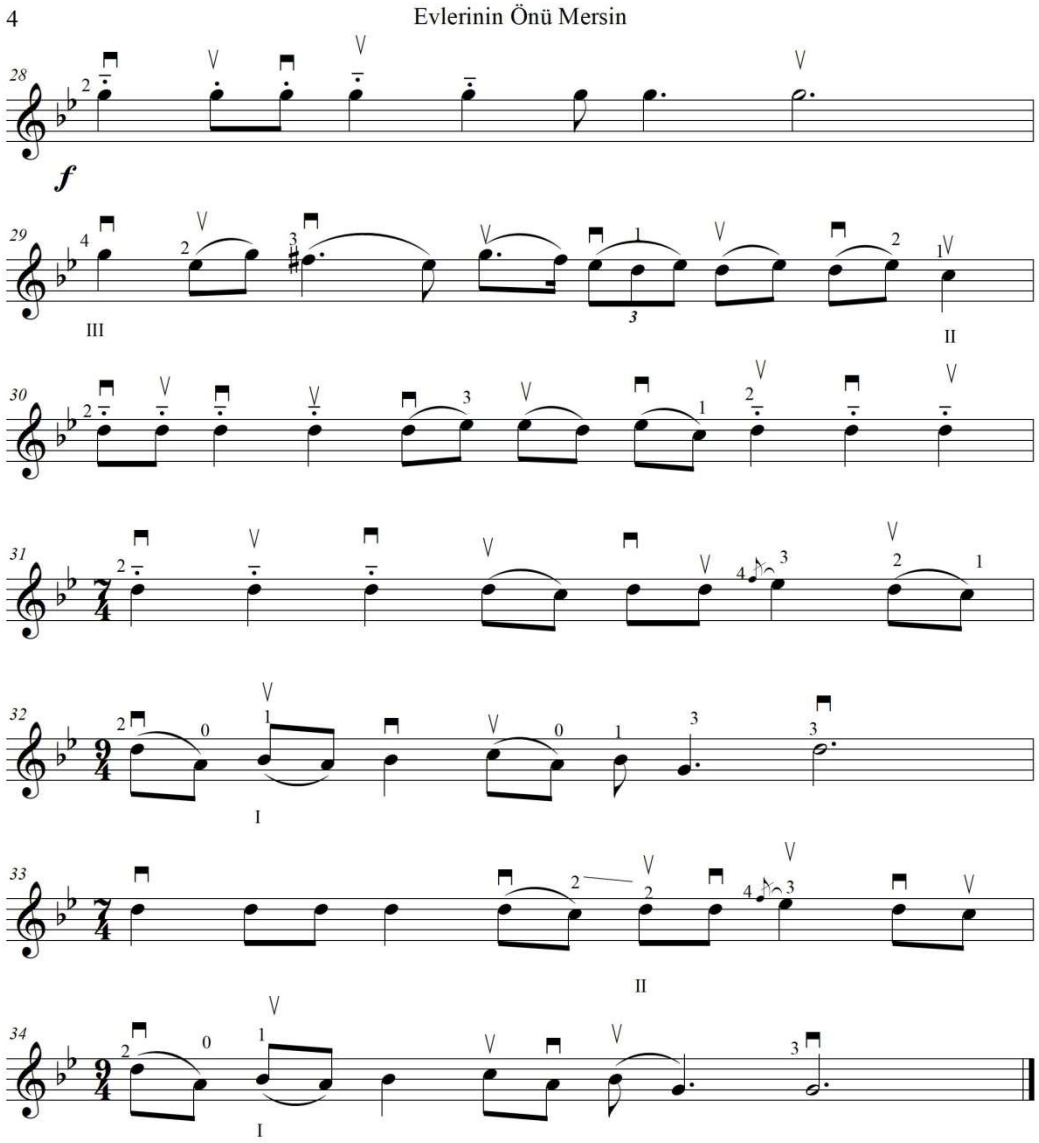

Şekil 1. “Evlerinin Önü Mersin” Türküsü Keman İçin Uyarlanmış notaları

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 1. Eserde Sağ El Yay Kullanımına İlişkin Teknik Zorluklar

Güçlük	Eserde Kullanıldığı Ölçü Numarası	Eserde Ölçü Bazında Kullanılma Oranı
Sıtakato	1, 2, 7, 18, 19, 24	%17,8
Portato	1, 2, 3, 4, 5, 7, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 28, 30, 31	%47
Markato	1, 2, 3, 4, 18, 19, 20, 21	%23,5
Detaşe	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32	%85,4
Legato	3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34	%76,9

Tablo 1' de eserde sağ el kullanımına yönelik tespit edilen teknik zorluklar; güçlük, kullanılan ölçü numaraları ve ölçü bazında kullanılma durumları bakımından gösterilmiştir. Buna göre;

Uyarlanan eser sağ elde sıtakato, portato markato, detaşe ve legato olmak üzere toplamda 5 adet yay tekniğini barındırmaktadır. Detaşe yay tekniği %85,4 ve legato yay tekniği %76,9 oranla eser içerisinde en fazla kullanılan yay teknikleri olup eser içerisinde en az yer alan yay tekniği ise %17,8 oranla sıtakato yay tekniğidir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 2. Eserde Sol El–Parmak Kullanımına İlişkin Teknik Zorluklar

Güçlük	Eserde Kullanıldığı Ölçü Numarası	Eserde Ölçü Bazında Kullanılma Oranı
Oktav	11, 22	%5,8
Çarpma	8, 14, 16, 25, 31, 33	%17,8
1,5 ses aralığı	6, 12, 29	%8,8
I-II Pozisyon geçişi	16, 33	%5,8
II-1 Pozisyon geçişi	9,10 15, 17, 26, 34	%17,8
I-III Pozisyon geçişi	2, 7, 11, 23, 29	%14,7
III-I Pozisyon geçişi	1, 32	%5,8
II-III Pozisyon geçişi	14	%2,9
III-II Pozisyon geçişi	8, 13, 14, 23, 29	%14,7

Tablo 2' de eserde sol el-parmak kullanımına yönelik tespit edilen teknik zorluklar; güçlük, kullanılan ölçü numaraları ve ölçü bazında kullanılma durumları bakımından gösterilmiştir. Buna göre;

Uyarlanan eser sol elde oktav, çarpma, 1,5 ses aralığı, I.-II., II.-I., I.-III., III.-I. ve II.-III., III.-II., pozisyon geçişleri olmak üzere toplamda 9 adet güçlük barındırmaktadır. Eser içerisinde yer alan sol el güçlüklerine oktav kullanımı haricinde eşit oranda yer verilmiştir. Çarpma ve II-I pozisyon geçişi %17,8 oranla eser içerisinde en fazla kullanılan sol el-parmak teknikleri olup eser içerisinde en az yer alan sol el-parmak tekniği ise %2,9 oranla sıtakato II-III sol el-parmak tekniğidir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

a) Sağ El Güçlüklerinin Giderilmesine Yönelik Teknik Çalışmalar

a.1) Sıtakato Çalışmaları

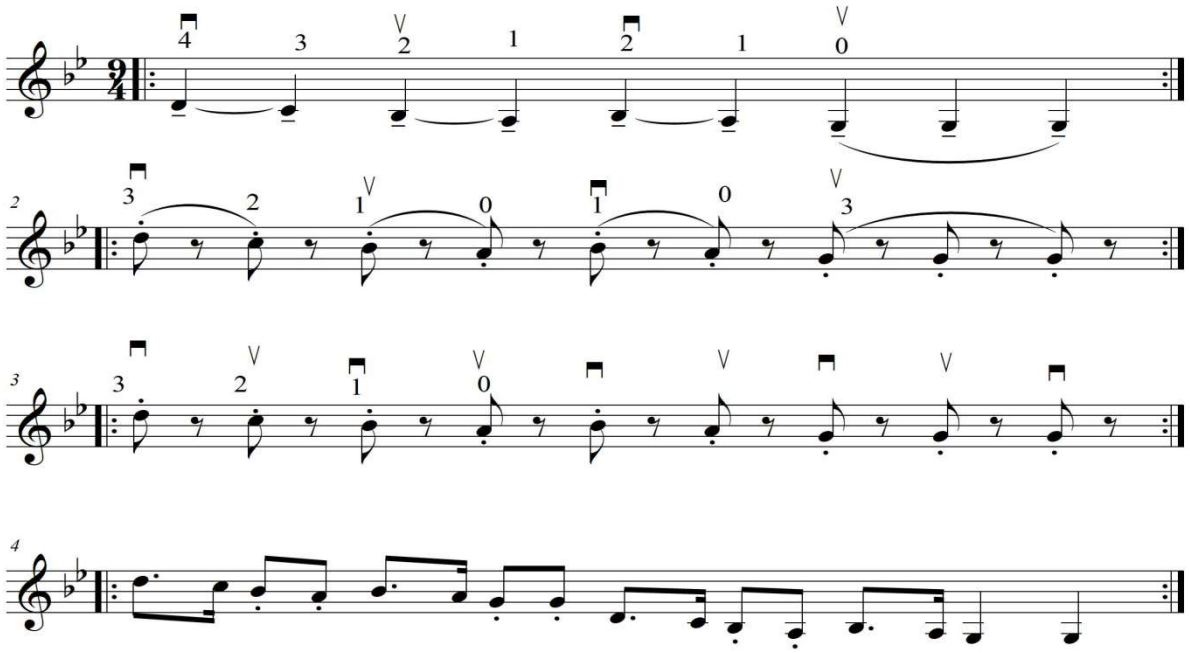

Şekil 2. Sıtakato yay tekniğine ilişkin hazırlayıcı teknik çalışma

Çalışma 1 vuruş değerinde notalarla Sol telinde bağlı detaşe olarak aynı yayda iki nota çalınmasıyla başlamaktadır. Notaları bağ içerisinde yayı durdurarak kesik çalmanın kavratılmasını amaçlayan bu çalışmada, öncelikle detaşe tekniğinde yayı durdurarak çalma çalışması yapılmaktadır. Daha sonra 8'lik notalarla yapılan çalışma sıtakato olarak çalışılmakta ve son satırda da eser içerisinde sıtakato tekniğinin kullanıldığı tema üzerinde yoğunlaşarak esere hazırlık sağlanmaktadır.

a.2) Portato Çalışmaları

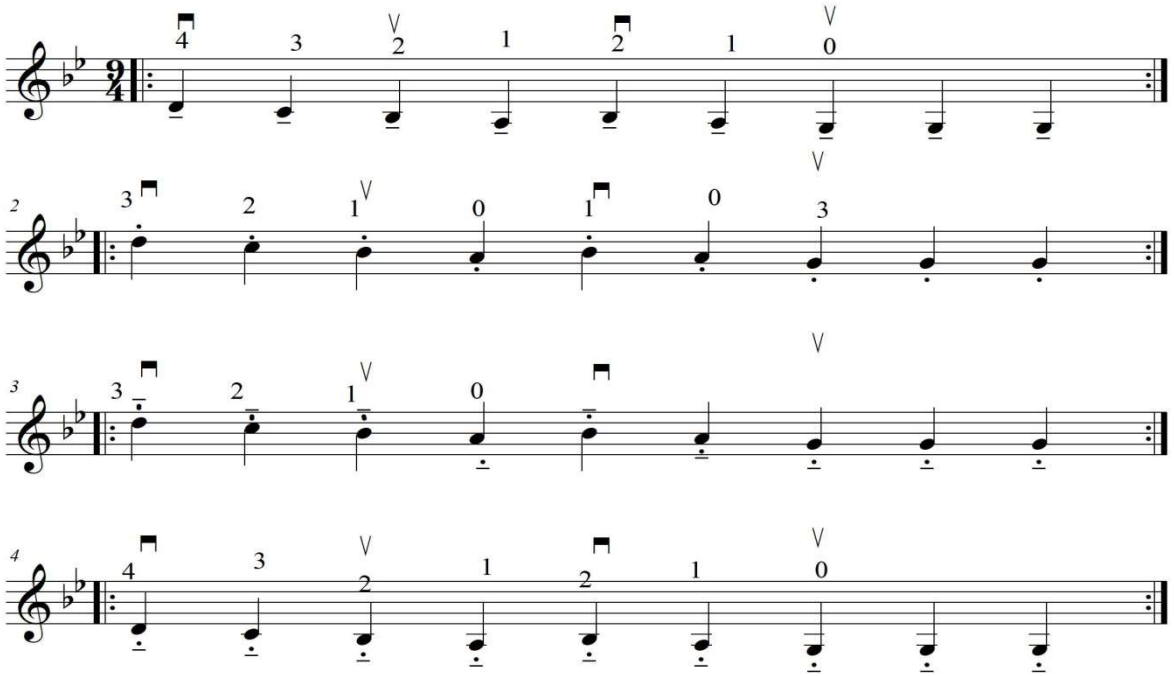

Şekil 3. Portato Yay Tekniğine İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Portato tekniği sıtakato ve detaşe tekniğinin birleşimi olarak düşünülebilir. Bu teknik sıtakato çalımdan daha uzun, detaşe çalımdan ise daha kısa olmalıdır. Yazılan alıştırma aynı temanın detaşe ve sıtakato olarak çalışılmasından sonra iki tekniğin birleşimi olarak düşünülmelidir. Uyarlanan eser içerisinde portato kullanımından sonra ağırlıklı olarak sıtakato tekniği kullanımı göze çarpmaktadır. Çalışma bu açıdan ele alınarak teknik kazanım esere göre tasarlanmıştır.

a.3) Markato Çalışmaları

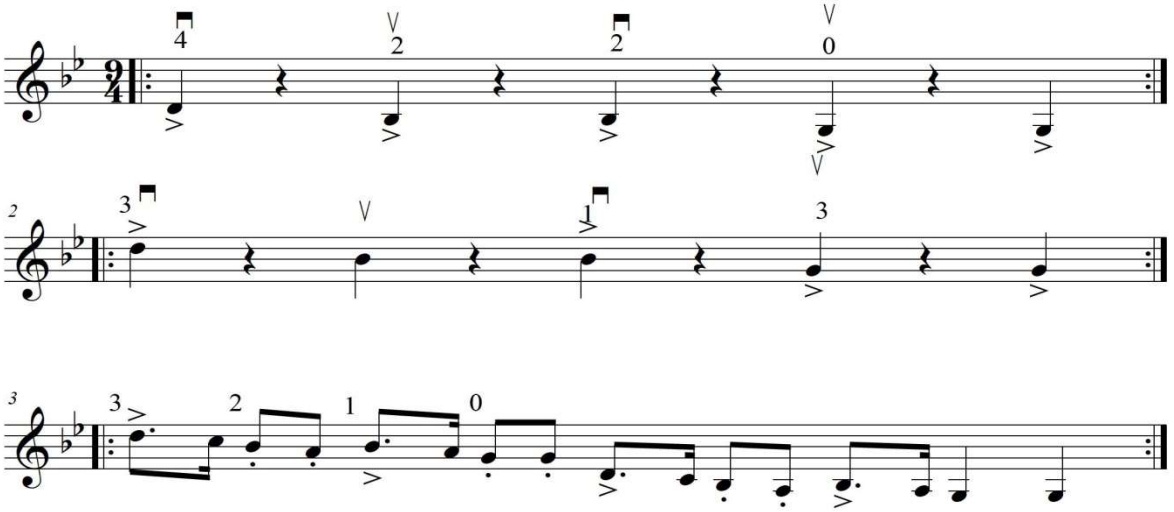

Şekil 4. Markato Yay Tekniğine İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Markato, vurgulu çalma anlamına gelmektedir. Bu çalım tekniğinde yaya vurgulu çalımı uygulayabilmek için uygulanacak baskının süresinin ve şiddetinin dengelenmesi tekniğin önemli kazanımlarındandır. Vurgu, yaya baskı uygulanarak notanın çalındığı ilk anda verilir ve sonrasında baskı kaldırılarak notanın süresi kadar yay uzatılır. Markato kullanımına yönelik yazılan çalışmanın ilk iki ölçüsünde sol ve re tellerninde bir vuruş notalara yer verilmiştir. Sonrasında gelen bir vuruşluk suslar ise tekniğin kullanımına yönelik hazırlık süresi olarak düşünülmüştür. Alıştırmalarda kullanılan suslar genel olarak çalışmayı uygulayan çalıcılara tekniği uygularken tekniğin uygulanmasındaki hazırbulunuşluk seviyelerini artırmaya yönelik bir zaman olarak ele alınmıştır.

a.4) Detaşe Çalışmaları

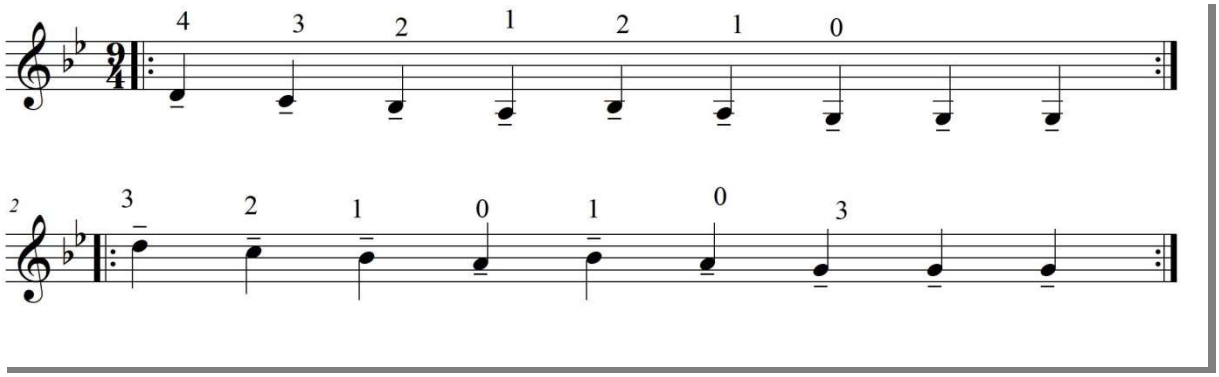

Şekil 5. Detaşe Yay Tekniğine İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Detaşe yay tekniği yayda en sık kullanılan tekniklerden biridir. Ayırarak çalma anlamına gelen detaşe çalma, başlangıcı ve sonu belli olan yorumlama olarak ifade edilebilir. Eser içerisinde sık kulanılan detaşe çalıma hazırlık çalışmaları olarak verilen iki ölçülük alıştırma sol, re ve la tellerinde verilmektedir.

a.5) Legato Çalışmaları

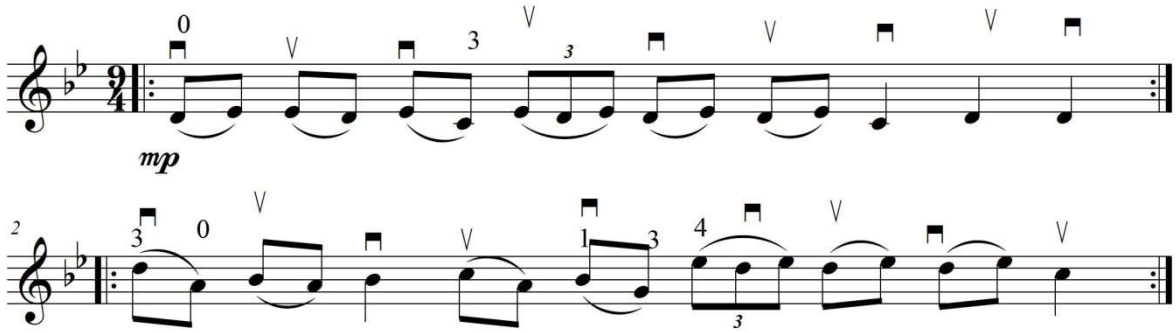

Şekil 6. Legato Yay Tekniğine İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Yayda birde fazla notayı aynı yay içerisinde çalma anlamına gelen legato tekniği bağlı çalma tekniğidir. Eser içerisindeki ezgi teması göz önünde bulundurularak yazılan alıştırmalar sol, re ve la tellerini kapsamaktadır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

a) Sol Elde Güçlüklerin Giderilmesine Yönelik Teknik Çalışmalar

a.1) Oktav Çalışmaları

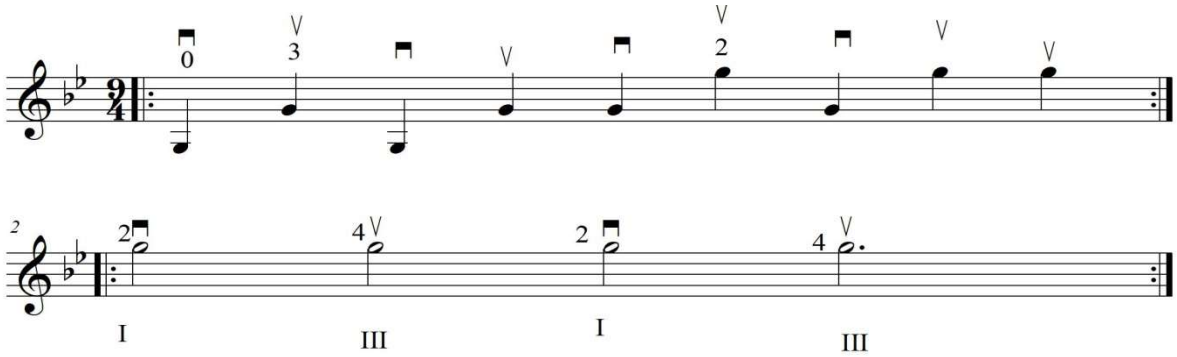

Şekil 7. Eser İçerisindeki Oktav Geçişlerinin Çalınmasına İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Eserde re ve mi tellerinde I. pozisyonda oktav aralık geçişi, mi ve la tellerinde I. ve III. pozisyonda ünison aralık geçişi bulunmaktadır. Bu pozisyon geçişlerinin bulunduğu aralık geçişleri 2 vuruş ve 1 vuruş notalarla pekiştirilmektedir.

a.2) Bir Buçuk Ses Aralık Çalışmaları

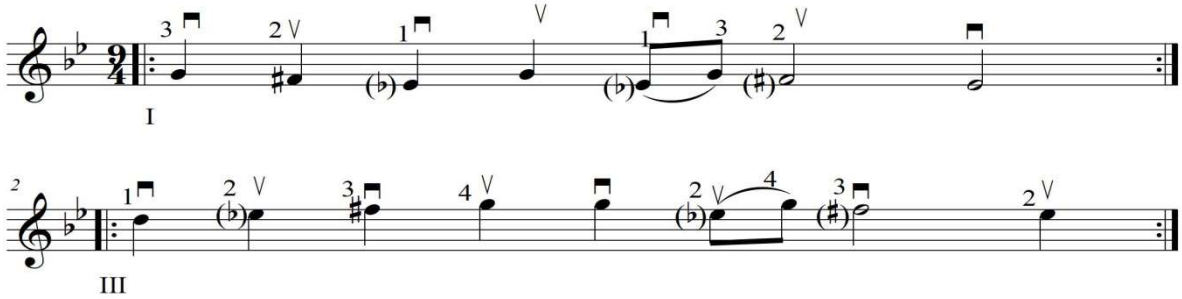

Şekil 8. Eser İçerisindeki Oktav Geçişlerinin Çalınmasına İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Eser içerisinde 1. Pozisyonda re telinde ve 3. Pozisyonda la telinde yer alan 1,5 ses aralığı içeren mi bemol-fa diyez geçkisi bulunmaktadır. Armonik minör dizilerin yanısıra makamsal-modal müziklerde de sıkça rastlanılan ve keman için geniş parmak aralığı kullanmayı gerektiren bu aralık çalımına ilişkin hazırlayıcı çalşma şekil 8'de verilmiştir.

a.3) Çarpma Çalışmaları

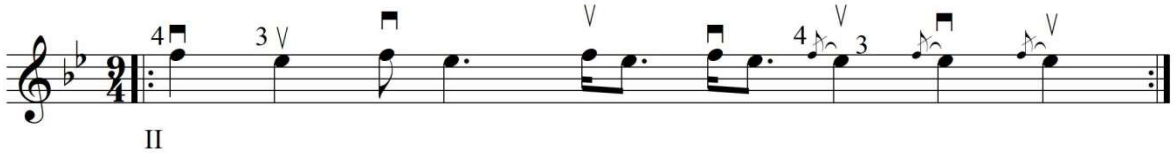

Şekil 9. Eser İçerisindeki Çarpmaların Çalınmasına İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Müzikte süsleme iafedelerinden olan çarpma geldiği notanın önüne yazılarak hızlıca çalınır. Eser içerisinde la telinde 2. Pozisyonda 4. Parmakta yer alan fa diyez notasındaki çarpmanın pekiştirilmesine yönelik hazırlayıcı çalışmalar şekil 9'da yer almaktadır.

a.4) I.-II. Konum (Pozisyon) Geçişi

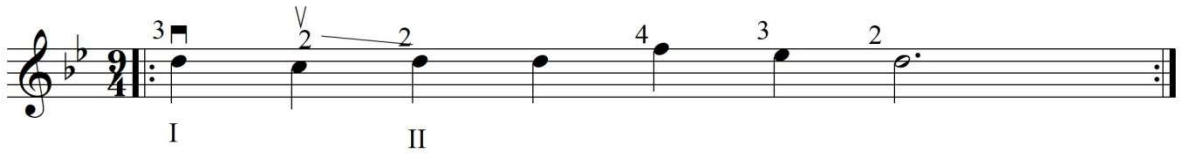

Şekil 10. Eser İçerisindeki I.-II. Konum (Pozisyon) Geçişinin Çalınmasına İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

I.-II. pozisyon geçişi bulunan eserde la telinde çalışmalar yazılıp eserde geçen temanın çalınabilmesini kolaylaştırmak hedeflenmiştir. Konum geçişi 2. Parmakta yer almaktadır.

a.5) II.-I. Konum (Pozisyon) Geçişi

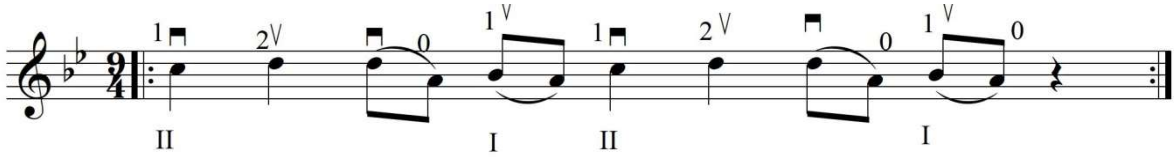

Şekil 11. Eser İçerisindeki II.-I. Konum (Pozisyon) Geçişinin Çalınmasına İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Eserde 2. ve 1. pozisyon arası geçişler bulunmaktadır. Bu pozisyon geçişlerinin bulunduğu la telindeki çalışmada yer alan nota degerleri ve tema yapısı ile geçişler pekiştirilmektedir.

a.6) I.-III. Konum (Pozisyon) Geçişi

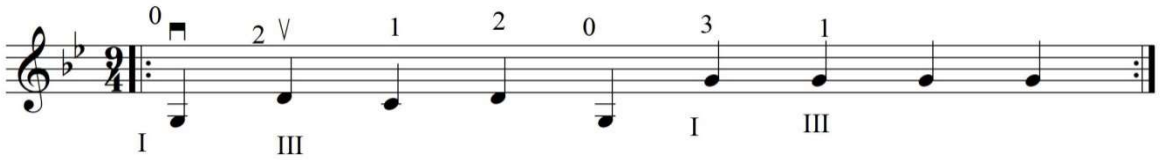

Şekil 11. Eser İçerisindeki I.-III. Konum (Pozisyon) Geçişinin Çalınmasına İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Eserde 1. ve 3. pozisyon arası geçişler bulunmaktadır. Bu pozisyon geçişlerinin bulunduğu re telindeki çalışmada yer alan nota degerleri ve tema yapısı ile geçişler pekiştirilmektedir.

a.7) III.-I. Konum (Pozisyon) Geçişi

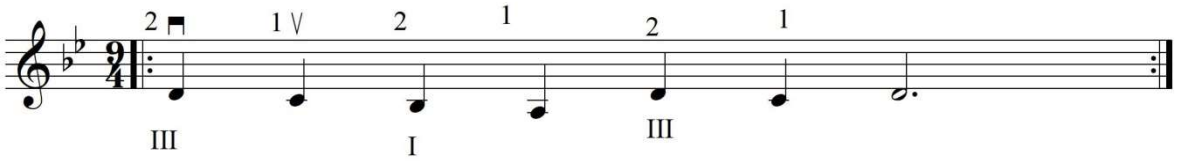

Şekil 12. Eser İçerisindeki III-I Konum (Pozisyon) Geçişinin Çalınmasına İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Eserde sol ve re tellerinde III.-I. pozisyon geçişi bulunmaktadır. Yapılan pozisyon geçişlerine ilişkin yukarıda verilen çalışmalarla eser içerisindeki pozisyon geçişlerinin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

a.8) II.-III. Konum (Pozisyon) Geçişi

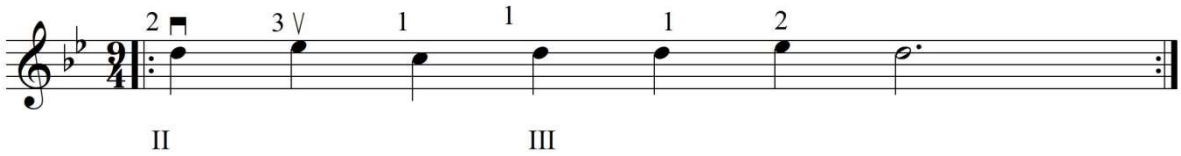

Şekil 13. Eser İçerisindeki II-III Konum (Pozisyon) Geçişinin Çalınmasına İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Eserde la telinde II.-III. pozisyon geçişi bulunmaktadır. Yapılan pozisyon geçişlerine ilişkin yukarıda verilen çalışmalarla eser içerisindeki pozisyon geçişlerinin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

a.9) III.-II. Konum (Pozisyon) Geçişi

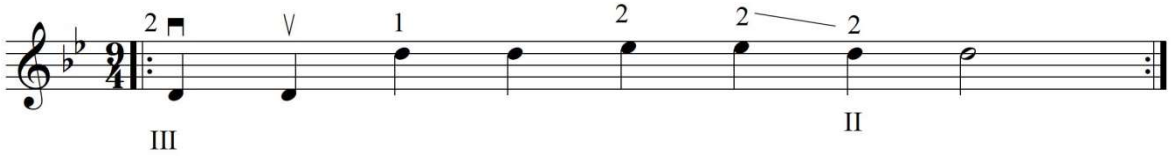

Şekil 13. Eser İçerisindeki III-II Konum (Pozisyon) Geçişinin Çalınmasına İlişkin Hazırlayıcı Teknik Çalışma

Eserde la telinde III.-II. pozisyon geçişi bulunmaktadır. Yapılan pozisyon geçişlerine ilişkin yukarıda verilen çalışmalarla eser içerisindeki pozisyon geçişlerinin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Keman için uyarlanan "Evlerinin Önü Mersin" türküsünün ve yazılan alıştırmaların;

- Sağ elde sıtakato, portato markato, detaşe ve legato olmak üzere toplamda 5 adet yay tekniğini kullanabilme açısından sağ el teknik kazanım ve gelişimine yönelik fayda sağlayacak bir çalışma olduğu,

- Sol elde oktav, çarpma, 1,5 ses aralığı, I.-II., II.-I., I.-III., III.-I. ve II.-III., III.-II., pozisyon geçişleri olmak üzere toplamda 9 adet sol el tekniğini kullanabilme açısından sol el teknik kazanım ve gelişimine yönelik fayda sağlayacak bir çalışma olduğu,
- Kemana uyarlanan geleneksel ve halk müziklerinin kemanda etkili ve doğru bir teknikle icrasının gerçekleştirilmesinde etüt çalışma yaklaşımı ele alınarak uyarlanan geleneksel ve halk müziği eserlerinin içerisinde barındırdığı teknik becerilere göre teknik çalışmaların yazılıp çalışılabileceğine dair örnek teşkil edebileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Geleneksel müziklerimizin ve Halk ezgilerimizin kemanda doğru tekniklerle seslendirilmesi ve sanatsal bir yorum değeri kazandırılması açısından evrensel müzik sanatının müzikal ifade biçimleri ve keman teknikleri kullanılarak keman için uyarlamalar yapılmalı ve yapılan uyarlamalar yazılı olarak ifade edilmelidir. Çalışma, keman için ele alınsa da halk ezgilerinin tüm çalgılar için o çalgının teknik ve müzikal ifade unsurlarını barındıracak şekilde yazılmasına ve çalıştırılmasına örnek teşkil etmesi bakımından önemli görülmektedir. Uyarlanan eserlerin içerisinde yer alan teknik ve müzikal unsurlar etüt mantığıyla ele alınıp çalışmalar yazılmalıdır. Böylece uyarlanan geleneksel ve folklorik eserlerin içerisindeki teknik zorlukları çözmeye yönelik farklı kaynaklardan faydalanmanın yanı sıra sadece klasik müzik kökenli ritim ve ton kalıplarına göre yazılmış çalışmalar değil aynı zamanda farklı ses sistemlerine ve ritmik yapılara sahip geleneksel ve folklorik eserlerin çalışılmasına yönelik kaynakların geliştirilmesi de sağlanabilir. Yapılan bu çalışmalar, müzikle ilgilenen bireylerin ve müzik kurumlarının ihtiyaç duyduğu eğitsel ve müziksel kaynakların akademik ve sanatsal anlamda üretilip geliştirilmesine ve çeşitlendirilmesine olanak sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Çilden, Ş. (1982). *Türk halk ezgilerini keman ile çalma ve yorumlama yöntemleri.* Asistanlık Tezi, Gazi Yüksek Öğretmen Okulu, Ankara.

Büyükkayıkçı, G. E. (2008). *Gazi Üniversitesi "Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Keman Öğrencilerine Uygulanan Müzikal Boğumlama Eğitiminin Temel Müzikal Boğumlama Özelliklerine Etkisi*". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Delikara, A. (2013). Keman Eğitimine Yönelik Bir" Etüt Analiz Modeli". *SED-Sanat Eğitimi Dergisi, 1*(2), 1-17.

Fidan, C. (2014). *Keman Eğitiminde Van Türkülerini Çalma ve Yorumlama Yöntemleri*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Uçan, A. ve Edip, G. (1975). *Mektupla yükseköğretim eğitim enstitüleri müzik bölümü keman*. Ankara: Mektupla Öğretim merkezi.

Yıldırım, A., & Şimşek, H., (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

The expression of music in violin; It can be achieved by performing the right hand (bow) and left hand (finger) techniques in an aesthetic integrity. Therefore, technical analysis of violin etudes and works; Performing separately for right and left hands, creating a working model supported by complementary exercises will make important contributions in ensuring that the work and / or study in question is properly dictated towards the goals (Delikara, 2013). Violin

is an instrument that has gained a “universal” quality that has spread to a wide range of uses in the world, taking place in almost all types of music. This instrument, which is the smallest member of the string instrument family; It enables the violin to survive in wide geographies in terms of its features such as being portable, its fretlessness due to its touch structure and its ability to produce sound with its bow. Violin is a fretless instrument, tonal, atonal, microtonal, modal, etc. it provides the adaptation of universal, traditional-ethnic music to sound systems, and the production of sound with bow also gives the players as much technical and musical freedom of expression as possible in terms of the severity, duration, and expression of the sound produced.

Written sources for the musical, technical development and use of violin have been produced for centuries in western origin violin education methods and violin works. This has given the bone a methodological and systematic instrument. All the musical elements that can be done technically and musically are not only practiced in terms of violin music, but also technical and musical forms of expression can be expressed theoretically in every sense in terms of violin music. On the other hand, although the technical and musical expression forms of violin music and etudes can be realized in classical music, the most accurate and effective forms of playing for violin can be realized, and there is an insufficient educational-literary resource that can be performed with a technically and musically correct approach in violin. According to violin educator Çilden (1982, p. 11): While using traditional music in violin education, Turkish folk music should be taken as basis, in terms of processing and modernizing Turkish Folk Music with universal techniques; important studies have been carried out until today, important steps have been taken. However, these studies cannot be said to be sufficient. After adapting to the belt, the performer performs and interprets the melody according to certain rules. In the standard editions of classical and modern violin works, musical signs are indicated as complete and detailed as possible. These are musical signs that guide the interpretation such as rhythm, melody, playing techniques, nuance, dynamics, highlights, tone changes (Büyükkayıkçı 2008: p. 21). Uçan and Günay expressed the following opinion about the adaptation of folk melodies for violin in a study they did in 1975: “A fact emerges when universal violin techniques are used to steal the products of Turkish folklore. Enrich their expressions by playing them in a brighter and more precise look. Thus, the opportunity of obtaining the richness of expression that our folklorists have in their musical imagination and which they could not realize and reveal them as examples emerges. This will gradually prepare the creation of a violin technique, which is based on folklore in our country and can produce polyphonic art music works produced from its own melody structure, and that is suitable for the features of our own music. ” Uçan and Günay (1975, p. 8, act. Fidan 2014: p. 3)

In order to vocalize our traditional music and folk melodies with the right techniques in the violin and give an artistic interpretation value, adaptations should be made for the violin by using the musical expressions and violin techniques of universal music art and the adaptations made should be written. Although the study is handled for the violin, it is considered important in terms of being a sample for the folk songs to be written and operated in a way that includes the technical and musical expression elements of that instrument. In this study, it is aimed to present an analysis method and exercise suggestions to overcome the technical difficulties in the “Front of Their Houses, Mersin” folk songs adapted for the violin. It is believed that the technical analyzes made for the subject work will bring a conscious execution approach to the content and objectives of the work. Exercises have been created to

overcome the identified difficulties, so that the goals to be achieved for violin educators and students have been systematically revealed.

The study includes gaining an analytical perspective to the players, increasing the awareness level of the players in the more qualified interpretation of the folk melodies, the working time, the energy spent, etc. Although it is beneficial to gain the consciousness of effective and productive work in terms of elements and the study is handled for violin, it is considered important as an example of writing and operating folk melodies in a way that includes technical and musical expression elements of that instrument. In addition, the study is important in terms of the fact that folk music works as well as tonal studies used for violin education in our country's music education institutions play an educational role.